

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

موضوع: تبلیغ و مبلغ ۶۶

گروه مخاطب:

- عمومی

- تخصصی (طلاب و دانشجویان)

شماره کتاب: ۱۳۳۸

مجموعه انتشار: ۲۲۸۹

ره‌نوشته راهبان نور؛ ویژه نوجوانان، تابستان ۱۳۸۳ / تدوین: دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، مرکز تربیت
مریی کودکان و نوجوانان؛ تهیه: دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، معاونت اعزام و تبلیغ - قم؛ بوستان کتاب قم
(انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)، ۱۳۸۳.

۱۶، ۲۲۰ ص: جدول، نمودار - (بوستان کتاب قم؛ ۱۳۳۸. طرح هجرت؛ ۵۴)

ISBN 964 - 371 - 596 - 5 - ریال: ۱۲۰۰۰

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

Rahtushe-ye Raheyan Nur

پشت جلد لاتینی شده:

کتابنامه به صورت زیرنویس.

۱. اسلام - مسائل متفرقه. ۲. اسلام - به زبان ساده. ۳. جوانان و اسلام. ۴. اخلاق اسلامی - به زبان ساده.
الف. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، مرکز تربیت مریی کودکان و نوجوانان. ب. دفتر تبلیغات اسلامی
حوزه علمیه قم، معاونت اعزام و تبلیغ. ج. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، بوستان کتاب قم.

۲۹۷/۰۲

BP ۸ / ر ۹۶۷۴

۱۳۸۳

ره‌توشه‌راهیان نور

ویژه نوجوانان

تابستان ۱۳۸۳

تهیه: دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیة قم
معاونت اعزام و تبلیغ

تدوین: دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیة قم
مرکز تربیت مربی کودکان و نوجوانان

پوشش کتب
۱۳۸۳

بوستان کتاب

ره‌نوشه راهیان نور (تابستان ۱۳۸۳)

ویژه نوجوانان

- تهیه: دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم / معاونت اعزام و تبلیغ
- تدوین، ویرایش، حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی و نمونه‌خوانی: دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم مرکز تربیت مربی کودکان و نوجوانان
- ناشر: مؤسسه بوستان کتاب قم (انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)
- لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه دفتر تبلیغات اسلامی • نوبت چاپ: اول / ۱۳۸۳
- شمارگان: ۸۵۰۰ • بها: ۱۲۰۰ تومان

تمامی حقوق © محفوظ است

printed in the Islamic Republic of Iran

- ✓ دفتر مرکزی: قم، خ شهدا (صفائیه) مؤسسه بوستان کتاب قم، ص پ ۹۱۷، تلفن: ۷۷۴۲۱۵۵، شماره: ۷۷۴۲۱۵۴
 - ✓ فروشگاه مرکزی: قم، چهارراه شهدا (محل عرضه ۱۲۰۰۰ عنوان کتاب با همکاری بیش از ۱۷۰ ناشر)، تلفن: ۷۷۴۳۲۲۶
 - ✓ فروشگاه شماره ۲: تهران، خ انقلاب، خ فلسطین جنوبی، کوچه دوم (پشن)، پلاک ۲۲/۳، تلفن: ۶۴۶۰۷۳۵
 - ✓ فروشگاه شماره ۳: مشهد، خ آیه الله شیرازی، کوچه چهارباغ، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی شعبه خراسان، تلفن: ۲۲۵۱۱۳۹
 - ✓ فروشگاه شماره ۴: اصفهان، خ حافظ، چهارراه کرمانی، گلستان کتاب (دفتر تبلیغات اسلامی شعبه اصفهان)، تلفن: ۲۲۲۰۳۷۰
- پست الکترونیک: E-mail:bustan@bustaneketab.com

جدیدترین آثار مؤسسه و آشنایی با آن در وب سایت:
<http://www.bustaneketab.com>

امام خمینی (ره):

توجه کنید که کودکان را، جوانان را به تعلیمات اسلامی و

تربیت‌های اسلامی تربیت کنید تا ان شاء الله کشور شما از

آسیب مصون باشد و جوان‌های آتیه شما و اطفال آتیه شما

که امید ما و اسلام است، اسلام را همان طور که شما زنده

کردید، زنده نگه دارند.

۶۰/۷/۲۶

مقام معظم رهبری:

پرورش اخلاقی نونهالان و نوجوانان

و کودکان برای همه کشورها

و جوامع واقعاً مهم است.

ولی برای ما اهمیت مضاعفی دارد.

پیشگفتار

ظرافت‌ها و لطافت‌های کاد تربیتی و آموزشی در مورد کودکان و نوجوانان به ظرافت و لطافت خود کودکان و دقت‌ها و شکنندگی‌های دوران طفولیت است. به طور اصولی گفته شده است که کار با این مقطع سنی، تخصصی‌ترین کار آموزشی و تربیتی به نسبت سایر مقاطع است و کسانی باید وارد این جرگه شوند که بیشترین آمادگی را داشته باشند. این آمادگی‌ها شامل اطلاعات درست و دقیق از نیازهای کودکان و نوجوانان، شرایط روحی و روانشناختی آنان از یک سو و مهارت‌های تربیتی متناسب این مقطع و آمادگی روحی و منش متناسب و صبر و حوصله بسیار و برخورداری از بیان و ادبیات متناسب می‌باشد.

مجموعه مطالب این شماره از «ره توشه راهیان نور» که پیش روی شماست و حاصل زحمات جمعی از فضلاء صاحب تجربه در مسایل تربیتی کودکان و نوجوانان مرکز تربیت مربی کودکان و نوجوانان دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم می‌باشد، قدمی است هر چند کوتاه در راه آشنایی مبلغین محترم با مسایل این قشر از جامعه که تلاش شده است اساسی‌ترین مسایل را در برگرد تا مقدمه‌ای باشد برای برقراری ارتباط صحیح و کارآمد با کودکان و نوجوانان و اهتمام در تأسیس و پی‌ریزی پایه‌های ایمانی آنان بر روی بنیانهای صحیح و متقن اسلامی.

معاونت تبلیغ و اعزام مبلغ بر این ادعا نیست که این مجموعه همه مسایل اساسی را در بر می‌گیرند، اما امیدوار است در آینده نزدیک با اهتمام همه مبلغین گرامی و اساتید و صاحب نظران مسایل تربیتی کودکان و نوجوانان و با تمهیداتی که در این معاونت برای انجام نیاز سنجی دقیق و علمی اقشار مختلف جامعه در مقوله معارف دینی و شناسایی و جذب مبلغین موفق در تعامل با این قشر، بتوانیم کاری جامع و در خور و شایسته انجام داده و شاهد روزی باشیم که از بهترین شرایط تربیت دینی برای عموم اقشار جامعه برخوردار گردیم.

معاونت اعزام و تبلیغ

دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمه

کودکان و نوجوانان امید آینده نظام جمهوری اسلامی هستند، نظامی که با رهبری امام خمینی (ره) و پایمردی مردان متعهد و اتکا به ایزد منان به ثمر نشست. نظامی که رسیدن به ارزش‌های انسانی و آرمان‌های الهی را وجهه برنامه خویش قرار داده است.

روحانیان، سکانداران هدایت این نسل در دنیای طوفانی عصر حاضر هستند، عصری که جاهلیت مدرن با زورگویی و قلدری تلاش در جهت یکسان سازی فرهنگ منحط غربی دارد، فرهنگی که همه تلاش آن در مادی نمودن آدمی و افکار و آرمان‌های وی دارد. آنان تلاش می‌کنند تا انسان را از جایگاه والای ملکوتی‌اش به زیر کشند و او را در منجلاب زیاده خواهی‌ها فرو برند. بر این اساس وظیفه روحانیان در دو مرحله نمود عینی پیدا می‌کند.

۱. بازنگری اساسی و بنیادین در ساختار و سیستم حوزه و روحانیت؛ آنچه ضروری است هماهنگی ساختار حوزه با نیازهای روز جهان و حرکت بر اساس اقتضای زمان و مکان است تا به فرموده امام راحل شاهد اجرای عملی فقه در عرصه‌های گوناگون زندگی باشیم. نه تنها وظیفه حوزه و روحانیان گرامی ارایه پاسخ‌های مستدل به شبهه‌ها در همه زمینه‌ها است، بلکه پیشتاز بودن و فرهنگ سازی برای نسل جدید بر اساس آموزه‌های قرآن و مکتب می‌باشد تا زمینه جهانی شدن مهدویت آماده گردد.
۲. شناخت کامل توطئه‌های دشمن در تمامی عرصه‌ها به ویژه عرصه فرهنگ؛ آنچه زیر بنای ملت‌ها و جوامع را می‌سازد، فرهنگ برخاسته از مبانی دین

«الف»

و مذهب، آداب و رسوم و... می‌باشد. توجه به فرهنگ غنی و پربار اسلام جهت نهادینه نمودن آن، افراد و به تبع آن جوامع را به سوی نیکبختی و سعادت رهنمون می‌سازد.

در صورتی که چهره اسلام از پیرایه‌ها زدوده گردد و چهره اعتدال آن بر اساس آموزه‌های پیشوایان دین و معصومان بزرگوار به مردم به ویژه نسل نوجوان و آینده‌ساز معرفی گردد، خود به خود توطئه‌های شوم دشمنان نقش بر آب خواهد شد و نسلی را شاهد خواهیم بود که خداجوی و دین باور در جهت تکامل خویش و جامعه گام برخواهد داشت و صلای معنویت و انسانیت را در سراسر جهان به صدا در خواهند آورد.

«اوقات فراغت» یکی از زمان‌هایی است که اسلام نگاه تأییدی به آن دارد و در کلام پیشوایان دین در جهت تقسیم اوقات زندگی، بخشی را به آن اختصاص داده‌اند. در صورتی که اوقات فراغت در جهت درست بهره‌برداری گردد، آدمی را با روحیه‌ای شاداب و سرزنده آماده بهره‌برداری از سایر اوقات - چه در امور عبادی و اخروی و چه امور دنیوی و معیشتی - می‌گرداند.

فصل تابستان که فرصتی عملی در جهت بهره‌برداری از «اوقات فراغت» است، وظیفه و تکلیف مربیان دلسوز و متعهد را دو چندان می‌کند تا با توجه به ویژگی‌های روان‌شناختی دوران کودکی و نوجوانی با شیوه‌های غیر مستقیم مفاهیم دینی را به آنان تفهیم نمایند و آنان را برای آینده‌ای روشن در مسیر حق و عدالت تربیت نمایند.

با عنایت به حدیث شریف ثقلین و ضرورت تمسک به قرآن و عترت، مرکز تربیت مربی کودکان و نوجوانان درس‌هایی از «قرآن» جهت آشنایی با برخی مفاهیم و معارف بلند الهی و درس‌هایی از «سیره اهل بیت» جهت آشنایی با

سیره‌های گوناگون رفتاری معصومان بزرگوار و الگوگیری از آن در زندگی دانش‌آموزان در نظر گرفته‌اند که مسایل اعتقادی - اخلاقی - تاریخی و.. در ضمن دروس قرآن و سیره آورده شده است.

همچنین دروسی از «احکام» جهت آشنایی و عمل نمودن به مسایل مورد نیاز آمده است.

در قسمت پایانی فعالیت‌های پرورشی، بازی‌ها و سرگرمی‌ها و مناسبت‌های ویژه آمده است تا برنامه‌ها از حالت کلاسی صرف خارج گردد و مربی گرامی با عنایت به این بخش، جلسه‌ها را هر چه با شکوه‌تر و جذاب‌تر برگزار نماید. این بخش زمینه را برای ارایه مطالب و مباحث مورد نظر به صورت غیر مستقیم و در قالب‌های متنوع فراهم می‌کند تا در جذب هدفمند و جهت‌دار دانش‌آموزان به سوی ارزش‌ها و آرمان‌های دینی گام برداشته شود.

امید است با پیشنهادها و انتقادهای سازنده خویش ما را در ارایه هرچه دقیق‌تر و کامل‌تر نمودن برنامه‌ها یاری نمایید.

در انتها لازم است از تمامی دست‌اندرکاران گرامی که در تهیه این مجموعه ما را یاری نمودند، تشکر نمایم. همکاران و نویسندگان این مجموعه حجج اسلام آقایان: علی نامدار، حسینعلی عرب انصاری، محمدرضا عابدی، محمود خیری، محمد علینی، علیرضا نجفی، غلامرضا محسنی، احمد منصور، حسین حقیقت.

محمد حسن راستگو

مدیر مرکز تربیت مربی کودکان و نوجوانان

دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم

فهرست

مسابقات قرآنی

صفحه	نام درس
۵.....	خداشناسی.....
۱۷.....	عمل صالح.....
۲۷.....	جهاد.....
۳۷.....	اطاعت.....
۴۷.....	بانوان برتر.....
۵۷.....	دین برتر.....

سیره اهل بیت علیهم السلام

۶۷.....	اسوه حسنه.....
۷۹.....	حامی نبوت و امامت.....
۸۹.....	قهرمان ارزش‌ها.....
۹۷.....	امامت و رهبری.....
۱۰۹.....	خورشید بر خاک.....
۱۲۱.....	حسنات.....

۱۳۱.....	فجر دانش.....
۱۴۳.....	زیور سخن.....
۱۵۳.....	توکل بر خدا.....
۱۶۵.....	خورشید خراسان.....
۱۷۵.....	امام جواد <small>علیه السلام</small>
۱۸۷.....	امام هدایت.....
۱۹۹.....	نوید انتظار.....
۲۰۹.....	آفتابی بهار انگیز.....

احکام

۲۲۳.....	راه سعادت.....
۲۳۵.....	دژ مستحکم.....
۲۴۹.....	چشم با سلیقه.....
۲۶۱.....	جوانه‌ها.....

بازی‌ها

۲۷۴.....	درخت آب بده برگ‌ها را بردار.....
۲۷۵.....	جاهای ممنوعه.....
۲۷۶.....	پیا تفنگ نیفته.....
۲۷۷.....	زود به من بگو روی میز چه بود؟.....
۲۷۸.....	بازی با کیسه.....
۲۷۹.....	شکار و شکارچی.....

فعالیت‌های پرورشی

۲۸۴.....	روزنامه دیواری.....
۲۸۵.....	کتابخوانی.....
۲۸۸.....	مشاعره.....
۲۹۱.....	مسابقه چند گزینه‌ای.....
۲۹۶.....	سرگرمی‌های ادبی.....
۳۰۰.....	آشنایی با فرهنگ ایثار و مقاومت.....

مناسبت‌ها

۳۱۰.....	امام خوبی‌ها.....
----------	-------------------

مسابقات

قرآنی

تاریخ

۱۳۰۲

مربی گرامی! در آغاز هر جلسه از کلاس‌های تابستانی، تعدادی از آیه‌های جزء سوم قرآن به ترتیب از آیه ۲۵۳ سوره بقره تا آیه ۹۱ سوره آل عمران تلاوت می‌شود، تا در پایان دوره‌ی کلاس‌های تابستانی، جزء سوم به طور کامل قرائت شده باشد.

مسابقه‌های قرآنی در پایان هر هفته، برگزار می‌شود. در هر مسابقه آیات قرائت شده در طول هفته ملاحظه می‌شود. در هر جلسه یک پیام اساسی مد نظر می‌باشد، تا جایی که امکان دارد سعی شده بخشی از آیه یا ترجمه آن باشد. مسابقه‌های قرآنی همه در قالب جدول دوازده خانه‌ای ارایه شده است، نشاط و نوآوری و کارآمدی مربی محترم در اجرای نیکوی آن نقش مهمی دارد. مربی با توجه به فضای کلاس، دو نفر از شاگردان را انتخاب کند. جایگاه مخصوص برای نشستن در ردیف اول برای آن دو نفر در نظر گرفته شود. چون در بین سؤالات توضیح‌هایی ارایه می‌شود و ایستادن دانش‌آموز باعث خستگی خواهد بود.

جایزه و تشویق جزء جدانشدنی این گونه مسابقات است.

درس:

خداشناسی

موضوع:

قرآن

هدف کلی:

دانش آموزان در این درس با استفاده از آیه‌های ۲۵۳ تا ۲۶۵ سوره بقره با برخی از مفاهیم قرآنی آشنا می‌شوند.

اهداف جزئی:

دانش آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. معجزه حضرت عیسی علیه السلام؛
۲. فضیلت آیه الكرسي؛
۳. داستان عزیر پیغمبر؛
۴. سمیع و علیم بودن خداوند.

هدف رفتاری (خروجی):

انتظار می‌رود دانش آموزان در پایان درس، با توجه به این باور که خداوند شنوا و دانا است، مراقب رفتار و کردار خود باشند.

روش‌های مناسب تدریس:

۱. توضیحی
۲. فعال: (پرسش و پاسخ، جدول، مسابقه)

رسانه‌های آموزشی:

۱. تابلو «تخته و گچ»
۲. کارت

اسم الله الرحمن الرحيم

فهرست اشئناسی

به نام خداوند رنگین کمان
خداى من و تو ، خداى جهان
سلام دوستان ، در باره این عدد چه مى دانید؟

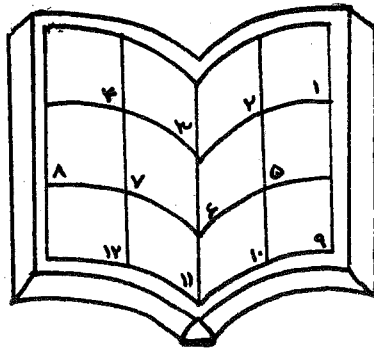
۱. تعداد ماه‌های قمری؛
۲. تعداد ماه‌های شمسی؛
۳. شماره‌های موجود در ساعت؛
۴. امامان شیعه؛
۵. یاران حضرت مسیح (حواریون)؛
۶. میطلات نماز؛
۷. ۱۲ بهمن، روز ورود امام خمینی (ره) به کشور؛
۸. ۱۲ فروردین، روز استقرار نظام جمهوری اسلامی ایران.

۱. توضیح المسائل مراجع، ج ۱، ص ۶۳۷، قم، دفتر انتشارات اسلامی.

با تشکر فراوان از شما دانش‌آموزان گرامی که به طور سریع و صحیح جواب‌ها را دادید.

حالا برایتان نکته‌ای می‌گوییم و آن این که عدد «۱۲»، شماره خانه‌های جدول مسابقه ما است.

این هم جدول که دوازده خانه دارد و مرموز هم هست، یعنی رمز دارد و رمز آن ۵ است.

وقتی تمام خانه‌های جدول به جای عدد از حروف پُر شد، حرف‌ها را با رمز ۵ کنار هم می‌چینیم تا جمله‌ای که پیام جدول ما است به دست آید. این پیام در آیاتی که چند روز گذشته قرائت کردیم، وجود دارد.

چگونه این خانه‌ها را پر از حروف کنیم؟ من دو نفر از دوستان شما را دعوت می‌کنم به جایگاه بیایند.^۱

۱. جایگاه دو صندلی یا جایی برای نشستن دو نفر در جلوی کلاس است، تأکید بر نشستن برای پرهیز از خستگی به جهت توضیح بین سؤال‌ها است.

خوب! چه کسانی می آیند. (دو نفر انتخاب شوند)

سؤالی مطرح می کنم. از کسی که سؤال می پرسیم، حروف پاسخ را در خانه هایی که مشخص شده، بنویسد.

سؤال اول: چه پیامبری را خداوند به او بیانات داد و با روح القدس تأییدش کرد؟! راهنمایی: این مطلب در آیه ۲۵۳ بقره که چند روز قبل قرائت کردیم، آمده است. بله، حضرت عیسی علیه السلام، لطف کرده حروف این کلمه را به ترتیب در خانه های ع (۵) - ی (۷) - س (۹) - ی (۳) قرار دهید.

بیانات در این آیه به چه معنا است؟ به معنی معجزه ها.

یک معجزه حضرت عیسی علیه السلام چه بود؟ شفا دادن بیماران.

در زمان هر پیامبر کار خاص رواج داشت. به طور نمونه در زمان حضرت موسی علیه السلام سحر و جادو کار رایج آن زمان بود؛ معجزه حضرت هم متناسب با آن بود. در زمان حضرت عیسی علیه السلام هم مسأله طبابت و شفای امراض کار رایج بود؛ حضرت عیسی علیه السلام هم با دعا بیماران را شفا می داد. معجزه دیگر حضرت عیسی علیه السلام زنده کردن مردگان بود.^۲

لازم به ذکر است خداوند در قرآن کریم به بعضی از افراد سلام کرده است،

کدام یک از دوستان می دانند؟

۱. مواردی که به صورت سؤال مطرح می شود ابتدا از شاگردان کلاس پرسیده شود، آن گاه مربی پاسخ را اصلاح یا تکمیل نماید.
۲. به این معجزه ها در کتاب حیوه القلوب علامه مجلسی (ره) اشاره شده است.

بله، سلام به حضرت یحیی علیه السلام، عیسی علیه السلام، نوح علیه السلام، ابراهیم علیه السلام، موسی علیه السلام، هارون علیه السلام و سلام بر آل یاسین^۱.

در میان این سلام‌ها، سلام به حضرت عیسی علیه السلام با دیگران یک فرق اساسی دارد. این سلام به زبان خود حضرت عیسی علیه السلام بیان شده است. قضیه از این قرار است که در مقابل سرزنش مردم ناصره که دایم می‌گفتند: «مریم! این بچه را از کجا آورده‌ای؟» مریم سکوت می‌کرد و به آن‌ها می‌فهماند که نذر کرده است و روزه دارد و اشاره می‌کرد که از کودک در گهواره پرسند.

مردم در حالی که به شدت تعجب کرده بودند، این کار مریم را مستخره می‌کردند و با خود می‌گفتند که چگونه با کودکی که در گهواره است، سخن بگوییم؟ ولی خدا زبان کودک را گشود و لبان حضرت عیسی علیه السلام به حرکت در آمد و با کمال فصاحت و شیرین زبانی آنان را مورد خطاب قرار داد و گفت:

«من بنده خدا هستم! دارای کتاب می‌باشم و خدا مرا پیغمبر نموده است. مرا هر کجا که باشم مبارک قرار داده و تا زنده‌ام به نماز و زکات سفارش نموده است. به من سفارش فرموده که نسبت به مادر خود نیکوکار باشم و مرا ستمگر

۱. حضرت یحیی علیه السلام - سلام علیه یوم ولد و یوم یموت و یوم یبعث حیا (مریم/۱۵).

حضرت عیسی علیه السلام - والسلام علی یوم ولدت و یوم اموت و یوم ابعث حیا (مریم/ ۲۳)

حضرت نوح علیه السلام - سلام علی نوح فی العالمین (صافات/ ۷۹)

حضرت ابراهیم علیه السلام - سلام علی ابراهیم (صافات/ ۱۰۹)

حضرت موسی علیه السلام و هارون علیه السلام - سلام علی موسی و هارون (صافات / ۱۲۰)

آل یاسین - سلام علی آل یاسین (صافات/ ۱۳۰)

بدبخت قرار نداده است. سلام بر من، روزی که به دنیا آمدم و روزی که از دنیا می‌روم و روزی که زنده مبعوث می‌شوم.^۱»

یک سؤال از دوستان کلاس:

آیه معروفی در اواخر سوره بقره به نام آیه الكرسي (آیه ۲۵۵) وجود دارد. کدام یک از دوستان شما آن را حفظ است؟ چرا آن را کرسی نامیدند و چه کسی این نام‌گذاری را انجام داده است؟

به جهت کلمه «کرسی» است که در آیه آمده است. این نام‌گذاری توسط شخص رسول اکرم ﷺ انجام شده است.^۲

حضرت پیامبر ﷺ به علی رضی الله عنه فرمود: «قرآن، کلام برتر است و سوره بقره، سید قرآن و آیه الكرسي، سید بقره است؛ حضرت در ادامه فرمود: «در آیه الكرسي به تعداد هر کلمه‌ی آن خیر و برکت وجود دارد».^۳

چرا آیه الكرسي می‌خوانیم و چرا اینقدر سفارش شده است؟

چون خداوند حافظ و نگاهدار هستی است و قدرتش بر همه چیز غالب است. حفظ جهان هستی برای خدا مشقت نمی‌آورد. پیامبر اسلام ﷺ می‌فرماید: «هر کس در موقع خواب، آیه الكرسي را بخواند، خداوند فرشته‌ای را برای نگهبانی و محافظت او می‌گمارد تا شب را به صبح برساند».^۴

البته به شرطی که مرگ حتمی شخص فرا نرسیده باشد.

۱. مریم / ۳۰ تا ۳۳.

۲. حدائق دو نفر این آیه را بخوانند.

۳. فلسفی، آیه الكرسي، ص ۱، نشر معارف اسلامی، تهران: ۱۳۵۱.

۴. همان، ص ۳.

حضرت امام صادق علیه السلام می فرماید: « دو برادر بودند که قصد داشتند برای تجارت به شام سفر کنند. خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله شرفیاب شدند. سؤال کردند که چه چیزی بخوانیم تا برای حفظ ما مفید باشد. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «وقتی به منزل رفتید و در بستر خواب قرار گرفتید، ابتدا تسبیح حضرت زهرا (س) و سپس آیه الکرسی را بخوانید. بر این اساس تا صبح از هر حادثه و بلایی در امان خواهید بود. راستی بچه‌ها ما وقتی آیه الکرسی می‌خوانیم در واقع خود را به خدا می‌سپاریم.

سؤال دوم را از دوست دیگرمان می‌پرسم؛

در آیه ۲۶۲ بقره از کسانی صحبت شده که پاداش کارشان را از خدا می‌گیرند و هیچ ترس و ناراحتی و اندوهی ندارند. آیا می‌دانید آنان چه کاری انجام می‌دهند؟
جواب: انفاق می‌کنند.

چه چیزی را انفاق می‌کنند؟ اموال خود را.

از کلمه اموال، الف، لام و میم را به ترتیب در خانه‌های (۱) - ل (۶) - م (۸) قرار می‌دهیم.

یک سؤال دیگر از دوستان کلاس:

کدام الاغ دیدنی است؟

ماجرای این الاغ مربوط به داستان پیامبری است که سال‌ها به خواب رفت و بعد بیدار شد.

بلی، الاغ حضرت عذیر.

این پیامبر چند سال به خواب رفت؟

کدام یک از دوستان ماجرای او را تعریف می‌کند؟

چه درسی از سرگذشت او می‌گیریم؟

داستان این پیامبر و الاغش در آیه ۲۵۹ سوره بقره آمده است. این آیه و آیه بعد نمونه‌ی حسی معاد را مجسم می‌سازد. درسی که از این داستان می‌گیریم، اثبات توان‌مندی خداوند به زنده کردن و میراندن انسان‌ها است؛ همان طوری که خود عزیر پیامبر گفت: «اعلم ان الله علی کل شیء قدیر»^۱ یعنی: می‌دانم، خداوند بر انجام هر کاری توانا است.

سؤال سوم را از دوست اولی‌مان می‌پرسم.

آن چیست که همیشه در مقابل ثروت مطرح می‌شود؟ بله، علم.

لطف نموده مقابل تخته بروید و حروف این کلمه را به ترتیب در خانه‌های ع(۱۲) - ل(۱۱) - م(۲) قرار دهید.

یک سؤال از دوستان کلاس پرسم: کلمه علم که در آیه الکرسی آمده است. آن را تلاوت کنید؟

بله، احسن آن جمله عبارت است از: «يَعْلَم ما بين ايديهم و ما خلفهم ولا يحيطون بشئ من علمه الا بما شاء...»
ترجمه آن چیست؟ ... خداوند گذشته و آینده را می‌داند و به چیزی از علم او آگاهی نیابند مگر آن چه خود بخواهد... .

ثروت

علم

به این دو کارت دقت کنید و بلند بخوانید:

به من بگویید علم بهتر است، یا ثروت؟

بله، بچه‌ها شرافت علم بر کسی پوشیده نیست، حتی در تحصیل مال و ثروت، علم عنصری کارآمد است که به انسان کمک شایانی نموده است. گفتنی است که اسلام ثروتی را خواهان است که مایه فساد در زمین و فراموش کردن ارزش‌های

انسانی نشود و انسان را به خود برترینی و تحقیر دیگران و رویارویی با اولیای خدا نکشاند. دنیا و ثروت می تواند کمک خوبی برای کسب آخرت باشد. امام باقر علیه السلام می فرماید: «نعم العون الدنيا على طلب الاخرة» دنیا بهترین کمک برای به دست آوردن آخرت است. در هر حال کسب علم و دانش از ارزش ویژه و بالایی برخوردار است.

سؤال چهارم را از دوست دیگرمان می پرسیم.

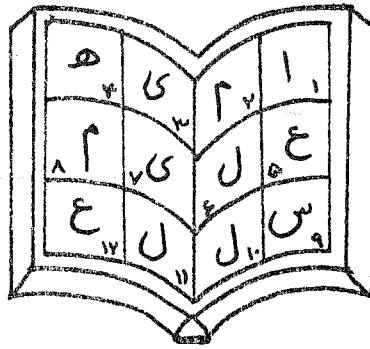
در داستان حضرت عزیر در آیه ۲۵۹ بقره برای بیان آب و غذای او چه صفتی به کار برده شده است؟

جواب: لم يتسنه. حرف اول و آخر این کلمه را به ترتیب در خانه های ل (۱۰) - هـ (۴) قرار دهید.

معنای این کلمه را می دانی؟

پاسخ: تغییر نکرده است.

حالا این جدول را داریم.

فرصتی به عزیزان می‌دهیم تا با رمز پنج پیام مورد نظر را به دست بیاورند. پیام یک جمله است که از سه کلمه تشکیل شده است. بله، «الله سمیع علیم» این جمله در پایان آیه ۲۵۶ سوره بقره آمده است و ما چند روز قبل آن را قرائت کرده بودیم. حالا یکی از دوستان این جمله را توضیح دهد. خداوند شنوای داناست و اگر انسان به همین وصف خدا توجه نماید مرتکب هیچ گناهی نمی‌شود و با جدیت به درجه‌ای می‌رسد که فکر گناه هم به سرش نمی‌زند.

تدریس:

عمل صالح

موضوع:

قرآن

هدف کلی:

دانش آموزان در این درس با استفاده از آیه‌های ۲۶۷ تا ۲۸۲ سوره بقره با یکی از مصادیق عمل صالح آشنا می‌شوند.

اهداف جزئی:

دانش آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. انفاق عملی صالح؛

۲. انفاق علنی و مخفیانه؛

۳. انفاق بدون منت.

هدف رفتاری (خروجی):

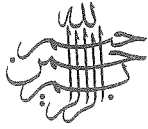
انتظار می‌رود دانش‌آموزان در پایان درس این عزم را پیدا کنند که بخشش‌هایشان بی‌منت باشد و آن را مخفیانه انجام دهند و از چیزهای نیکو هدیه بدهند.

روش‌های مناسب تدریس:

۱. توضیحی ۲. فعال: (پرسش و پاسخ، جدول، مسابقه، نمایش)

رسانه‌های آموزشی:

۱. تابلو «تخته و گچ»

عمل صالح

به نام خداوند گوئیم مدام اول گفته‌ها مان ، سلام، سلام، سلام

امیدوارم حال همه دوستان خوب باشد. حالتان خوب است؟ آن‌هایی که حالتان خوب است با بی حالی پاسخ نمی‌دهند. حالتان خوب است؟ بسیار خوب، ما هم خوشحالیم که شما سر حال باشید. در ابتدای جلسه دونفر از دوستان نمایشی^۱ را اجرا می‌کنند. شما دقت کنید و موضوع را حدس بزنید و توضیحی در باره آن بدهید. دوستان شروع کنند.

۱. مربی از قبل با دو نفر از دانش‌آموزان هماهنگ کند تا نمایش را اجرا کنند. به طور نمونه یک نفر در قسمت جلو، مقابل در ورودی از کنار دیوار آرام و نگران به طرف در خروجی قدم برمی‌دارد. از در کلاس، شخصی با نشاط و سر حال وارد می‌شود.

دومی: سلام دوست من! (در حالی که شانه‌های اولی را گرفته و تکان می‌دهد) چه طوری؟

اولی: (در حالی که دست‌های او را از شانه‌هایش جدا می‌کند) هیچی بابا، ولم کن .

دومی: مشکلی داری بگو، دوست برای چه گفته‌اند؟ من که نمرده‌ام.

اولی: بچه‌ام عمل جراحی کرده است پول ندارم او را ترخیص کنم.

دومی: چشم، این چکا! بگو چقدر بنویسم.

چک نوشته می‌شود و اولی در حالی که دعا می‌کند از در خارج می‌شود. دومی در گوشه کلاس می‌ایستد. بعد از کلاس خارج می‌شود.

پرده دوم: اولی و دومی در حالی که صحبت می‌کنند و می‌خندند از در کلاس وارد می‌شوند. صدا مفهوم نیست، ولی دارند صحبت می‌کنند.

دومی: خوب داشتی می‌گفتی پسرت چه کار کرد؟

اولی: خیلی جدی درس خواند. شب و روز نداشت تا بالاخره در مدرسه تیزهوشان قبول شد.

دومی: یادت می‌آید این در اثر لطف ما بود. اگر ما نبودیم، هنوز از بیمارستان ترخیص نشده بود.

اولی با حالت خجالت زده، سرش را پایین می‌اندازد.

دومی: چی شد؟ بهت برخورد، کاش قیافه آن روزت یادت می‌ماند.

اکنون که نمایش تمام شد از دوستان شما چه کسی آماده است تا توضیح دهد.

این نمایش چه چیزی به ما یاد داد؟

بله، این نمایش می‌خواهد یاد بدهد که اگر کمکی به دیگران کردیم، هیچ گاه به رخ او نکشیم.

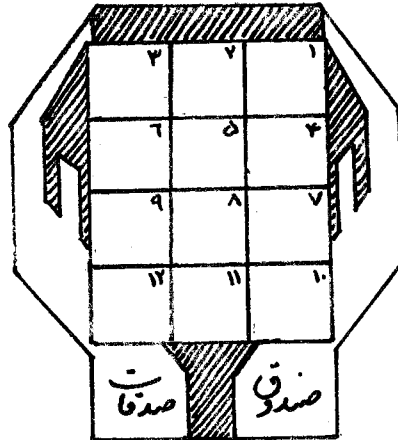
اما مسابقه جدول امروز: از یکی از دوستان که برای مسابقه به جایگاه آمده‌اند،

می‌پرسم اسم این عمل بد را چه می‌گویند؟

پاسخ: منت گذاشتن

از کلمه منت (م، ن) در جدول ۱۲ خانه‌ای این جلسه ما در خانه‌های م (۲) -

ن (۷) قرار داده شود.

حالا سؤال دوم را از یکی از دو بزرگوار می‌پرسم.

کدام عمل مستحبی است که به ظاهر چیزی از سرمایه انسان کم می‌شود، اما خدا

جایش را پر می‌کند؟

بله، پاسخ صحیح انفاق است. یعنی: ... و هر آن چه انفاق کنید او خداوند

عوض آن را می‌دهد و او بهترین روزی دهندگان است.

لطف کرده حروف آن را به ترتیب ا (۱) - ن (۶) - ف (۱۱) - ا (۳) - ق (۴) قرار دهید.

یک سؤال از دانش‌آموزان کلاس.

انفاق به صورت مخفی باشد یا علنی؟

در آیه ۲۷۱ سوره بقره خواندیم که: «...ان تبدوا الصدقات فنمأ هی وان تخفوها و تؤتوها الفقراء فهو خیر لکم.» ترجمه: «اگر صدقات خویش را آشکار کنید نیکوست و اگر پنهانش بدارید و به تهی‌دستان بدهید برایتان بهتر است...»

شکی نیست که انفاق علنی و انفاق مخفی هر کدام اثر مفیدی دارد، ولی باید دقت کرد که هر کدام جای خودش انجام شود و اگر جای آن دو عوض شود، تأثیر مطلوبی نخواهد داشت.

در بعضی از احادیث تصریح شده که انفاق‌های واجب، بهتر است علنی باشد و انفاق‌های مستحب بهتر است مخفیانه انجام گیرد. امام صادق علیه السلام فرمود: «زکات واجب را به طور آشکار از مال جدا کنید و به طور آشکار انفاق نمایید، اما انفاق‌های مستحب اگر مخفی باشد، بهتر است»^۱.

انفاق واجب، مانند زکات و خمس اگر علنی باشد، اثر تشویقی دارد و لطمه‌ای به اخلاص نمی‌زند، ولی در انفاق‌های مستحب چه بسا افراد آبرومندی هستند که حفظ آبروی آنان، ایجاب می‌کند تا انفاق مخفی باشد.

۱. الزکوة المفروضة تخرج علانیه و تدفع علانیه و غیر الزکوة ان دفعه سرأ فهو افضل، تفسیر نمونه، ج ۲،

به دین حق اگر اقرار داری

خدا را قادر مطلق شماری

به هر کس در جهان احسان نمودی

دگر منت بر او مگذار، آری^۱

برای دوستان کلاس، بخشی از یک داستان کوتاه را می‌خوانم. شما نام شخصیت اصلی این داستان را بگویید. هر یک از دوستان که می‌خواهد بگوید فقط دست بلند کند.

صدای اذان در شهر مدینه پیچید. مردم برای خواندن نماز به سوی مسجد آمدند. عده‌ای در حیاط مسجد، مشغول وضو گرفتن بودند. پیرمردی با پای برهنه و قد خمیده، عصا زنان وارد مسجد شد. او برای گرفتن پول، نزد یک یک افراد رفت و از آن‌ها تقاضای کمک کرد، اما چیزی به دست نیاورد. آهی از سینه کشید و گفت: «خدایا! تو شاهد باش که من در مسجد پیامبر تو تقاضای کمک کردم، ولی کسی جواب مرا نداد!»

پیرمرد عصازنان، با ناامیدی به طرف در خروجی مسجد به راه افتاد. هنوز چند قدم برنداشته بود که متوجه شد شخصی در حال رکوع به انگشت کوچک دست راست خود اشاره می‌کند. به دستش خیره شد. انگشتی توجه او را جلب کرد. پیرمرد که متوجه قضیه شد، گویی توانش چند برابر شد. با شتاب نزدیک شد و انگشتش را بیرون آورد و آن مرد هم به نماز ادامه داد.

حالا دوستان فکر کنند و بگویند کدام شخصیت بود که این بخشش را انجام داد؟^۲

۱. احد ده بزرگی، آیات سبز، ص ۳۷.

۲. شاید زودتر از این، نام حضرت علی علیه السلام را بگویند. در این صورت گفتن این سطر در کلاس لازم نیست. مربی ادامه مطلب را ارایه می‌دهد.

سؤال سوم را از هر دو نفر می‌پرسیم. هر که زودتر فهمید دست بلند کند. قرآن را باز کنید. به آیه ۲۷۱ تا آیه ۲۷۴ سوره بقره دقت کنید. بگویید این جمله یعنی چه و برای چه کسانی مطرح شده است؟ «... لایستطیعون ضرباً فی الارض...» از این عبارت حروف (ط، ی، ب) را به ترتیب در خانه‌های ط(۱۲)، ی(۵)، ب(۱۰) قرار می‌دهیم.

این آیه ویژگی‌های افرادی که بهتر است به آنان صدقه بدهیم، بیان می‌کند. فقرایی که ناتوان و بیچاره هستند و قدرت این که کاری را انجام بدهند، ندارند و چون افراد عفیف و آبروداری هستند، به دیگران التماس نمی‌کنند. به طور عادی کسانی که اطلاع ندارند، آنان را غنی و توانگر می‌پندارند.

یک سؤال از کلاس

آیه ۲۸۰ سوره بقره در بارهٔ بدهکارها چه دستوری می‌دهد؟

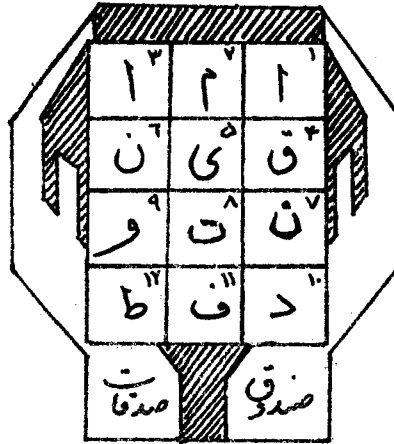
پاسخ: اگر از کسی طلب دارید، ولی او تنگدست هست به او مهلت بدهید تا توانگر شود. اگر هنگام تنگدستی به رسم صدقه به او ببخشید، بهتر است. سؤال چهارم را از هر دو نفر می‌پرسیم.

قرآن را ببندید. می‌خواهیم سرعت عمل هم داشته باشید.

طبق آیه ۲۶۹ بقره، دادن حکمت و دانش از طرف خداوند به یک شخص مساوی با چه چیزی است؟ عبارت آن را بخوانید. بله، مساوی با دادن خیر کثیر است. تنها اشخاص خردمند این مطلب را می‌فهمند؛ «... فقد اوتی خیراً کثیراً...»^۱ دو حرف از این عبارت را برای جدول نیاز داریم. حرف - و (۹) - ت (۸) را در جای خود قرار می‌دهیم.

۱. مری باید این عبارت را روی تخته بنویسد.

اکنون جدول ما کامل شد. چند دقیقه فرصت می‌دهم تا با رمز پنج، حروف را کنار هم بگذارید و عبارت داخل جدول را به دست آورید.

پیام جدول «انفقوا من طیبات» می‌باشد.

یک الف بعد از واو می‌گذارم، این الف ناخوانا است. این جمله بخشی از آیه‌ای است که در طول جلسه‌های گذشته آن را قرائت کردیم. کدام آیه؟ دوستان تلاش کنید تا آن را پیدا کنید. بین آیات ۲۶۵ الی ۲۷۵ را جست و جو کنید. بله، آیه ۲۶۷ سوره بقره.

حالا یکی از دوستان قرآن را بردارد و آیه را به طور کامل بخواند. یکی دیگر از دوستان ترجمه آن را بخواند.

همان طور که در ترجمه شنیدیم، خداوند می‌فرماید: «همیشه از بهترین چیزها که اندوخته‌اید، انفاق کنید...»

بعضی وقتها افرادی پیدا می‌شوند که چیزهای دورانداختنی را بخشش می‌کنند یا هنگام جشن نیکوکاری (راستی بچه‌ها جشن نیکوکاری چه وقت است؟) وسایل دست دوم می‌دهند که بهتر است این کار صورت نگیرد و آنچه اهدا می‌کنیم، به ویژه لباس، نو باشد.

با تشکر از دو نفر از عزیزان که به سؤال‌ها پاسخ دادند، از یکی از دوستان می‌خواهیم که خلاصه آنچه امروز از محضر قرآن استفاده کرده‌ایم را بیان کنند. با صلوات قرآنی جلسه را به پایان می‌بریم.

اللهم صل وسلم وزد و بارک علی رسول الله و آله الاطهار

درس:

جهاد

موضوع:

قرآن

هدف کلی:

دانش آموزان در این درس با استفاده از آیه‌های ۲۸۳ بقره تا پایان و آیه‌های ۱ تا ۱۵ آل عمران با بعضی از مفاهیم قرآنی آشنا می‌شوند.

اهداف جزئی:

دانش آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. مجاهدان و توکل به خداوند در جهاد؛
۲. رمز پیروزی مسلمانان در جنگ بدر؛
۳. بعضی از عملیات رزمندگان اسلام در هشت سال دفاع مقدس و نتایج آن.

هدف رفتاری (خروجی):

انتظار می‌رود دانش آموزان در پایان درس بتوانند در همه امور به خدا توکل کنند و علت اصلی پیروزی مجاهدان فی سبیل الله را توضیح دهند.

روش‌های مناسب تدریس:

۱. توضیحی
۲. فعال: (پرسش و پاسخ، جدول، مسابقه)

رسانه‌های آموزشی:

۱. تابلو «تخته و گچ»
۲. کارت

تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْوَحْيَ الْحَقَّ

هوا

دوستان سلام، برای این که به موضوع بحث برسیم، چند سؤال مطرح می‌کنم. آن گاه جمله‌ای به دست می‌آید که موضوع بحث ما هم خواهد بود.

۱. نوعی هواپیمای جنگی که سرعت آن از هواپیماهای معمولی بیشتر است، چه نام

جست

دارد؟

۲. کدام بخش از نیروی زمینی، فقط با چرخ‌بال (هلی‌کوپتر) سروکار دارند؟

هوانیروز

احزاب

۳. نام دیگر جنگ خندق چه بود؟

دهلاویه

۴. محل شهادت شهید چمران کجا بود؟

۵. آن چیست که روی تفنگ قرار می‌دهند و در جنگ‌های تن به تن خیلی ارزش

سرنیزه

دارد؟

۶. وسیله‌ای که از کیلومترها فاصله، مواضع دشمن را گلوله باران می‌کند چه نام دارد؟

توپخانه

وداع

۷. به آخرین خداحافظی رزمنده با خانواده خود چه می‌گویند؟

ناو

۸. کشتی جنگی چه نام دارد؟

دکل

۹. به برج دیده‌بانی چه می‌گویند؟

یورش

۱۰. به حمله و هجوم و تاخت و تاز چه می‌گویند؟

۱۱. آن کدام وسیله جنگی است که ضامنش را می‌کشند و پرتاب می‌کنند؟

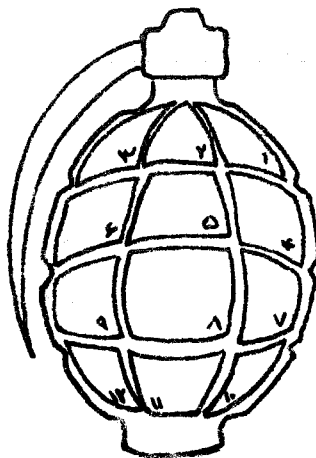
نارنجک

تا شما حروف اول جواب‌ها را کنار هم بچینید، من کلمه‌ای روی تخته می‌نویسم تا جمله کامل شود.

.....است.

بله، جمله این می‌شود: «جهاد ستون دین است^۱». این جمله از امیرالمؤمنین علیه السلام است.

و اما با جدول ۱۲ خانه‌ای آشنا هستید.

دو نفر از دوستان را دعوت می‌کنم تا به جایگاه بیایند. با ذکر یک صلوات.

آماده می‌شویم برای سؤال اول از یکی از دوستان شما می‌پرسم:

۱. الجهاد عماد الدین ، امیرالمؤمنین علیه السلام، غررالحکم، ص ۱.

ریشه ثلاثی مجرد جهاد چه کلمه‌ای است؟ بله، کلمه «جهاد» در لغت به معنای کوشش و تلاش است.

لطف کرده حروف آن را به ترتیب در خانه‌های ج(۱)، هـ(۵)، د(۹) قرار دهید.

یک سؤال از کلاس؛ جهاد چندمین فروع دین است؟

ششمین فرع از فروع دین است.

چه کسی می‌تواند تمام فروع دین را به ترتیب نام ببرد. من این فروع را روی

کارت‌هایی نوشته‌ام. اولین فروع دین چیست؟

سؤال دوم را از دوست دیگرمان می‌پرسم.

برگ برنده مردان دلیر در نبرد با دشمنان اسلام کدام یک از مواردی است که نام

می‌برم؟

الف - تکیه به خدا ب - تعداد افراد ج - تکنولوژی برتر

جواب صحیح، تکیه بر خدا است.

از حروف جواب به ترتیب در خانه‌های خ(۱۰)، د(۳)، ا(۸) قرار می‌دهیم.

توکل به خداوند، یعنی انسان در این عالم مادی و محدود فقط به توانایی

خود و دیگر مخلوقات تکیه نکرده است، بلکه به حمایت و لطف پروردگار امید

دارد. این توجه، آرامش و اطمینان و نیروی فوق العاده روحی و معنوی به او

می‌بخشد که در مواجهه با مشکلات، تأثیر عظیمی خواهد داشت.

۱. مربی محترم از قبل اسامی کامل فروع دین را روی ده کارت می‌نویسد یک کارت سفید هم روی آنها

می‌گذارد. دسته کارت را به سمت دانش‌آموزان می‌گیرد کارت اول سفید است با گفتن اولین فروع این کارت کنار

می‌رود و نوشته نماز پیدا می‌شود و همینطور تا آخرین فروع دین.

آنهایی که قرآن دارند، آیه ۲۵۰ سوره بقره را بیاورند. به کدام داستان اشاره دارد؟
طالوت و جالوت.

چه کسی می‌تواند این داستان را تعریف کند؟ خیلی کوتاه و سریع داستان را تعریف کنید.

وقتی که ارتش خداپرستان به سرداری طالوت با جالوت و لشکریانش برخوردند، گفتند: «پروردگارا! لبریز از پایداریمان ساز، گام‌هایمان استوار دار و ما را بر لشگر کافران پیروز گردان».

کدام یک از دوستان کلاس آیه مربوط را می‌توانند بخوانند؟

بله، «...رینا افرغ علینا صبرا و ثبت اقدامنا وانصرنا علی القوم الکافرین^۱».

از دوست دیگرمان می‌پرسم:

به آیه ۱۰ آل عمران مراجعه کن و بگو چه چیزی به درد کافران نمی‌خورد و وضعیت آنان در قیامت چگونه است؟

پاسخ: فرزندان و اموال، آن‌ها مثل هیزم «وقود النار» آتش گیره آتش هستند. در واقع چیزی که آتش را با آن می‌افروزند. از این عبارت این حروف را در جدول قرار می‌دهیم. د (۴) - ا (۱۱) - ر (۷)

سؤال چهارم:

حمد

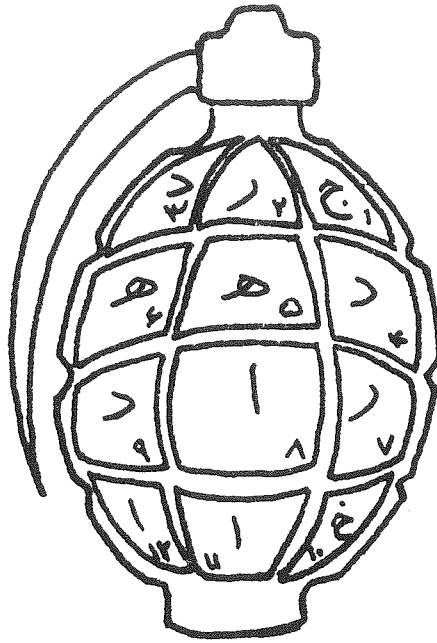
نام سوره‌ای که خواندنش در نماز واجب است؟

چه کسی برای ما می‌خواند؟

۱. در صورت کافی بودن وقت، مربی محترم داستان زیبای طالوت و جالوت را به طور کامل می‌تواند تعریف کند.

۲. به تناسب وقت کلاس، چند نفر این سوره را بخوانند.

معنی صراط چیست؟ صراط یعنی راه. حروف کلمه راه را به ترتیب در خانه‌های
 ر (۲)، ا (۱۲)، ه (۶)، قرار می‌دهیم.
 حالا جدول ما کامل شد.

چند دقیقه وقت می‌دهم تا با رمز ۵ حروف جدول را کنار هم بچینید و عبارت
 جدول را پیدا کنید.

عبارت جدول این است: « جهاد در راه خدا » عربی این عبارت در آیه ۱۳
 آل عمران آمده است. کدام یک از دوستان می‌تواند پیدا کند؟ بله، «نُقَاتِلْ
 فِي سَبِيلِ اللَّهِ...» است.

همان طور که گفته شد، جهاد یکی از فروع دین ما است و همه مسلمانان به آن اعتقاد دارند، ولی همیشه یک شرط به همراه آن هست و آن در راه خدا بودن آن است.

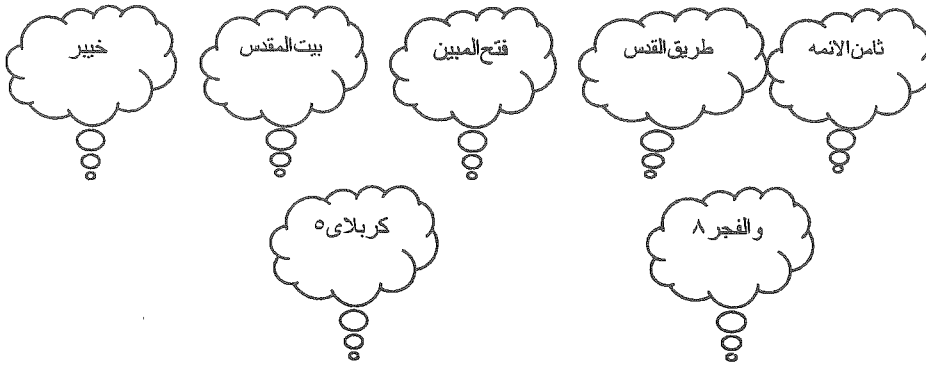
آیا می‌دانید نام این جنگ که در آیه آمده چیست؟ جنگ بدر

در جنگ بدر تعداد مسلمانان سیصد و سیزده نفر بود که هفتاد و هفت نفر از مهاجران و دویست و سی و شش نفر از انصار بودند. پرچم مهاجران به دست علی علیه السلام بود و سعد بن عباده پرچمدار انصار بود. مسلمانان تنها با داشتن هفتاد شتر و دو اسب و شش زره و هشت شمشیر در این نبرد بزرگ شرکت کرده بودند، در مقابل سپاه دشمن، با بیش از هزار نفر و اسلحه کافی همراه با یکصد اسب در این جنگ شرکت کرده بودند. آنچه به مسلمانان قوت قلب می‌داد، همراهی رسول خدا صلی الله علیه و آله و توکل آنان به خداوند بود. عاقبت در این جنگ، مسلمانان با دادن بیست و دو شهید (۱۴ نفر از مهاجران و ۸ نفر از انصار) بر دشمن (که ۷۰ کشته و ۷۰ اسیر دادند)، پیروز شدند.

جان نثاری‌ها و رشادت‌های مجاهدان صدر اسلام، الگوی همه مسلمانان شد. آثار آن در جنگ تحمیلی عراق علیه ایران که ایران را مجبور به دفاع از تمامیت کشور اسلامی ایران نمود، مشاهده گردید.

من نام بعضی از این عملیات را روی تخته می‌نویسم و نام رمز آن را روی کارت نوشته‌ام و با نشان دادن آن، شما بگویید رمز مربوط به کدام عملیات است و نتیجه این عملیات را بگویید.^۱

۱. مربی محترم از قبل کارت‌هایی را تهیه می‌کند و پشت و روی آن‌ها را به ترتیب می‌نویسد. اگر شاگردان نتوانند جواب بدهند پشت کارت را به آنان نشان خواهد داد.

روی کارت (طرف اول)

نصر من الله و فتح قريب

یا حسین علیه السلام

یا زهرا (س)

یا علی بن ابی طالب علیه السلامیا رسول الله صلی الله علیه و آله

یا زهرا (س)

یا زهرا (س)

پشت کارت (طرف دوم)

شکستن حصر آبادان

آزاد سازی شهر بستان

آزاد سازی بخشی وسیعی از جنوب

آزاد سازی خرمشهر

تصرف جزایر معجون

تصرف شبه جزیره فاو

آزاد سازی شلمچه^۱

جلسه را با صلوات قرآنی پایان می دهیم.

۱. پاسخ صحیح عبارت است از: ۱. ثامن الائمه = نصر من الله، ۲. طریق القدس = یا حسین،

۳. فتح المبین = یازهرا، ۴. بیت المقدس = یا علی بن ابی طالب،

۵. خیر = یا رسول الله، ۶. والفجر ۸ = یا زهرا، ۷. کربلا ۵ = یازهرا.

درس

اطاعت

موضوع:

قرآن

هدف کلی:

دانش آموزان در این درس با استفاده از آیه های ۱۶ - ۳۶ سوره آل عمران با برخی از معارف قرآن آشنا می شوند.

اهداف جزئی:

دانش آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می شوند:

۱. چگونگی برخورد بنی اسرائیل با پیامبران الهی علیهم السلام؛
۲. داستان اصحاب رس؛
۳. عدم جواز دوست گرفتن دشمنان خدا؛
۴. شرایط و وظایف رهبری در قانون اساسی.

هدف رفتاری:

از دانش آموزان انتظار می رود در پایان درس بتوانند درباره رهبری انقلاب اسلامی ایران فکر کرده و خود را برای اطاعت از فرامین رهبری آماده سازند.

روش های مناسب تدریس:

۱. توضیحی فعال: (پرسش و پاسخ و مسابقه)

وسایله های آموزشی:

۱. تخته و کارت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اطاعت

به نام خدا

خدایی که شبنم از اوست، آفتاب از اوست

آتش و باد و خاک، از اوست

بیم و امید و مژده دیدار

آیه و سوره و کتاب از اوست

دوستان سلام! امیدوارم حال همه شما خوب باشد، خوب و سرحال هستید؟
چه کسی سرحال نیست؟ هر که سرحال نیست، صلوات بفرستد! حالا که همه
سرحال آمدید، جلسه را با چند سؤال قرآنی آغاز می‌کنم.

۱. نام دیگر سوره قریش چیست؟ (به معنای نیک اداره کردن) ایلاف

۲. سوره‌های طه، طارق، طور در چه چیزی مشترکند؟ ط

۳. آخرین آیه‌ای که بر پیامبر نازل شد کدام آیه است؟ الیوم اکملت لکم دینکم^۱

۴. کدام سوره است که به معنای زمان می‌باشد و خداوند به آن قسم خورده است؟

عصر

۱. مائده/۳، این آیه، آیه «اکمال» نام دارد.

۵. سوره‌ای که خبر از تاریکی و یا به هم پیچیده شدن خورشید در آینده می‌دهد، چه

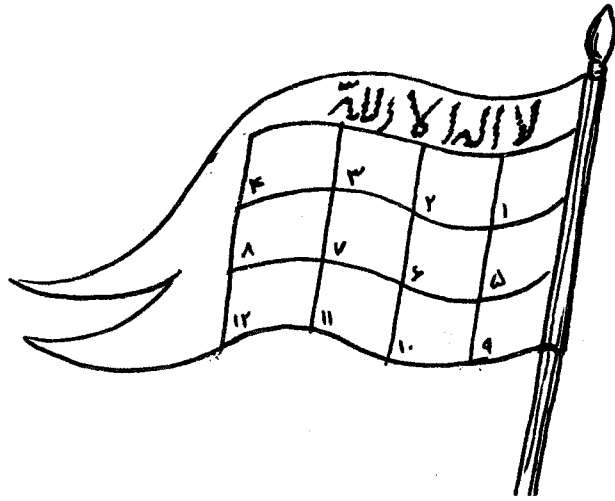
نام دارد؟

تکویر

حروف اول این واژه‌ها را کنار هم بگذارید تا موضوع بحث پیدا شود.

بله، موضوع جلسه امروز ما «اطاعت» است.

در جدول دوازده خانه‌ای هم مطلبی در ارتباط با این موضوع مطرح می‌شود.

از دو نفر از عزیزان دعوت می‌کنم که به جایگاه بیایند.^۱

سوره اول را از یکی از آنها می‌پرسم: قرآن را در دست بگیرید و آماده باشید.

به آیه ۲۱ سوره آل عمران دقت کنید و بگویید که برخورد بعضی از کفار با

پیامبران الهی - علیهم السلام - چگونه بوده است؟

بله، آنها را به ناحق به قتل می‌رساندند.

من داستان یکی از این اقوام که پیامبرشان را به طرز فجیعی به قتل رسانده

بودند، تعریف می‌کنم. شما حدس بزنید کدام قوم بودند.

۱. مربی محترم دقت کند که انتخاب این افراد، با نشاط و هیجان صورت پذیرد.

آن‌ها قومی بودند که درخت صنوبر را می‌پرستیدند. خداوند پیامبری از بنی‌اسرائیل را به سوی آنان فرستاد، اما آنان پیامبر را در چاه افکندند و در چاه را بستند. صدای ناله پیامبر می‌آمد تا این که به شهادت رسید.

اگر نمی‌توانید نام این قوم را بگویید من مختصری از داستان آنان را می‌گویم، شاید نام آن را پیدا کنید.^۱

در روزگاران قدیم در زمان انبیای بنی‌اسرائیل در سرزمینی درخت کهنسالی از صنوبر قرار داشت که به آن شاه درخت می‌گفتند.

این درخت را یکی از فرزندان حضرت نوح علیه السلام پس از طوفان در آن جا کاشته بود. آن‌ها آن درخت را می‌پرستیدند و بذره‌های آن را به مناطق دیگری می‌بردند و درخت حاصل آمده از آن را نیز می‌پرستیدند. برای درخت نهر آبی اختصاص داده بودند که کسی حق نداشت از آن نهر، آب بخورد چون آن آب را مایه حیات خدایان می‌دانستند.

همه ساله یک روز را جشن می‌گرفتند. به کنار درخت صنوبری می‌رفتند و حیواناتی را سر می‌پریدند. سپس آن‌ها را به آتش می‌افکندند. هنگامی که دود به آسمان برمی‌خاست در برابر درخت به سجده می‌افتادند و گریه و زاری سر می‌دادند.

سال‌ها می‌گذشت و آنان همچنان در بت پرستی و کفر غرق بودند. خداوند، پیامبری از بنی‌اسرائیل به سوی آن‌ها فرستاد تا آنان را به عبادت خداوند یگانه و ترک شرک دعوت کند، اما آن‌ها ایمان نیاوردند. پیامبرشان می‌دانست که همه این

۱. اگر آن‌ها نام قوم را گفتند، مربی می‌گوید: حالا به گوشه‌ای از سرگذشت آنان توجه کنید.»

انحراف‌ها از آن درخت کهنسال و دیگر درختان صنوبر است. به همین جهت از خدا تقاضا کرد که آن درخت را بخشکاند. آن درخت خشکید. مردم نادان به شدت عصبانی شدند و گفتند که او خدایان ما را سحر کرده است. بعضی هم گفتند که خدایان به جهت حضور این مرد از ما قهر کرده‌اند و ما را مورد غضب قرار داده‌اند.

پس از آن ماجرا، مردم نادان تصمیم به قتل آن پیامبر گرفتند. چاهی حفر کردند و او را در آن افکندند. در آن را بستند و بر بالای چاه نشستند. در حالی که صدای ناله او را می‌شنیدند، شادی می‌کردند. خداوند به جهت اعمال زشت و ظلم و ستمی که روا داشتند، آن‌ها را به عذاب شدیدی گرفتار کرد و نابود ساخت.^۱

حالا از دوستان چه کسی می‌تواند نام این قوم را حدس بزند؟

بله، نام این قوم «اصحاب رس^۲» بود که در آیه ۳۸ سوره فرقان به آن اشاره شده است.

شما دوست عزیز (اشاره به فردی که سؤال از او شده است) لطف کرده و دو حرف این کلمه را به ترتیب در خانه های (۵) - س (۱۰) قرار دهید.

سؤال دوم از دوست دیگری می‌پرسم

با مراجعه به آیه ۲۹ سوره آل عمران، بگویید این آیه به کدام یک از صفات خداوند اشاره دارد. همچنین آخرین جمله آیه چیست؟

۱. عیون اخبار الرضا علیه السلام نقل از تفسیر نمونه، ج ۱۵، ص ۹۴.

۲. مردمان اهل گودال یا چاه.

بله، صفت علم خداوند و آخرین جمله، آیه «...والله علی کل شی قدیر» می باشد. از این جمله، حرف «واو»، «الف»، «دال»، «یا» و «عین» را برای جدول نیاز داریم که به ترتیب: و (۱۲) - ا (۷) - د (۲) - ی (۱۱) - ع (۴).

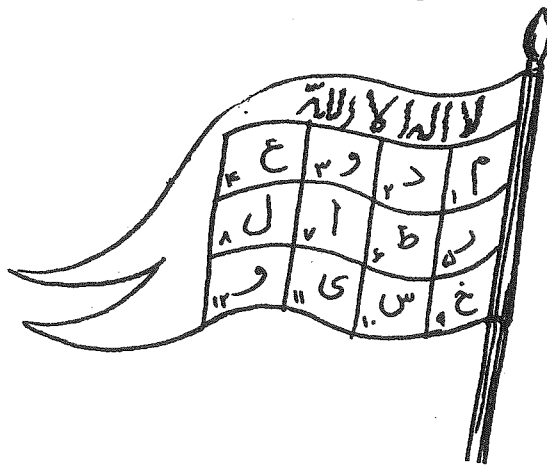
سؤال سوم را از دوست دیگرمان می پرسیم و از او می خواهیم که پای تخته بیاید و در عبارتی که روی تخته می نویسم به جای نقطه چین کلمه های مناسب را از آیه ۳۶ آل عمران پیدا کند و بنویسد:

انی بک و من الشیطان الرجیم
این جمله ی مادر مریم است. وی بعد از نامگذاری مریم از خداوند خواست تا او و فرزندان او را از شر شیطان برهاند و در پناه خود در آورد.

از این عبارت سه حرف را برای جدول نیاز داریم: حرف ط (۶) - و (۳) - ل (۸). سؤال چهارم هم به صورت نقطه چین است که دوست دیگرمان آن را تکمیل خواهد کرد. با مراجعه به آیه (۲۸) سوره آل عمران این عبارت را تکمیل کنید:

..... المؤمنون اولیاء المؤمنین
جمله کامل، عبارت است از «لا یتخذ المؤمنون الکافرین اولیاء من دون المؤمنین...»

اهل ایمان نباید مؤمنان را کنار بگذارند و کافران را دوست خود قرار دهند. از این عبارت دو حرف را برای جدول لازم داریم. خ (۹) - م (۱). با قرار دادن این دو حرف جدول ما کامل می شود.

فرصتی به این دو نفر می‌دهیم تا با رمز ۵ حروف را کنار هم بگذارند و پیام جدول را پیدا کنند.

بله، پیام «مطیع خدا و رسول» می‌باشد که در آیه ۳۲ آل عمران به آن اشاره شده است. یکی از دوستان آیه را قرائت کند. این آیه مطیع بودن را از صفات مؤمن می‌داند.

کدام یک از دوستان می‌تواند آیه‌ای دیگر را که در آن، «...اطیعوا الله و اطیعوا الرسول...» آمده است را از حفظ قرائت کند. آفرین، دوستان را تشویق کنید. حالا به کارت‌هایی که در دست من است، دقت کنید. در این کارت چه نوشته شده است؟

اطیعوا معنای آن چیست؟

این کارت **الله** و این کارت **الرسول** و این کارت **اولی الامر منکم** می‌باشد.

خوب! عزیزان دقت کنید و بگویید چه نوع اطاعتی مراد است؟

بله، مراد اطاعت از خدا و اطاعت از پیامبر خدا است، یعنی اطاعت از پیامبر خدا در ردیف اطاعت از خدا می‌باشد.

آیا پیامبر خطا می‌کند؟ خیر، پیامبر معصوم است و هیچ اشتباه و خطایی از او سر نمی‌زند.

اطاعت از اولی الامر: این اطاعت هم در ردیف اطاعت از رسول است. به همین دلیل اولی الامر هم باید معصوم باشند.

بله، عقیده حق این است که ما باید بدون چون و چرا از جانشین پیامبر ﷺ که معصوم است اطاعت کنیم.

۱. مراد آیه شریفه «اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم» می‌باشد. نساء / ۵۹.

یک سؤال از کلاس: چرا اولی الامر باید معصوم باشد؟

بله، چون دستورهای الهی را برای ما می آورد. اگر معصوم نباشد، احتمال اشتباه در رساندن احکام به مردم وجود دارد و این باعث انحراف مردم خواهد شد.

یک سؤال دیگر: اگر امام معصوم، غایب باشد، ما باید چه کسی را رهبر خود قرار دهیم؟ و او را چگونه انتخاب کنیم؟

بله، شرایط رهبری در اصل یکصد و نهم قانون اساسی بیان شده است. کدام یک از دوستان می تواند شرایط را برای ما بازگو کند؟
بله، چند شرط آمده است:

۱. صلاحیت علمی لازم برای فتوا دادن در ابواب مختلف فقه؛
۲. عدالت و تقوای لازم برای رهبری امت اسلام؛
۳. بینش صحیح سیاسی و اجتماعی و تدبیر و شجاعت؛
۴. مدیریت و قدرت کافی برای رهبری.

این فرد توسط مجلس خبرگان انتخاب می شود. رهبر وظایف و اختیاراتی دارد که این وظایف و اختیارات در اصل ۱۱۰ قانون اساسی آمده است از جمله آن می توان موارد زیر را نام برد:

۱. فرماندهی کل نیروهای نظامی؛
 ۲. اعلان جنگ یا صلح؛
 ۳. عزل و نصب بعضی از مقام ها .
- در پایان با چند دعا^۱ برنامه را به پایان می برم.

۱. مری چند دعای مناسب در باره سلامتی و حمایت از مقام رهبری ذکر می نماید.

درس:

بانوان برتر

موضوع:

قرآن

هدف کلی:

دانش‌آموزان در این درس با استفاده از آیة‌های ۳۶ - ۶۳ سوره آل‌عمران با برخی از معارف قرآنی آشنا خواهند شد.

اهداف جزئی:

دانش‌آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. وجه تشبیه حضرت عیسیٰ علیه السلام به حضرت آدم علیه السلام؛
۲. برتری حضرت مریم (س) بر بانوان عصر خود؛
۳. مباحله.

هدف رفتاری:

از دانش‌آموزان انتظار می‌رود در پایان درس درباره ویژگی‌های حضرت مریم (س) مطالبی را بیان کنند و جریان مباحله را تعریف نمایند.

روشهای مناسب تدریس:

۱. توضیحی
۲. فعال: (پرسش و پاسخ، مسابقه و...)

رسانه‌های آموزشی:

۱. تابلو، (تخته و گچ)

پانوران برتر

با سلام و آرزوی سلامتی برای شما دانش‌آموزان گرامی، برنامه را با گوشه‌ای از داستان یکی از برترین زنان عالم شروع می‌کنم.

حنّه زیر درختی نشسته بود. چشمانش را به پرنده‌ای دوخته بود که با جدّیت فراوان به جوجه‌های خود غذا می‌داد. در حالی که قطره‌های اشک مژده‌هایش را خیس کرده بود، ذهنش به گذشته‌های دور پر کشید. به سال‌های قبل که با عمران ازدواج کرده بود. از آن وقت تا حالا چشم انتظار تولد کودک خود بود، ولی خبری نبود. احساس پیری و نگرانی از این که دیگر هیچ وقت نتواند فرزندش را بیورد، دلش را سخت آزرده می‌کرد. تماشای این پرنده و بچه‌هایش آتش عشق فرزند را در تمام وجودش شعله ور ساخت و از صمیم قلب از درگاه خداوند تقاضای فرزند کرد. پس از آن اشک و آه و دعا، احساس سبکی خاصی نمود. به دلش آمد که خداوند این بار جواب مثبت به او داده است.

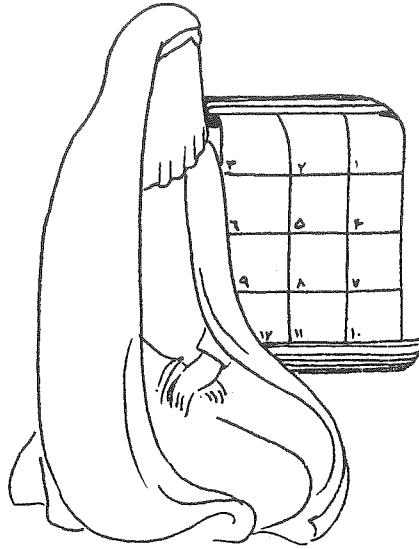
مدتی از این ماجرا گذشت. روزی شوهرش عمران به او گفت: «به من وحی رسیده که خداوند پسری پربرکت به من عطا می کند که می تواند بیماران غیر قابل علاج را درمان کند و مردگان را به فرمان خدا حیات بخشد».

حنه در پوست خود نمی گنجید. منتظر بود تا خبر خوش حامله بودن را به عمران بدهد. آن روز فرا رسید. انگار همه دنیا را در اختیار حنه گذاشته بودند. با خود فکر می کرد. عمران گفت که خدا پسری عطا می کند، یعنی بچه ام پسر است. دست به آسمان بلند کرد و با صدایی که از شدت خوشحالی می لرزید، گفت: «پروردگارا! من نذر کرده ام که آنچه در شکم دارم، خادم بیت المقدس گردانم. خداوندا این نذر را از من قبول فرما. همانا تو شنونده و دانا هستی».

روز موعود همه فامیل های درجه اول جمع شده بودند. دل تو دل افراد نبود. مرتب قدم می زدند. کسی با کسی حرف نمی زد. همه ساکت بودند. صدای گریه نوزاد، سکوت سنگین اتاق را شکست. همه خوشحال بودند، ولی مادر و پدر طفل نگران به نظر می رسیدند. مادر با ناراحتی زیر لب زمزمه می کرد: «خدای من! من دختر زاییدم. تو از همه بهتر می دانی که دختر و پسر با هم فرق دارند. من اسم این نوزاد را ...»

دوستان کلاس بگویید اسمش را چه گذاشت؟ روی این کارت چه نوشته شده است؟ **هیچ چیز**، ولی پشت آن اسم این کودک نوشته شده است. شما هم که بلد هستید. بله، مادر، اسم این کودک را **مریم** گذاشت. مریم یعنی عابد.

در طول روزهای گذشته آیه‌های مربوط به این بانوی بزرگوار را قرائت کردیم. جدول هم در همین رابطه می‌باشد. مثل جلسه‌های قبل، جدول ما دوازده خانه دارد.

بعضی از حروف پاسخ‌ها در جدول قرار می‌گیرد. به همین جهت کلمه جواب را روی تخته می‌نویسم و حرف‌های مورد نیاز را در جدول قرار می‌دهم. ابتدا دوفتر از دوستان به جایگاه بیایند. در این جلسه هم قرآن باید در دست شما باشد.

سؤال اول را از یکی از دوستان شما می‌پرسم. در آیه‌هایی که در این چند روز قرائت کردیم (۳۶ الی ۶۱ سوره آل عمران) خداوند حضرت عیسی علیه السلام را به چه کسی تشبیه کرده است؟ بله، حضرت آدم علیه السلام. از واژه آدم حرف (م) را در خانه شماره ۴ می‌نویسم.

حالا نفر بعدی به این سؤال پاسخ دهد که **قرآن مثل حضرت عیسیٰ علیه السلام را در چه چیزی به حضرت آدم علیه السلام تشبیه کرده است؟**

بله! در این که هر دو از تراب، یعنی خاک آفریده شده‌اند. از کلمه تراب هم سه حرف لازم داریم که آن‌ها را به ترتیب (ت) در خانه ۷ و (ر) در خانه ۲ و (ب) در خانه ۹ می نویسم.

یک سؤال: چرا قرآن در این آیه این مطالب را مطرح می‌کند؟

برای جواب، به این داستان توجه کنید:

در کوهستان‌های شمالی یمن در نزدیکی شهر صنعاء، منطقه‌ای بود که مربوط به قبیله همدان بود. این قبیله در دوره جاهلیت بت پرست بودند، ولی در محله‌هایی از این منطقه به نام نجران عده‌ای مسیحی زندگی می‌کردند. حدود شصت نفر از آنان که چهارده نفرشان از اشراف و برجستگان نجران به حساب می‌آمدند برای تحقیق درباره دین اسلام به مدینه آمده بودند. همه آنها لباس‌های پرزرق و برق بر تن داشتند. پیامبر صلی الله علیه و آله در مسجد، نماز عصر می‌خواند. آن‌ها وارد مسجد شدند. وقتی نماز تمام شد، مسلمان‌ها با دیدن لباس‌های گران قیمت و زیبا، متعجب شدند. مسیحی‌ها با پیامبر صلی الله علیه و آله بحث کردند. آن‌ها می‌گفتند که چون حضرت عیسی علیه السلام پدر ندارد، فرزند خدا است. آیه ۵۹ در جواب گفته آنان آمده است^۱.

سؤال سوم را از دوست دیگرمان می‌پرسم: جمله ناقصی را که روی تخته می‌نویسم با مراجعه به آیه ۴۲ سوره آل عمران کامل کن.

خداوند را بر برتری داد.

۱. ان مثل عیسیٰ عندالله کمثل ءادم خلقه من تراب...، آیه ۵۹ سوره آل عمران. توضیح این که، کسی حضرت آدم علیه السلام را فرزند خدا نمی‌داند، چطور حضرت عیسی علیه السلام فرزند خداست.

بله، جمله کامل چنین می‌شود:

«خداوند مریم را بر زنان عالم برتری داد».

از این جمله سه حرف را در چهار خانه به ترتیب قرار می‌دهیم ز (۳) -

ن (۸ و ۱۰) - م (۱)

یک سؤال از دوستان کلاس: به آیه ۶۱ سوره آل عمران توجه کنید. این آیه به

کدام واقعه مهم تاریخی زمان پیامبر اسلام ﷺ دلالت می‌کند؟

به یک توضیح مختصر گوش کنید:

در بحثی که مسیحیان نجران با پیامبر ﷺ داشتند وقتی استدلال پیامبر ﷺ را بر نفی الوهیت (خدا بودن) عیسی علیه السلام نپذیرفتند، این آیه بر پیامبر ﷺ نازل شد. خداوند در این آیه به پیامبر ﷺ دستور می‌دهد آن‌ها را به مباحله دعوت کند.

حالا بگویید مباحله یعنی چه؟

بله، مباحله یعنی نفرین کردن دو نفر به یکدیگر. به این صورت که افرادی با هم گفت و گو و بحث درباره یک مسأله مهم مذهبی دارند، در یک جا جمع می‌شوند و از خدا می‌خواهند که دروغگو را رسوا سازد و مجازات کند.

پیامبر ﷺ هم به آنان گفت: «ما فرزندان و زنان و ... خود را می‌آوریم، شما هم

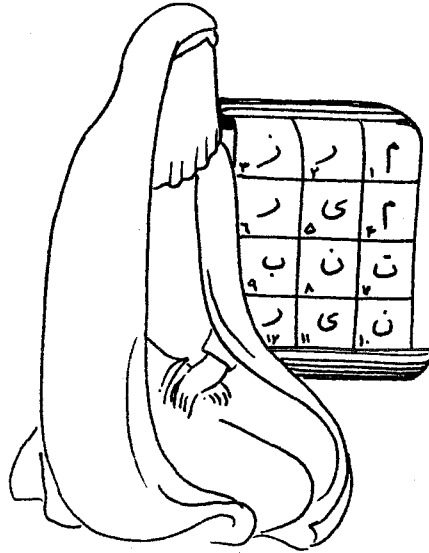
شاهد بیاورید تا مباحله کنیم و لعنت خدا را بر دروغگویان قرار دهیم.»

مسیحیان نجران از پیامبر ﷺ مهلت خواستند تا فکر کنند. نتیجه تفکر آن‌ها این بود که بزرگ آنان گفت که اگر دیدید محمد با سر و صدا و جنجال آمد، مباحله کنید و اگر با نزدیکان و عزیزان خود آمد، بدانید او پیامبر خدا است و مباحله نکنید که خطرناک است.

پیامبر ﷺ در حالی که حسین علیه السلام را در آغوش گرفته بود و دست حسن علیه السلام در دستش بود به همراه حضرت زهرا (س) و حضرت علی علیه السلام تشریف آورد و به آن‌ها سفارش کرد که من هرگاه دعا کردم، شما آمین بگویید. مسیحیان هنگامی که این صحنه را مشاهده کردند به وحشت افتادند و تسلیم شدند.

و اما سؤال چهارم:

به یاران حضرت عیسی علیه السلام چه می‌گویند؟ بله، «حواریون»، از این کلمه حرف «ر» را در خانه‌های (۶ و ۱۲) و حرف «ی» را در خانه‌های (۵ و ۱۱) قرار می‌دهیم. با رمز ۵ پیام جدول را پیدا کنید. چند دقیقه فرصت می‌دهم.

پیام جدول، «مریم برترین زن» می‌باشد.

این دو بزرگواری که در مسابقه شرکت کردند، چند لحظه فرصت دارند تا بگویند که این عبارت در کدام آیه - بین آیه های ۳۹ تا آیه ۴۵ سوره آل عمران - قرار دارد.

احسنت، آیه ۴۲ سوره آل عمران می‌باشد. از ایشان می‌خواهم که آیه را تلاوت کنند، «وَاذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ»

یک سؤال: با توجه به این که در احادیث ما آمده است که حضرت زهرا (س) سیده نساء العالمین (برترین زنان دنیا) است، این چگونه با برتر بودن حضرت مریم (س) بر زنان عالم جمع می‌شود؟

این آیه دلالت دارد که حضرت مریم (س) برترین زنان در زمان خود بوده است. امام صادق علیه السلام از قول پیامبر صلی الله علیه و آله چنین فرموده است: «اما مریم بانوی زنان زمان خود بود و فاطمه (س) بانوی همه بانوان جهان از اولین و آخرین است»^۱.
در مورد کلمه «عالمین» هم خداوند در سوره بقره آیه ۴۷ می‌فرماید «...وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ»، یعنی برتری بنی اسرائیل بر مردم، زمان خود بود نه همه زمان‌ها.

جلسه را با صلوات قرآنی پایان می‌دهیم.

تدریس:

دین برتر

معنی و تفسیر:

قرآن

هدف کلی:

دانش آموزان در این درس با استفاده از آیه های ۶۴ - ۹۲ سوره آل عمران با بخشی از معارف قرآنی آشنا می شوند.

اهداف جزئی:

دانش آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می شوند.

۱. وفای به عهد؛
۲. شرط مهم توبه؛
۳. وظیفه همه مردم در پذیرش دین اسلام.

هدف رفتاری:

از دانش آموزان انتظار می رود در پایان درس به عهد خود وفا کنند و برای جبران کارهای زشت، توبه نموده و کارهای نیک انجام دهند.

روش های مناسب تدریس:

۱. توضیحی
۲. فعال (پرسش و پاسخ مسابقه و داستان)

وسایلهای آموزشی:

۱. تابلو، (تخته و گچ)

دین‌پرستی

دین‌پرستی

سلام دوستان، امیدوارم حال همه شما خوب باشد. خوب هست یا نه؟ در شروع جلسه توجه دوستان را به یک رباعی جلب می‌کنم.

الا ای غرق در مرداب اوهام

چنین حق بر محمد داده پیغام

حقیقت این و غیر این نباشد

که «ان الدین عند الله الاسلام»

سؤال از من و پاسخ از شما:

کامل‌ترین دین کدام دین است؟

اسلام

بهترین دین کدام دین است؟

اسلام

وظیفه انسان‌ها پیروی از کدام دین است؟

اسلام

سازنده انسان برتر کدام دین است؟

اسلام

آخرین دین کدام دین است؟

اسلام

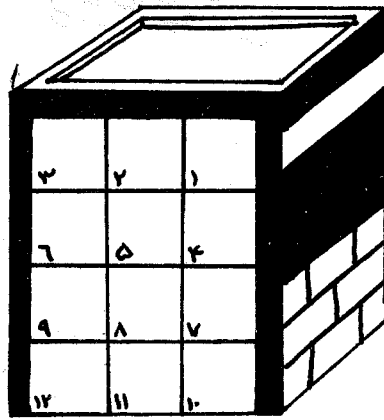
دین حضرت محمد ﷺ چه نام دارد؟

اسلام

دین امام علی ﷺ چه نام دارد؟

اسلام

جدول ما درباره: یکی از شعارهای مهم اسلام است.

دو نفر از بزرگواران به جایگاه تشریف بیاورند. همراهشان قرآن نیز باشد.

سؤال اول از نفر اول:

آیه‌ها را ناقص می‌نویسم. شما تکمیل کن و ترجمه آن را با صدای بلند برای

دانش آموزان کلاس بخوان.

من و اتقی فان الله

این آیه را می‌توانی بین آیه ۷۳ الی ۸۰ سوره آل عمران پیدا کنی.

آیه چندم است؟ آیه ۷۶ سوره آل عمران

عبارت کامل آیه چنین است: « بلی من اوفی بعهده و اتقی فان الله یحب

المتقین » ترجمه: آری، هر که وفا به عهد کند و تقوا پیشه کند، البته خداوند

پرهیزگاران را دوست دارد.

این آیه و آیه قبل درباره دو مرد عرب نازل شده است که یکی از آنان مردی

بود که به طور واقع ایمان داشت و هیچ‌گاه در امانت مردم خیانت نمی‌کرد. وقتی

یکی از ثروتمندان مقدار زیادی طلا نزد او امانت گذاشت او آن را به صاحبش برگرداند، ولی در مقابل مردی بود که در عمل هیچ اعتقادی نداشت. وقتی شخصی عرب دیناری نزد او امانت گذاشت، او هرگز این دینار را به صاحبش پس نداد. خداوند نیز او را نکوهش می‌کند^۱.

از این آیه که روی تخته نوشته شده است، حروفی را برای جدول نیاز داریم که به ترتیب در جدول جای می‌دهیم.

م (۷) - ن (۴) - هـ (۲) - ن (۶) - و (۳)

یک سؤال از عزیزان در کلاس: به آیه ۶۴ سوره آل عمران دقت کنید. کدام یک از گزینه‌های زیر موضوع آیه است؟

۱. دعوت به اسلام

۲. دعوت به وحدت

۳. ترس از معاد

خداوند در آیه ۶۴ سوره آل عمران، اهل کتاب را دعوت به اسلام و کنار گذاشتن کفر و دعوت به موارد مشترک بین اهل کتاب و اسلام نموده به آنان اعلام می‌کند که دست به دست هم دهیم و اصل توحید را بدون هیچ گونه زوایدی بپذیریم و به آن عمل کنیم.

پیامبر ﷺ در نامه‌اش به پادشاه مصر این آیه را نوشت.^۲

۱. تفسیر نمونه، ج ۲، ص ۴۷۱.

۲. نامه به مُقَوِّس - زمامدار مصر از طرف هرقل پادشاه روم - : بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ - من محمد بن عبدالله الی المقوقس عظیم القبط، سلام علی من اتبع الهدی، اما بعد فانی ادعوك بدعايه الاسلام، اسلم تسلم، یوتک الله اجرک مرتین فان تولیت فانما علیک اثم القبط یا اهل الکتاب تعالوا الی کلمه سواء بیننا و بینکم ان لا تعبد الا الله و لا تشرک به شیئا و لا یتخذ بعضنا بعضا اربابا من دون الله فان تولوا فقولوا اشهدوا بانا مسلمون (مکاتیب الرسول، ج ۱، ص ۹۷).

حاطب بن ابی بلتعہ از طرف پیامبر اسلام عازم مصر شد تا نامہ اش را بہ فرمانروای مصر برساند. وی خود را بہ اسکندریہ رساند. وارد ساختمان حکومت شد. نامہ را بہ مقوقس داد. او نامہ را باز کرد و خواند. مقداری فکر کرد و گفت: «اگر راستی محمد فرستادہ خدا است، چرا مخالفان او توانستند او را از شہر بیرون کنند. چرا نفرین نکرد تا آنہا نابود شوند؟»

فرستادہ پیامبر جواب داد: «عیسی ہم رسول خدا بود و شما ہم بہ حقانیت او گواہی می‌دهید. چرا هنگامی کہ بنی اسرائیل نقشہ قتل او را کشیدند، آنہا را نفرین نکرد تا خدا آنہا را ہلاک کند.»

مقوقس سرش را تکان داد و شروع بہ تحسین او کرد و گفت: «معلوم است او شخص فہمیدہ‌ای است.»

حاطب از فرصت استفادہ کردہ و ادامہ داد: «پیش از شما فرعون در این کشور حکومت می‌کرد. مدت‌ها ادعای خدایی می‌نمود. خدا او را نابود کرد تا مایہ عبرت باشد. شما ہم کاری نکنید تا زندگی شما مایہ عبرت شود. ندای موسی و عیسی در زمان خودشان حق بود. ہر ملتی کہ دعوت پیامبر حقی را بشنود، باید از او پیروی کند. من ندای محمد را بہ سرزمین شما رساندم. منتظر جواب نامہ شما ہستم.»

چند روز بعد فرمانروای مصر، حاطب را بہ حضور طلبید. حاطب بہ او گفت: «پیامبر، ما را بہ سوی خدای یگانہ فرا می‌خواند و دستور می‌دہد تا مردم شبانہ‌روز پنج بار با خدای خود از نزدیک ارتباط پیدا کنند و نماز بگذارند. یک ماہ روزہ بگیرند. بہ عہد خود وفا کنند و از خوردن مردار دوری کنند.» مقوقس

گفت که این‌ها نشانه‌های خوبی است. من فکر می‌کردم پیامبر خاتم از شام ظهور کند، ولی حالا معلوم شد از حجاز ظهور کرده است.

آن‌گاه به کاتب خود دستور داد تا نامه‌ای به عربی به این مضمون بنویسد: «به محمد، فرزند عبدالله از مقوقس بزرگ قبطیان، درود بر شما. من نامه را خواندم و از مقصدت آگاه گردیدم. حقیقت دعوت تو را دریافتم. من می‌دانستم که پیامبری ظهور خواهد کرد، ولی تصور می‌کردم او از نقطه شام برانگیخته می‌شود. من فرستاده شما را گرامی داشتم».

سپس در نامه به هدایایی که برای پیامبر فرستاده بود، اشاره کرد و نامه را با جمله «سلام بر تو» ختم نمود.

از چگونگی نامه نوشتن او به این نتیجه می‌رسیم که او در باطن به پیامبر ایمان آورد، لکن به جهت ترس از قیصر روم آن را اظهار نکرد.

سؤال دوم از نفر دوم:

به ترجمه آیه ۸۹ آل عمران دقت کن و بگو کدام گزینه در آن آمده است:

۱. توبه و عبادت
۲. توبه و کار نیک
۳. توبه و بخشش و مهربانی

خداوند در سوره طه در قسمتی از آیه ۸۲ هم فرموده است: «... لمن تاب و اَمَّنْ وَ عَمِلَ صَالِحًا...»

اگر شخصی این کار را کرد، یعنی هم توبه کرد و هم کار نیک انجام داد، آن وقت خداوند او را مشمول آمرزش و رحمتش قرار خواهد داد.

دوستان! ما از عبارت: « تابوا... واصلحوا... » در آیه ۸۹ آل عمران حروفی را برای جدول انتخاب می‌کنیم و به ترتیب در خانه های و (۱) - ل (۵) - ح (۱۱) قرار می‌دهیم.

سؤال سوم را از نفر اول می‌پرسیم:

در ترجمه آیه ۸۵ سوره آل عمران دقت کن و بگو که وظیفه همه انسان‌ها در پذیرش کدام دین است و اگر این کار را نکنند، چه سرنوشتی خواهند داشت؟

پاسخ: بله، باید دین اسلام را بپذیرند وگرنه در آخرت از زیانکاران خواهند بود. چون سرمایه عمر خود را نابجا و در اطاعت ناهلان خرج کرده‌اند.

از کلمه دین اسلام، حرف س (۱۲) - ل (۹) - م (۱۰) - ن (۸) را در جدول قرار می‌دهیم.

سؤال چهارم از نفر دوم:

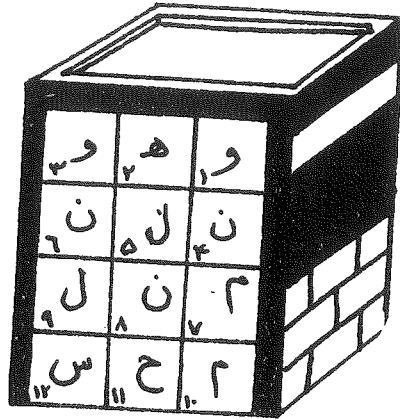
زود، تند، سریع بگو: در آیه ۸۴ سوره آل عمران نام چند پیامبر آمده است و

کدام یک از آنان صاحب کتاب آسمانی هستند؟

پاسخ: نام ۶ پیامبر (ابراهیم، اسماعیل، اسحق، یعقوب، موسی، عیسی) از میان آن‌ها ابراهیم، موسی، و عیسی صاحب کتاب هستند. نام کتاب‌های آنها به ترتیب صحف، تورات و انجیل می‌باشد.

جدول ما قبل از سؤال چهارم، کامل شده بود این دو دوست ما که زحمت کشیده و در جایگاه آمده‌اند با رمز ۵ حروف را کنار هم می‌گذارند تا به پیام

جدول برسند. چند لحظه صبر می‌کنیم و شما دوستان در کلاس هم تلاش کنید تا پیام را پیدا کنید.

بله، جمله «و نحن له مسلمون» می‌باشد. این جمله در کدام آیه آمده است؟ آیه

۸۴ آل عمران. و نحن له مسلمون یعنی چه؟ یعنی همه مطیع فرمان خدا هستیم

دین اسلام

خدا فرموده است پیرو چه دینی باشیم؟

من الخاسرین^۱

اگر دین اسلام را نپذیریم در آخرت چگونه ایم؟

یک سؤال دیگر از کلاس

به آیه ۶۷ سوره آل عمران دقت کنید. یکی از دوستان آن را قرائت کند.

همان طور که در آیه آمده است خداوند حضرت ابراهیم علیه السلام را مسلم خوانده است، ولی مسلمان کسی است که پس از رسالت پیامبر اسلام به او ایمان آورده باشد. چطور ابراهیم هم مسلم است؟ بله، مسلم در این جا نیز به معنای تسلیم فرمان خدا بودن است.

در پایان دعا و شعار معروف وحدت را با هم زمزمه می‌کنیم.

لا اله الا الله الها واحداً و نحن له مسلمون
 لا اله الا الله و لا نعبد الا اياه مخلصين له الدين و لو كره المشركون
 لا اله الا الله ربنا و رب آباءنا الاولين
 لا اله الا الله وحده وحده وحده انجز وعده و نصر عبده و اعز جنده و هزم
 الاحزاب وحده فله الملك و له الحمد يحيى و يميت و يميت و يحيى و هو
 حي لا يموت بيده الخير و هو على كل شىء قدير^۱

۱. تعقیبات مشترکه مفاتیح، ص ۲۹.

تدریس:

اسوه حسنه

موضوع:

سیره اهل بیت - علیهم السلام -

هدف کلی:

دانش‌آموزان در این درس با گوشه‌ای از اخلاق رسول الله ﷺ آشنا می‌شوند.

اهداف جزئی:

دانش‌آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. لقب‌های پیامبر ﷺ؛

۲. پیامبر اسوه حسنه؛

۳. امانت داری؛

۴. وفاداری پیامبر خدا ﷺ.

هدف رفتاری (خروجی):

انتظار می‌رود دانش‌آموزان در پایان درس بتوانند القاب رسول خدا ﷺ را بیان کنند و دو نمونه از اخلاق نیکوی پیامبر ﷺ را توضیح دهند. و آن را در زندگی خود به کار گیرند.

روش‌های مناسب تدریس:

۱. توضیحی ۲. فعال (کارت، کلمات پراکنده، راز دایره‌ها، شعر، داستان)

وسایل آموزشی:

۱. تخته ۲. کارت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اسوه همد

بچه‌ها سلام! حال شما خوب است؟ بله، آماده هستید که در آغاز درس، سؤالی از شما بپرسم.

حالا سریع سه سوره از قرآن را نام ببرید که به ترتیب نام سه پیامبر الهی هستند؟
بله؛ سوره یونس، هود و یوسف.

نام سوره‌ای دیگر را بگویید که اگر حرف میم به آن اضافه کنیم، سوره دیگری می‌شود!

حمد حمد

سوره حمد اولین سوره قرآن است، اما سوره محمد ﷺ چندمین سوره است؟

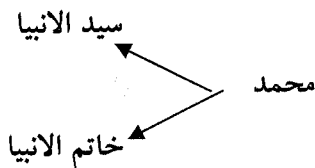
چهل و هفتمین سوره قرآن به نام آخرین پیامبر، حضرت محمد ﷺ است.

راستی بچه‌ها آیا می‌دانید پیامبر خدا ﷺ به چه لقب‌هایی معروف هستند؟

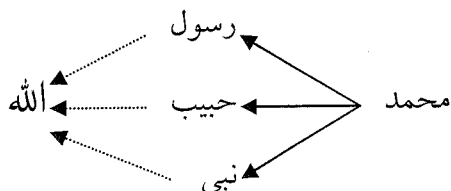
به این راهنمایی توجه کنید: در دو لقب ایشان کلمه انبیاء به کار رفته است.

۱. مربی دو بار کلمه حمد را بنویسد و بعد یک حمد را تبدیل به محمد کند. مربی می‌تواند از بچه‌ها بخواهد،

در این لحظه هم سوره حمد را بخوانند تا شروع کلاس با قرآن باشد.

حالا لقب‌هایی را بگویید که با کلمه الله تمام شود.

می‌دانید کدام یک از این موارد در قرآن آمده است؟

آیه مربوط به آن را من روی تخته و در خانه‌های جدول به طور پراکنده قرار می‌دهم. شما باید به طور کامل برای ما بخوانید. یک بار ترجمه آیه را می‌خوانم تا بهتر بتوانید آن را کامل کنید!

رسول	کان	لکم	لقد
فی	اسوه	حسنه	الله

«برای شما در زندگی، رسول الله سرمشق نیکویی است.»
حالا من یک بار آیه را به طور کامل می‌خوانم. شما هم تکرار کنید.

۱. مری از همه بچه‌ها بخواهد آیه را کامل نمایند. هر کس زودتر جواب داد، تشویق شود.

۲. سوره احزاب، آیه ۲۱.

«لقد كان لكم في رسول الله أسوة حسنه»

در این آیه به چه لقبی اشاره شده است؟ رسول الله.

خداوند رسول خدا ﷺ را در این آیه به چه ویژگی معرفی کرده است؟ بله! سرمشق بودن. یعنی باید پیامبر خدا ﷺ الگو و سرمشق ما قرار بگیرد. چه کارهایی را باید از پیامبر ﷺ سرمشق بگیریم؟ من به دو نمونه اشاره می‌کنم.

داری

داری

این دو کلمه معنای کاملی ندارند. باید کلمه دیگری قبل از هر یک بیاوریم، اما چه کلمه‌هایی؟ همان طور که در حال فکر کردن هستید، داستانی برایتان تعریف می‌کنم^۱ که می‌توان کلمه اول را به دست آورد.

روزی که همه مردم در خانه خدا برای زیارت جمع شده بودند، مردی هراسان در حالی که آثار خستگی و تشنگی در چهره‌اش پیدا بود، نزد عبدالمطلب آمد و شکایت کرد. از چه چیز؟ گفت: «تنها سرمایه‌ام کیسه پولم بود که آن را گم کردم.» حضرت محمد ﷺ که در آن زمان هفت ساله بود برای پیرمرد ظرف آبی آورد. بعد از آگاهی از مشکل او، نشانی کیسه را پرسید و گفت: «ناراحت نباش آن را برایت پیدا خواهم کرد.» محمد ﷺ به یاد آورد در یکی از روزها که از خانه بیرون می‌رفت، بچه‌ای را دیده بود که کیسه‌ای را از زمین برداشت و زیر پیراهن خود پنهان کرد. بعد از این ماجرا تصمیم گرفت تحقیق کند. لذا نزد آن پسرک رفت و گفت: «یک نفر کیسه پولی گم کرده است. اگر آن را پیدا کردی به من بده تا به او برگردانم.» پسرک اول منکر شد و گفت: «نه! من آن را پیدا نکرده‌ام.» اما

۱. مهدی آذر یزدی، قصه‌های خوب برای بچه‌های خوب، امیرکبیر، ۱۳۶۸ش، ج ۵، ص ۸، ج ۱۸-۲۳ (با

تلخیص).

وقتی فهمید که محمد ﷺ همه چیز را می‌داند گفت: «تصمیم گرفتم پول را بین بچه‌ها و دوستانم تقسیم کنم. بیا تا سهمی هم به تو بدهم.» محمد ﷺ اعتراض کرد اما باز پسرک گفت: «حاضرم نصف پول را به تو بدهم و بقیه را بین بچه‌ها تقسیم کنم.» محمد ﷺ از این حرف ناراحت شد و گفت: «درستکار و امانت دار باش و پول را به صاحبش برگردان.» بچه‌های دیگر آمدند. وقتی دیدند که محمد ﷺ به این کار راضی نمی‌شود، دعوا و سر و صدا راه انداختند و مردم دور آن‌ها جمع شدند. عده‌ای طرفدار محمد ﷺ و افرادی نیز از بچه‌های دیگر پشتیبانی می‌کردند. این خبر در شهر مکه پخش شد. نزدیک بود که دعوا بالا بگیرد که مردی شجاع که طرفدار حق بود، وارد میدان شد. آیا می‌دانید آن مرد چه کسی بود؟ بله حضرت حمزه رضی الله عنه همه از او حساب می‌بردند و به او احترام می‌گذاشتند بله، بچه‌ها! مادر پسرک وقتی از ماجرا آگاه شد، کیسه را برداشت و نزد حضرت حمزه رضی الله عنه آمد و آن را به او داد و عذرخواهی کرد. شخصی را فرستادند دنبال مرد غریب. وقتی آمد و نشانی کیسه را درست داد، پول‌ها را به او دادند، اما بچه‌ها می‌دانید چه اتفاقی افتاد؟ بله، پیرمرد بچه‌ها را شمرد. تعدادشان بیست و شش نفر بود. به هر یک از آن‌ها مبلغی داد، ولی محمد ﷺ جایزه را نگرفت. به آن پسرک گفت: «بگو این بهتر است یا آن طور که تو می‌خواستی؟ معلوم است که این بهتر است، زیرا همه پولدار شدید و آن مرد هم به حقش رسید.»

وقتی این خبر به گوش عبدالمطلب، پدر بزرگ حضرت محمد ﷺ رسید از مادر پسرک که پول‌ها را پس داده بود، تشکر کرد و از اخلاق محمد ﷺ بسیار خوشحال شد. وقتی این خبر در شهر مکه پخش شد، همه مردم از محمد ﷺ

تشکر کردند و به واسطه درست کاری به او لقب «امین» دادند. با این داستان به کدام اخلاق نیکوی پیامبر ﷺ پی می‌بریم. بله،

پشت کارت

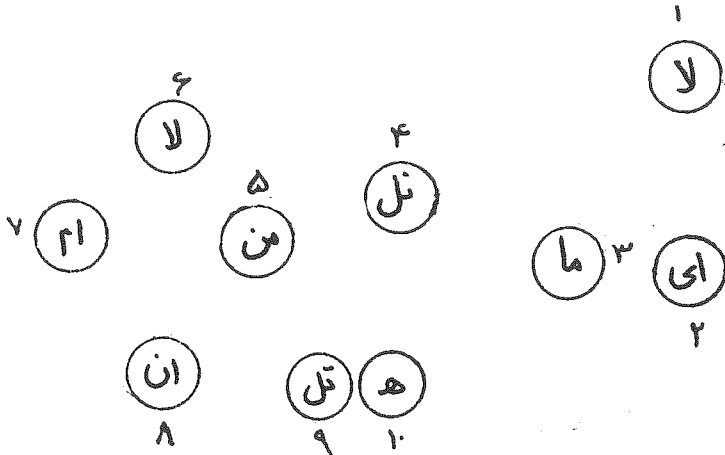
روی کارت

امانت

داری

امانت‌داری. برای همین صفت نیکو بود که مردم به او اعتماد می‌کردند و امانت‌های خود را به ایشان می‌سپردند. حضرت خدیجه هم به واسطه همین امانت‌داری، کاروان تجارتی خود را به پیامبر ﷺ سپرد.

در ادامه سخنی از رسول خدا ﷺ را در مورد امانت‌داری برای شما می‌گوییم، اما باید به سؤال‌های من جواب بدهید تا دو حرف اول کلمه‌های به دست آمده را داخل دایره‌ها قرار بدهم تا پیام مورد نظر درس ۳ شود.

پرسش‌ها

۱. نخستین شعار توحیدی قرآن چه نام دارد؟

۲. به واژه مخالف کفر چه می‌گویند؟

۳. کدام سوره از قرآن به معنای غذای آسمانی است؟

لاله الا الله

ایمان

مائده

۴. نام دو سوره قرآن را بگویید که به نام دو حشره است، اما حرف وسط آن‌ها افتاده

است؟

نل

مناقون

۵. کدام سوره به نام افراد دورو است؟

لاله

۶. کدام گل به گل شهید معروف است؟

۷. یکی از نام‌های سوره حمد را بگویید که به معنای اصل و ریشه کتاب است؟

ام الكتاب

انگشت

۸. آن چیست که همه به یک اندازه به دست داریم؟

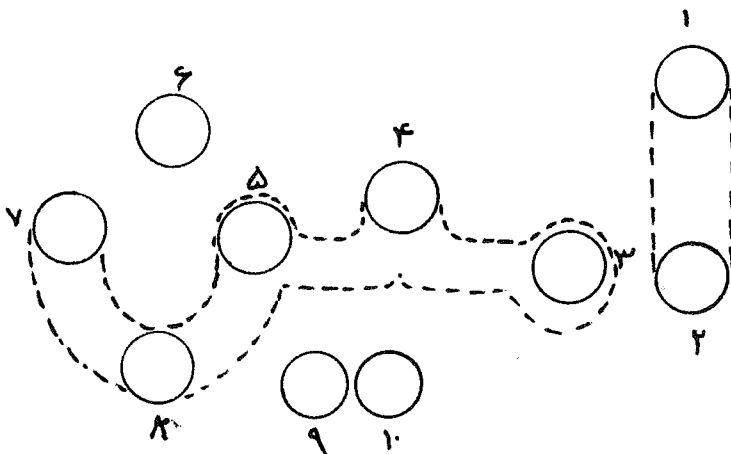
تلاوت

۹. به قرائت و خواندن قرآن چه می‌گویند؟

هدایا

۱۰. جمع هدیه چیست؟

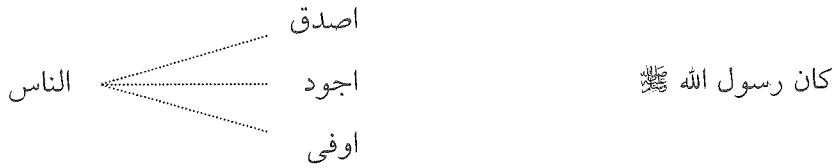
حالا دو حرف اول جواب‌ها را داخل دایره‌ها می‌نویسم، اما یادآوری کنم که در دایره شماره ۱۰ فقط حرف اول جواب نوشته می‌شود. بله، حالا نوبت اتصال دایره‌ها است. شما می‌دانید چه کلمه‌ای نوشته می‌شود!

۱. مربی در اینجا دو حرف مورد نظر هر دایره را نوشته و کلمه امین را با اتصال دایره‌ها درست کند.

پیام: لا ایمان لمن لا امانه له^۱؛ یک بار با هم بخوانیم. یعنی: ایمان ندارد کسی که امانت‌دار نیست.

اما حالا نوبت چیست؟ بله، دومین رفتاری که می‌خواهیم از پیامبر ﷺ سرمشق بگیریم. آن کلمه هم با پسوند **داری** می‌باشد در این مورد سخنی از امام علی علیه السلام را برای شما می‌گوییم که در مورد پیامبر ﷺ فرمود:

این جمله را بخوانید^۲ ... امام علی علیه السلام فرمود: «رسول خدا ﷺ راستگوترین، بخشنده‌ترین و وفادارترین افراد بودند^۳». من داستان دیگری از رفتار پیامبر ﷺ برایتان می‌گویم. باید در آخر داستان بگویید که در مورد کدام یک از این سه مورد است.

پیامبر ﷺ روزگاری از عمر خود را به چوپانی مشغول بودند. به جهت رفتار نیکو و ویژگی صداقت حضرت، هر کس تلاش می‌کرد محمد امین را برای کار خود انتخاب کند. روزی پیامبر ﷺ با عمار یاسر که او هم چوپان بود، قرار گذاشتند روز بعد گوسفندان خود را به بیابانی سرسبز، بیرون از شهر ببرند. فردای آن روز، رسول الله ﷺ مثل همیشه زودتر حرکت کرد و قبل از این که رفیقش برسد به آن‌جا رسید. پیامبر ﷺ هرچه نگاه کرد، دید هنوز عمار نرسیده است.

۱. محمد محمدی ری شهری، میزان الحکمه، مکتب الاعلام الاسلامی، قم، ۱۴۰۳ ق، ج ۱، ص ۳۴۶.

۲. مرئی یک بار بخواند و بعد از بچه‌ها بخواند یک بار بخوانند.

۳. سید محمد حسین طباطبایی، المیزان، اسماعیلیان، قم، ۱۴۱۱ ق، ج ۴، ج ۱۹، ص ۲۵۶.

گوسفندان را گوشه‌ای نگهداشت. و بعد از مدتی عمار رسید، اما دید که حضرت محمد ﷺ وارد آن مکان مورد نظر نشده و در جای دیگری ایستاده است. با تعجب علت را پرسید، که حضرت رسول ﷺ لبخندی زد و گفت: «من با تو وعده کردم که با هم گوسفندان را به این علفزار بیاوریم. از این رو صبر کردم تا تو هم بیایی، بعد وارد آن جا گردیم!»

بله بچه‌ها! عهد و قول و پایبندی به عهد و پیمان کار بسیار شایسته و نیکویی است، اما می‌دانید اسم دیگر این پایبندی چیست؟ بله، وفاداری، یعنی وقتی به کسی وعده‌ای دادیم به آن وفا کنیم. بدقولی نکنیم، زیر قولمان نزنیم که با این کار اعتماد افراد نسبت به یکدیگر از بین می‌رود. درس را با یک شعر تمام می‌کنم.

شب بود و چهره شهر

تاریک بود و خاموش

خورشید گشته کم کم

از یادها فراموش

ناگاه مردی از نور

در قلب شب صدا کرد

با دست مهربانش

خورشید را رها کرد

آن وقت‌ها که رویش
معنا نداشت در خاک
او با نگاه سبزش
صد دانه کاشت در خاک

آن شب محمد آمد
شور و سرور آورد
در باغ زندگانی
گل‌های نور آورد

توسعه:

حامی نبوت و امامت

موضوع:

سیره اهل بیت - علیهم السلام -

هدف کلی:

دانش آموزان در این درس با گوشه‌ای از زندگی حضرت زهرا(س) و سیره حمایتی حضرت در حمایت از مقام نبوت و امامت آشنا می‌گردند.

اهداف جزئی:

دانش آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. کودکی حضرت زهرا(س)؛
۲. حمایت همه جانبه از پیامبر گرامی اسلام ﷺ؛
۳. حمایت از امام علی علیه السلام.

هدف رفتاری (خروجی):

از دانش آموزان انتظار می‌رود که در پایان درس بتوانند نحوه پشتیبانی و ویژگی حمایت حضرت زهرا(س) را از مقام نبوت و امامت بیان کنند.

روش‌های مناسب تدریس:

۱. توضیحی ، ۲. فعال (پرسش و پاسخ، داستان، جدول، طرح)

وسایلهای آموزشی:

۱. تخته ، ۲. کارت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

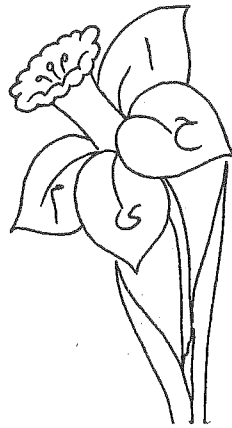
هامی نبوت و امامت

به نام خدایی که رحمان و رحیم است.

با سلام به شما آینده سازان جامعه اسلامی. درس را با سؤالی شروع می‌کنم.

- نام گلی را بگویید که منسوب به امام زمان است؟

- بله، گل «نرگس». پس من هم این گل را بر روی تابلو می‌کشم!

۱. مربی طرح را روی تابلو می‌کشد و چهار حرف (ح ا م ی) را بر روی گلبرگ‌های آن پس از پایان مرحله

اول می‌نویسد تا در مرحله بعد مورد استفاده قرار گیرد.

توجه: مربی در کشیدن طرح‌ها از دانش‌آموزان هم می‌تواند کمک بگیرد.

به این سؤال‌ها با دقت پاسخ دهید!

۱. به از خودگذشتگی در راه هدف مقدس چه می‌گویند؟
فداکاری
۲. به خاندان پیامبر ﷺ (حضرت علی علیه السلام، امام حسن علیه السلام، امام حسین علیه السلام) و حضرت زهرا (س) چه گفته می‌شود؟
اهل بیت
۳. به زن پاکیزه چه می‌گویند؟
طاهره
۴. کدام واژه به معنای دوستی است؟
محبت
۵. به کوچ کردن از وطن چه می‌گویند؟
هجرت
۶. نام غاری که پیامبر برای مناجات می‌رفت، چیست؟
حرا
۷. به ندا کننده (چار زنده) چه می‌گویند؟
منادی

حالا اگر حروف اول پنج جواب از مجموع هفت جواب را کنار همدیگر قرار دهیم، چه کلمه‌ای به دست می‌آید؟ فاطمه

بله، دوستان درس امروزمان در مورد حضرت فاطمه (س) است. حضرت فاطمه (س) دوران کودکی خود را در کنار رسول خدا گذراند. او در آن دوران، سختی‌های زیادی را در مکه تحمل کرد. فاطمه (س) نه تنها شاهد آزار و اذیت مسلمانان توسط مشرکان بود، بلکه خود نیز با این که کودکی چند ساله بود، همراه پدر و دیگران در منطقه‌ای بد آب و هوا (شعب ابی طالب) به مدت سه سال در محاصره قرار گرفت.

۱. بهتر است کلمه‌ها را در کارت‌هایی با ابعاد ۲۰×۱۰ بنویسید تا در طول درس از آن‌ها استفاده کنید. البته روی

تابلو هم می‌توان نوشت.

فداکاری اهل بیت طاهره محبت هجرت

در این دوره کسی حق نداشت با آنها ارتباط برقرار کند. بلکه دشمن می‌خواست آنها تسلیم شوند، ولی فاطمه(س) و دیگران آن سختی‌ها را به جان خریدند و مقاوم‌تر شدند.

حالا من حروف اول و آخر دو کلمه باقیمانده را درون گل می‌نویسم. اگر شما این حروف را کنار هم بگذارید چه کلمه‌ای به دست می‌آید؟ **تامی**

یاوران پیامبر ﷺ، ابوطالب و خدیجه بودند، ولی وقتی که ابوطالب و خدیجه از دنیا رفتند، فاطمه(س) تنها یار و مونس پدر در تنهایی گردید و از هیچ نوع فداکاری در راه اسلام و حمایت پیامبر ﷺ دریغ نکرد. وقتی که دشمنان در کوچه‌های مکه به پیامبر ﷺ آزار می‌رساندند و لباس‌های او را کثیف می‌کردند، فاطمه(س) جامه پدر را پاک می‌کرد!

اکنون فاطمه یار و یاور پیامبر ﷺ در خانه و بیرون خانه بود. او اکنون دیگر فقط دختر خانه نیست، بلکه جانشین ابوطالب و خدیجه است و باید وظیفه مادری را نیز انجام دهد. به همین جهت مهر و محبت و حمایت‌های فاطمه(س) از رسول خدا ﷺ بود که پیامبر، فاطمه(س) را به این لقب نامید. یعنی:

ا ا ا
ا م ا ب ی ه ا

فاطمه(س) در جنگ احد، جراحتهای پدر را شست و شو داد و خون زخمهای تن پیامبرﷺ را بند آورد!

او در جنگ خندق، نان می پخت و برای مبارزان حق و پدر خود می برد^۱. هر جا که لازم می شد، از اسلام و پیامبرﷺ دفاع می کرد تا این که پیامبرﷺ از دنیا رحلت نمود.

حضرت فاطمه(س) به جهت این مصیبت تا پایان عمر محزون بود، البته از جهتی دیگر نیز ناراحت بود. بله! از این جهت که می دید وصیتهای پیامبرﷺ در مورد او و جانشینی پیامبرﷺ به زودی فراموش شده است و دشمن شیوههای جدیدی را در پیش گرفته است. برای آن که بدانیم شیوههای جدید دشمن در اذیت و آزار حضرت فاطمه(س) چه بود، به چند سؤال جواب دهید و در ادامه به کارتها^۲ توجه کنید.

پس از پیامبرﷺ رهبر شایسته چه کسی بود؟ امام علی علیه السلام

چرا؟ چون او سزاوارترین فرد به این مقام و نزدیکترین فرد به پیامبرﷺ و منصوب الهی بود. اولین ایمان آورنده به پیامبرﷺ علی علیه السلام بود، ولی دشمنان پیامبرﷺ این جایگاه مهم را غصب کردند. حضرت فاطمه(س) در برابر این برخوردها بی تفاوت نماند.

۱. *المحججه البیضاء*، ص ۱۲۲، مناقب، ج ۳، ص ۱۳۲. (مری، عربی پدر و مادر را می پرسد و در دو مرحله دو

کلمه ام و اب را نوشته و در آخر «ی ها» اضافه کند).

۲. مغازی، ص ۱۸۱.

۳. مری چهار کارت آماده کند تا در وقت مناسب از آنها استفاده کند.

پس چه کار کرد؟ فاطمه (س) از امامت به حق که بر عهده حضرت علی علیه السلام گذاشته شده بود، حمایت می نمود و از دستوره‌های حضرت اطاعت می کرد. او همه جا مردم را آگاه می ساخت و می گفت: «آیا سخنان رسول خدا صلی الله علیه و آله را فراموش کردید که در روز غدیر فرمود: «من کنت مولاه... فعلى مولاه».

هر که من باشم بر او مولای او بعد من باشد علی مولای او

همچنین پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «بعد از غدیر، خدا برای کسی بهانه‌ای باقی نگذاشت»^۲.

آنان که خلافت را غصب کردند، برای این که نگویند کارشان خلاف است، تصمیم گرفتند از علی بیعت بگیرند. امام علی علیه السلام حاضر به این کار نمی شد. وقتی دیدند که امام راضی نمی شود، عده‌ای به خانه او هجوم بردند. فاطمه (س) جلو آمد و از علی حمایت کرد و فرمود: «از خدا بترسید و بروید. آنها قبول نکردند»^۳.

آنان علی علیه السلام را اذیت کردند. آتش فراهم کردند و خانه را آتش زدند. خواستند او را به مسجد ببرند. فاطمه باز هم در حمایت از علی کوتاه نیامد و نگذاشت این کار صورت گیرد. او را با شلاق زدند. این جا بود که فاطمه (س) فداکاری کرد و خود را سپر مولا علی علیه السلام قرار داد تا به وظیفه خود در اطاعت و حمایت از امام و رهبر خود عمل کرده باشد.

۱. الغدیر، ج ۱، ص ۱۹۷. مری می تواند جمله را به دو قسمت تقسیم کند و بجهها با او تکرار کند.

۲. بحارالانوار، ج ۳۰، ص ۱۲۴، ح ۲.

۳. مری شکل آتش و در را بکشد.

ما هم وظیفه داریم از حضرت فاطمه (س) شیوه‌های اطاعت و حمایت از امام و رهبر خود را بیاموزیم.

حالا؛ این کلمه را حدس بزنید.

لا یثا ر

اجازه دهید تا مقداری راهنمایی کنم.

ایثار

پیامبر اکرم ﷺ با از خود گذشتگی فراوان توانست اسلام را حفظ کند. حضرت زهرا (س) هم که حرکت‌های پیامبر ﷺ را در راه فداکاری برای اسلام می‌دید از پدر چگونگی فداکاری را آموخت و همانند پیامبر برای حفظ اسلام زحمت‌های فراوان می‌کشید. او در شب عروسی که می‌خواست به خانه علی علیه السلام برود وقتی مستمندی را دید که تقاضای لباسی می‌کند، لباس خود را به او داد^۱ و خود لباس ساده دیگری پوشید. همچنین وقتی سه روز روزه نذری گرفتند و هر روز وقت افطار، نیازمندی به در خانه آنها آمد، حضرت فاطمه به همراه امام علی و فرزندان، غذای خود را به نیازمندان دادند.

حضرت زهرا (س) همان گونه که در ایثار نمونه بود^۲، در هم یک نمونه بی‌نظیر بود.

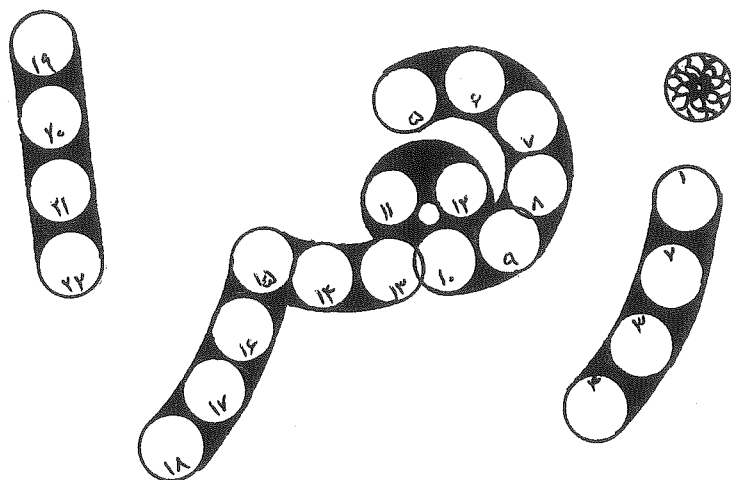

۱. احقاق الحق، ج ۱۰، ص ۴۰۱.

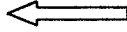
۲. مری طرح یک برگ را بکشد و کلمه «ساده پوشی» را در هم نوشته تا دانش‌آموزان کلمه را حدس بزنند.

سلمان فارسی می گوید که روزی حضرت فاطمه (س) را دیدم که چادری وصله دار و ساده بر سر داشت. در شگفتی ماندم و گفتم: «عجبا! دختران پادشاهان ایران و قیصر روم بر کرسی های طلایی می نشینند و پارچه های زربفت به تن می کنند، اما دختر برگزیده پیامبر الهی ﷺ نه چادر گران قیمت بر سر دارد و نه لباس های زیبا! فاطمه (س) پاسخ داد: «ای سلمان! خداوند بزرگ لباس های زیبا و تخت های طلایی را برای ما...»

برای این که ادامه کلام حضرت زهرا را بفهمیم باید جدول زیر را حل نماییم. به همین جهت من کلاس را به دو گروه تقسیم می کنم و از هر گروه یک نماینده دعوت می کنم تا در اجرای مسابقه مرا یاری دهند.

۱. ان الله ذخر لنا الثياب و الكراسى ليوم آخر. فرهنگ سخنان حضرت فاطمه (س)، ص ۱۲۴، حدیث ۸۹

۱. به صاحب هستی چه می گویند؟ خدا (۱۲، ۱ و ۸)
۲. قهرمان شاهنامه چه کسی است؟ رستم (۱۷، ۲۱، ۲۲ و ۹)
۳. به اجسام ریز و پراکنده که در شعاع آفتاب دیده می شود، چه می گویند؟ ذره (۱۱، ۱۴ و ۱۵)
۴. چه چیز مظهر استقامت است؟ کوه (۱۶، ۴ و ۱۹)
۵. چهارمین ماه سال و ماه گرما کدام ماه است؟ تیر (۱۰، ۷ و ۳)
۶. کدام واژه از اسمای الهی و به معنای توانا می باشد؟ قادر (۶، ۲۰، ۱۸ و ۲)
۷. اول و آخر «زندگی» چیست؟ زی (۵ و ۱۳)

حالا اگر حروف درون خانه ها را به ترتیب کنار هم قرار دهید، ادامه کلام حضرت زهرا به دست می آید. بله، همان طور که دوستانتان حدس زدند، حضرت فاطمه (س) می فرماید:

«ای سلمان! خداوند بزرگ، لباس های زینتی و تخت های طلایی را برای ما در روز قیامت ذخیره کرده است.»

بچه های خوب! دعا کلید اجابت است. پس خوب است ما نیز در پایان برنامه، برای برطرف شدن گرفتاری هایمان خدای مهربان را به بزرگوارانی، چون رسول خدا ﷺ، حضرت علی علیه السلام، حضرت فاطمه (س) و فرزندانش قسم دهیم و طلب یاری کنیم.

«الهی بفاطمه و ابیها و بعلمها و بنیها و السرالمستودع فیها».

خدایا به حق فاطمه، ما را از پیروانش قرار بده.

خدایا به حق فاطمه، به زنان ما عفت عنایت بفرما.

خدایا به حق فاطمه، به مردان ما حیا و غیرت عنایت بفرما.

تدریس:

قهرمان ارزش‌ها

موضوع:

سیره اهل بیت - علیهم السلام -

هدف کلی:

دانش آموزان در این درس با ارزش‌های زندگی علی علیه السلام آشنا می‌شوند.

اهداف جزئی:

دانش آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. نیاز به الگو داشتن؛
۲. علی علیه السلام بهترین الگو؛
۳. معرفی چند ارزش جهت الگوگیری از علی علیه السلام؛
۴. یار مظلوم و دشمن ظالم.

هدف رفتاری (خروجی):

از دانش آموزان انتظار می‌رود که در پایان این درس علی علیه السلام را در زندگی الگوی خود قرار دهند.

روش‌های مناسب تدریس:

۱. توضیحی ۲. فعال (پرسش و پاسخ و راز دایره‌ها، مسابقه، داستان)

وسایله‌های آموزشی:

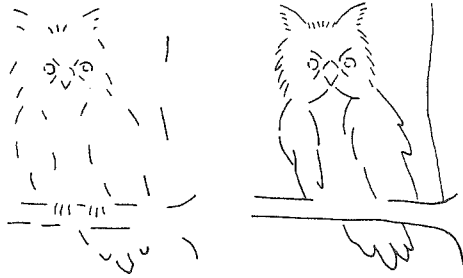
۱. تابلو، گچ، ۲. کارت

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

قهرمان ارزش‌ها

سلام علیکم! حال شما خوب است؟ حواستان جمع است؟ پس با نام و یاد خدا، برنامه را شروع می‌کنیم. به این کارت توجه کنید:

آیا می‌دانید نقاشی را از روی چه می‌کشند؟

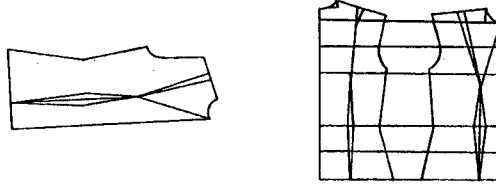

از روی مدل

با توجه به کارت بعدی، بگویید خط را از روی چه تمرین می‌کنند؟

باید تاخت بجا رکاب زور بوانا

احسنت، از روی سرمشق. حالا به تصویر بعدی روی کارت توجه کنید.

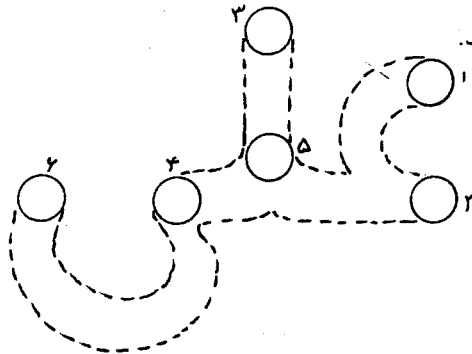
خیاط برای دوختن لباس از چه چیزی استفاده می‌نماید؟ بله، الگو

راستی هیچ فکر کرده‌اید که چرا این افراد از الگو استفاده می‌کنند؟ بله، برای این که با دقت در کار، جلوی اشتباه، اسراف، حیف و میل شدن مصالح و امکانات گرفته شود و ضریب دقت و صحت عمل بالا رود.

دانش آموزان! ما انسان‌ها کم به‌تر از کاغذ و پارچه نیستیم، چرا؟ چون شکل گرفتن روح و رفتار و اخلاق ما، کم اهمیت‌تر از خیاطی، خطاطی و نقاشی نیست. از شما می‌پرسم برای این که رفتار و اخلاق ما هم شکل صحیح و درست خود را در زندگی بگیرد، چه باید بکنیم؟ آفرین جواب‌های خوبی دادید. ما هم در زندگی باید طبق الگو رفتار کنیم.

آیا می‌دانید چه کسانی می‌توانند الگوی ما در اعمال و رفتار باشند؟ معلم، پدر، مادر و ... اما بهترین الگوها پیامبران و امامان ما هستند. چطور؟ به دایره‌هایی که روی

تابلو می‌کشیم توجه نمایید.

اکنون برای این که به راز این دایره‌ها پی ببریم به این سؤال‌ها جواب دهید؟

۱. آن چیست که جوابش واجب و خودش مستحب است؟ سلام
۲. کدام واژه به معنای ترازو است؟ میزان
۳. کدام پیشوند است که بر سر بعضی کلمه‌ها می‌آید و معنای روی و بالا را می‌رساند؟
بر
۴. کدام کلمه به معنای کارها و جمع عمل است؟ اعمال
۵. ضمیر دوم شخص منفصل مخاطب چیست؟ تو
۶. حرف ندایی که پیش از اسم و صفت می‌آید کدام است؟ ای

تا جواب‌ها را در داخل دایره‌های مربوط می‌نویسم شما از کلمه‌های پراکنده یک جمله مرکب بسازید. بله، آن جمله چنین است: «سلام بر تو ای میزان اعمال». عربی این جمله را چه کسی می‌تواند بگوید؟ «السلام علیک یا میزان الاعمال»
اکنون اگر دایره‌ها را به هم وصل کنید، می‌فهمید که به چه کسی سلام داده شده است؟^۲

بله حضرت علی علیه السلام وقتی ملاک باشد، دیگران را با او می‌سنجند. شناخت امام علی علیه السلام در واقع شناخت انسان کامل در اسلام است. بنابراین باید تا جایی که می‌توانیم نسبت به شخصیت حضرت شناخت پیدا کنیم. اما چگونه؟
با اجرای مسابقه

۱. شیخ عباس قمی، *مفاتیح الجنان*، آستان قدس رضوی، مشهد ۱۳۷۹، ج ۳، ص ۲۵۳.

۲. مری در این مرحله پس از پرسش و پاسخ، دایره‌ها را طبق نقطه‌چین به هم وصل می‌کند.

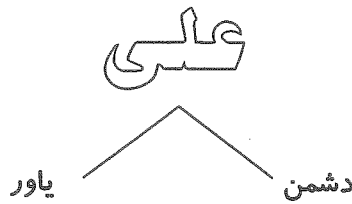
از میان شما ۶ نفر را در قالب سه گروه دو نفره انتخاب می‌کنم. هر گروه، از ۱۲ پاکتی که این‌جا هست به ترتیب پاکتی را انتخاب می‌کند و به سؤال آن پاسخ می‌دهد که هر پاسخ ۱۰ امتیاز دارد و من جوابش را در جدول می‌نویسم.^۱

ردیف	ویژگی‌ها	مصادیق
۱	قاسطین	معاویه و یارانش که باعث جنگ صفین شدند
۲	همراهی با پیامبر	لیله‌المبیت و موارد دیگر کمک به پیامبر ﷺ
۳	رأفت و مهربانی	کمک امام علی <small>علیه السلام</small> و خانواده‌اش به یتیم و اسیر و...
۴	مروّت و جوانمردی	مبارزه با عمروبن عبدود و...
۵	ایمان	اولین کسی که به پیامبر خدا ﷺ ایمان آورد
۶	نماز و عبادت	اهمیت دادن به نماز، حتی در وقت جنگ با دشمن
۷	انس با دعا	مناجات‌ها و دعای حضرت (مانند دعای کمیل)
۸	رشادت و شجاعت	دلاور مردی‌های حضرت در جنگ‌های مختلف
۹	زهد و پارسایی	لباس ساده، وصله زدن کفش به دست خویش
۱۰	شهادت	ضربت خوردن در محراب مسجد کوفه
۱۱	همدلی با یتیمان	برخورد حضرت با یتیمان
۱۲	انصاف و عدالت	شهید راه عدالت

حالا همه به تابلو توجه نمایید و تند و سریع بگویید: «اگر اول حروف این کلمه‌ها را به ترتیب شماره به هم وصل نمایید چه جمله‌ای به دست می‌آید؟ بله،

۱. مری از قبل سؤال‌ها را به ترتیب شماره‌های جدول داخل پاکت‌ها قرار می‌دهد و جواب‌های داده شده دانش‌آموزان از هر سؤال را طبق جدول در مقابل آن می‌نویسد. مثال: سؤال پاکت شماره (۲): یک نمونه از همراهی پیامبر ﷺ توسط حضرت علی علیه السلام را بیان نمایید؟ جواب: لیله‌المبیت و موارد دیگر کمک به پیامبر.

«قهرمان ارزش‌ها» که ما به ۱۲ مورد اشاره نمودیم اینک به یکی دیگر از ارزشهای بارز توجه کنید:

ستمگران

علی علیه السلام دشمن چه کسانی بود؟

مظلومان^۱

علی علیه السلام یاور چه کسانی بود؟

روزی علی علیه السلام از بازار خرمافروشان عبور می نمود، در آن جا به دختری برخورد نمود که می گریست. حضرت سبب گریه اش را پرسید. دخترک پاسخ داد که من یک درهم از این مرد خرما فروش، خرما خریده ام، اما اربابم از من خواسته است تا خرما را پس دهم و یک درهم را از او بگیرم، اما فروشنده خرما را پس نمی گیرد. حضرت به مرد خرما فروش فرمود: «خرمایت را بگیر و یک درهمش را پس بده، چرا که او خدمتکار است و از خودش اختیاری ندارد». مرد خرما فروش زیر بار نرفت و همچنان از پس دادن یک درهم امتناع کرد. شخصی از آن جا رد می شد. صحنه را که دید، جلو آمد و به خرما فروش گفت: «آیا این مرد را می شناسی؟» گفت که نه. به او گفت: «او امیر مؤمنان علی علیه السلام است». مرد

۱. فیض الاسلام، نهج البلاغه، نامه ۴۷، ص ۹۷۷. کونوا للظالم خصماً و للمظلوم عوناً..

خرما فروش با شناختن حضرت دستپاچه شد به طوری که خرماهایی را که در دست داشت، ریخت و سپس یک درهم را به دخترک خدمتکار پس داد.^۱ با یک شعر برنامه را پایان می‌دهیم.

باز از علی بگو

قصه‌ای قشنگ و راست

قصه از کسی که خود

قصه است و ماجراست

از کسی بگو که بود

مهربان‌تر از پدر

می شد از غم یتیم

چشم او ز گریه تر

از کسی بگو که بود

مثل آفتاب گرم

مثل آب عزیز و پاک

مثل گل لطیف و نرم

از کسی که قصه‌اش

بهترین قصه‌هاست

خوش به حال ما که او

اولین امام ماست^۲

«نسرین صمصامی»

۱. محمد باقر مجلسی، بحارالانوار، مؤسسه الوفاء، بیروت، ۱۴۰۲، ج ۳، ج ۴۱، ص ۴۸.

۲. حسین حداد، نان و پروانه، محراب قلم، ۱۳۷۷، ج ۱، ص ۱۹۸.

تدریس:

امامت و رهبری

موضوع:

سیره اهل بیت - علیهم السلام -

هدف کلی:

دانش آموزان در این درس با امامت و رهبری امام حسن (ع) آشنا می‌شوند.

اهداف جزئی:

دانش آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. امامت نظم دهنده جامعه؛

۲. معنای امامت؛

۳. صفات امام؛

۴. امام حسن مجتبی (علیه السلام) و سیاست؛

۵. علت صلح امام حسن (علیه السلام).

هدف رفتاری (خروجی):

انتظار می‌رود دانش آموزان در پایان درس بتوانند سیاست را از نظر امام حسن

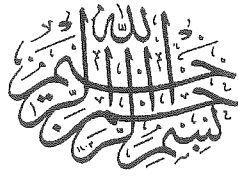
مجتبی (علیه السلام) توضیح دهند و علت صلح امام حسن (علیه السلام) را بیان نمایند.

روش‌های مناسب تدریس:

۱. توضیحی ۲. فعال: (راز دایره‌ها، خط فانتزی، کارت، بازی با کلمات، شعر)

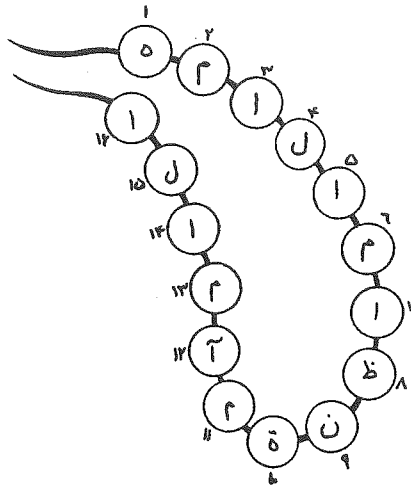
وسایلهای آموزشی:

۱. تابلو «تخته و گچ»

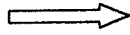
امامت و رهبری

بچه‌ها! سلام، حال شما خوب است؟ ابتدای درس می‌خواهم چند تا دایره بکشم!

حالا چه شکلی شد؟ یک تسبیح. به طور حتم شما هم بعد از نماز، ذکر تسبیحات حضرت زهرا(س) را می‌گویید. دانه‌های تسبیح را شماره گذاری کردم. از شما سؤال‌هایی می‌پرسم و حروف را داخل دایره‌ها می‌نویسم.

۱. مربی می‌تواند از بچه‌ها برای کشیدن دایره‌ها کمک بگیرد یا خود بکشد و در مرحله بعد دایره‌ها را به یکدیگر وصل کند. مربی در خانه شماره ۱۰ حرفه را خودش بنویسد.

۱. نه به زبان عربی چه می‌شود؟
 لا (۷، ۱۵)
۲. این نیست، پس چیست؟
 آن (۹، ۵)
۳. کدام کلمه هم معنا با تربیت است؟
 نظم (۶، ۸، ۹)
۴. من و تو چه می‌شویم؟
 ما (۳، ۱۱)
۵. می‌کشم از روی درد گاه گرم و گاه سرد؟
 آه (۱، ۱۲)
۶. مادر به عربی چه می‌شود؟
 ام (۲، ۱۴)
۷. جمع آن، اموال می‌شود؟
 مال (۴، ۱۶، ۱۳)

حالا نوبت پیام است. کافی است شما حروف را از شماره ۱۶ بر عکس بشمارید تا پیام که سخنی از امام علی علیه السلام است کامل شود.
 پیام: الامامه نظام الامه امام علی علیه السلام فرمودند: امامت (رهبری) نظم دهنده جامعه است!

می‌دانید امامت به چه معنا است؟ بله، یکی از اصول دین، امامت است. امامت به معنای پیشوایی کردن آمده است که ما در فارسی به آن رهبری هم می‌گوییم. شما با شنیدن کلمه رهبر، همه رهبران مانند رهبر کشورمان به ذهنتان می‌آید که برای اداره جامعه انتخاب می‌شوند. این رهبر باید دارای چه نوع ویژگی‌هایی باشد؟ بله، فردی عادل و متخصص در اداره کشور باشد. در تصمیم‌گیری‌ها قاطع باشد. آنچه به خیر و صلاح کشور است، اجرا کند. در برابر سختی‌ها هم صبور باشد.

در کشور ما رهبر توسط چه کسانی انتخاب می‌شود؟
 توسط مجلس خبرگان که نمایندگان مردم هستند.

بچه‌ها! این رهبری که نام بردیم با آنچه در این درس می‌خواهیم صحبت کنیم، فرق دارد. در اسلام رهبرانی داریم که فقط توسط خداوند برگزیده و معرفی می‌شوند. **آن‌ها چه کسانی هستند؟** من با سه خط آنها را معرفی می‌کنم.

«س م ع» ← امام

از این گونه رهبران در اسلام دوازده نفر داریم که اولین آن‌ها امام علی علیه السلام است. ایشان در پایان عمرشان وظیفه داشت که طبق دستور الهی، جانشین خود را معرفی کند. لذا به فرزندشان امام حسن علیه السلام فرمود: «فرزندم! رسول خدا صلی الله علیه و آله به من فرمان داد که پس از خود، تو را جانشینم قرار دهم و کتاب (نوشته‌ها) و سلاح خویش را به تو بسپارم، همان گونه که پیامبر چنین کاری را انجام داد! بعد از آن مردم گروه گروه آمدند و با فرزند ایشان که امام و پیشوای مسلمانان بود، بیعت کردند.^۲

راستی بچه‌ها، چنین رهبری که توسط خداوند برگزیده می‌شود باید دارای چه صفاتی باشد؟ صفات زیادی را باید داشته باشد که در این جا به دو نمونه اشاره می‌کنم.

س	س	ی	ا	ت
---	---	---	---	---

ص	م	ع	ت
---	---	---	---

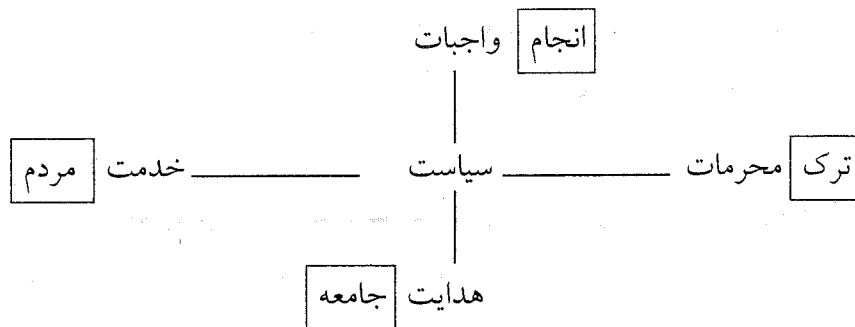
۱. محمد باقر مجلسی، بحار الانوار، الوفاء، بیروت، ۱۴۰۳ ق، ج ۲، ۴۳، ص ۳۲۲.

۲. علی بن عیسی بن ابی الفتح اربلی «کشف الغمّه» دارالکتاب الاسلامی، بیروت، ۱۴۰۱ ق، ج ۲، ص ۱۵۹.

همان طور که می‌بینید من این ده کلمه را پراکنده نوشتم تا شما آن را کامل کنید. کلمه اول چیست؟ بله، همان گونه که شما هم نوشتید، «عصمت» است. به چه معنا است؟ امام که وظیفه رهبری و هدایت مردم را از طرف خدا بر عهده دارد باید از هر خطا و اشتباهی به دور باشد که به آن‌ها امامان معصوم می‌گویند دلیل این صفت، شناخت و بینشی است که خدا به آن‌ها داده است. لذا زشتی گناه و آلودگی آن را درک می‌کنند و هرگز خود را آلوده به این زشتی‌ها نمی‌کنند. در گفتار صادق و در عمل درست‌کارند.

حالا بگویید دومین صفت چه بود؟ بله، سیاست است.

اما سیاست به چه معنا است؟ امام حسن مجتبی علیه السلام که از ایشان در این درس سخن خواهیم گفت، این کلمه را چنین معنا کرده است!

ما چه کارهایی را باید و چه کارهایی را نباید انجام بدهیم؟ بله، واجبات را باید انجام داد، مانند نماز و ... اما کارهایی را نباید انجام بدهیم، مانند چه چیزهایی؟ غیبت،

۱. مری شکل زیر را در ۲ مرحله بکشد و از بچه‌ها ارتباط هر دو کلمه نوشته شده را بپرسد و درس را ادامه

تهمت، و... که باید آن‌ها را ترک کنیم. امام حسن علیه السلام می‌فرماید: «سیاست، انجام واجبات و ترک محرمات و خدمت به مردم و هدایت جامعه است»^۱.

سیاست امام حسن علیه السلام قبل از امامت - زمان پدر - چه بود؟ وقتی امام علی علیه السلام امامت و هدایت جامعه اسلامی را بر عهده گرفت، دو گروه با ایشان به دشمنی برخاستند. یک گروه دشمنان داخلی بودند. آن‌ها چه می‌خواستند؟ بله، عده‌ای منتظر بودند تا علی علیه السلام در حکومتش به آن‌ها توجه بیشتری کند و ریاست و مقام‌هایی را تقدیم آن‌ها نماید، اما وقتی دیدند امام علیه السلام حکومت را بر پایه عدالت و برابری قرار داده است، دست به توطئه و آشوب زدند و جنگی را به راه انداختند. **آیا اسم آن جنگ را می‌دانید؟** بله، جنگ جمل^۲.

امام حسن علیه السلام به دستور حضرت علی علیه السلام مسئولیت جمع کردن مردم را برای یاری رساندن به دین اسلام در جنگ جمل بر عهده گرفت و مسؤول سازماندهی بسیج مردمی شد. او با سخنان پر شور خود مردم کوفه را بسیج کرد تا برای جنگ با دشمنان آماده شوند. بخشی از سخنان امام چنین بود: «... ای مردم! به دعوت امام و امیر خود پاسخ دهید و به کمک برادران مجاهد خود حرکت کنید»^۳. مردم به دعوت امام لبیک گفتند و گروه گروه آمدند. لذا امام علی علیه السلام با همکاری آن‌ها، دشمنان را نابود کرد.

خوب بچه‌ها! دشمنان چه کسانی بودند؟ معاویه و سپاه او بودند که می‌خواستند اسلام را نابود کنند.

۱. ابوالحسن ورام مالکی، مجموعه ورام، مکتبه الفقیه، قم، ج ۲، ص ۳۰۱.

۲. جمل به معنای شتر است و چون رهبرشان بر شتر سوار بود، این جنگ را جنگ جمل نام‌گذاری کردند.

۳. مریبی روی تخته جمله را بدون نقطه بنویسد تا بچه‌ها پس از نقطه‌گذاری بخوانند.

حالا برمی گردیم به دوران امامت امام حسن علیه السلام، اما بچه‌ها امام حسن علیه السلام چند سال امامتشان به طول انجامید؟ بله، ۱۰ سال، اما در این مدت ماجراهای زیادی روی داد که همه شما تا حدودی آگاهی دارید، اما قبل از این که برای شما توضیح بدهم، سه کلمه می نویسم^۱.

زُر ز

زُر ز

زُر ز

این سه کلمه همانند یکدیگرند، اما از شما می خواهم که با اضافه کردن حروف، سه کلمه متفاوت درست کنید؟

از شما می پرسم: فلزی را نام ببرید که زرد رنگ و گران بها می باشد و نام دیگرش طلا است؟ زر که به معنای پول و مال هم هست.

سؤال بعدی: به قدرت و جور و ستم چه می گویند؟

به فریب، دروغ و گول زدن چه می گویند؟

تزویر

۱. مری روی تخته بنویسد و با قرار دادن حروف سه کلمه را درست کند.

۲. حسن عمید، فرهنگ عمید، امیرکبیر، تهران، ۱۳۷۴ش، ج ۱، (حروف «ت» و «ز»).

راستی بچه‌ها آیا می‌دانید که هدف از آوردن این سه کلمه چیست؟ بله، همان طور که شما سیاست امام حسن علیه السلام را در سخن و در عمل یاد گرفتید، معاویه هم سه سیاست ناجوانمردانه داشت که آن زر، زور و تزویر بود.

معاویه چه کسی بود؟ شخصی بود که سال‌ها به طور غیر قانونی در سرزمین شام حکومت می‌کرد و از هرگونه دشمنی نسبت به ائمه (علیهم السلام) دریغ نداشت. او در جنگ صفین با حيله و نیرنگ جان خود را حفظ کرد. وقتی که نویت به امامت امام حسن علیه السلام رسید به دشمنی‌های خود ادامه می‌داد. امام حسن علیه السلام به او چنین نامه نوشت: «جانشین پیامبر من هستم. تو نباید حکومت کنی، بلکه باید تابع دستورهای من باشی^۱»، اما او گوشش به این حرف‌ها بدهکار نبود و با همان سیاستی که نام بردیم به کار خود ادامه می‌داد. راستی چگونه^۲؟

او با سیاست مزورانه، خود را فردی مقدس بین مردم نشان می‌داد. در ظاهر از اسلام حمایت می‌کرد، ولی هیچ گاه باطن خود را در مقابل مردم علنی نمی‌کرد^۳. به کارهای مردم رسیدگی می‌کرد، و خود را فردی آشتی‌جو معرفی می‌کرد اما به تبعیت از اجدادش، دشمن‌ترین افراد نسبت به پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت (علیهم السلام) بود. این کدام سیاست معاویه است؟ بله، تزویر

او برخی کارهای خود را نیز با زور پیش می‌برد. وقتی می‌دید مردم، خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله را دوست دارند به تمام فرمانداران حکومتی خود چنین نوشت: «کسی

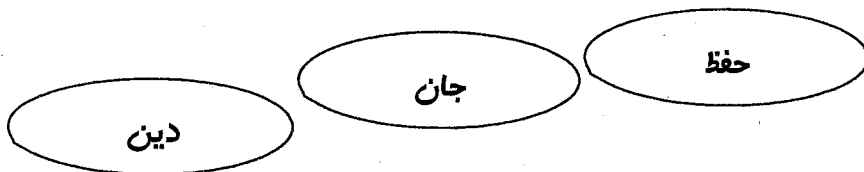
۱. محمد باقر مجلسی، بحارالانوار، مؤسسه الوفاء، بیروت، ۱۴۰۳ق، ج ۲، ص ۴۴، ص ۴۵.

۲. مری در ادامه هر جا به سه کلمه مورد نظر رسید به آنها اشاره نماید.

۳. عبدالکریم هاشمی نژاد، درسی که حسین به انسان‌ها آموخت، انتشارات هاشمی نژاد، مشهد، ۱۳۶۹ش،

حق ندارد حدیثی از پیامبر ﷺ نقل کند.» کسی جرأت اعتراض نداشت. تا می توانست یاران امام علیؑ را قتل عام می کرد. وقتی از این دو سیاست راه به جایی نبرد، **سیاست دیگری را پیش گرفت و آن چه بود؟** بله! زر.

امام حسن علیؑ که مراقب اوضاع بود و می دید معاویه از دستور او سرپیچی می کند، چاره ای نداشت جز این که با او جنگ کند تا اسلام را نجات دهد. حضرت با مدیریت خوب خویش در مدت کوتاهی، دوازده هزار نفر را بسیج کرد. او «عبیدالله بن عباس» را فرمانده آن ها قرار داد و به منطقه مورد نظر اعزام کرد. معاویه همیشه در تلاش بود تا چهره هایی چون عبیدالله بن عباس را که دشمن معاویه بودند، فریب دهد. اما چگونه؟ بله، با پول. او با پرداخت پانصد هزار درهم و وعده پول های دیگر فرمانده را به طرف لشکریان خود کشاند. اصحاب امام حسن علیؑ با فرار فرمانده، روحیه خود را از دست دادند و گروه گروه فرار کردند. عده کمی ماندند. آن ها نیز با شایعه معاویه که امام علیؑ با من آشتی کرده است، فرار کردند و دیگر کسی نزد امام باقی نماند. امام حسن علیؑ مجبور به یک کاری شد. حالا بگویید آن کار چه بود؟ بله، صلح. به نظر شما آیا امام حسن علیؑ علت دیگری را هم برای صلح خود داشته است؟ بله، من می نویسم شما بخوانید.

اگر امام حسن علیه السلام به جنگ ادامه می داد، با یارانی که اطرافش بودند شکست می خورد و دشمن تا می توانست مسلمانان را قتل عام می کرد. لذا امام حسن علیه السلام فرمود: «... من ترسیدم که ریشه مسلمانان از روی زمین کنده شود. خواستم برای پاسداری از دین نگاهبانی باقی بماند، لذا صلح کردم^۱. و اگر یارانی می داشتم شبانه روز با معاویه می جنگیدم^۲». حالا به یک شعر زیبا که دوستان می خوانند، گوش کنید^۳.

حرفهای تو طعم خرما داشت	چقدر آه مهربان بودی
نخل های بلند بالا داشت	باغ سر سبز سینهات ای خوب
جمع یاران مهربان حتی	رفتگی اما تو را نفهمیدند
در دل آسمانیان حتی	بی کران بودی و نگنجیدی
به خدا خوب امتحان دادی	گر چه تنها تر از پدر بودی
خط خورشید را نشان دادی	پس زدی پرده سیاهی را

۱. باقر شریف قرشی، *حیاه الامام الحسن بن علی*، دارالبلاغه، بیروت، ج ۱، ص ۲، ج ۲، ص ۲۶۹.

۲. احمد بن علی بن ابی طالب الطبرسی، *الاحتجاج*، دارالنعمان، بیروت، ۱۳۸۶ ق، ج ۲، ص ۱۲.

۳. مری از قبل با یکی از دانش آموزان هماهنگ کند، تا این شعر را در پایان کلاس بخواند.

تدریس:

خورشید بر خاک

موضوع:

سیره اهل بیت - علیهم السلام -

هدف کلی:

دانش آموزان در این درس با گوشه‌ای از زندگانی امام حسین علیه السلام آشنا می‌شوند.

اهداف جزئی:

دانش آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. گوشه‌ای از زندگی امام حسین علیه السلام؛
۲. تلاوت قرآن توسط امام حسین علیه السلام؛
۳. قیام و ظلم ستیزی امام حسین علیه السلام برای اصلاح در امت پیامبر صلی الله علیه و آله.

هدف رفتاری (خروجی):

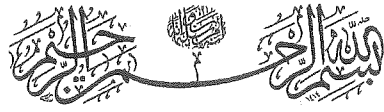
انتظار می‌رود دانش آموزان در پایان درس بتوانند در زندگی بیش‌تر قرآن تلاوت نمایند و در مقابل مفسد اجتماعی برخورد مناسب داشته باشند.

روش‌های مناسب تدریس:

۱. توضیحی
۲. فعال: (پرسش و پاسخ، حکایت، شعر، مسابقه، جدول)

وسایلهای آموزشی:

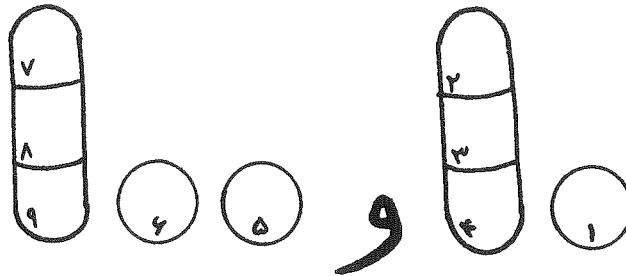
۱. تابلو «تخته و گچ»

فهرشید بر فاک

به هر کجا که رفتم	به هر کجا که رفتم
دیدم تو را خدایا	دیدم تو را در آنجا
در باغهای زیبا	در کوه و دشت و صحرا
ای خالق توانا	پس هر چه هست از توست

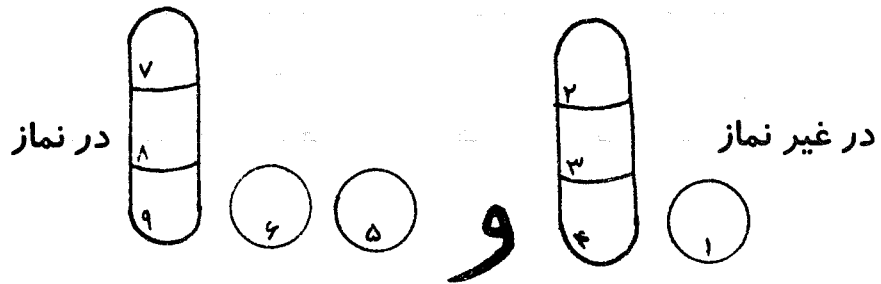
با یاد و نام خدا، یعنی بسم الله الرحمن الرحیم برنامه را با این شکل که روی تابلو ترسیم می‌نمایم، شروع می‌کنم.

ابتدا چند سؤال می‌پرسم. جواب‌ها را به ترتیب اعداد، داخل خانه‌ها می‌نویسم.

۱. کدام واژه به معنای فروتنی است؟
تواضع
۲. کدام سوره در قرآن به نام یک حکیم است؟
لقمان
۳. به بخشیدن چیزی که خودمان به آن نیازمندیم، چه می‌گویند؟
ایثار

۴. قاتل حمزه سیدالشهدا چه نام داشت؟ وحشی
۵. به اعتماد کردن و وا گذاشتن کارها به خدا چه می‌گویند؟ توکل
۶. اولین قاتل روی زمین چه نام دارد؟ قابیل
۷. کدام واژه به معنای دلیری، دلاوری و شجاعت می‌باشد؟ رشادت
۸. چه چیز مایه حیات است؟ آب
۹. روز قیامت، اول از چه چیزی سؤال می‌شود؟ نماز
- من کلمه نماز و در غیر نماز را در دو طرف عدد صد و ده می‌نویسم.

شما حرف اول این کلمه‌ها را به ترتیب کنار هم قرار بدهید. چه پیامی به دست می‌آید؟

تلاوت قرآن

امام حسین علیه السلام در باره تلاوت قرآن می‌فرماید: «کسی که یک آیه از قرآن در نماز خود بخواند، برای هر حرفی صد پاداش نیکو برایش نوشته می‌شود. اگر در غیر نماز بخواند، خداوند به هر حرفی ده پاداش نیکو به او عطا می‌کند.»

۱. کلینی، اصول کافی، سید هاشم رسولی، تهران: ج ۴، ص ۴۱۴. دشتی، محمد، فرهنگ سخنان امام حسین علیه السلام.

مشهور، قم، ۱۳۸۰، ج ۲، ص ۵۱۸.

این سخنی از امام حسین علیه السلام در باره تلاوت قرآن بود. امام حسین علیه السلام از کودکی با قرآن مأنوس و بارها شاهد نزول وحی بود و در بسیاری از موارد در سخنانش به قرآن تمسک می‌جُست.

آیا شما می‌توانید نمونه‌هایی از قرآن خواندن خود امام حسین علیه السلام را بیان کنید؟ من به سه نمونه که در واقعه کربلا اتفاق افتاده، اشاره می‌نمایم.

عبدالله بن مطیع

قیس بن مسهر

مسلم بن عقیل و هانی بن عروه

تعجب نکنید! این اسم‌ها، با قرآن خواندن امام حسین علیه السلام ارتباط دارند. چطور؟ از میان شما کسی که دوست دارد قرآن بخواند، اینجا بیاید تا آیه‌ای از قرآن را که روی کارت نوشته شده، برایمان بخواند.

... فمنهم من قضی نحبه و منهم من ینتظر و ما بدلوا تبدیلاً^۱
احسنت، از دوستان می‌خواهم ترجمه آیه را که پشت کارت نوشته شده است، برایتان بخواند. بله، ترجمه چنین است: «...برخی از مؤمنان عمرشان به سر رسید و برخی نیز در انتظارند و دگرگونی (در دین و عقیده) پدید نیاوردند».

این آیه را امام حسین علیه السلام وقتی خبر شهادت قیس بن مسهر را شنید، تلاوت نمود. قیس بن مسهر به جهت آن که هیچ دگرگونی در عقیده‌اش نسبت به دین و پیروی از امام حسین علیه السلام ایجاد نشد، امام این آیه را تلاوت نمود.^۲

۱. سوره احزاب، آیه ۲۳.

۲. قیس بن مسهر از نامه رسانان امام حسین علیه السلام به اهل کوفه بود. وقتی در راه دستگیر شد نامه را از بین برد. عبدالله بن زیاد دستور داد او را از بالای قصر پایین بیندازند و قیس این چنین به شهادت رسید.

کارت بعدی را به دوستان می‌دهم تا آیه دوم را تلاوت نمایند.

قُلْ لَنْ يَصْبِيَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا^۱

لطف کنید و ترجمه آیه را که در پشت کارت نوشته شده است بخوانید. ترجمه چنین است: **بگو جز آنچه خدا بر ما نوشته، به ما نخواهد رسید.** این آیه را امام حسین علیه السلام هنگامی تلاوت نمود که عبدالله بن مطیع از امام خواست تا به کوفه نرود، اما امام با تلاوت این آیه فهماند که من تسلیم در مقابل خداوند هستم و به او توکل می‌کنم. اکنون به آیه سوم توجه کنید.

کدام آیه است که «اَنَا.....اَنَا» در آن آمده است؟ این آیه به هنگام شنیدن درگذشت شخصی، مستحب است گفته شود، بلی: «اَنَا اللهُ وَاَنَا إِلِيهِ رَاجِعُونَ»^۲. همه شما با معنای این آیه آشنا می‌باشید: «ما از آن خدائیم و به سوی او باز می‌گردیم.»

امام حسین علیه السلام این آیه را وقتی که خبر شهادت مسلم بن عقیل و هانی بن عروه را شنید، تلاوت کرد. آری امام حسین علیه السلام به یاد یاران خود بود، چنانچه شاعر می‌سراید:

یاران خود را یک به یک

با مهربانی یاد کرد

با نام پُر مهر خدا

باغ دلش را شاد کرد^۳

۱. سوره توبه، آیه ۵۱.

۲. سوره بقره، آیه ۱۵۶.

۳. حسین حداد، نان و پروانه، محراب قلم، تهران، ۱۳۷۷، ج ۱، ص ۲۳۴.

امام حسین علیه السلام وقتی که همه یاران خود را در خاک و خون آغشته دید، یاران خود را یک به یک چنین صدا زد: «یا مسلم بن عقیل، یا هانی بن عروه، و یا حبیب بن مظاهر، و یا زهیر بن قین و.... و یا مسلم بن عوسجه و یا حر ریاحی..... ای مردان شجاع! ای سواران میدان جنگ، چه شده که هرچه شما را صدا می‌زنم، جواب مرا نمی‌دهید. این زنان پیغمبرند که دشمنان به جهت کشته شدن شما بر ایشان ظلم می‌کنند. ای مردان بزرگوار! برخیزید و این مردم پست را از حرم پیغمبر دفع نمایید!»

آیا شما می‌توانید نام چند یار کودک و نوجوان یا جوان امام را بگویید؟ بله،
 علی اصغر، سکینه، رقیه، امام باقر، قاسم بن حسن، عبدالله بن حسن و علی اکبر.
 اکنون بگویید آیه «انا لله و انا الیه راجعون»، بیان کننده کدام یک از اصول دین است؟ همان طور که گفتید در باره اصل معاد است. معاد به چه معنا است؟
 بله، یعنی برگشت به سوی الله.

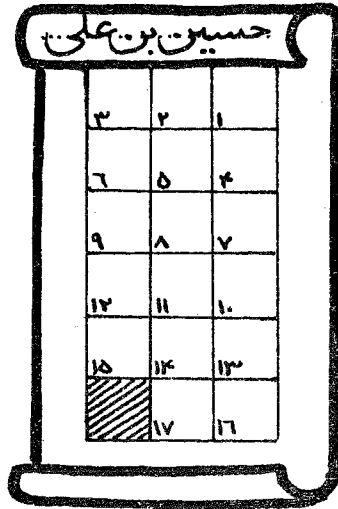
به سفارش‌هایی که انسان قبل از مرگ به دیگران می‌کند، چه می‌گویند؟ «وصیت»
این سفارش‌ها وقتی که نوشته شود به آن چه می‌گویند؟ بله، وصیت نامه.

آیا نوشتن وصیت نامه واجب است یا مستحب؟ مستحب

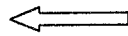
حالا برای شما یک وصیت نامه می‌کشم که یک برادر در ذیحجه سال ۶۰ هجری قمری هنگام حرکت از مدینه به سوی مکه نوشته است. نام یکی از

۱. میرزا محمد تقی سپهر، نسخ التواریخ، کتابخانه اسلامی، تهران، ۱۳۶۸، ج ۳، ج ۶، ص ۲۷۷.

برادران حسین بن علی بود آیا کسی می‌تواند نام برادر دیگر را بگوید؟ بله، محمد حنفیه. اما چه مطالبی در وصیت نامه نوشت؟

من چند سؤال می‌پرسم و حرف جواب‌ها را در خانه‌ها می‌نویسم. تا شما پیام جدول را به دست آورید و با آن جمله ناقص را کامل کنید.

۱. کدام مسجد در قم است که صاحب آن،

انتقام گیرنده خون حسین علیه السلام می‌باشد؟ جمران (۷، ۱۳، ۱۴، ۳، ۵ و ۶)

۲. نام پیامبری را بگویید که با سنگ فرمانده سپاه کفر را کشت؟

داود (۸، ۱۲، ۴ و ۱۶)

۳. کدام سوره در قرآن است که هم نام یکی از زنان بهشتی است؟

مریم (۹، ۱۵، ۱۱ و ۱۷)

۴. به بنیان ساختمان چه گفته می‌شود؟ پی (۱ و ۲)

۵. نام سوره‌ای از قرآن را بگویید که حرف بیست و چهارم از الفبای فارسی نیز می‌باشد؟

ق (۱۰)

پیام جدول: «پیروان جدم قیام کردم» به دست می‌آید که آن، را در محل نقطه چین وصیت‌نامه می‌نویسم. حالا کلام امام حسین علیه السلام به طور کامل چنین است: «من فقط برای اصلاح پیروان جدم قیام کردم.»

این سخن امام، عامل بیداری و زنده کننده وجدان مرده مردم آن عصر بود. امام از دیدگاه اسلامی خود، دو امر مهم را واژگون شده می‌دید که احتیاج به اصلاح داشت، آن دو امر مهم عبارتند از:

۱- حاکمیت غلط یزید ۲- مردم فاقد اراده.

حاکمیت غلط یزید که به جای برخورداری از فضیلت، علم و تقوا، سراپا رذیلت و آلودگی بود. چرا؟

ابتدا به این سؤال پاسخ دهید: **کدام واژه به معنای بی‌دینی و بی‌ایمانی است؟**

همان طور که می‌بینید جوابش کفر است که روی این کارت نوشته‌ام. کفر

اما پشت کارت مطالبی در باره کفر یزید به صورت بی‌نقطه نوشته شده است. از میان شما چه کسی آمادگی دارد تا بیاید و برای دیگران آن را بخواند. برای این کار به او سی ثانیه فرصت می‌دهم. اگر نتوانست، نوبت به دیگران می‌رسد.

یزید می‌گوید: من متاجات با خدا را دوست ندارم. آنچه در یاره قیامت گفته‌اند، سخنان تاریک و باطلی است که برای دل، فراموشی می‌آورد!

برای این که بیش‌تر با پلیدی و رذیلت حکومت یزید آشنا شوید، یک مسابقه اجرا می‌کنیم. در ابتدا چند کلمه را روی تخته می‌نویسم.

روم - مریضی - مسلمانان - معاویه - گرسنگی - خوش گذرانی - میمون‌ها - خیالی

اکنون دو نفر باید با توجه به متن، کلمه‌های نوشته شده روی تخته را در جای خود روی کارت قرار بدهند. به این دو نفر یک دقیقه فرصت می‌دهم که اگر در مدت یک دقیقه نتوانستند، نوبت به دو نفر دیگر می‌رسد.^۱

در سال چهل و نه هجری قمری، معاویه جمع زیادی از را برای جنگ به سوی فرستاد و شخصی به نام سفیان را فرمانده آنان قرار داد و به یزید فرزند خود هم گفت تا با آنها در جنگ شرکت جوید. یزید کوتاهی کرد و را بهانه کرد و به سوی روم حرکت نکرد هم عذر او را پذیرفت و از وی چشم پوشید. از اتفاق در آن جنگ، تب و سینه درد شدیدی به مردم مسلمان روی آورد. هنگامی که این خبر به یزید رسید او مشغول بود با سگ‌ها و بازی می‌کرد و می‌گفت: «مرا نیست که مسلمانان دچار تب و سینه درد شدید شدند»^۲.

از برنده مسابقه می‌خواهم متن را یک بار برای همه بخواند.

اما امر دوم

من امر دوم را روی یک مقوای بزرگ نوشته‌ام به طوری که همه ببینند. در این متن چندین غلط املائی است. من آن را به شما نشان می‌دهم. آن را بخوانید و بگویید به نظر شما چند غلط املائی در آن است.

علت دیگر برای اسلح، مردمی بودند که فاغد تصمیم‌گیری بودند. وجدانشان مرده و قدرت تشخیصشان از بین رفته بود. برای آنها چندان تفاوت نمی‌کرد، که

۱. مریبی از قبل باید ۲ یا ۳ سری از متن جا خالی تهیه نماید که اگر دو نفر نتوانستند متن آماده برای دو نفر بعدی داشته باشد. در این مسابقه خودکار نیاز می‌باشد.

۲. عبدالکریم هاشمی نژاد، درسی که حسین به انسانها آموخت، فراهانی، تهران: ص ۱۵۸ و ۱۵۹.

حسین علیه السلام با فزایلش حاکم باشد، یا یزید با رزایلش. گناه علنی یزید و بی بند و باری او آن چنان اثر بدی بر مردم گذاشت که آنان در مقدس‌ترین مراکز و شهرهای اسلامی به موسیقی و نشیدن شراب تظاهر می‌کردند و به طور علنی شراب می‌خوردند. امام حسین علیه السلام از قیام در برابر این مفاصد و اصلاح آن سخن می‌گوید که عاقبت به ریخته شدن خورش منجر شد.

بنظر شما چند غلط در این متن موجود است؟ بله، هشت غلط.

در انتها از شما می‌خواهم تا نکات دیگری را که امام حسین علیه السلام در وصیت‌نامه خود به برادرش نوشته است را پیدا کنید و برای جلسه بعد بیاورید تا به قید قرعه جایزه‌ای بگیرید.

با یک شعر از این راه دور، سلامی بر امام حسین علیه السلام می‌کنیم.

سلام بر بندهٔ ایزد حسین جان - که هر مجلس به تو زبید حسین جان

سلام ای که دلیل راه باشی - تو فرزند رسول الله باشی

سلام ای که تو را حق برگزیده - تویی بر، برگزیده نور دیده

سلام ای که علی را روح و جانی - تو فرزند امیر مؤمنانی

تویی فرزند سالار وصیین - وصی مصطفی خیر النبیین

سلام ای که به زهرا نور عینی - عزیز فاطمه یعنی حسینی^۱

هدیه به پیشگاه مقدس سیدالشهدا امام حسین علیه السلام و دیگر شهدای کربلا و

شهدای ایران، و روح ملکوتی امام خمینی (ره) صلوات بلندی بفرستید.

۱. عبدالحسین اشعری، زیارت عاشورا، الهی قمشاهی (ره)، مرکز فرهنگی انصارالمهدی، قم، ج ۲، ۱۳۷۲، ص ۷.

درس:

حسنات

موضوع:

سیره اهل بیت - علیهم السلام -

هدف کلی:

دانش آموزان در این درس با برخی از سیره‌های عملی امام سجاده علیه السلام آشنا می‌شوند.

اهداف جزئی:

دانش آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. انجام کار نیک، راهی به سوی بهشت؛
۲. رفع موانع در اجتماع توسط امام سجاده علیه السلام؛
۳. دستگیری از مردم توسط امام سجاده علیه السلام؛
۴. دعای امام سجاده علیه السلام در حق پدر و مادر.

هدف رفتاری (خروجی):

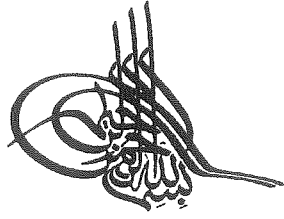
انتظار می‌رود دانش آموزان در پایان درس بتوانند برخی از سیره‌های رفتاری امام سجاده علیه السلام را بیان کنند و در جهت رفع مشکلات دیگران کوشا باشند.

روش‌های مناسب تدريس:

۱. توضیحی
۲. فعال: (راز دایره‌ها، داستان، نمودار)

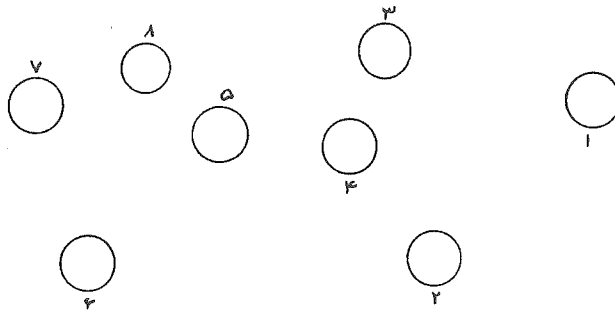
وسایله‌های آموزشی:

۱. تابلو «تخته و گچ»، ۲. کارت

مسئله

الهی یاریم کن تو به قدرت به نام خود که رحمان و رحیمی
با یاد و نام خدای متعال. برنامه را با «بسم الله الرحمن الرحیم» آغاز می‌نمایم.
من چند دایره با شماره روی تابلو ترسیم می‌نمایم.

شما به سؤال‌های من جواب بدهید تا پاسخ را میان دایره بنویسم. برای نوشتن

پاسخ یکی از شما جهت کمک بیاید تا پاسخ را میان دایره‌ها بنویسد.

مرتعش

۱. به لرزان و لرزنده چه می‌گویند؟

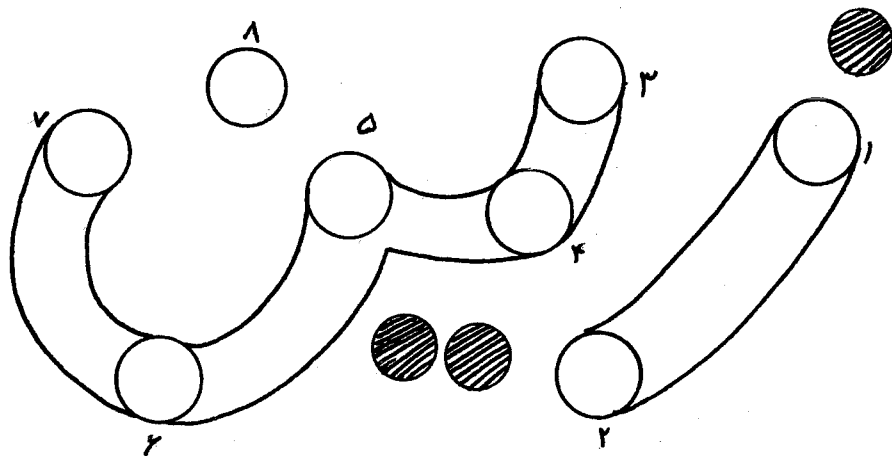
تاسوعا

۲. به روز نهم محرم چه می‌گویند؟

۳. به خویشاوند نزدیک چه می گویند؟
 قریب
۴. به عقل و خرد چه می گویند؟
 هوش
۵. به جای وضو و غسل چه عملی را انجام می دهیم؟
 تیمم
۶. به هجوم، تاخت و تاز چه گفته می شود؟
 یورش
۷. ترسنده، بیم دارنده؟
 ترسا
۸. به هنگام سپیده دم چه می گویند؟
 بامداد

حالا حرف اول و آخر کلمه ها را به ترتیب شماره کنار هم قرار دهید. چه به دست می آید؟ مشتاق بهشت می شتابد.
 به سوی چه می شتابد؟ به سوی کارهای نیک.

این جمله از کیست؟ با اتصال دایره ها به قسمتی از نام او می رسید. بله، امام زین العابدین که می فرماید: «من اشتاق الی الجنة سارع الی الحسنات»^۱

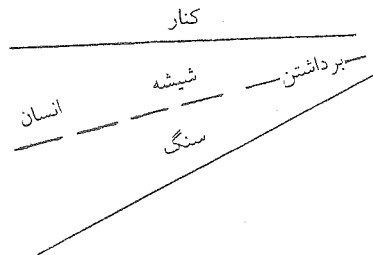

۱. مریی حدیث را روی تخته می نویسد و تأکید می نماید که آن را به خاطر بسپارند.

ابومحمدالحسن الحرانی، *تحف العقول*، احمد جنتی عطایی، علمیه اسلامیة، تهران، ۱۳۶۳، ج ۱، ص ۳۲۲.

«کسی که مشتاق بهشت است به سوی نیکی‌ها می‌شتابد»

منظور امام از این کلام چیست؟ به نظر شما مصداق نیکی‌ها چه چیزهایی می‌تواند باشد؟ احسنت، در این جا من یک مصداق از کار نیک امام سجاد علیه السلام را به تصویر می‌کشم و از شما می‌خواهم با کمک طرح، آن کار نیک را بیان کنید.

احسنت، همان طور که گفتید این طرح بیانگر این است که یکی از رفتارهای خوب اجتماعی، برداشتن موانعی است که سر راه انسان‌ها است که ممکن است به دیگران صدمه بزند.

آیا به نظر شما امام سجاد علیه السلام هم چنین کاری را انجام می‌دادند؟ بله، در تاریخ آمده است که امام سجاد علیه السلام وقتی از راهی عبور می‌کرد، اگر در میان راه مانعی بود از چهارپای خودش پایین می‌آمد و آن را به کناری می‌گذاشت^{۹۴}.

آیا به نظر شما برداشتن مانع در زندگی روزمره به همین یک کار منحصر می‌شود؟ نه! می‌تواند شکل‌های دیگری هم داشته باشد؟ برای رسیدن به جواب، داستانی را از امام سجاد علیه السلام برایتان نقل می‌کنم تا با هم به تحلیل و بررسی آن بپردازیم و به جواب برسیم.

جوان در بستر بیماری خوابیده بود. صدای سرفه‌های بلند و پشت سرهم، مادرش را به اتاقتش کشاند. مادر با ناراحتی گفت که پسرم چه شده است؟ جوان

۱. محمد باقر مجلسی، بحار الانوار، دار احیاء التراث العربی، بیروت، ج ۳، ج ۶، ص ۷۴.

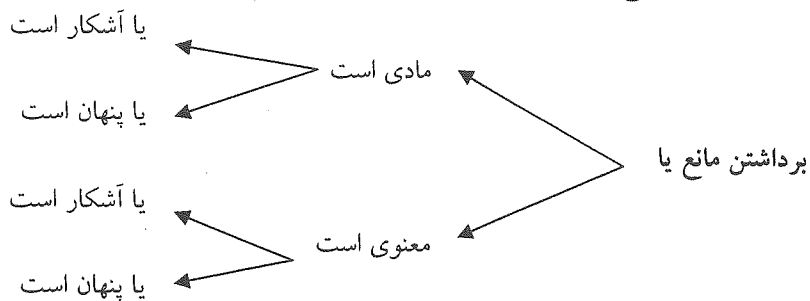
در حالی که سرفه می نمود با دست به سوی کوزه آب اشاره نمود. مادر فوری کاسه آبی آماده نمود و به دست او داد. او وقتی آب را نوشید، سرفه اش قطع شد و دوباره در بسترش خوابید. هنوز سینه اش از درد سرفه ها آرام نشده بود که صدای در خانه بلند شد. مادر از اتاق بیرون رفت. بعد از چند لحظه برگشت. جوان پرسید: «مادر چه کسی بود؟» جواب شنید: «همان طلب کار که هر روز دنبال طلبش می آید». نام طلب کار خاطرش را آزرده.

شب پرده سیاهش را روی شهر کشید. جوان با خاطری ناراحت به خواب رفت. صبح روز بعد، در خانه به صدا درآمد. این بار که مادر در را باز کرد، بسیار تعجب کرد. نمی دانست چه بگوید. فریاد پسرش از میان اتاق به گوش می رسید که می گفت چه کسی است؟ آیا باز همان طلب کار آمده است؟ در این وقت پرده اتاق کنار رفت. همراه مادر مردی نورانی وارد اتاق شد. جوان تا امام را دید خواست بلند شود که امام با اشاره دست به او فهماند که بنشیند. امام سجاده علیه السلام خود را به کنار بستر او رساند و نشست. جوان سلام کرد، اما گریه امانش نداد تا حرف دیگری بزند. امام سجاده علیه السلام جواب سلامش را داد و فرمود: «چرا گریه می کنی؟» جوان گفت: «آقای من! بدهکار هستم هر روز طلب کار در این خانه را می کوید و من شرمنده او می شوم.» امام سجاده علیه السلام فرمود: «چقدر بدهکار هستی؟» جوان گفت: «آقا! پانزده هزار دینار.» امام سجاده علیه السلام فرمود: «ناراحت نباش من بدهکاری تو را قبول می نمایم.» با کلام امام سجاده علیه السلام خنده بر چهره مادرش نشست و خدا را شکر کرد. جوان هم که با کلام امام سجاده علیه السلام

خود را از بدهکاری آزاد شده می‌دید، نفس راحتی کشید. امام هم طبق قولی که داده بود، بدهکاری جوان را پرداخت^{۹۰}.

داستان را شنیدید. به نظر شما مانع در زندگی جوان چه بود و امام چگونه آن را برداشت؟ احسنت، ناراحتی روحی از بدهکاری، مانعی بود که امام با پرداخت آن، زندگی جوان و مادرش را نجات داد.

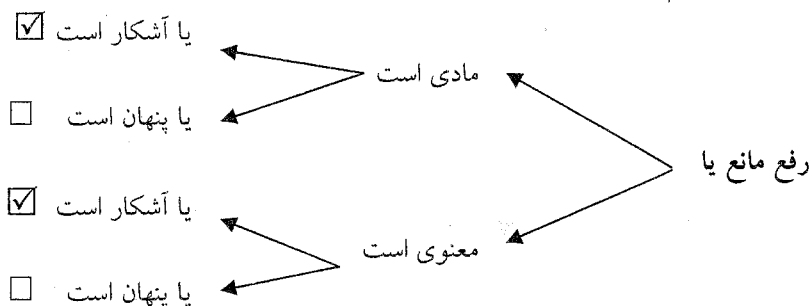
در این جا باز سؤال دیگری از شما می‌نمایم. چه فرقی میان دو مانع هست؟ یعنی مانعی که امام سجاد علیه السلام از سر راه مردم برمی‌داشت و مانع روحی که از بدهکاری حاصل شده بود؟ بله، جواب‌هایی می‌توان داد. همان طور که بعضی از دوستان به آن اشاره نمودند، برداشتن سنگ از سر راه، برداشتن مانع مادی است که قابل دیدن و لمس نمودن است، اما رفع مانع روحی، مانع معنوی می‌باشد. در مورد این دو مانع نموداری روی تخته رسم می‌نمایم.

بعد از این نمودار شعر و داستانی در باره امام سجاد علیه السلام برایتان بیان می‌نمایم. شما بگویید این دو به کدام قسم از موانع مربوط می‌شود؟ اما قبل از آن بگویید دو جریانی که از امام سجاد علیه السلام نقل کردم به کدام قسم از موانع مربوط می‌شود تا

۱. باقر شریف قرشی، تحلیلی از زندگانی امام سجاد علیه السلام، محمد رضا عطایی، کنگره جهانی حضرت رضا علیه السلام،

من علامتی رو به روی آن داخل مربع بگذارم. احسنت من علامت‌ها را مشخص می‌نمایم.

حالا شعر را می‌خوانم

تو کز محنت دیگران بی غمی نشاید که نامت نهند آدمی

به نظر شما معنایی که از شعر به دست می‌آید، شامل کدام قسم می‌شود؟ بله، مفهوم شعر این است که انسان باید به فکر دیگران باشد. به سختی‌ها و مشکلات آن‌ها توجه کند و گرنه اسم آدم را نمی‌شود روی او گذاشت. پس شعر دارای مفهومی عالی است و شامل تمام اقسام می‌شود. حالا یک جریان از امام سجاد علیه السلام می‌گویم. شما مشخص کنید که شامل کدام قسم می‌شود.

در تاریخ آمده است که حضرت در دل شب، کیسه‌ای از غذا بر دوش می‌گرفت و به خانه‌های فقرا می‌برد در حالی که صورت خود را می‌پوشاند.^۱ یکی از کسانی که امام به او کمک می‌کرد، پسر عموی او بود که به امام بدی می‌کرد. او به مردم می‌گفت که امام به او کمک نمی‌کند. امام حرف‌های او را می‌شنید، ولی خودش را معرفی نمی‌نمود. وقتی امام از دنیا رفت، فقرا و پسر

۱. شیخ عباس قمی، *منتهی الآمال*، مؤسسه مطبوعاتی حسینی، ۱۳۶۳، ج ۳، ص ۵۸۲ و ۵۸۴.

عموی او فهمیدند آن کسی که به آن‌ها کمک می‌کرد، کسی جز امام سجاد علیه السلام نبوده است!

خوب، این جریان جزء کدام قسم از رفع موانع قرار می‌گیرد. چه کسی می‌داند؟ احسنت، رفع مانع مادی به طور پنهان. همان طور که گفتید رفع فقر و گرسنگی. حالا که داستان را شنیدید، چه کسی می‌تواند حدیثی را که در اول برنامه در راز دایره‌ها به دست آوردیم برایمان از حفظ بخواند؟

احسنت به شما. «من اشتاق الى الجنة سارع الى الحسنات.»

یکی از کارهای نیک این است که روی تابلو می‌نویسم. شما بخوانید دو آ.

بله، دعا. آیا شما می‌توانید نام کتاب امام سجاد علیه السلام را که در آن پر از دعا و راز و نیاز با خدا است بگویید؟ صحیفه سجادیه. برنامه خود را با یک دعا از صحیفه سجادیه و حکایتی به پایان می‌برم.

برای پی بردن به موضوع دعا من ابتدا حکایت را نقل می‌نمایم.

بعد از فوت مادر، امام سجاد علیه السلام به زنی سپرده شد. امام در دامن آن زن بزرگ شد. امام در بزرگی به آن زن بسیار احترام می‌کرد، با این که مادر واقعی حضرت نبود. با آن زن هم غذا نمی‌شد. وقتی از حضرت علت کارش را می‌پرسیدند می‌فرمود: «می‌ترسم دستم جلوتر از او به سمت غذایی برود که چشم او پیش از من متوجه آن بوده است.»

۱. محمد باقر مجلسی، بحار الانوار، داراحیاء التراث العربی، بیروت، لبنان، ج ۳، ص ۴۶، ۶۲، ۶۶، ۸۸.
۲. باقر شریف قرشی، تحلیلی از زندگانی امام سجاد علیه السلام، محمدرضا عطایی، کنگره جهانی حضرت رضا علیه السلام، ۱۳۷۲، ج ۱، ص ۷۲.

چه کسی به موضوع دعا پی برده است؟ دعا در باره «احترام به پدر و مادر» می‌باشد.

من عربی دعا را روی شش کارت نوشتم. ابتدا عربی آن را به شما نشان می‌دهم و می‌خوانم و سپس ترجمه آن را که پشت کارت نوشته شده است را برایتان می‌خوانم. شما بعد از ترجمه فارسی برای اجابت دعا آمین بگویید.

اللهم خفف لهما صوتی: بارخدا یا صدای مرا در برابر ایشان آهسته نما.

و أطب لهما کلامی: سخن مرا برای آنها خوشایند فرما.

و ألن لهما عریکتی: و خوی مرا برای آنها نرم نما.

و اعطف علیهما قلبی: و دل مرا بر آنها مهربان فرما.

و صیرنی بهما رفیقاً: و مرا با ایشان سازگار و دوست فرما.

و علیهما شفیقاً: و مرا بر آنها رحیم گردان!

تدریس:

فجر دانش

موضوع:

سیره اهل بیت - علیهم السلام -

هدف کلی:

دانش آموزان در این درس با گوشه‌ای از سیره اخلاقی امام باقر علیه السلام آشنا می‌شوند.

اهداف جزئی:

دانش آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. آشنایی با زندگانی امام
۲. آشنایی با شجاعت، گذشت، علم و دانش امام.

هدف رفتاری (خروجی):

از دانش آموزان در پایان درس انتظار می‌رود که در زندگی افراد، شجاع و باگذشت و به دنبال فراگیری علم و دانش باشند.

روش‌های مناسب تدریس:

۱. توضیحی
۲. فعال (پرسش و پاسخ، معما، داستان، جدول و شعر)

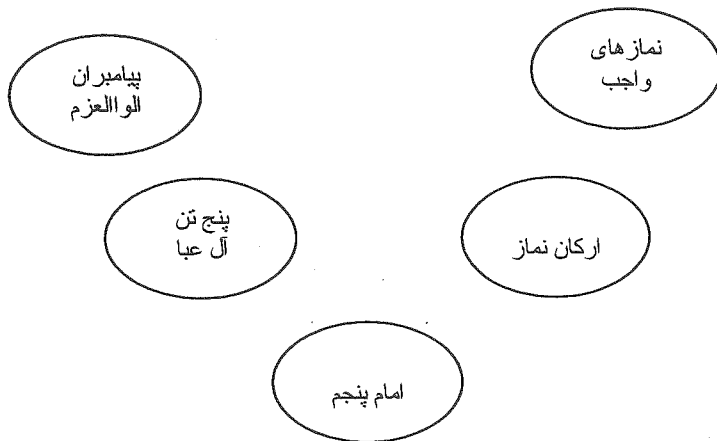
وسایل آموزشی:

۱. تخته
۲. کارت

فهر دانش

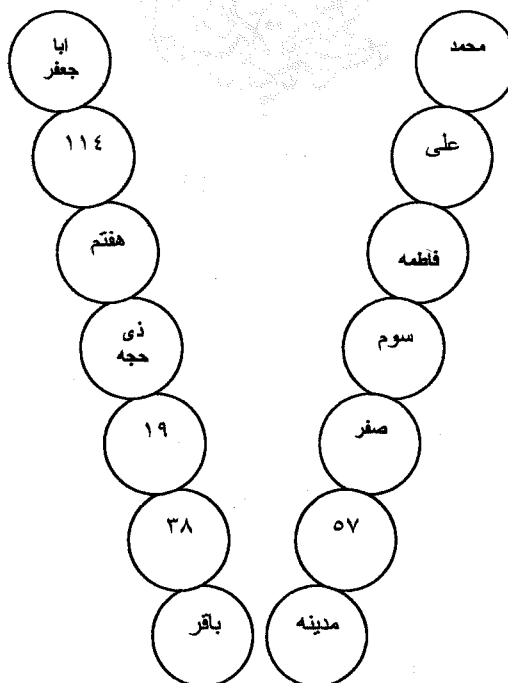
سلام، حالتان خوب است؟ بله، الحمدلله
حواس‌ها چی؟ جمع است یا تفریق؟ جمع جمع جمع؟
پس تند و سریع بگویید: یک انگشت چند تا دست دارد^۱؟ نه بچه‌ها! یک
انگشت که دست ندارد، بلکه یک دست پنج تا انگشت دارد.
حالا چند مناسبت بگویید که مربوط به «۵» باشد^۲.

۱. مربی سؤال را خیلی سریع می‌گوید تا برخی واژه‌ها به طور عمدی واضح ادا نشوند.

۲. مربی از بچه‌ها بخواهد تا هر یک از موارد ذیل را نام ببرند.

راستی، چقدر با امام پنجم آشنا هستید؟ برای آشنایی بیش تر با این امام، این طرح را کامل می‌کنیم!

امام باقر علیه السلام در مکتب پدر خود به خوبی تربیت شد و از زندگی سراسر مبارزه جد بزرگوارش امام حسین علیه السلام بهره‌های زیادی برد.
امام باقر علیه السلام چهارساله بود که همراه پدر و جد خود برای حفظ اسلام به کربلا رفت و شاهد ستمگری‌های بنی‌امیه بود. او در آنجا درس مقاومت و ایثار

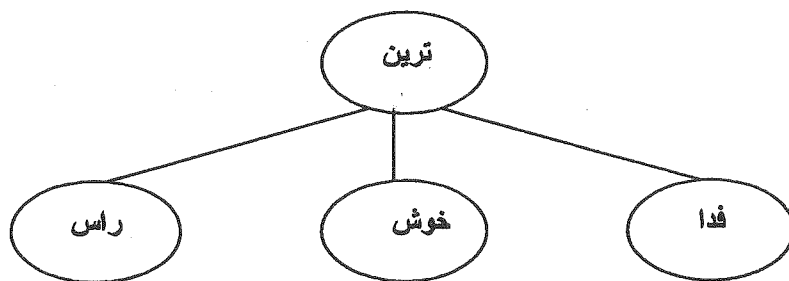
۱. مربی طرح دایره‌ها را مثل نمونه بالا رسم می‌کند و درون آن‌ها را می‌نویسد و با پرسش ربط آن‌ها را به امام معین می‌کند. توجه داشته باشید که علت کشیدن طرح‌ها به شکل عدد (۷) به مناسبت این است که امام باقر علیه السلام هفتمین معصوم است.

آموخت؛ شاهد فداکاری‌های یاران نمونه امام حسین علیه السلام بود. بعد هم، همراه زنان و کودکان اسیر شد و با سن کمی که داشت، همه سختی‌های طاقت فرسای اسارت را تحمل کرد. شاهد افشاگری و هدایت مردم توسط پدر و عمه خود بود. یکی از روزها که یزید خیلی با تکبر بر تخت خود نشسته بود و همه فرماندهان نظامی‌اش هم دورش حلقه زده بودند، رو به اطرافیان خود کرد و گفت: «با آنها چه کنیم؟» آنها گفتند: «همه را بکشید تا نسل علی علیه السلام قطع شود.» در این هنگام حضرت باقر علیه السلام که چهار ساله بود بلند شد. آمد جلو و گفت: اجازه هست حرف بزنم؟

- بگو!

فرمود: «اطرافیان فرعون از رفقای تو بهترند! وقتی فرعون سؤال کرد با موسی و یارانش چه کنیم؟ آنها گفتند: رهایشان کنید، زیرا در شأن شما نیست که با آنها درگیر شوید، ولی رفقای شما می‌گویند که ما را بکشید. یزید دست کشید و به جلاد گفت: «برو، وقتش نیست»^۱.

امام باقر علیه السلام رفتاری فوق‌العاده داشتند، در مورد رفتار ایشان نوشته‌اند^۲.

۱. شیخ عباس قمی، *منتهی الامال*، مؤسسه انتشاراتی هجرت، قم، ۱۳۷۱، ج ۲، ص ۷۹۸.

۲. ابن شهر آشوب مازندرانی، *مناقب آل ابی طالب*، دارالاضواء بیروت، ۱۴۱۲ ق، ج ۲، ص ۴، ص ۲۲۶.

امام باقر علیه السلام: فداکارترین، خوش اخلاق ترین و راستگوترین افراد.
 امام علیه السلام با مردم اخلاقی بس نیکو داشت. از مهمان با گشاده رویی پذیرایی می کرد. در رعایت اخلاق نیک و صفات عالی، انسانی نمونه بود. به عیادت بیماران می رفت و به هرکس که برخورد می کرد، احوالش را می پرسید و از شغل و زندگی او پرس و جو می کرد. سلام و مصافحه عادت همیشگی او بود و می فرمود: «هنگامی که دو مؤمن با یکدیگر دست می دهند، گناهانشان می ریزد، مثل برگ از درخت، تا از هم جدا شوند»^۱.

حالا به یک قصه شنیدنی از امام باقر علیه السلام گوش کنید.
 مردم مدینه هر روز به مسجد می آمدند تا به صحبت های امام باقر علیه السلام گوش دهند. او همیشه در باره دین و علم سخن می گفت. به سؤال های مردم پاسخ می داد. مدتی بود مردی از شام به مدینه آمده بود و روی خوشی نسبت به امام نشان نمی داد. کارهایی می کرد تا امام را عصبانی کند. او هم هر روز مسجد می آمد. روزی جلوی جمعیت به امام گفت: «فکر نمی کنم روی زمین کسی بیش تر از من با شما و خاندانت دشمنی داشته باشد.» مردم نگذاشتند حرفش تمام شود. خواستند او را بزنند که امام با مهربانی پرسید: «پس چرا مسجد می آیی؟» آن مرد گفت: «چون دانش فراوان داری، کسی نمی تواند مانند شما به پرسش هایم جواب دهد.» امام لبخندی زد و گفت: «هر روز بیا.» مدتی گذشت. مرد شامی در بستر بیماری افتاد. کسی نمی توانست برایش کاری کند. در انتظار مرگ بود. مرد شامی بی حال افتاده بود. اطرافیانش فردی را سراغ امام فرستادند تا بر او نماز

۱. محمد باقر مجلسی، بحارالانوار، الوفا، بیروت، ج ۳، ۱۴۰۳ ق، ج ۶، ص ۳۰۲.

بگذارد؛ امام در مسجد مشغول نماز بود. وقتی ماجرا را شنید، سرش را تکانی داد و فرمود: «به خانه برگرد، من خود می‌آیم.»

امام دو رکعت نماز خواند و مدتی دعا کرد. نزدیک طلوع آفتاب به خانه مرد بیمار رفت. همه گریه می‌کردند. امام پس از سلام، کمی غذا خواست.

امام مرد شامی را نشانند و با دست‌های خود چند لقمه غذا در دهان او گذاشت. به او آب داد. همه با تعجب به امام و مرد که حالش بهتر می‌شد، نگاه می‌کردند. طولی نکشید که حال او به طور کامل خوب شد، به طوری که انگار مریض نبوده است. امام رفت. چند روزی گذشت. در یکی از روزها که عده‌ای مثل همیشه دور امام حلقه زده بودند، مرد شامی داخل شد. با حال گریه گفت: «ای امام بزرگوار! من مرگ را آن روز به چشمان خود دیدم. می‌دانم که نماز و دعای شما بود که مرا نجات داد.»

امام باقر علیه السلام فرمود: «خدا مهربان و بخشنده است؛ تو را می‌بخشد. از این روز به بعد کارهایی انجام بده که باعث رضایت او شود.» او از آن روز جزء یکی از یاران امام باقر علیه السلام شد.^۱

در همین رابطه امام باقر علیه السلام می‌فرماید: من مکارم الدنيا و الاخره:.....

برای فهمیدن کامل کلام امام باید جدول را حل کنیم.

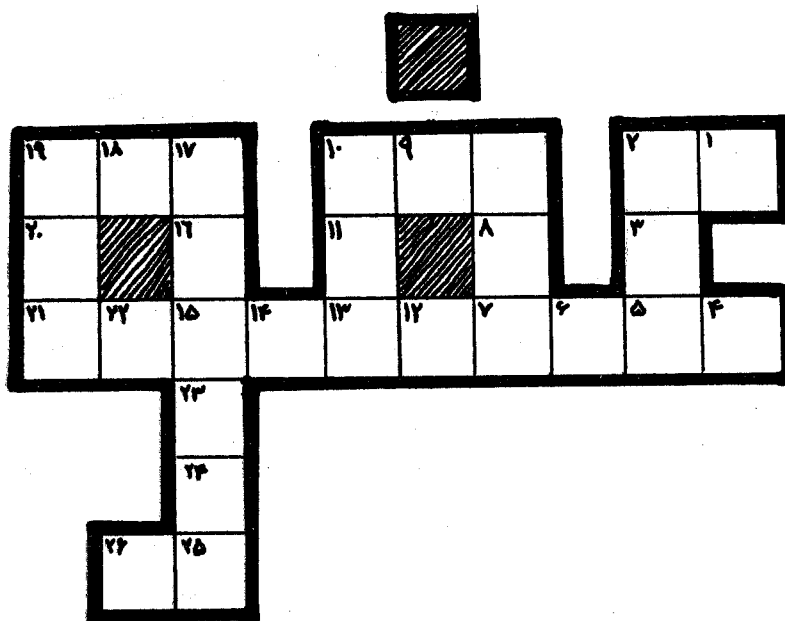
جدول ما دارای ۲۶ خانه و ۹ سؤال است که من از هر گروه یک نفر را دعوت

می‌کنم تا بیاید و به سؤال‌ها پاسخ دهد.^۲

۱. شیخ عباس قمی، *منتهی الآمال*، ج ۲، ص ۱۸۸، با اندکی تصرف.

۲. مربی کلاس را به دو و یا سه گروه تقسیم کند و از هر گروه یک نفر برای پاسخگویی بیاید تا همه

دانش‌آموزان در برنامه سهیم باشند.

۱. آخرین سوره قرآن چه نام دارد؟

ناس (۱۹، ۹ و ۶)

۲. به کاه و علف خشک چه می گویند؟

خس (۳ و ۲۵)

۳. به آرامش چه می گویند؟

سکوت (۱۶، ۱۰، ۲۱ و ۱۴)

۴. در کدام سوره قرآن آمده است که بریده باد دو دست ابولعب؟

تبت (۲۶، ۱ و ۱۷)

۵. به اهمیت داشتن چه می گویند؟

مهم (۲۰، ۱۱ و ۱۸)

۶. کدام حیوان درنده و قوی است که از شیر خطرناک تر است؟

ببر (۲، ۱۲ و ۸)

۷. به زرنگی، فهم و شعور چه می گویند؟

هوش (۱۳، ۱۵ و ۴)

۸. به راهنما، هدایت کننده چه می گویند؟ (لقب امام دهم)

هادی (۲۳، ۲۴، ۲۲ و ۷)

۹. کدام حیوان درنده و قوی است که از شیر خطرناک تر است؟

ببر (۲، ۱۲ و ۸)

هوش (۱۳، ۱۵ و ۴)

۸. به راهنما، هدایت کننده چه می گویند؟ (لقب امام دهم)

هادی (۲۳، ۲۴، ۲۲ و ۷)

۹. بیست و پنجمین حرف الفبای فارسی کدام حرف است؟

ک (۵)

حالا اگر حروف درون خانه‌های جدول را به ترتیب شماره‌های جدول کنار هم بگذارید، سخن امام کامل می‌شود. امام می‌فرماید:^۱
 من مکارم الدنيا و الآخره ان تعفو عن ظلمک: از نشانه‌های بزرگواری و جوانمردی در دنیا و آخرت این است که: ببخشی کسی را که به تو ستم نموده است.

منظور از ظلم در حدیث این است که: اگر کسی به تو بدی کرد از او بگذری، اما در مقابل ظلم و ستم تجاوزگران؟ بله؛ هرگز نباید با آنها سازش کرد. برنامه امروز را با شعری در مورد امام باقر علیه السلام ادامه می‌دهیم.^۲

چشمه چشمه خورشید

بازمانده‌ای از	کربلای خون‌رنگ
مثل بغض خاموش	توی یک دل تنگ
مثل جاده‌ای صاف	خاکی و فروتن
شور یک پیمبر	وقت بت شکستن
مهربانتر از ابر	وقت جود و بخشش
مثل بید، در باد	در شب نیایش
مثل وحی، مرموز	مثل علم، شیرین
رهنمای مردم	سوی دانش و دین

۱. منتهی الامال، یک جلدی، ص ۶۹۳.

۲. مری می‌تواند از قبل با یکی از دانش‌آموزان هماهنگ کند تا او شعر را با صدای خوش و به صورت دکلمه

اجرا کند.

چون یقین شکوفا	در هجوم تردید
شعله شعله آتش	چشمه چشمه خورشید
توی آسمان‌ها	مه‌ره، ماه، انجم
در نگاه مردم	آفتاب پنجم

«تقی متقی»

بله، همان طوری که در شعر خوانده شده توسط دوستان بود!

امام باقر علیه السلام شکافنده علوم و معدن جمیع علوم بود و به همین سبب مردم، حتی غیر مسلمانان را به سوی نور دانش راهنمایی می‌کرد. چنانکه نقل کرده‌اند:

هشام بن عبدالملک وقتی امام باقر علیه السلام را به شام احضار نمود، آن بزرگوار همراه فرزندش امام صادق علیه السلام به طرف شام حرکت کردند. در بین راه راهبی را دیدند که ارادتمندان او که تعدادشان زیاد بود، دورش حلقه زده بودند و راهب آن‌ها را نصیحت می‌کرد.

امام باقر علیه السلام وارد جمع آنان شد. ابهت و تجلی نور امام باقر علیه السلام راهب را تحت تأثیر قرار داد. راهب فرصت را مغتنم شمرد و خواست امام علیه السلام را تضعیف کند. بنابراین چند مسأله از امام پرسید. شاید این سؤال‌ها از نظر ما ساده باشد و با مقام مقدس و علمی حضرت باقر علیه السلام هم مناسبتی نداشته باشد، ولی در آن زمان که مردم در جهل و بی‌دانشی سپری می‌کردند، سؤال‌های مهمی بود.

۱. مری با نوشتن طرح فوق در تابلو یا مقوا به یاد بچه‌ها می‌آورد و قدری توضیح می‌دهد.

آن راهب سؤال‌هایش را چنین مطرح کرد و امام هم پاسخ دادند^۱:

۱. کدام ساعت است که نه از روز است و نه از شب؟

امام علیه السلام: ساعت‌های **بین الطلوعین** می‌باشد که از ساعت‌های بهشت است. در چنین ساعت‌هایی می‌توان آخرت را آباد کرد و سعادت دو جهان را به دست آورد.

۲. می‌گویند اهل بهشت فضولات ندارند، نشانه آن در این دنیا چیست؟

امام علیه السلام: نشانه آن، بیچه در **شکم** مادر است که از مادر تغذیه می‌کند، ولی هیچگونه دفعی ندارد.

۳. می‌گویند نعمت‌های بهشت پایان‌ناپذیر است، نشانه آن در دنیا چیست؟

امام علیه السلام: نشانه آن **علم** است که هرچه از آن بهره‌گیرند، نقصان و کمبودی ندارد.

۴. آن دو برادری که با همدیگر متولد شدند و با هم مردند، در حالی که عمر یکی

از آن‌ها پنجاه سال و عمر دیگری صدوپنجاه سال بود، چه کسانی بودند؟

امام علیه السلام: آن دو برادر عزیز و عزیز بودند که قرآن از آن‌ها خبر می‌دهد که عزیز چون در زنده شدن مرده‌ها در روز **قیامت** تردید و شک کرد، پروردگار عالم جان او را صد سال گرفت. سپس زنده کرد.

آن راهب پس از شنیدن جواب‌های حکیمانه حضرت، به همراه اطرافیانش **مسلمان** شد^۲.

در پایان با خواندن این دعا برنامه را پایان می‌دهم.

یا الله، یا رحمان، یا رحیم، یا مقلب القلوب، ثبت قلوبنا علی دینک.

۱. با استفاده از تابلو یا کارت کلمات را برای فهماندن بهتر جهت استفاده دانش‌آموزان بکار ببندید.

۲. زندگانی ۱۴ معصوم، ص ۱۰۲، آیت‌الله مظاهری، منتهی‌الامال، ج ۲، باب ۷، ف ۵.

درس:

زیور سخن

موضوع:

سیره اهل بیت - علیهم السلام -

هدف کلی:

دانش آموزان در این درس با گوشه‌ای از زندگی امام جعفر صادق علیه السلام و سیره آن حضرت آشنا می‌شوند.

اهداف جزئی:

دانش آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. گوشه‌ای از زندگی امام ششم علیه السلام؛
۲. سیره علمی امام علیه السلام در تربیت شاگردان؛
۳. سخنان حضرت در زمینه‌های گوناگون.

هدف رفتاری (خروجی):

از دانش آموزان انتظار می‌رود که در پایان درس بتوانند گوشه‌ای از زندگی امام ششم علیه السلام را توضیح دهند و سیره علمی حضرت علیه السلام را در زندگی الگوی خویش قرار دهند و به فراگیری علم و دانش روی آورند.

روش‌های مناسب تدریس:

۱. توضیحی
۲. فعال (پرسش و پاسخ، مسابقه، ضرب‌المثل، جدول)

وسایلهای آموزشی:

۱. تخته
۲. کارت

زیور سفر

بچه‌ها سلام! حال شما خوب است؟ الحمدلله. من دو کلمه روی تخته می‌نویسم و شما بگویید در فارسی این دو واژه به چه معنا است.

ابن به معنای پسر

اب به معنای پدر

حالا به من بگویید که: ابن عبدالله

ابا عبدالله

کدام یک از چهارده معصوم به فرزند عبدالله معروف هستند؟ بله، پیامبر اسلام ﷺ محمد بن عبدالله.

از امامان معصوم کدام یک به این کنیه معروف می‌باشند؟ در زیارت عاشورا هم آمده است. آفرین، امام حسین علیه السلام است که در زیارت عاشورا می‌گوییم: «السلام علیک یا ابا عبدالله»، ولی یکی دیگر از امامان هم چنین کنیه‌ای دارد. من یک مقدار ایشان را معرفی می‌کنم تا شما بگویید منظور من کدام امام است. آماده‌اید؟

نام پدرش محمد و نام مادرش فاطمه است. در مدینه به دنیا آمد. بخش مهمی از دوران زندگی این امام در دورانی بود که به علت ستم و کنترل شدید خلفای بنی امیه، مردم جرأت نمی کردند به سادگی با امامان معصوم - علیهم السلام - تماس بگیرند. اگر حکومت، فردی را شناسایی می کرد که نسبت به ایشان اظهار دوستی می نمود، مرگ یا شکنجه ای سخت در انتظارش بود. وضع زندگی مردم در اثر ظلم شاهان بنی امیه به بدترین شکل ممکن در آمده بود. با این احوال آن حضرت شرایط زمانی را برای قیام مسلحانه علیه ستمگران و به پا داشتن حکومت اسلامی مساعد ندید. از این رو از طریق ایجاد حوزه و دانشگاه اسلامی و تربیت شاگردان فراوان به مبارزه با حکومت ظالم اموی پرداخت و با تربیت هزاران شاگرد در رشته های مختلف در زنده نگهداشتن دین اسلام تلاش فراوان کرد. این امام معصوم در هفدهم ربیع الاول سال ۸۳ قمری به دنیا آمد. پیامبر اسلام ﷺ نیز در این روز به دنیا آمده است. لذا تولد این دو معصوم در یک روز است. **حالا حدس دید منظور ما کدام امام است؟** بله، امام جعفر صادق علیه السلام.

چندمین امام است؟ امام ششم شیعیان

برای آشنایی بیشتر با این امام معصوم، مسابقه ای گروهی ترتیب داده ایم. مسابقه به این صورت است که هر نفر، باید به ده سؤال جواب بدهد و برای سخن امام صادق علیه السلام ضرب المثل یا شعر معروفی را بیان کند. سپس در آخر پیامی را که در پشت کارت ها نوشته شده است، حدس بزنند. این پیام نیز، سخنی از امام علیه السلام است.

آماده اید؟... بله .

«مسابقه»

سؤال‌های گروه اول:^۱

۱. امام صادق علیه السلام: سپاس نعمت را زیاد می‌کند؟...
۲. مسلمان آن است که آنچه برای خود دوست می‌دارد، برای دیگران نیز دوست بدارد؟...
۳. مردم را به غیر زبان (کردار) به نیکوکاری دعوت کنید؟...
۴. به پدران خود نیکی کنید تا فرزندان شما نیز، به شما نیکی کنند؟...
۵. خوش اخلاقی، جلب کننده دوستی است؟...
۶. روزی که گذشته است هرگز باز نمی‌گردد؟...
۷. از دوستی با نادان بپرهیز؟...

۱. مری گروهی را که یک نفر نماینده دارد، گروه اول معرفی می‌کند و از نماینده می‌خواهد شماره‌ای را از ۱ تا ۱۰ پیشنهاد کند؛ سپس سؤال مربوط به همان عدد را می‌پرسد؛ اگر درست جواب داد، کارت مربوط را به شرکت کننده می‌دهد. در پایان هر کس کارت بیش‌تری گرفت، امتیاز بیش‌تری دارد. مجموع سؤال‌ها، بیست امتیاز دارد و تشخیص رمز نیز که در پشت همان کارت‌ها نوشته شده است، بیست امتیاز دارد. هر گروه که از مجموع سؤال و رمز، امتیاز بیش‌تری کسب کرد، برنده معرفی می‌شود. مری در صورتی که دسترسی به کارت نداشته باشد، می‌تواند جدول ۱ تا ۱۰ را روی تخته بکشد. سؤال هر شماره که جواب آن داده شد، آن شماره پاک شود. حرف مربوط به پیام جای آن نوشته شود. جدول هر گروه کامل‌تر باشد، امتیاز بیش‌تری می‌گیرد و پیام را زودتر حدس می‌زند.

۲. تحف العقول، ص ۱۱۴.

۳. محمد بن یعقوب، کلینی، اصول کافی، ج ۳، ص ۲۴۶.

۴. همان، ج ۲، ص ۱۵۰.

۵. محمد باقر، مجلسی، بحارالانوار، ج ۷۸، ص ۲۴۲.

۶. تحف العقول، ص ۸۶.

۷. همان، ص ۳۲۴.

۸. فی رحاب الامام الصادق (ع)، ص ۱۳۱.

۸. ادب بهترین سرمایه زندگی است؟...

۹. از جمله چیزهایی که خدا به وسیله آن دروغگویان را رسوا می‌کند، فراموشی

است؟...

۱۰. به کسی که قبل از سلام کردن سخن گوید، پاسخ ندهید؟...

جوابها^۴

۱. شکر نعمت، نعمت افزون کند؛

۲. آنچه بر خود نمی‌پسندی بر دیگران نیز می‌پسند / یا، بر کس می‌پسند آنچه تو را

نیست پسند.

۳. به عمل کار برآید؛ به سخندانی نیست؛

۴. با هر دست دادی، از همان دست پس می‌گیری؛

۵. با زیان خوش، می‌توان مار را از سوراخش بیرون آورد؛

۶. آب رفته به جوی بر نمی‌گردد؛

۷. دوستی جاهل، به دوستی خرس ماند؛

۸. با ادب باش تا بزرگ شوی؛

۹. دروغگو، کم حافظه است؛

۱. اصول کافی، ج ۸، ص ۱۵۰.

۲. محمد باقر، مجلسی، بحارالانوار، ج ۶۹، ص ۲۵۱.

۳. محمد بن یعقوب، کلینی، اصول کافی، ج ۴، ص ۴۵۹.

۴. ما جواب‌هایی را پیشنهاد می‌کنیم. مری می‌تواند جواب‌های صحیح بجه‌ها را نیز بپذیرد. سعی ما بر این است که ضرب‌المثل، بیت معروفی از شعر باشد. مری قسمتی از جواب‌ها را که حدس آن برای بجه‌ها مشکل است، بگوید تا بقیه آن را بیان کنند.

۱۰. اول سلام، بعداً کلام.^۱

پشت کارت گروه (۱)

ر	ا	س	ت	ی
ز	ی	ن	ت	سخن

روی کارت گروه (۱)

۱	۲	۳	۴	۵
۶	۷	۸	۹	۱۰

سؤال‌های گروه دوم:

۱. مؤمن، برادر مؤمن است؛ همانند پیکری که هر گاه عضوی از آن به درد آید، اعضای دیگر احساس درد می‌کنند. این جمله شما را به یاد چه شعری از سعدی می‌اندازد؟...
۲. امام صادق علیه السلام هنگام وفات، برای شخصی مقداری پول فرستاد؛ با این که نسبت به امام دشمنی می‌کرد. وقتی که علت را پرسیدند، فرمود: نمی‌خواهم خویشاوندی خود را قطع کنم؟...
۳. چه بسا گوینده‌ای که با گفتار بی‌مورد، خود را به هلاکت می‌اندازد؟
۴. عافیت، (سلامتی) نعمتی است که از شکر آن ناتوان هستیم؟
۵. با رفیق همسان (هم‌سن) همراه شو؟...
۶. مردی به امام علیه السلام عرض کرد که: به او چیزی بیاموزد تا به خوبی دنیا و آخرت برسد. امام صادق علیه السلام فرمود: «دروغ مگو؟...»
۷. چون عالم به علم خود عمل نکند، پند او در دل جای نگیرد؟...
۸. صدقه دادن پنهانی مال را افزون کند؟...
۹. مرد با ایمان را سزااست که در بلا شکیبیا (صبور) باشد؟...

۱.. ضرب المثل‌ها از کتاب امثال و حکم دهنخدا، ج ۲، ص ۸۹۲ و ۱۰۲۷ و ده هزار مثل فارسی، ص ۳۹، ۳۶

۱۱۴، ۳۶۵، ۶۶۷، ۷۸۲، ۸۹۲، ۷۸۰ اخذ شده است.

۱۰. دوست را هنگام حاجت (نیاز به او) بشناسید؟...

جوابها:

۱. بنی آدم اعضای یکدیگرند که در آفرینش ز یک گوهرند...؛
۲. از خردان خطا؛ از بزرگان عطا (یا بخشش از بزرگتر است، گناه از کوچکتر)؛
۳. زبان سرخ، سر سبز می دهد بر باد؛
۴. هزار نعمت و یک تندرستی؛
قدر عافیت آن داند که به مصیبتی گرفتار آید
۵. کبوتر با کبوتر باز با باز؛
۶. زبان را مگردان به گرد دروغ؛
۷. عالم بی عمل به که ماند؛ به زنبور بی عسل؛
۸. مال را به دریا بینداز؛ ماهی نمی داند؛ اما خدا می داند؛
تو نیکی می کن و در دجله انداز که ایزد در بیابانت دهد باز
۹. گر صبر کنی ز غوره حلوا سازی؛
۱۰. تا پول داری رفیقم قربان بند کیفتم.^۱
دوست آن باشد که گیرد دست دوست در پریشان حالی و درماندگی

پشت کارت گروه (۲)

ر	ا	س	ت	ی
س	ر	ف	را	زی

روی کارت گروه (۲)

۱	۲	۳	۴	۵
۶	۷	۸	۹	۱۰

۱. ضرب المثلها از کتاب اشغال و حکم دهخدا، ج ۲، ص ۴۲۰، ۵۵۶ و ۸۹۳ و ده هزار مثل فارسی، ص

۴۲۳، ۴۲۰، ۱۵۷، ۲۳۰، ۴۹۱ و ۶۶۷ اخذ شده است.

رمز جدول گروه (۱): راستی، زیور سخن^۱ (است).

رمز جدول گروه (۲): راستی، سرفرازی^۲ (است).

نکته پایانی

اگر هر دو گروه شرکت کننده امتیاز کمی آورند و در نتیجه نتوانند پیام را حدس بزنند، مربی به هر گروه ده کارت مورد نظر را بدهد تا هر کدام زودتر پیام مورد نظر خود را حدس زدند، برنده مسابقه اعلام شوند. در پایان، درس را با یک صلوات تمام می‌کنیم.

۱. محمد، محمدی ری شهری، میزان الحکمه، ج ۶، ص ۲۹۹۲. زینه الحدیث الصدق.

۲. سیره معصومان، ج ۶، ص ۸۶، الصدق عز.

کورتس:

توکل بر خدا

موضوع:

سیره اهل بیت - علیهم السلام -

هدف کلی:

دانش آموزان در این درس با گوشه‌ای از زندگی و برخی از سیره‌های اخلاقی امام کاظم علیه السلام آشنا می‌شوند.

اهداف جزئی:

دانش آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. تاریخ زندگی امام کاظم علیه السلام؛

۲. توکل امام کاظم علیه السلام به خداوند؛

۳. کار و تلاش امام کاظم علیه السلام؛

۴. دین فقط عبادت نیست.

هدف رفتاری (خروجی):

انتظار می‌رود دانش آموزان در پایان درس بتوانند در کارها با تلاش و کوشش به خداوند توکل نمایند و از سیره اخلاقی و کرداری امام کاظم علیه السلام در زندگی الگوبرداری نمایند و آن را در زندگی خود به کار گیرند.

روش‌های مناسب تدریس:

۱. توضیحی ۲. فعال: (سؤال و جواب، داستان، حدیث، آیه، مسابقه، شعر)

رسانه‌های آموزشی:

۱. تابلو «تخته و گچ» ۲. کارت

توکل بر خدا

با سلام خدمت شما و به امید موفقیت در زندگی، برنامه را با یک سؤال شروع می‌نمایم.

از میان دوازده امام، چند امام همنام پیامبران هستند دو یا سه یا چهار؟ بله، چهار

امام، اما کدام امام‌ها؟

بله، امام پنجم، هفتم، نهم و دوازدهم.

نام امام هفتم را بگویید؟ موسی

حالا من روی تخته مواردی که مرتبط با زندگی امام است را یک به یک

می‌نویسم. شما جواب آن‌ها را بگویید.

نام پدر: جعفر

نام مادر: حمیده

مکان ولادت: ابواء

از میان شما چه کسی می‌داند ابواء کجا است؟ مکانی بین مکه و مدینه است. در سفری که امام محمد باقر علیه السلام به مکه رفته بود، همراه گروهی از اصحاب در حال خوردن غذا بود که به او مژده ولادت فرزندش را دادند. امام یارانش را ترک کرد و با سرعت و خوشحالی تمام به استقبال نوزاد جدید شتافت. و بعد از آن، مدت زیادی در ابواء نماند و به مدینه بازگشت. امام تا سه روز به مردم ولیمه داد.^۱

حالا بگویید قاتل ایشان چه کسی است؟ هارون الرشید

محل دفن: شهر کاظمین در عراق

لقب معروف: کاظم

کاظم به چه معنا است؟ فرو برنده خشم، آنچه حضرت از دست دشمنانش کشید بر ایشان نفرین نکرد حتی در ایام زندانی بودن امام علیه السلام که مأموری برای ایشان گذاشته بودند یک کلمه سخن خشم آلود نشنیدند.^۲

لقب دیگر ایشان، «باب الحوائج» است.^۳ **باب الحوائج یعنی چه؟** خانه حاجت‌مندان، پناه حاجت‌مندان، ما برای تبرک به جریان کوتاهی در این باره اشاره می‌کنیم.

به زنی پریشان احوال و سرگردان خبر رسید که پسرش مرتکب جرمی شده است و در چنگال حکومت وقت گرفتار آمده است و در زندان به سر می‌برد. زن دوان دوان خودش را به ضریح امام رساند و به آن حضرت پناه آورد. بعضی از

۱. جمعی از نویسندگان، *زندگانی ۱۴ معصوم (ع)*، سازمان تبلیغات اسلامی، قم، ۱۳۷۲، ج ۱، ص ۲، ص ۷۵۷.

به نقل از باقر شریف قرشی، ج ۱، ص ۴۶.

۲. حاج شیخ عباس قمی، *منتهی الامال*، مطبوعات حسینی، ۱۳۶۳، ج ۳، ص ۷۷.

۳. کاظم، عالم، عبدالصالح، باب الحوائج، کنیه حضرت: ابوالبراهیم، ابوالحسن.

افراد نادان که به امام ایمان نداشتند، زن را با حالت اندوه و غم دیدند. از او پرسیدند که با این حال به کجا می‌روی؟ زن در جواب گفت: «نزد موسی بن جعفر علیه السلام می‌روم، چون پسرم به زندان افتاده است.» آن‌ها برای مسخره کردن گفتند که او در زندان مُرد. زن با دلی سوخته رو به آسمان کرد و گفت: «بارخدا! به حق آن که در زندان کشته شد، قدرت خودت را بر من نشان بده. خداوند دعای آن زن را مستجاب کرد و پسرش به سرعت آزاد گردید.^۱

تا این جا مقداری با زندگانی امام موسی بن جعفر علیه السلام آشنا شدید. برای آشنایی بیشتر از میان شما شش نفر برای کمک انتخاب می‌شوند. من به هر نفر کارتی می‌دهم که روی هر کارت عددی نوشته شده است. شما باید مناسبت این اعداد را با امام بیان کنید.^۲

۵۵	۲۸	۱۸۳	۲۵	۱۲۸	۷	روی کارت
----	----	-----	----	-----	---	----------

علیه	والتوکل	بریک	بالاعتصام	و علیک	یا هشام	پشت کارت
------	---------	------	-----------	--------	---------	----------

۱. عدد ۱۲۸ ارتباطش با زندگانی امام چیست؟ امام در سال ۱۲۸ هـ. ق متولد شد. من از دوستان که کارت ۱۲۸ را دارد، می‌خواهم طرف دیگر کارت

۱. باقر شریف قرشی، *تحلیلی از زندگانی امام کاظم، محمدرضا عطایی، کنگره جهانی حضرت رضا علیه السلام* ۱۳۷۲، ج ۱، ص ۶۹. ایشان این جریان را از خطیب بغدادی نقل می‌کند که او خود با چشمش این جریان را دیده است.

۲. پشت هر کارت کلمه‌ای نوشته شده است که نباید بجهها ببینند، بلکه هر وقت مناسبت عدد بیان شد، مری از دارنده آن کارت بخواهد پشت کارت را به بجهها نشان بدهد.

را به شما نشان بدهد. چه کلمه‌ای می‌بینید؟ بله، کلمه «وعلیک» معنایش چیست؟ بر تو باد

۲. **مناسبت عدد ۱۸۳ با امام چیست؟** امام در سال ۱۸۳ هـ. ق به شهادت رسید. طرف دیگر کارت چه نوشته شده است؟ «بریک» یعنی پروردگارت.

۳. **عدد ۲۵ مناسبتش چیست؟** امام در روز ۲۵ ماه رجب به شهادت رسید طرف دیگر کارت چه کلمه‌ای است؟ «بالاعتصام» یعنی چه؟ به معنای پناه بردن.

۴. **عدد ۷ مناسبتش چیست؟** امام در هفتم ماه صفر متولد شد. به کلمه پشت کارت توجه کنید. نوشته شده است: «یا» هشام - هشام یکی از شاگردان امام است که امام سفارش‌های زیادی به او می‌نماید. یکی از سفارش‌ها این است که ای هشام بر تو باد پناه بردن به پروردگارت و...
به مناسبت دو عدد بعد توجه کنید:

۵. **مناسبت عدد ۵۵ با زندگانی امام چیست؟** امام هفتم ۵۵ سال عمر نمود. کلمه پشت کارت (علیه) معنایش چیست؟ بر او

۶. **مناسبت عدد ۲۸ با زندگانی امام چیست؟** امام ۲۸ سال امامت نمود. معنای کلمه پشت کارت چیست؟ «والتوکل»

چه کسی می‌داند توکل یعنی چه؟ به دیگری اعتماد کردن، کار خود را به خدا وا گذاشتن و به امید خدا بودن، ولی به شرطی که ما در کارها محکم کاری نماییم و مقدمات را فراهم کنیم. به طور نمونه اگر کسی درس نخواند و سر جلسه

امتحان بدون هیچ آمادگی بگویند که خدا چون به تو توکل کرده‌ام، پس من را قبول کن. آیا معنای توکل این است؟

برای این که کمی بیش‌تر از توکل بدانیم با جمله‌های پراکنده روی کارت مفهوم و معنای یک ضرب‌المثل را به دست آورید.

توکل کن	خدا	و به
را ببند	زانو	شتر

بله، زانوی شتر را ببند و به خدا توکل کن. حال از شما می‌خواهم که جمله پشت کارت را بخوانید. **اعقلها و توکل**^۱ این حدیث از پیامبر اکرم ﷺ است. نقل شده است که مردی به رسول اکرم گفت: زانوی شترم را آزاد و باز گذاشته و توکل کنم؟ پیامبر اکرم ﷺ فرمود: «اعقل و توکل»، زانوی شتر را بسته و توکل کن^۲ چه کسی می‌تواند بگوید که منظور از این جمله چیست؟ جواب‌های خوبی دادید بله، نباید با توکل دست از تلاش و کارهای عادی برداشت، بلکه باید تلاش و فعالیت نمود و با استفاده از اسباب و وسایل عادی درمؤثر و مفید شدن تلاش به خدا توکل نمود.

۱. عمران، علیزاده، مثل‌های مشهور حضرات معصومین علیهم السلام، مکتب اسلام، ۱۳۷۹، قم، ج ۱، ص ۳۰ به

نقل از التمثیل والمحاضره ص ۲۳، نهج الفصاحه، ص ۶۹. العقد الفرید ۱۱۰/۳.

توجه: مری از قبل کلمات مثل را روی یک کارت که تمام بچه‌ها ببینند بنویسد و پشت آن کارت جمله حدیث را بنویسد.

۲. همان، ص ۳۰، به نقل از مجمع الامثال، ج ۱، ص ۴۸۷.

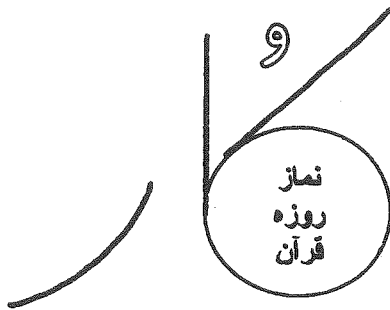
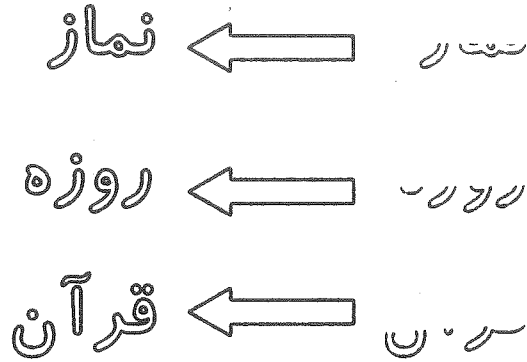
همان طور که شاعر چنین سروده است:

گفت پیغمبر به آواز بلند با توکل زانوی اشتر ببند.

با این شعر کوتاه به جریانی از توکل امام موسی بن جعفر علیه السلام اشاره می‌نمایم. پس از آن که امام موسی کاظم علیه السلام مدت درازی را در زندان‌های تاریک هارون الرشید گذراند. به ایشان گفته شد: «چطور است که به فلان کس نامه‌ای بنویسی تا در باره تو با رشید صحبت کند؟» امام فرمود: «پدرم به نقل از پدرانش گفته است که خداوند به داوود سفارش کرده است که هرگاه بنده‌ای به یکی از بندگان من امید بست، همه درهای آسمان به رویش بسته می‌شود و زمین زیر پایش خالی می‌گردد!»

بعد از شنیدن حکایتی از امام موسی کاظم علیه السلام در باره توکل که نباید دست از تلاش و کار برداشت، آیا کسی آمادگی دارد تا بیاید و برای ما آیه ۱۰ سوره جمعه را تلاوت نماید؟ احسنت، «فاذا قضیت الصلوه فانثروا فی الارض وابتغوا من فضل الله و اذکروا الله کثیراً لعلکم تفلحون.» از دوست گرامی می‌خواهم تا ترجمه آیه را نیز بخواند. به نظر شما آیه در باره چه چیزی سخن می‌گوید؟ بله، به پا داشتن نماز و بعد توصیه می‌کند که در پی کسب و کار، روی زمین پراکنده شوید، اما بعضی از ساده اندیشان به خیال رسیدن به قرب الهی فقط... می‌گویند. چه می‌گویند؟ به تابلو نگاه کنید.

بله، می‌گویند عبادت فقط نماز خواندن، روزه گرفتن، قرآن خواندن و... می‌باشد. برای همین دست از چه می‌کشند؟

بله، دست از کار و تلاش بر می دارند و فقط به عبادت مشغول می شوند. آیا می توانید در تاریخ به نمونه‌ای اشاره نمایید که افراد فقط عبادت می کردند؟

در زمان پیامبر اکرم ﷺ مردی از زندگی خود کناره گرفت، لباس‌های فرسوده و خشن پوشید. به طرف بعضی از کوه‌های مدینه برای عبادت رفت. وقتی این خبر به گوش پیامبر اکرم ﷺ رسید، بسیار خشمگین شد. رسول اکرم ﷺ دستور داد تا آن مرد را حاضر کنند. به منبر رفت و فرمود: «ای مردم! آیا دینی بهتر از دین من و سنت و رویه‌ای بهتر از سنت من می خواهید. نگاه کنید و ببینید من چه می کنم. مدتی روزه می گیرم، بعد ترک آن می کنم. نماز می خوانم، می خورم، می آشامم

و...» سپس رو به آن مرد کرد و فرمود: «خداوند بی نیاز از این لباس خشن تو است. حرکت کن و به نزد خانواده‌ات برو و به کسب و کار مشغول شو.^۱»
 برای همین امام موسی کاظم علیه السلام در باره کار و تلاش کلامی دارد که در حل این مسابقه به آن خواهیم رسید. من کلام امام را روی کارتی نوشته‌ام.

برای مؤمن قطع امید کردن از آنچه در دست مردم است، مایه عزت در دین او است.^۲

از میان شما هر که بیاید و جمله روی کارت را بدون نقطه بر روی تخته بنویسد، برنده خواهد بود.^۳

همان طور که می‌دانید همه فرستادگان و برگزیدگان الهی کار و تلاش می‌کردند و در انتهای کار به خداوند توکل می‌نمودند. همه این‌ها مقدمه بود برای این که از کار و تلاش امام موسی کاظم علیه السلام برایتان بگویم.

شخصی به نام حسن بن علی بن ابی حمزه می‌گوید که: حضرت امام کاظم علیه السلام را در باغ خود مشغول کار دیدم که عرق از تمام بدنش جاری بود. عرض کردم: «قربانت گردم کارگران کجایند تا به جای شما کار کنند؟» امام علیه السلام در پاسخ فرمود: «افراد بهتر از من و پدرم با دست خود بر روی زمین کار کرده‌اند.» عرض کردم که: آنها چه کسانی هستند؟ فرمود: «رسول خدا صلی الله علیه و آله و امیرالمؤمنین علیه السلام و

۱. خسروی، موسی، *پند تاریخی*، انتشارات اسلامی، تهران، ۱۳۷۲، ج ۱۲، ص ۵، ص ۲۴۷ به نقل از انوار نعمانیه،

ص ۱۸۰.

۲. *اللباس مما فی ایدی الناس عز المؤمن فی دینه...*، *سفینه البحار*، غنی، ص ۳۲۷.

۳. مربی یک نفر را جلو می‌آورد کارت را به او می‌دهد از دیگران می‌خواهد تا ده بشمارند به این ترتیب یک یک یک، دو دو دو... ناده و ده وده وقت شما تمام شد. اگر قبل از اتمام شماره جمله بدون نقطه نوشته شد شخص برنده خواهد بود وگرنه نوبت به دیگری می‌رسد.

پدران من همه با دست خود کار می‌کردند و این گونه کار کردن روشن پیامبران
 و رسولان و اوصیا و صالحان است.^۱

اکنون که با گوشه‌هایی از زندگانی امام موسی کاظم علیه السلام آشنا شدید، در انتهای
 برنامه شعری در باره امام می‌خوانم و برنامه را با دعا به پایان می‌برم.

بر دست و پای تو
 گل زخم‌های عشق
 لبخند می‌زنی
 بر اخم‌های عشق
 چون قلب زنده‌ای
 در سینه‌ی زمان
 خورشید عالمی
 ای نور جاودان
 خورشید را اگر
 در چاه هم کنند
 کی می‌شود از او
 یک ذره کم کنند
 زندان برای تو
 معراج عشق بود
 دست قنوت تو
 پرواز می‌سرود

۱. شیخ محمد باقر، مجلسی، بحارالانوار، مؤسسه الوفاء، بیروت، لبنان، ج ۲، ج ۴۸، ص ۱۱۵.

از اوج آسمان

فریاد کن مرا

زندانی غم

آزاد کن مرا

دردانه رسول

فرزند کوثری

ای در وطن غریب...

موسی بن جعفری

«علیرضا روحانی»

خدایا ما را از پیروان واقعی ائمه اطهار - علیهم السلام - قرار بده.

رهبر انقلاب از تمام خطرات حفظ بفرما.

فرج آقا امام زمان نزدیک بگردان.

تدریس:

خورشید خراسان

موضوع:

سیره اهل بیت - علیهم السلام -

هدف کلی:

دانش آموزان در این درس با گوشه‌ای از زندگانی امام رضا علیه السلام آشنا می‌شوند.

اهداف جزئی:

دانش آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. چگونگی ورود امام رضا علیه السلام به ایران؛

۲. سیره اخلاقی امام رضا علیه السلام؛

۳. مهمان نوازی امام رضا علیه السلام.

هدف رفتاری (خروجی):

از دانش آموزان انتظار می‌رود که در پایان درس بتوانند گوشه‌ای از فضایل امام رضا علیه السلام را بیان کنند و خود در زندگی متصف به اخلاق نیک باشند.

روش‌های مناسب تدریس:

۱. توضیحی ۲. فعال (پرسش و پاسخ، داستان، شعر، طراحی)

وسایلهای آموزشی:

۱. تابلو ۲. کارت

نهم ر شپير نهم اسان

به نام خداوند یکتا، آن خدای نیکی‌ها.
سلام علیکم! حالتان خوب است؟... حواستان جمع است، یا تفریق؟...
برای این که بدانم چقدر آماده‌اید، در آغاز یک سؤال از شما می‌پرسم.
آن کیست که با ورودش، رحمت الهی را همراه خود به خانه می‌آورد؟
بله، «میهمان». میهمان با ورود به هر خانه‌ای، رحمت را با خود برای اهل آن
خانه هدیه می‌برد.

یک میهمان بسیار عزیز هم در سال‌های خیلی دور به ایران و شهر قم آمد که با
آمدنش رحمت و برکت‌های فراوانی را آورد!^۱
هنگامی که مأمون از او خواست تا به اجبار به ایران بیاید، او از شهر مدینه به
طرف بصره حرکت کرد، و از بصره به سوی کوفه آمد و از آن‌جا به شهر بغداد

۱. به عنوان نمونه خواهر گرامی حضرت برای دیدار برادرش حرکت کرد، ولی پس از ورود به ایران در ساوه
مریض شد و در شهر قم از دنیا رفت. الآن شهر قم مأمون و پناهگاه دوستداران و شیعیان خاص ایشان است که از
اقصى نقاط کشور برای زیارتش می‌شتابند.

رسید و از طریق بغداد، وارد ایران شد و به سوی شهر قم حرکت کرد. مردم قم وقتی خبر ورودش را شنیدند، همگی برای استقبال از او به سویش شتافتند. شلوغی عجیبی بود، دوستان او برای این که وی مهمان آنان شود، از یکدیگر سبقت می گرفتند و با هم مسابقه می دادند. چون هر یک می خواست افتخار مهمان شدن آن حضرت نصیب او شود؛ ولی آن حضرت فرمود:

«شتر من هر جا توقف کند، همان جا وارد می شوم»

شتر آن بزرگوار کنار در خانه ای خوابید - که الآن همان مکان، یکی از مدارس دینی است - صاحب خانه عرض کرد: «جانم به فدای قدم هایت! شب گذشته در خواب دیدم که افتخار پذیرایی از شما نصیب من شده است»^۱.

بله^۲، این شخص کسی نیست، جز امام هشتم، علی بن موسی الرضا که به دستور خلیفه وقت، مأمون از مدینه به اجبار به طرف مرو حرکت کرد. در طول سه سال سکونت امام در ایران، شیعیان از وجودش بهره های فراوان بردند. امام رضا علیه السلام فضایل اخلاقی فراوانی دارد. به گونه ای که خود مأمون که دشمن حضرت بود، پس از ورود حضرت به مرو، وقتی به همراه اصحاب خود و خواص به دیدار امام آمد، رو کرد به جمعیت و گفت: «من در

۱. محمد جواد نجفی، ستارگان درخشان، ج ۱۰، ص ۴۶. شیخ عباس قمی، منتهی الامال، تک جلدی،

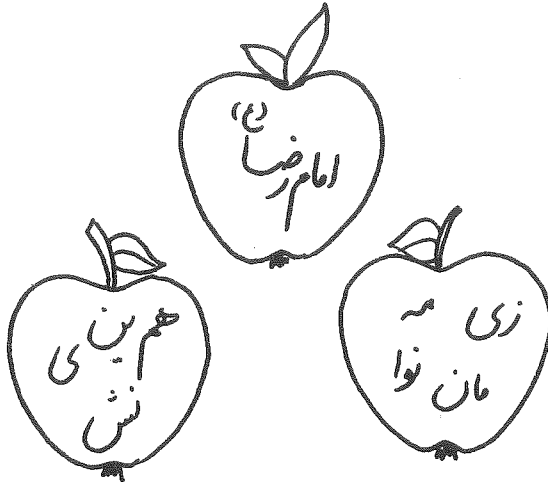
ص ۸۹۰

۲. مربی در صورت امکان فرصت دهد تا دانش آموزان نام امام را حدس بزنند. برای این کار می توان از

کارت های ۱۰×۲۰ هم بهره برد.

توجه: برای این که هم وقت کم تر گرفته شود و هم کار شما راحت تر شود از هر دو طرف کارت در نوشتن کلمات استفاده کنید.

آل عباس و آل علی تأمل کردم و هیچ کس را در روی زمین داناتر از حضرت
رضا نمی دانم.^۱

یکی از فضایل اخلاقی ایشان، «مهمان نوازی» است. شخصی به مهمانی حضرت رفت. هنگام صحبت چراغی که درون اتاق بود، کم نور شد. شخص مهمان دست دراز کرد تا فتیله چراغ را دوباره تنظیم کند، ولی حضرت دست آن مرد را با دستان مهربان خود گرفت و خود حضرت فتیله چراغ را دوباره تنظیم کرد و سپس فرمود: «ما گروهی هستیم که مهمان‌های خود را به خدمت کردن وادار نمی کنیم».^۲

از دیگر فضایل بارز که در رفتار حضرت به چشم می خورد، همنشینی با مردم حتی فقرا و کارگران است. در این زمینه یاسر، خادم حضرت رضا علیه السلام می گوید: «امام رضا همیشه با کارگرها و خادمان خود غذا می خورد و دوست داشت با آنان بنشیند و صحبت و درد دل کند.» بعضی از ناآگاهان از این کار حضرت ایراد

۱. محمد جواد نحفی، پیشین.

۲. مری هنگام گفتن داستان طرح گل صفحه بعدی را روی تابلو بکشد.

می گرفتند ، ولی امام می فرمود: «خدای همه ما یکی، پدر و مادر ما یکی است و...».

حالا شما باید ادامه کلام امام رضا علیه السلام را که به صورت درهم در گلبرگ‌های گل نوشته شده است تکمیل کنید.

بله، همان طور که شما هم فهمیدید امام رضا علیه السلام می فرماید: «خدای همه ما یکی و پدر و مادر ما نیز یکی است. هر یک از ما در گرو اعمال خود هستیم».

حالا در این قسمت از برنامه؛ من دو نفر از شما را که در مراحل قبلی به سؤال‌ها خوب پاسخ می دادند و حواسشان بیش تر جمع بود به نمایندگی از دو

۱. کافی، ج ۸، ص ۲۳۰، آیت الله مظاهری، زندگانی ۱۴ معصوم، ص ۱۲۹. ان الرب تبارک و تعالی واحد والاب واحد والام واحده والجزاء بالاعمال.

گروه کلاس برای پاسخگویی در این مرحله دعوت می‌کنم^۱. شما عزیزان هم هر یک کاغذ و قلمی بردارید و آنچه از این دو نفر می‌پرسم را یادداشت کنید تا در پایان پیام را به دست آورید.
آماده‌اید؟ بله.

۱. صدای ریزش آب است و باران؟
۲. هم قاف بی قاف است هم کاف بی کاف؟
۳. توی داروخانه‌هاست نام دیگرش دواست؟
۴. مه از ماله کم کن بگو راحت‌تر کن؟
۵. مثل یک طناب است موقعی که خواب است؟
۶. شهری است نزدیک تهران باشد سوالی آسان؟
۷. شاگرد اول چون نیست تنبل؟
۸. تردید و دودل بودن است؟
۹. از یاران پیامبر که ایرانی بود؟
۱۰. همان سکه قدیمی است که در آخر لام دارد.
۱۱. یک مار بی سرم من دو حرف مادرم من؟
۱۲. یک متر ما صد تا از این است؟
۱۳. نام دیگر شکارچی هستم؟
۱۴. دو تایش می‌شود بابا جوابش را بگو حالا؟
۱۵. صدای به هم خوردن ابرهاست که مانند غریدن ببراها است؟

۱. مربی کلاس را به دو گروه تقسیم کند و این دو نفر حکم نماینده گروهها را ایفا کنند و بقیه هم در پاسخگویی به نماینده‌های خود کمک کنند.
توجه: سؤالات از دو گروه به ترتیب پرسیده شود.

۱۶. نیست ارزان به چه آسان؟
 ۱۷. نباشد عزیز بگو تو که کیست؟
 ۱۸. خوشحال و خندان از غم گریزان؟
 ۱۹. درس‌های توی خانه انجام بده بی بهانه؟

حالا اگر حروف اول جواب‌ها را کنار هم قرار دهیم، چه کلمه‌هایی به دست می‌آید؟^۱

بله، کلمه‌های مورد نظر، شاد، آمرزش، سپاس، صبر و گذشت می‌باشند.^۲
 این پنج کلمه بخشی از سخن امام رضا علیه السلام است که در جواب شخصی که از ایشان پرسید: «بهترین بندگان کدامند؟» فرمود: «آنان که وقتی کار نیک کنند شاد شوند.»

هر گاه کار بدی انجام دهند از درگاه الهی **آمرزش** بخواهند.
 و هر گاه نعمتی به آنها عطا شد **سپاس** گویند.
 و وقتی که دست‌خوش بلا شدند **صبر** نمایند.
 و هنگامیکه خشمگین شدند **گذشت** کنند.^۳

۱. جواب سؤال‌ها جهت اطلاع مربی به ترتیب: ۱. شُر، ۲. اَف، ۳. دارو، ۴. اَل، ۵. مار، ۶. ری، ۷. زرنگ، ۸. شک، ۹. سلمان، ۱۰. پول، ۱۱. ار، ۱۲. سانت، ۱۳. صیاد، ۱۴. با، ۱۵. رعد، ۱۶. گران، ۱۷. ذلیل، ۱۸. شاد، ۱۹. تکلیف.

۲. پیشنهاد می‌شود مربی ۵ کلمه مورد نظر را روی کارت بنویسد و وقتی سخن امام را بیان می‌کند آن کلمه‌ها را نیز به بچه‌ها نشان دهد.

۳. حسن بن شعبه حرانی، *تحف العقول*، احمد جنتی عطایی، علمیه اسلامی، تهران، ۱۳۶۳ش، ج ۱، ص ۴۴۵.

برنامه امروزمان را با یک شعر زیبا به پایان می‌بریم!

غرق نور است و طلا	گنبد زرد رضا
بوی گل، بوی گلاب	می‌رسد از همه جا
مثل یک خورشید است	می‌درخشد از دور
شده از این خورشید	شهر مشهد پر نور
چشم‌ها خیره به او	قلب‌ها غرق دعاست
بر لب پیر و جوان	یا رضا رضا رضاست
ای خدا کاش که من	یک کبوتر بودم
روی این گنبد زرد	شاد می‌آسودم
می‌زدم بال و پری	دور تا دور حرم
از دلم پر می‌زد	ماتم و غصه و غم

تدریس:

امام جواد علیه السلام

موضوع:

سیره اهل بیت - علیهم السلام -

هدف کلی:

دانش آموزان در این درس با سیره عملی و رفتاری امام جواد علیه السلام آشنا می شوند.

اهداف جزئی:

دانش آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می شوند:

۱. توکل امام جواد علیه السلام؛

۲. شجاعت علمی.

هدف رفتاری (خروجی):

انتظار می رود دانش آموزان در پایان درس بتوانند با الگوگیری عملی از سیره امام افرادی شجاع در زندگی باشند و در مسیر علم حرکت نمایند و به خدا توکل کنند.

روش‌های مناسب تدریس:

۱. توضیحی ۲. فعال: (پرسش و پاسخ، جدول، معما)

رسانه‌های آموزشی:

۱. تابلو «تخته و گچ» ۲. مقوا و کارت با طرح‌های متفاوت

امام جواد علیه السلام

ای نام تو بهترین سر آغاز
بی نام تو نامه کی کنم باز
ای یاد تو مونس روانم
جز نام تو نیست بر زبانم

سلام بچه‌ها! حال شما خوب است؟ الحمدلله خدا را شکر؛ امیدوارم که همه شما عزیزان و نور چشمان انقلاب و اسلام همیشه خوب، شاد و سلامت باشید. برنامه امروز، را با یک شعر شروع می‌کنم.

او دوستدار مؤمنان بود

او سینه‌ای چون آسمان داشت

با هر کسی او مهربان بود

در سینه قلبی مهربان داشت.

او بود در پرهیز کاری

تنها جوان روز گارش

بخشنده بود و دستگیری

از بینوایان بود کارش

نام عزیز او.....است

او پیشوای شیعیان است.

بین « ده » و « دو » ماه تابان

ماه.....در آسمان است.

خوب. چه کسی نام این امام را حدس زد؟

بله، نام او «جواد» و امام «نهم» است.

در برنامه امروز می‌خواهیم با امام نهم بیشتر آشنا شویم.

حالا به سؤال‌هایی که از شما می‌پرسم، جواب دهید.

* به دوست و همراه چه می‌گویید؟

رفیق

* ضمیر منفصل مفرد مخاطب کدام است؟

تو

* اگر بجای حرف «ر» در کلمه رفیق ضمیر «تو» قرار گیرد چه می‌شود؟

توفیق

حضرت علی علیه السلام می‌فرماید: « توفیق کلید دوستی است »^۱

آیا می‌دانید «توفیق» به چه معنا است؟^۲

بله، توفیق یعنی: دیگری را در کاری یاری دادن و اسباب کاری را فراهم

کردن و موافق گرداندن خدا.^۳

توفیق رفیقی است به هر کس ندهندش

پر طاووس قشنگ است به کرکس ندهندش

۱. جاهای خالی به ترتیب «جواد» و «نهم» است. شعر از جعفر ابراهیمی از کتاب نان و پروانه، ص ۲۹۰.

۲. التوفیق مفتاح الرفق، غررالحکم، ص ۲۷۳.

۳. مربی فرصت دهد تا دانش‌آموزان معنای «توفیق» را بگویند و در نهایت توضیح‌های لازم را در تکمیل

معنای کلمه بگویند.

۴. فرهنگ عمید و فرهنگ معین.

امام جواد علیه السلام در این زمینه می‌فرماید:

« من الله — الی — یحتاج — توفیق — المؤمن »

همان طور که دیدید حدیث به صورت درهم نوشته شده است. چه کسی

می‌تواند حدیث را به صورت صحیح مرتب کند و معنا نماید^۱؟

بله، همان گونه که دوستان گفت، امام می‌فرماید: «المؤمن یحتاج الی توفیق من

الله^۲»؛ «مؤمن نیازمند توفیق الهی است»

حالا این جمله را چه کسی می‌تواند سه بار تند و سریع بخواند^۳:

«پی توفیق سدی توفیق توفیق سدی»

بله، بی توفیق سدی؛ توفیق توفیق سدی.

دوستان امام نهم هم مثل سایر معصومین علیهم السلام دارای توفیق الهی در تمام

زمینه‌ها بود، که یکی از آن‌ها **شجاعت** در میدان **علم** و **دانایی** ایشان است.

همواره در دل‌های مردم

او دانه‌های علم می‌کاشت

آن قدر دانا بود و عالم

که دشمنش هم دوستش داشت

خورشید دانش در دلش بود

با آن که او خیلی جوان بود

او بود مانند گل سرخ

خوشبوترین گل در جهان بود.

«جعفر ابراهیمی»

۱. مری فرصت دهد تا دانش‌آموزان حدیث را کامل کنند و هر فردی آن را کامل نمود تشویق نماید.

۲. *تحف العقول*، ص ۵۷۳، حدیث ۱۳.

۳. مری جمله را بی نقطه و طوری می‌نویسد که حرفهای «ق» و «ف» شبیه هم باشند. توضیح لازم را در

صورت نیاز بدهد.

در تاریخ آمده است که وقتی پدرش به شهادت رسید، عده‌ای از بزرگان و علما به مدینه آمدند و مسائل فراوانی را در طول چند روز از حضرت جواد علیه السلام پرسیدند و حضرت همه را پاسخ داد. و یا وقتی مأمون آن بزرگوار را به بغداد آورد، علما و بزرگان را دعوت کرد تا مقام علمی امام را امتحان کنند. یکی از کسانی که از امام سؤال کرد، فردی به نام یحیی بن اکثم بود. وی از امام پرسید: «کسی که در اعمال حج و در لباس احرام، شکاری را بکشد، چه حکمی دارد؟^۱» امام فرمود: این مسأله صورت‌های فراوانی دارد:

در داخل حرم بوده، یا خارج حرم؟

از حرام بودن این شکار اطلاع داشته، یا بی اطلاع بوده است؟

از روی عمد کشته یا از روی خطا بوده؟

بنده بوده یا آزاد؟

صغیر بوده و یا بزرگسال؟

بار اول چنین کاری کرده است، یا بار دوم؟

صیدش پرنده بوده، یا غیر پرنده؟

کوچک بوده، یا بزرگ؟

صیاد از کارش پشیمان شده، یا قصد تکرار آن را دارد؟

در شب صید کرده، یا در روز؟

احرام او برای حج عمره بوده، یا حج تمتع؟

۱. مری برخی از وظایف مُحرم را (مثل وجوب کفاره در صورت شکار) توضیح دهد.

یحیی از این که امام (که در آن زمان حدود نُه سال داشت) سؤال او را چنین عالمانه تشریح کرد، متحیر ماند؛ چنان که همه حاضران قدرت علمی و شکست یحیی و دیگران را دریافتند.^۱

از دیگر اوصاف بارز امام، حتی در سنین کودکی^۲

سر س ← توکل

توکل یعنی چه؟ کمک گرفتن از خدا و اعتماد به خدا در کارها. بله، شجاعت و اعتماد امام به خدا مثال زدنی است. مانند این داستان:

محمد فرار کن! آن‌ها به کسی رحم نمی‌کنند، ولی محمد تکان نمی‌خورد. بچه‌ها که شمشیرهای چوبی بر دست داشتند، با نگرانی به همبازی‌شان نگاه می‌کردند. سواران خلیفه لحظه به لحظه نزدیک‌تر می‌شدند. خالد دوباره فریاد زد: «رسیدند. محمد! بیا این‌جا!» محمد فقط کمی به عقب رفت و کنار دیوار ایستاد. مأمون از دور بچه‌ها را زیر نظر داشت که با دیدن آن‌ها پا به فرار گذاشته و به پشت خرابه رو به روی فرار کرده بودند. هنوز لبخند به چهره داشت و منتظر بود تا پسرک کنار دیوار هم بگریزد.

به وزیرش رو کرد و گفت: «پسر شجاعی است.» وزیر خندید و گفت: «عالم بچه‌گی همین است! می‌خواهد شجاعت خود را به دوستانش نشان دهد.»

۱. مهدی رحیمی، برگزیدگان، ج ۱۱، ص ۴۲.

۲. مربی در سه مرحله کلمه (توکل) را تکمیل می‌کند.

مأمون به پسرک رسید. پسری خوش سیما و با نمک بود. چشمان شفافش می‌درخشید. مأمون احساس کرد که فرشته‌ای جلو رویش ایستاده است. تبسمی کرد تا پسرک بخندد؛ ولی پسرک با توجه به او آسمان را نگاه می‌کرد. گفت: «چرا اینجا ایستاده‌ای پسر؟» محمد چیزی نگفت. مأمون صدایش را کلفت‌تر کرد و گفت: «مگر صدای جارچیان را نشنیدی که خبر عبور ما را دادند؟» محمد آرام گفت: چرا!

- پس چرا با بقیه فرار نکردی؟

- خیابان تنگ و باریک نبود که با رفتن من گشاد شود؛ تازه خطایی هم نکرده بودم تا بترسم.

این پاسخ، مأمون را به شگفتی آورد. پرسید: «نگفتی اسمت چیست؟»
- محمد.

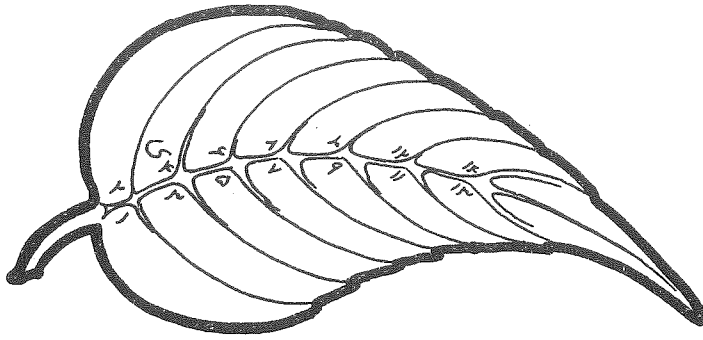
- فرزند چه کسی هستی؟

محمد آهی کشید و به آسمان نگاه کرد و آهسته گفت: «فرزند علی بن موسی الرضا هستم.»

یک لحظه لرزش سراسر وجود مأمون را گرفت. با شنیدن نام رضا دلش فرو ریخت. چشمانش را بست. بر اسبش سوار شد و در سکوت به راه افتاد.^۱
در مورد «توکل به خدا» در هر کاری یک مسابقه داریم که سخنی از امام جواد است.

برای اجرای مسابقه دو نفر را به جایگاه دعوت می‌کنم تا به کمک آن‌ها پیام امام را به دست آوریم.

۱. مسلم ناصری، جوانترین ستاره.

۱. تکیه کردن؟ اعتماد
۲. نام میوه‌ای دو حرفی؟ به
۳. خالق همه هستی؟ خدا
۴. قیمت، ارزش و نرخ؟ بها
۵. دهر بی ابتدا؟ (توجه در خانه (۱۱) هم همین جواب گذاشته شود.)
۶. شیء، هر جسم بی روح؟ هر چیز
۷. خالی نیست؟ پُر
۸. ارج، ارزیدن؟ ارزش
۹. حرف سی‌ام الفبا،؟ و
۱۰. وسیله بالا رفتن؟ نردبان
۱۱. تکرار شماره (۵)؟ هر

۱۲. جا و محل؟ مکان
۱۳. مخالف کوتاه؟ بلند
۱۴. راست بی ابتدا؟ است

برای رسیدن به پیام جدول؛ شما باید کلمه‌ها را به ترتیب کنار هم بچینید تا کلام حضرت جواد علیه السلام به دست آید!

بله پیام این است که امام جواد علیه السلام می‌فرماید: «اعتماد به خدا، بهای هر چیز پر ارزش و نردبان هر مکان بلند است».

«اللقه بالله ثمن لکن غال وسلم الی کل عال»

بچه‌ها! انسان وقتی عزیز و پا بر جا است، که امیدی جز به خدا نداشته باشد.

اباصلت می‌گوید: «پس از شهادت امام رضا علیه السلام، مطرود (رانده) مأمون عباسی شدم و به زندان افتادم. و از آن جا که امیدم به مأمون و سرکردگان و امیران و دیگر دست‌اندرکاران حکومت بود، یک سال تمام زیر غل و زنجیر ماندم. شبی توسل به خدا کردم، خدا را به اهلیت - علیهم السلام - قسم دادم. امیدم را از همه جا قطع کردم و به او توکل کردم. ناگهان جواد الائمه علیهم السلام را در زندان دیدم. چون چشمم به ایشان افتاد، گریه کردم. گله کردم که چرا به داد من نمی‌رسد. فرمود: «اباصلت چه وقت خواستی و نیامدم؟» سپس دست مرا گرفت و از میان زندان‌بان‌ها بیرون آورد و فرمود: «برو به امید خدا که دیگر به تو دسترسی پیدا نخواهند کرد.»^۳

۱. مری فرصت لازم را به دانش‌آموزان جهت پیدا کردن کلام امام می‌دهد.

۲. آیت الله مظاهری، زندگانی ۱۴ معصوم، ص ۱۵۵، به نقل از روضه بحار، ج ۲، ص ۳۶۵.

۳. همان، ص ۱۴۷، عیون اخبار، ج ۲، ص ۲۴۷، بحار، ج ۴۹، ص ۳۰۳.

در همین مورد امام جواد(ع) می‌فرماید: ^۱ «عز المؤمن غناه عن الناس»
 چه کسی می‌تواند معنای روایت را بگوید؟ بله، عزت و سربلندی هر مؤمنی در
 بی‌نیازی او از مردم (و نیازمندی او به خدا است).

در پایان شعری را که یکی از دوستانان آماده کرده است گوش می‌دهیم.^۲

جلوه دادی به جهان	حکمت و دانایی را
زینت افزا شده‌ای	صبر و شکیبایی را
چه عجب از نفست	نقره شود برگ درخت
یا که بی شعله تو را	نرم شود آهن سخت
یا که سربلند شود	از نفست سدری پیر
یا شود چشمی تیره	به جهان باز بصیر
نقش انگشت تو بر	سنگ ، نمایان حتی
رد فرمان تو بر	ریگ بیابان حتی

«نقی متقی»

۱. همان، ص ۱۴۷، به نقل از اعلام الدین ص ۳۰۹.

۲. مربی قبلا شعر را با یکی از دانش‌آموزان هماهنگ کند تا در پایان با صدای خوش اجرا نماید.

تدریس:

امام هدایت

موضوع:

سیره اهل بیت - علیهم السلام -

هدف کلی:

دانش آموزان در این درس با سیره‌ی علمی امام هادی علیه السلام آشنا می‌شوند.

اهداف جزئی:

دانش آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. دانش امام هادی علیه السلام در کودکی؛
۲. امام هادی علیه السلام و تربیت شاگردان؛
۳. علم همراه عمل.

هدف رفتاری (خروجی):

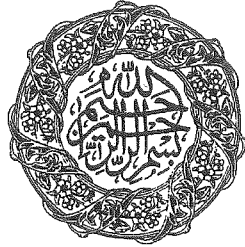
انتظار می‌رود دانش آموزان در پایان درس بتوانند نقش امام هادی علیه السلام را در هدایت مسلمانان و پاسخ به شبهه‌ها بیان نمایند و دو نفر از شاگردان امام هادی علیه السلام را نام ببرند.

روش‌های مناسب تدریس:

۱. توضیحی ۲. فعال: (ساخت کلمه، معما، خط فانتزی، کارت، شعر، راز دایره‌ها)

وسایله‌های آموزشی:

۱. تابلو ۲. کارت

امام هداایت

هر کاری را با نام خدا آغاز می‌کنیم پس همه با هم

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»

به نام خدایی که بر بندگان ببخشاید و بس بود مهربان

بچه‌ها سلام! حال شما خوب است؟ آماده‌اید تا درس را با یک معما شروع کنیم: آن چیست که هم دانشمند دارد و هم بی‌دانش؟ آفرین، درست حدس زدید: واژه دانش

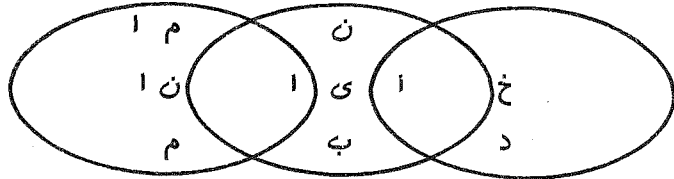
همه شما کلمه علم و دانش را شنیده‌اید. معادل آن در عربی، علم است که به معنای دانستن است. به دارنده این صفت عالم می‌گویند، اما به کسی که آن را ندارد چه می‌گویند؟ بله، جاهل. در قرآن آیه‌ای است که به این دو صفت اشاره شده است. من آیه را می‌نویسم، همه با هم آن را می‌خوانیم!

۱. مری می‌تواند از یک نفر که صدای خوبی دارد، بخواهد آیه را با صوت بخواند.

«قل هل يستوی الذین یعلمون والذین لایعلمون» یعنی: بگو آیا کسانی که می‌دانند با کسانی که نمی‌دانند، یکسانند!

نیست دانا برابر نادان این مثل زد خدا در قرآن

دانش را از چه کسی باید یاد بگیریم؟ چه کسی به ما خواندن و نوشتن یاد می‌دهد؟ بله، معلم. حالا بگویید معلم انسان‌ها چه کسانی هستند؟

نخستین معلم خدا است. او برای تعلیم و تربیت بشر، معلم‌هایی را فرستاد. آن‌ها چه کسانی هستند؟ پیامبران که اول آن‌ها حضرت آدم است.

محمد

دوازده

هادی

این سه کلمه چه ارتباطی با هم دارند؟ بله، پیامبر خدا حضرت محمد ﷺ آخرین فرستاده خدا است. جانشینان پیامبر چه کسانی هستند؟ ائمه - علیهم السلام - آن‌ها دوازده نفر هستند.

۱. سوره زمر آیه ۹.

۲. مربی سه کلمه را روی تخته مثل نمونه بنویسد، از بچه‌ها بخواهد آن‌ها را نام ببرند و در ادامه سه کلمه

محمد - دوازده را به طور عمودی بنویسد.

هادی یعنی چه؟ یعنی هدایت کننده. پیامبران و امامان برای هدایت ما انسان‌ها آمده‌اند. آیا می‌دانید هادی لقب کدام یک از دوازده امام است؟ بله امام دهم. پس یکی از معلمان هدایت، امام... هادی علیه السلام است. حالا که از معلم صحبت شد، داستانی از دوران کودکی امام هادی علیه السلام را برای شما می‌گویم. امام هادی شش ساله بود. می‌دانید در آن زمان، امامت و رهبری مسلمانان بر عهده کدام یک از امامان بود!

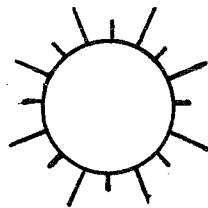
امام جواد علیه السلام

امام نهم به هدایت و رهبری مردم مشغول بود، اما شخص ستمگر و قلندری ادعای ریاست می‌کرد. او می‌خواست مردم را دور خود جمع کند. می‌دانید او که بود؟ معتصم، یکی از خلفای عباسی. او می‌دانست بعد از امام جواد علیه السلام رهبری مسلمانان بر عهده فرزندشان هادی علیه السلام است. لذا دنبال نقشه‌ای بود که این کار را به نفع خود پیش ببرد. آیا می‌دانید او چه کار کرد؟ بله، یک معلم بد سابقه که رابطه خوبی هم با امامان معصوم نداشت، انتخاب کرد و از او خواست تا معلم امام هادی علیه السلام شود. او پذیرفت و به کار مشغول شد. روز اول مقداری درس داد. مشاهده کرد که آن شاگرد با هوش، بقیه درس را بهتر توضیح می‌دهد و چیزهای شگفت‌آوری از علوم و دانش‌های گوناگون را بیان می‌کند که معلم از آن‌ها بی‌خبر بود. چند روزی گذشت. معلم در فکر فرو رفته بود چه کار کند. جواب خلیفه را چه بدهد. شخصی از او پرسید: «شاگرد کوچکت چگونه است؟» آثار ناراحتی در چهره معلم آشکار شد و با تندی گفت: «کدام کودک! به او

۱. مربی این دایره را نیز روی تخته بنویسد تا ترتیب بخش‌های درس حفظ شود.

کوچک می‌گویی. به خدا در مدینه کسی را داناتر از او نسبت به دانش و ادب نشناخته‌ام. به خدا، هر چه بخوادم بیان کنم، او بهتر برآیم توضیح می‌دهد. سوره‌های بلند قرآن را تا آخر با صدای زیبا می‌خواند. او حافظ و آگاه به تفسیر قرآن است. نمی‌دانم... مرا فرستاده‌اند تا او را درس دهم، اما این من هستم که از او یاد می‌گیرم.» سپس با تعجب سرش را تکان داد و گفت: «نمی‌دانم با این سن کم، دانش فراوان را از کجا آموخته است؟ بله، بچه‌ها! آیا خلیفه ستمگر به هدف خود رسید؟ نه، معلم تحت تأثیر رفتار و دانش امام علیه السلام قرار گرفت و از دوستان و پیروان ایشان شد!.

خوب بچه‌ها! ما برای چه به مدرسه می‌رویم؟ تا درس بخوانیم و با سواد بشویم و علم و دانش یاد بگیریم. آیا می‌دانید که دانش به تنهایی کافی نیست، یک چیز دیگر هم لازم دارد. آن چیز کدام است؟ بله، این خورشید است!.

خورشید چیست؟

می‌خواهم کلمه مورد نظر را با خورشید بنویسم. حالا یک مقدار کامل‌تر می‌کنم. حالا چی شد؟ بله، عدد ۱۰۲ شد. حالا کلمه را می‌نویسم.

کامل ۱۰۲

۱. باقر، شریف قرشی، *تحلیلی از زندگی امام هادی علیه السلام*، ترجمه محمد رضا عطایی، کنگره جهانی امام رضا علیه السلام، آستان قدس رضوی، مشهد، ۳۷۱، ص ۳۲.

۲. مربی در سه مرحله کلمه عمل را بنویسد.

کسی که دانش می‌آموزد، باید به آن عمل کند و دیگران را از دانش خود بهره‌مند سازد. من یک قسمت از شعر را می‌گویم شما ادامه آن را بگویید.

علم چندان که بیش‌تر خوانی

ادامه چه می‌شود؟

بله، چون عمل در تو نیست، نادانی

امامان و پیشوایان معصوم، علم را با عمل دارا بودند. آنان برای حفظ فرهنگ تشیع در هر فرصتی که پیش می‌آمد در گسترش دانش دریغ نمی‌کردند.

کدام دو امام معصوم بنا به شرایط مناسب زمانی، حوزه‌های علم و تربیت شاگردان تشکیل دادند؟ بله، امام باقر علیه السلام و امام صادق علیه السلام آنها در رشته‌های مختلف

شاگردان زیادی را تربیت کردند. حالا شما یکی از شاگردان امام صادق علیه السلام را

که در علم شیمی و ریاضی صاحب نظر بود را بگویید؟^۱ بله **جابر بن حیان**

با همه سخت‌گیری که دستگاه خلافت ایجاد می‌کرد و نمی‌گذاشت مردم از

وجود امام هادی علیه السلام استفاده نمایند، باز هم عده‌ای از دوست‌داران قرآن و اهل

بیت توفیق پیدا کردند در خدمت ایشان باشند. آنان سعی می‌کردند به اندازه

توانشان از دانش امام هادی علیه السلام بهره‌مند شوند. تعداد شاگردان امام را ۱۸۵ نفر

ذکر کرده‌اند. یکی از شاگردان ایشان به ایران آمد و الان مزارشان در یکی از

شهرهای ایران نزدیک تهران قرار دارد. **می‌دانید چه کسی است؟**

حضرت عبدالعظیم حسنی

۱. این کلمه روی نخته نوشته می‌شود.

۲. این کلمه روی کارت نوشته می‌شود.

امام هادی علیه السلام برای حفظ مکتب و فرهنگ اسلامی با آگاهی تمام به اشکالها و شبههها پاسخ می داد و با عقیده های باطل و انحرافی مبارزه می کرد. برای نمونه خوب است بدانیم که در آن روزگار عده ای به «صوفیه» معروف بودند. آن ها زندگی سختی را برای خود برگزیدند. تازه به امام نیز اعتراض می کردند که چرا مانند ما لباس های کهنه و خشن نمی پوشی! امام که بسیار آراسته و تمیز بود مردم را آگاه می کرد. افراد دیگری بودند که به واسطه تندروی، ائمه را از آن جایگاهی که داشتند، بالاتر می دانستند و آن ها را خدا و موجب پرستش می دانستند. امام هادی علیه السلام با آگاهی کامل در مقابل آن ها می ایستاد و با رد چنین طرز تفکرهایی از مردم می خواست تا از آن ها دوری کنند.

بله! شاگردان امام هادی علیه السلام که نزد ایشان تربیت شده بودند، با الگو قرار دادن ایشان به دفاع از اسلام و آگاه سازی مسلمانان می پرداختند. ما یکی از آن ها را نام بردیم. شاگرد دیگر امام را برای شما معرفی می کنم. آیا شما می توانید نام او را

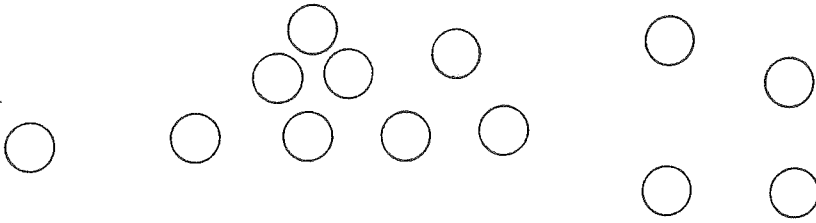
حدس بزنید؟

او اهل اهواز و از یاران و شاگردان مخصوص امام جواد علیه السلام و امام هادی علیه السلام بود. متوکل خلیفه ستمگر عباسی، که برای دو پسر خود «المعتز» و «المؤید» در جست و جوی معلم بود، با معرفی وی به عنوان برجسته ترین معلم، او را به معلمی فرزندان خود برگزید. این شخص نزد مردم به عنوان معلم پسران خلیفه شناخته شد. با این همه او شیعه و شاگرد امام هادی علیه السلام بود و هرگز مذهب خود و محبت به ائمه علیهم السلام را رها نساخت و تلاش می کرد این علاقه را به شاگردان خود نیز منتقل کند.

روزی متوکل از او پرسید: «آیا دو پسر من نزد تو ارزش بالاتری دارند، یا حسن و حسین، فرزندان علی؟» معلم، در شرایط سختی قرار گرفته بود ابتدا برتری‌های امام حسن علیه السلام و امام حسین علیه السلام را برشمرد و در نهایت گفت: «نزد من قنبر خدمتکار مولایم علی علیه السلام از تو و پسران تو بهتر است» متوکل از برخورد او عصبانی شد و دستور داد او را شهید کنند.^۱

خوب آیا دانستید، او کیست؟

بله، او یعقوب بن اسحاق معروف به «ابن سکیت» است. درس را با راز دایره‌ها تمام می‌کنم. اول دایره‌ها را می‌کشم.

من از شما سیزده سؤال می‌پرسم. دو حرف اول و دوم جواب‌ها را به ترتیب داخل دایره‌ها قرار می‌دهم.

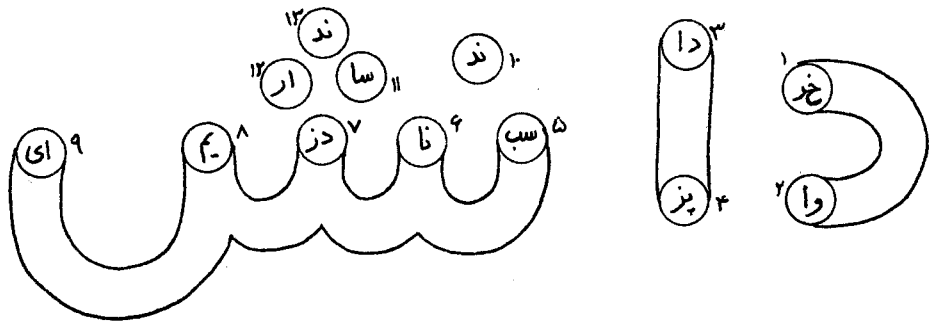
سؤال‌ها:

۱. ضد آباد چیست؟
۲. چه چیز است که بجا آوردنش لازم و ترک آن گناه است؟
۳. آنقدر گرم که می‌سوزاند این یکی را بچه هم می‌داند. آن چیست؟

۱. محمد باقر، مجلسی، بحارالانوار، داراحیاء التراث العربی، بیروت، ج ۳، ۱۴۰۳ ق، ج ۵۰، ص ۱۶۴.

۴. کدام واژه به معنای طیب است؟
۵. عربها به روز شنبه چه می گویند؟
۶. به عبادت‌های مستحبی چه می گویند؟
۷. به مقدار معینی از دارو که یکباره خورده می شود چه می گویند؟
۸. واژه معادل خیر و نیکبختی چیست؟
۹. در میان آسیاست سرزمین خوب ماست. آن جا کجاست؟
۱۰. کدام دعا است که هر صبح جمعه خوانده می شود؟
۱۱. حرم امام هادی علیه السلام در کدام شهر واقع شده است؟
۱۲. یک مار بی سرم من دو حرف مادرم من. آن چیست؟
۱۳. کدام واژه به معنای پشیمانی است؟^۱

حالا نوبت پیام دایره‌ها است. ابتدا دو حرف اول هر کلمه را به هم وصل نمایید. سپس با اتصال دایره‌ها، کلمه مورد نظر را بنویسید و آن را در پیام قرار دهید. اکنون سخنی زیبا از امام هادی علیه السلام درست می شود. من اول دایره‌ها را به هم وصل می کنم.

۱. جواب‌ها به ترتیب: خراب، واجب، داغ، پزشک، سبت، نافله، دُز، یمن، ایران، ندبه، سامرا، ار، ندامت.

حالا نوبت پیام است. یک بار حروف اول کلمه‌ها را به ترتیب وصل کنید، بعد حروف دوم را به ترتیب وصل کنید.
پیام : خودپسندی، انسان را از (دانش) باز می‌دارد^۱.

۱. سید محسن، الامین، اعیان الشیعه، دارالتعارف للمطبوعات، بیروت، ج ۲، ص ۳۹.

درس:

نوید انتظار

موضوع:

سیره اهل بیت - علیهم السلام -

هدف کلی:

دانش آموزان در این درس با گوشه‌ای از زندگی امام حسن عسکری علیه السلام و سیره اخلاقی و رفتاری حضرت آشنا می‌شوند.

اهداف جزئی:

دانش آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. علم و دانش امام علیه السلام؛
۲. بخشش امام علیه السلام؛
۳. سفارش‌های امام علیه السلام در نامه.

هدف رفتاری (خروجی):

انتظار می‌رود دانش آموزان در پایان درس بتوانند برخی از ویژگی‌های امام را بیان کنند و با الگوگیری از زندگی امام، افرادی بخشنده باشند.

روش‌های مناسب تدریس:

۱. توضیحی ۲. فعال: (کارت، جدول، پرسش و پاسخ و...)

وسایله‌های آموزشی:

۱. تابلو (تخته و گچ)

بسم الله الرحمن الرحيم

نوید انتظار

با سلام خدمت شما دوستان، برنامه را با یک سؤال آغاز می‌کنم.

ابتدا سه حرف روی تخته می‌نویسم.

ب خ آ

این سه حرف، اول سه نکته مهم در نامه‌نویسی می‌باشد که باید رعایت شود.

آیا می‌توانید آن سه نکته را بگویید؟

ب ← بسم الله الرحمن الرحيم

خ ← خط خوب و خوانا

آ ← آدرس دقیق و روشن

حالا من جواب متن نامه یکی از امامان بزرگوار را به شخصی به نام «محمد

سروری» که برای حل مشکل خود به آن امام بزرگوار نامه نوشته بود، برایتان

می‌خوانم. خوب گوش نمایید تا در پایان، نام آن امام بزرگوار را حدس بزنید.

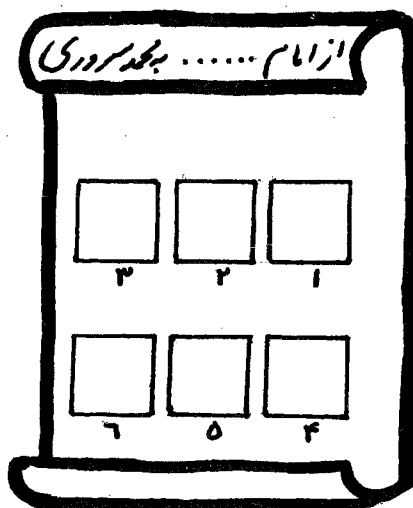
محمد سروری نامه‌ای به امام علیه السلام به این مضمون نوشت: «...خیلی تنگ دست

شده‌ام. دعا بفرمایید تا خداوند مرا از تنگدستی نجات دهد...» نامه را به

«ابوهاشم» داد تا آن را نزد امام علیه السلام ببرد. ابوهاشم نامه را از محمد گرفت و نزد

امام علیه السلام برد. امام علیه السلام نامه را خواند و در جواب چنین نوشت: «...خداوند تو را

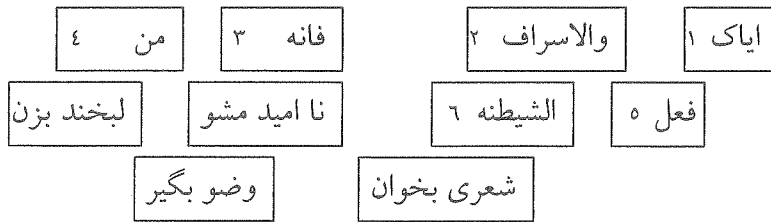
بی نیاز کرد، چون پسر عمویت یحیی از دنیا رفته است، مبلغ صد هزار درهم به تو ارث می رسد و در آینده ای نزدیک آن مبلغ را برایت می آورند. پس خدا را شکر کن و در زندگی میانه رو باش و بپرهیز از...» برای رسیدن به قسمت بعدی کلام امام و ادامه داستان، مسابقه ای در نظر گرفته ام. در اول شکل یک نامه را می کشم.

در این مسابقه شش مستطیل شماره گذاری شده است که داخل نامه کشیده ام. از دو نفر برای مسابقه دعوت می کنم. ده کارت^۱ از قبل آماده نموده ام. روی چهار کارت به عنوان پوچ کلمه های حدیث نوشته نمی شود. کارت ها را داخل پاکت می ریزم. از شما شرکت کنندگان می خواهم به نوبت یک کارت بیرون بیاورید و هر کدام از شما کارتی که قسمتی از حدیث روی آن نوشته شده است، را بیرون بیاورد، امتیاز می گیرد.^۲

۱. مربی از قبل کارت ها را - مانند طرح - آماده کند.

۲. مربی در کنار نام هر یک از شرکت کنندگان در مسابقه، مقدار امتیازها را یادداشت می کند.

کلمه‌های حدیث را طبق شماره، در داخل مستطیل‌های نامه می‌نویسم و کارت‌هایی که کلمه‌ای از حدیث بر روی آن‌ها نوشته نشده است، امتیازی نخواهد داشت. مسابقه تا آن جا ادامه پیدا می‌کند که حدیث کامل شود و هر شرکت کننده که امتیاز بیشتری دریافت کند، به عنوان برنده اعلام می‌شود. حالا با توجه به ترتیب شماره‌ها، حدیث را تکرار و معنا می‌کنیم: «ایاک والاسراف فانه من فعل الشیطنه^۱» یعنی: از اسراف بپرهیز زیرا اسراف عملی شیطانی است.

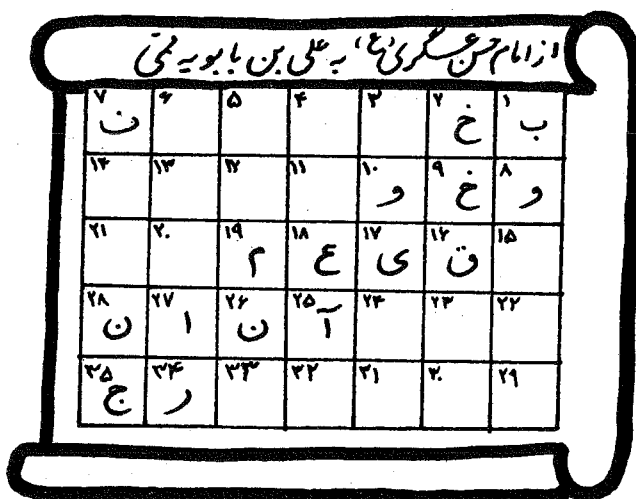
امام علیه السلام به محمد سروری فرمود: «...پس خدا را شکر کن و در زندگی میانه رو باش. از اسراف کاری بپرهیز، زیرا اسراف عملی شیطانی است.» چند روز بعد نامه امام علیه السلام به دست محمد سروری رسید. شخصی اسناد مربوط به دارایی پسر عمویش را برایش آورد. در میان اسناد، مقداری پول و خبر مرگ یحیی بود. با ارثی که از پسر عمو به محمد سروری رسیده بود، تنگدستی او برطرف شد و به مردم کمک‌های فراوانی کرد و طبق دستور امام علیه السلام در زندگی اسراف نکرد.

حالا بگویید ارتباط دو عدد ۸ و دو کلمه ربیع با امام علیه السلام چیست؟

۱. سید کاظم ارفع، سیره عملی اهل بیت، فیض کاشانی، ج ۱، ص ۹-۱۰، نقل از بحارالانوار، ج ۵۰، ص ۲۴۵.
۲. مری در تابلو دو عدد ۸ و دو کلمه ربیع به این صورت بنویسد و بعد از سؤال توضیح مناسب را ارائه دهد.
ت ... ، ۸ ربیع ش ... ، ۸ ربیع

در شهر مدینه روز هشتم ماه ربیع الثانی سال ۲۳۲ هجری قمری به دنیا آمد. مانند پدران خود مردم را راهنمایی و تربیت می نمود. آنان را به توحید و پیروی از فرمان‌های خدا فرا می خواند و از شرک و اطاعت ستمگران باز می داشت. زمامداران ستمگر عباسی، روش تربیتی امام را مخالف هوس‌های نادرست خود می دیدند. بیدادگران عباسی امام را مانند پدر بزرگوارش به شهر سامرا بردند و زندانی کردند. سرانجام امام علیه السلام در راه مبارزه با طاغوت عباسی در سن ۲۸ سالگی به دستور «معمد» در هشتم ماه ربیع الاول سال ۲۶۰ هجری قمری در شهر سامرا با زهر به شهادت رسید.^۱

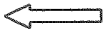
در این قسمت با پاک نمودن مستطیل‌های داخل نامه به دومین نامه امام حسن عسکری علیه السلام به شخص دیگری به نام «علی بن بابویه قمی» اشاره می نمایم.

۱. اگر دانش‌آموزان نتوانستند جواب را بگویند، مربی راهنمایی می نماید. در صورت پاسخ، مربی اطلاعات را برای دانش‌آموزان بیان می نماید.

محمد باقر مجلسی، بحارالانوار، مؤسسه الوفا، بیروت، لبنان، ج ۵۰، ص ۲۳۶.

با تبدیل نمودن نامه به یک جدول با چند سفارش امام حسن عسکری علیه السلام به علی بن بابویه قمی آشنا می شویم. من جدول را ترسیم می نمایم. دو حرف از اول و دو حرف از آخر سفارش های امام علیه السلام را در جدول می گویم. حروف دیگر جدول را با کمک چند سؤال و اعداد جدول به دست خواهید آورد.

۱. کدام واژه به معنای پیروزی است؟
ظفر (۳۰، ۳۳ و ۲۴)
 ۲. چه چیز نقل راهپیمایی ها می باشد؟
شعار (۳، ۶، ۱۵ و ۳۲)
 ۳. هم عددی است و یکی از اعضای بدن؟
شش (۴ و ۱۱)
 ۴. کدام واژه ضد گرم و به معنای تنگ چشمی است؟
بخل (۲۱، ۱۳ و ۲۰)
 ۵. به رزق و روزی چه می گویند؟ (به معنای آنچه انسان می خورد)
قوت (۲۳، ۵ و ۲۹)
 ۶. به نفس بلند که از درد یا شادی از سینه بر آورند، چه می گویند؟
آه (۳۱ و ۲۲)
 ۷. در زبان عربی نفی را چه می گویند؟
لا (۱۴ و ۱۲)
- همانطور که دیدید این چهار سفارش بدست آمد^۱. بخشش و عفو، خوش اخلاقی، عمل به قرآن، انتظار فرج.

حالا که به این سفارش ها دقت نمودید، به این داستان گوش کنید.

شخصی به نام «علی» می گوید: اسب بسیار خوبی داشتم که در جریانِ مُرد. روزی خدمت امام حسن عسکری علیه السلام رسیدم. در فکر اسب مُرده ام بودم که ناگاه شنیدم حضرت عسکری علیه السلام فرمود: «...اسبی نظیر آن اسب نصیب تو خواهد شد...» بعد از آن دستور داد تا اسب خودش را به من بدهند و فرمود: «ای علی!

۱. مری در باره هر یک از این سفارش های ۴ گانه توضیح مختصری متناسب با کلاس ارائه نماید.

این اسب از اسب تو زیباتر، عمر آن بیش تر و از اسب تو زرنگ تر و قوی تر است.^۱»

در این داستان به کدام یک از موارد چهارگانه اشاره شده است.

بله، درباره بخشش امام حسن عسکری علیه السلام بود. حالا یکی از شما بیاید و متن کامل نامه امام حسن عسکری علیه السلام را برای دوستان بخواند.^۲ شما نیز بگویید امام در این نامه به چه چیزهایی سفارش فرمودند.

شما را به تقوای الهی و برپا داشتن نماز و پرداخت زکات وصیت می کنم. زیرا نماز کسی که زکات نمی پردازد، پذیرفته نخواهد شد. همچنین شما را به بخشش گناه دیگران، فرو بردن خشم، انجام صلۀ رحم، بخشش مالی به برادران، تلاش در برآوردن نیازهای آن ها در هنگام سختی، حلم و بردباری نزد جاهلان، تفقه در دین، استواری در کارها، پایبندی به قرآن، خوش اخلاقی، نماز شب و امر به معروف و نهی از منکر توصیه می نمایم. ... بر شما باد به صبر و استقامت و انتظار فرج. زیرا پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله فرمود: «برترین کارهای امت انتظار فرج است».^۳

همان طور که دوستان نامه را خواند، آخرین سفارش در نامه انتظار فرج بود. راستی فرج یعنی چه؟ یعنی رهایی از سختی، رفع غم، گشایش در کار. با معنا شدن فرج، انتظار فرج را بهتر می شود معنا نمود. چه کسی می تواند آن را بیان نماید؟ بله، ما برای رهایی از سختی ها، غم ها و گشایش در کارها انتظار می کشیم و این انتظار موجب می شود وقوع مصیبت ها و حوادث برای انسان سهل شود. زیرا انسان

۱. محمد جواد، نجفی، *ستارگان درخشان*، اسلامیه، تهران، ج ۱۳، ص ۱۷. به نقل از اثبات الوصیه مسعودی.

۲. مری سی نماید متن نامه را داخل نامه قدیمی بنویسد.

۳. علی بن بابویه، قمی، *انوار البیّه*، ص ۲۶۴. امام هیجده سفارش فرمودند.

می‌داند که آن مصیبت‌ها همه جبران خواهند شد. و این جبران در صورتی حاصل می‌شود که منتظران و کسانی که دوست دارند از یاران امام زمان (عج) باشند، در باره اصلاح خود کوشش کنند و اخلاق خویش را نیکو نمایند. یکی از کارهایی که ما در زمان غیبت حضرت می‌توانیم انجام بدهیم، دعا نمودن در حق حضرت و دعا برای فرج آن حضرت می‌باشد. پس همه با هم در انتهای برنامه، دعای فرج را زمزمه می‌کنیم.

کلاس:

آفتابی بهار انگیز

موضوع:

سیره اهل بیت - علیهم السلام -

هدف کلی:

دانش آموزان در این درس با برخی از ویژگی‌های ظاهری و رفتاری امام زمان (عج) آشنا می‌شوند و خصوصیات جامعه مهدوی را می‌شناسند.

اهداف جزئی:

دانش آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. زیبایی‌های ظاهری امام زمان (عج)؛
۲. زیبایی‌های رفتاری حضرت مهدی (عج)؛
۳. زیبایی‌های جامعه مهدوی.

هدف رفتاری (خروجی):

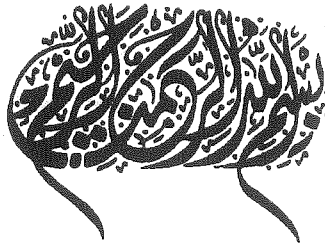
از دانش آموزان انتظار می‌رود که در پایان درس ویژگی‌های ظاهری و رفتاری امام زمان (عج) را بیان کنند و خود را برای ظهور حضرت (عج) و حضور در جامعه مهدوی آماده کنند.

روش‌های مناسب تدریس:

۱. توضیحی، ۲. فعال: (مسابقه، داستان، شعر، حدیث)

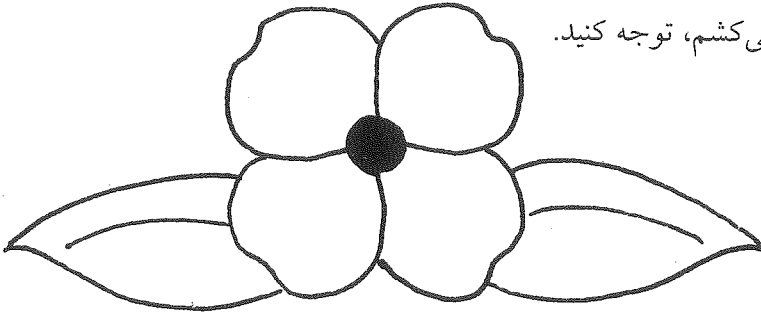
وسایلهای آموزشی:

۱. تخته ۲. کارت

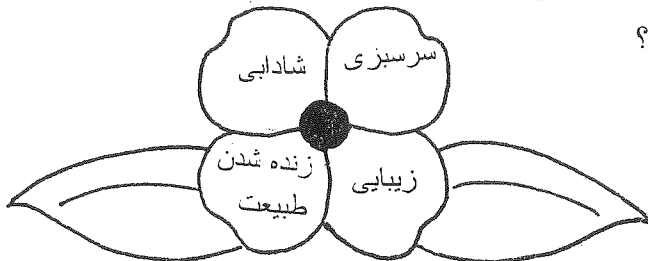

آفتابی بهار انگیز

به نام خدای زیبایی ها و با سلام به شما دانش آموزان گرامی!
راستی بچه ها! آیا می دانید منظر زیبای در طبیعت چیست؟ حالا به طرحی که روی
تخته می کشم، توجه کنید.

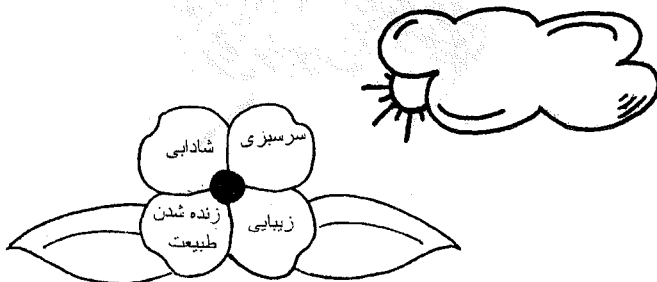
به راستی با دیدن یک گل به یاد چه چیزی می افتید؟
گل یادآور است.
بهار
حال تند، زود، سریع چهار ویژگی شاخص بهار را بگویید تا در گلبه های

گل بنویسیم؟

به ادامه این نقاشی توجه کنید:

برای زیبایی بیش‌تر چند ابر کوچک در دو طرف آن می‌کشم.

با توجه به شعاع‌هایی که در تصویر می‌کشم، نام سه گل را از شما می‌پرسم؟

اولین گل: گلی است که در نامش، کلمه بهار است؛ «گل همیشه بهار»

دومین گل: گلی است که یاد آور صلوات است؛ «گل محمدی»

سومین گل: گلی است سفید و کوچک و خوشبو که یادآور نام مادر امام

زمان (عج) نیز هست؛ «گل نرگس»

بله، امام زمان (عج) گل محمدی و گل نرگس و گل همیشه بهار است که حتی اکنون هم گل وجود ایشان، همچون خورشید پشت ابر، زمین را عطرآگین نموده است.

در این قسمت، سه نفر از شما به من کمک کند تا این کارت‌ها را کنار هم

قراردهیم^۱

۱. مربی از قبل به تهیه کارت‌های رنگی ۲۰×۱۰ و نوشتن کلمه‌های فوق بر آن‌ها پردازد، و در کلاس سه دانش‌آموز برای مسابقه انتخاب نماید تا یکی حدیث فارسی را مرتب نماید، دیگری حدیث عربی را و دیگری هم در مفاتیح الجنان از قبل تهیه شده در بین سه صفحه انتخاب شده، جمله مورد نظر را بیابد. و در ضمن هم دانش‌آموزان کلاس و هم هر یک از ۳ نفر می‌توانند به دیگری کمک نمایند.

کارت‌های نفر اول

و	ربیع	علی	الایام	السلام	الانام	نضره
---	------	-----	--------	--------	--------	------

کارت‌های نفر دوم

بر	درود	و	مردمان	شادی بخش	روزگاران	بهار
----	------	---	--------	----------	----------	------

و این هم کتاب مفاتیح برای نفر سوم تا جمله به دست آمده را در این کتاب بیابد.

بله، جمله چنین کامل می‌شود: السلام علی ربیع الانام و نضره الایام؛ درود بر بهار مردمان و شادی بخش روزگاران.

دوستان بهاری! امام زمان (عج) هم خودش گل همیشه بهار است (یعنی دارای زیبایی و کمال است) و هم بهار است که طراوت و شادابی به مردم می‌دهد؛ ولی چگونه و به کدام دلیل؟ آماده هستید تا با یک مسابقه این را ثابت کنم. ابتدا سه جمله را روی تخته می‌نویسم. سه نفر از شما با شرکت در این مسابقه، باید راجع به این کارت‌ها توضیح بدهد و بگوید که مربوط به کدام گزینه است؟

۱- زیبایی‌های حضرت مهدی (عج) ۲- زیبایی‌های رفتار حضرت مهدی (عج)

۳- زیبایی‌های جامعه مهدوی

۱. زیبایی‌های حضرت مهدی (عج):^۲

جمال یوسف

زیبایی خیره کننده آن حضرت به حضرت یوسف (و طاووس)

تشبیه شده است.

۱. مفاتیح الجنان، زیارت حضرت صاحب الامر، زیارت سوم.

۲. لازم به ذکر است در این درس کارت‌ها به صورت مرتب و با توضیحی کوتاه جهت سهولت برنامه ارایه

شده است.

همانند پیامبر در نام، کنیه، سیره و رفتار و محل ظهور

پدر مهربان طبق حدیثی از امام رضا علیه السلام^۱

از پاک‌ترین خاندان طبق آیه تطهیر^۲ و احادیث

آگاه و دانا دارای وسیع‌ترین علم و دانش‌ها

شجاعت و شهامت همانند اجداد بزرگوارش

۲. زیبایی‌های رفتاری حضرت (عج):

به یاد مؤمنان ، ایشان همیشه به یاد مؤمنان بوده و هیچ‌گاه آنان را فراموش نمی‌کند.^۳

دعا برای شیعیان آن حضرت همیشه دعای خیر برای شیعیان می‌کند و موفقیت آنان را می‌خواهد.

فریادرس امام زمان (عج) فریادرس مظلومان و مستضعفان در تاریخ است.

شفا در زمینه توسل به حضرت و شفا گرفتن روحی و جسمی از ایشان موارد زیادی وجود دارد.

۳. زیبایی‌های جامعه مهدوی:

هنگام ظهور حضرت مهدی (عج) جامعه مهدوی دارای ویژگی‌های زیر خواهند

بود:

۱. امام علیه السلام همانند پدری مهربان و دلسوز است.

۲. احزاب/ ۳۳.

۳. انا غیر ناسین لکم و لامهملین لمراعاتکم.

عدالت و مساوات در سطح جامعه، تمام ثروت‌ها و امکانات عادلانه بین مردم تقسیم می‌شود.

امنیت و صلح صلح و صفا و آرامش تمام دنیا را فرا می‌گیرد و از جنگ و ظلم خبری نیست.

اخلاق نیکوی مردم تمام مردم با هم مهربان و صمیمی شده و دیگر دلیلی برای اخلاق و رفتار زشت وجود ندارد.

پیشرفت دانش علم و دانش به گونه‌ای بی‌سابقه رشد می‌نماید که در تاریخ بشر سابقه نداشته است.

فراوانی نعمت نعمت‌ها چنان فراوان می‌گردد که بر روی زمین هیچ فقیری باقی نمی‌ماند.

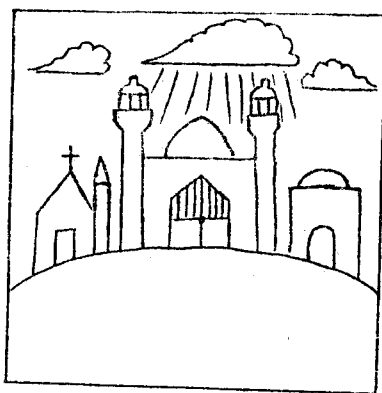
خوب با تشکر از شما دانش‌آموزان که تا این قسمت برنامه، من را یاری کردید، اما برای این که معلوم شود این همه زیبایی و طراوت در باره امام مهدی (عج) وجود دارد به این خاطره توجه کنید:

حاج علی بغدادی که به خدمت حضرت مشرف شده بود می‌گوید: چون با آن حضرت رهسپار کاظمین شدیم، مشاهده کردیم که در طرف راست ما نهر آب سفید و صاف جاری است و درختان لیمو، نارنج، انار و انگور و ... وجود دارد، در حالی که فصل و موقع آن میوه‌ها نبود. درختان نیز به گونه‌ای بود که بر بالای سر ما سایه انداخته بود!

جالب است بدانید، نمونه‌های فراوان وجود دارد که افراد مضطرب، گمشده، نیازمند و...^۱ وقتی خدمت آن حضرت مشرف می‌شدند، خود را در فضایی نورانی، دارای آرامش و صفا و صمیمت، و در طبیعتی دلنواز می‌یافتند؛ یعنی طبیعت و فضایی بهاری.

تاکنون به سه زیبایی حضرت (عج) اشاره کردیم، آیا می‌توانید بگویید پیام این

طرح چیست؟

بله، انتظار جهانی. تمام پیروان ادیان الهی: «اسلام، مسیحی، یهودی و...» به مصلح جهانی ایمان و اعتقاد دارند.

حالا چه کسی می‌تواند این قسمت از زیارت نامه را ترجمه کند؟

«السلام علی المهدی الذی و عدالله عزوجل به الامم ان یجمع به الکلم و یلم به الشعث و یمل به الارض قسطاً و عدلاً...»^۲

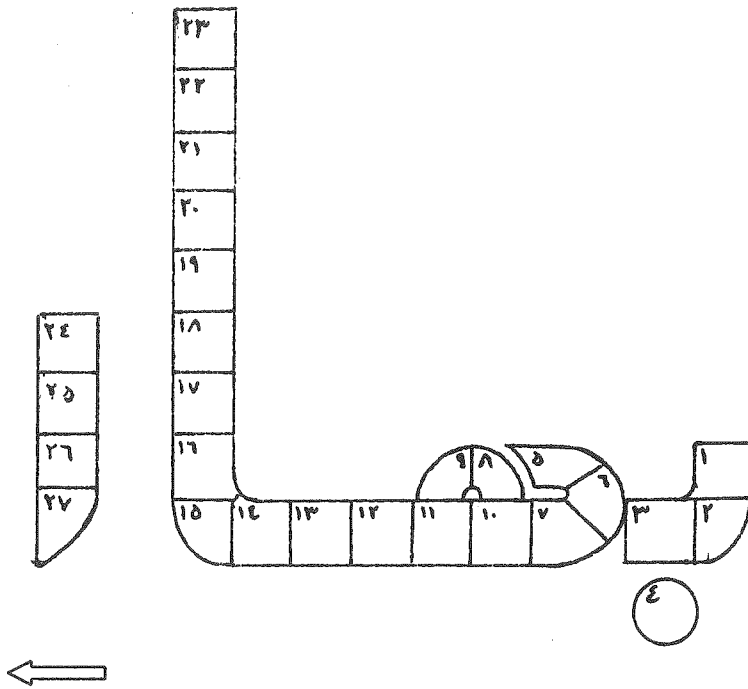
۱. لازم به ذکر است بزرگانی که در زمان غیبت به حضور حضرت می‌رسیده‌اند سعی در کتمان آن داشته‌اند و در اغلب موارد بعد از رحلت آن‌ها ماجرای تشرّف بیان گردیده است. باید مواظب بود کسانی که به دروغ و ریا به دنبال مرید و مرید بازی و دکان باز کردن هستند، حسابشان از یاران صادق حضرت (عج) جدا است.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت حضرت صاحب الامر، زیارت سوم.

بله، ترجمه چنین است: «... سلام بر امام مهدی که خداوند وعده آمدنش را به همه ملت‌ها داده است تا اعتقادات گوناگون را جمع کند و پراکندگی‌ها را اصلاح و سامان بخشد و زمین را از عدل و داد پر نماید.»

تاکنون از بهار و شیفندگان جهانی بهار گفتیم، اما بوستان واقعی آن حضرت (عج) چه کسانی هستند؟

شما باید پیام این جدول را به دست آورید، پیام جمله‌ای عربی است که پس از تکمیل، آن را ترجمه کنید.

فرج (۶، ۱۰ و ۱۱)

۱. دعای معروف برای امام زمان (عج)، چه نام دارد؟

۲. کدام واژه به معنای عدل، است؟ (مقابل ظلم و ستم در فارسی)

داد (۱۲، ۱ و ۱۲)

۳. به راه راست نشان دادن و راهنمایی کردن چه می‌گویند؟

هدایت (۲۵، ۲۱، ۴، ۱۵ و ۱۸)

۴. کدام پیامبر همراه حضرت امام زمان (عج) خواهد آمد؟

عیسی (۲۶، ۱۶، ۲۷ و ۱۶)

۵. به درخواست و نیایش چه می‌گویند؟

دعا (۷، ۸ و ۵)

۶. کدام واژه به معنای یاری رساندن و به یکدیگر کمک کردن می‌باشد؟

تعاون (۱۳، ۱۷، ۱۴، ۱۹ و ۲۲)

۷. به ریشه و بنیاد چه می‌گویند؟

بن (۲۳ و ۹)

۸. سئ امین حرفه الغبای فارسی کدام است؟

و (۲، ۳، ۲۰ و ۲۴)

حالا نوبت شما است تا پیام جدول را که جمله‌ای عربی است به دست آورید حرف خانه اول را کنار گذاشته و هفت خانه هفت خانه بشمارید تا پیام جدول کامل شود و من ترجمه آن را می‌گویم!

آفرین! امام زمان (عج) در پیامی چنین فرموده است:

«اعینونی بورع و اجتهاد و عفة و سداد.» ترجمه: «من را به وسیله پرهیز از

گناه، تلاش و کوشش، پاکدامنی و استقامت یاری نمایید...»

اکنون در پایان برنامه به یک قطعه شعر زیبا گوش کنیم:

۱. لازم به توضیح است که خانه شماره ۱۳ جدول با «آ» نوشته شود.

می‌رسد بعد انتظاری سخت
آن که تنها ستاره زهراست
او امام زمان ما مهدی، است
آن که پنهان ز چشم‌های ماست
او سوار غبار یک جاده
جاده انتظار، می‌آید
بعد اسفند سرد و طاقت سوز
چون صفای بهار، می‌آید

او که می‌آید ارمغان دارد
یک سبد گل، و دامنی لبخند
و دلی مثل آب و آینه
و زمینی به آسمان پیوند
او هوای بهار را دارد
از نسیم و شکوفه لبریز است
ساده چون خاک، مهربان چون آب
آفتابی بهارانگیز است

احكام

تدریس:

راه سعادت

موضوع:

احکام

هدف کلی:

دانش آموزان در این درس با لزوم تقلید از مجتهد جامع الشرایط در احکام دین اسلام و مصادیقی از احکام مورد نیاز آشنا می شوند.

اهداف جزئی:

دانش آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می شوند:

۱. ضرورت مراجعه به متخصص و راه های به دست آوردن حکم مجتهد؛
۲. بعضی از احکامی که مردم به اشتباه عمل می کنند؛
۳. برخی از مسائل و احکام جنابت.

هدف رفتاری (خروجی):

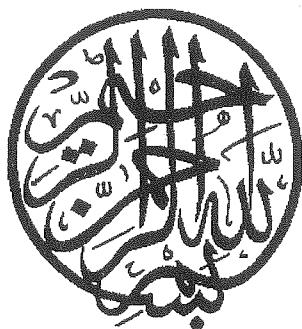
انتظار می رود دانش آموزان در پایان درس بتوانند با توجه به ضرورت مراجعه به متخصص، برای عمل به احکام، از مجتهد جامع الشرایط تقلید کنند و با تهیه رساله احکام، در هنگام نیاز به آن مراجعه نمایند.

روش های مناسب تدریس:

۱. توضیحی ۲. فعال: (پرسش و پاسخ، مسابقه، راز دایره و...)

وسایلهای آموزشی:

۱. تخته ۲. کارت

راه سعادت

به نام خدایی که جان آفرید سخن گفتن اندر زبان آفرید

سلام، امیدوارم حال شما خوب باشد و آماده و سرحال برای اجرای برنامه باشید.

حاضر هستید به چند سؤال پاسخ دهید؟

با دقت گوش دهید و بگویید: این فرمول‌های ریاضی: ۲۲ و ۲۲

در مورد کدام یک از شکل‌های هندسی کاربرد دارد؟ بله! دایره

حالا بگویید این دو فرمول چه فرقی با هم دارند؟

بله، فرمول: « ۲۲ » برای محاسبه مساحت شکل‌های دایره‌ای و فرمول:

» « ۲۲ » برای محاسبه محیط شکل‌های دایره‌ای به کار می‌رود.

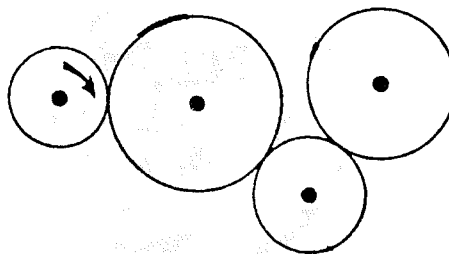
اکنون به این دایره‌ها توجه کنید و جواب دهید جهت چرخش آخرین دایره

چگونه است؟

۱. مربی در تابلو، جای مناسب فرمول‌ها را بنویسد تا برای رسم شکل‌های بعدی فضای کافی داشته باشد. برای

توضیح بیشتر، علامت (R)، بی خوانده می‌شود و معادل $۳/۱۴$ و علامت (r) شعاع دایره است و (R) به توان ۲

است.

آفرین، همان طور که مشاهده کردید، جهت حرکت آخرین دایره، مخالف چرخش دایره اول است.

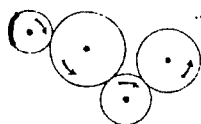
آیا برای اجرای یک مسابقه آمادگی دارید؟

به سؤال‌های این مسابقه توجه کنید و با دقت گوش کنید و جواب دهید:

اولین پرسش یک معما است:

هم کور را بینا کند	هم جهل را رسوا کند
راه سعادت را یقین	یابنده‌اش پیدا کند
داده نبی راستگو	فرمان تو را بی‌گفت‌وگو
از خرمنش خوشه بچین	حتی برو تا مرز چین ^۲

۱. دایره‌ها به صورت ارایه شده در تابلو رسم شود. برای پاسخ به این شکل توجه کنید.

مربی با توضیح جهت چرخش هر دایره، جهت حرکت آخرین دایره را مشخص می‌نماید.

۲. در صورت عدم پاسخ؛ حدیث: قال رسول الله (ص): «اطلبوا العلم ولو بالصین» را با ترجمه ذکر کنید.

مجلسی، محمد باقر، بحارالانوار، تهران، ج ۱، ص ۱۷۷/ح ۵۵/باب ۱.

سؤال بعد: ترجمه این قسمت از آیه را بگویید؟ «فاسئلوا..... ان كنتم لاتعلمون»^۱

آفرین، «سؤال کنید اگر نمی دانید»

از چه کسی سؤال کنیم؟ بله، از اهل الذکر، یعنی دانایان.

حالا موارد ساده‌ای را برای شما می‌گوییم که پاسخ آن‌ها را باید بدانید و یا اگر نمی‌دانید از اهل آن سؤال کنید.

شما در نماز جماعت مسجدی شرکت کرده‌اید. بعد از نماز مغرب، شخصی اعلام می‌کند: «کسانی که می‌خواهند نماز غفیله بخوانند، آماده باشند».

گروهی از جای خود برمی‌خیزند و هم‌آهنگ با کسی که اعلام کرده است نماز را می‌خوانند، آیا آن‌ها می‌توانند نماز غفیله را به جماعت بخوانند؟

برخی از مردم فکر می‌کنند که می‌توان نماز مستحبی را به جماعت خواند، مانند نماز غفیله و... در حالی که جایز نیست نماز مستحبی را به جماعت خواند^۲، مگر کدام نماز؟...

آفرین، نماز باران.

اما نماز آیات را که می‌توان به جماعت خواند؛ به جماعت نمی‌خوانند.

اگر بچه‌ای مهر نماز را از جلوی نمازگزار بردارد و برود و یا کسی مهر نماز را با پایش از

جلوی نمازگزار به فاصله دوری پرت کند وظیفه نمازگزار چیست؟

۱. نحل/ ۴۳؛ ترجمه: «اگر چیزی را نمی‌دانید از اهل اطلاع سؤال کنید.»

۲. توضیح المسائل مراجع، قم، جامعه مدرسین، ج ۱، ص ۷۹۹، مسئله ۱۴۱۰.

آیا می‌تواند بر پشت دست یا ناخن‌های انگشتان به ویژه ناخن شست خود سجده کند؟^۱
سؤال سوم: شخصی برای آزمایش خون خود به آزمایشگاه می‌رود. هنگام دریافت

جواب، برگه آزمایش خود را به کجا می‌برد؟ نزد دکتر متخصص

بله، برای تشخیص بیماری و درمان آن به متخصص مراجعه می‌کنیم، اما در باره
دین و احکام الهی باید به چه کسی مراجعه کنیم؟ احسنت!، متخصص احکام دین که
به آن شخص مجتهد گویند.

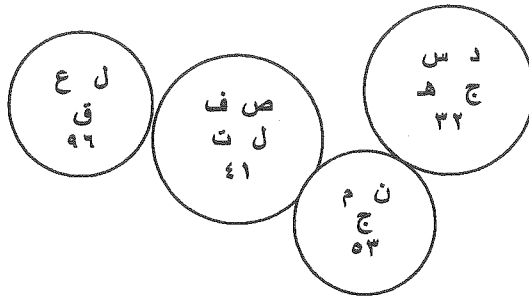
به مجتهدی که دارای همه شرایط باشد، چه می‌گویند؟ مرجع تقلید^۲

۱. دانش‌آموزان در جواب به این سؤال، پاسخ‌های گوناگون می‌دهند. در صورت مساعد بودن شرایط، توضیحی کوتاه و مناسب با توجه به توضیح المسائل مراجع، ص ۶۱۱، مسئله ۱۵۸۷ بیاورید.
- بسیاری از مراجع تقلید، مانند امام خمینی (ره) می‌فرمایند: «نمازگزار در چنین شرایطی باید به ترتیب زیر عمل کند.
- الف) اگر واجد چیزی است که سجده بر آن صحیح است، مانند این که تکه کاغذی در جیب خود دارد، باید بر آن سجده کند.
- ب) چنانچه فاقد چیزی است که سجده بر آن صحیح است و وقت نماز نیز تنگ نباشد، باید نماز را بشکند و دوباره نماز خود را با مَهر یا چیزی که سجده بر آن صحیح است، بخواند.
- ج) اگر وقت نماز تنگ است به طوری که فراهم کردن مَهر موجب قضای نمازش می‌شود، باید بر لباسش سجده کند اگر از جنس پنبه یا کتان است.
- د) اگر لباسش از جنس دیگری غیر از پنبه و کتان است، باید بر همان چیز سجده کند.
- ه) چنانچه آن هم ممکن نباشد، باید بر پشت دست خود سجده کند.
- و) اگر آن هم امکان ندارد، باید بر چیز معدنی، مانند انگشتر عقیق سجده کند. نکته قابل توجه این که در صورتی که وقت نماز وسعت دارد و نمازگزار چیزی را که سجده بر آن صحیح است ندارد، ولی مَهر نماز در فاصله نزدیکی در حدود یک یا دو قدمی نمازگزار هست، باید با رعایت جهت قبله و نگفتن ذکرهای نماز به طرف مَهر نماز حرکت کند و سپس نمازش را ادامه دهد.
۲. مرد، عاقل، بالغ، شیعه ۱۲ امامی، حلال زاده، زنده و عادل.

از چه راهی می‌توان با دستور مجتهد در باره مسائل و احکام دینی آگاهی پیدا کرد؟^۱

م د
ر ه
ع م

حالا نوبت به مرحله بعدی مسابقه می‌رسد؛ داخل دایره‌ها اعداد و حروفی را می‌نویسم. خوب دقت کنید.^۲

حالا چه کسی می‌تواند حدس بزند این اعداد چه رابطه‌ای با یکدیگر دارند؟ راهنمایی: همه این اعداد در قرآن آمده است. این اعداد با این کلمه‌ها هم ارتباط دارد: «خواندن، سجده واجب، حرام، سوره».

بله! درست حدس زدید. من جمله دوست شما را در تابلو می‌نویسم و آن را کامل می‌کنم: «خواندن سوره‌هایی که سجده واجب دارند، حرام است...».

حالا، ادامه این جمله را چه کسی می‌تواند بگوید:

در چه زمانی خواندن سوره‌های سجده‌دار قرآن حرام است؟

۱. کلمه‌های مورد نظر: مجتهد، رساله و عالم می‌باشد.

۲. مری عددهای مورد نظر خود را: (۳۲، ۵۳، ۹۶) و (۴۱) را بنویسد.

آفرین! بر شخص جنب ۴ چیز (اشاره به چهار دایره) حرام است. یکی از آن‌ها خواندن چهار سوره در قرآن، حتی یک حرف از این سوره‌ها است. نام سوره‌ها را با توجه به شماره سوره و حروف داده شده از روی تابلو بگویید.

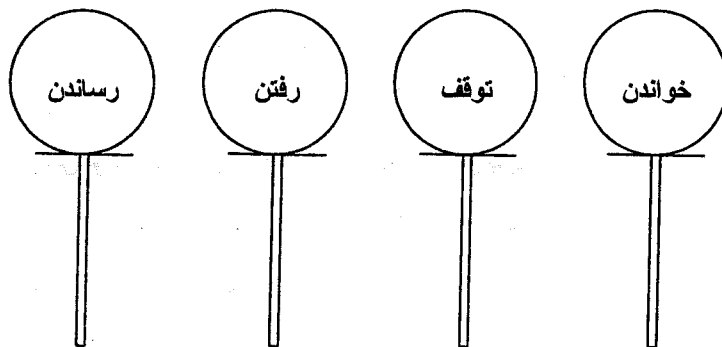
۱. سوره ۳۲: سوره سجده یا الم تنزیل

۲. سوره ۴۱: سوره فصلت یا حم سجده

۳. سوره ۵۳: سوره والنجم

۴. سوره ۹۶: سوره علق یا اقرء

بارها این تابلو را دیده‌اید. بله، تابلو...؟ ورود ممنوع است، در این تابلو به سه مورد دیگر توجه کنید و نام آن‌ها را بگویید.^۱

۱. توقف ممنوع، در کجا؟ در مساجد، حرم امامان علیهم السلام

۲. رفتن ممنوع، به کجا؟ به مسجد الحرام و مسجد النبی (ص)

۳. رساندن ممنوع، چه چیزهایی؟ رساندن جایی از بدن به خط قرآن یا به اسم

خدا و اسامی امامان و پیامبران علیهم السلام.

۱. مربی می‌تواند از دایره‌های طرح به صورت تابلو ورود ممنوع استفاده کند. نوشته‌های درون دایره‌ها را پاک

کند و کلمه‌های: «توقف، رفتن و رساندن» را بنویسد.

حالا به سؤال پایانی پاسخ دهید:

نماز واجبی که احتیاج به وضو گرفتن ندارد، چه نمازی است؟

بله! همان طور که دوست شما گفت، «نماز میت» است، ولی نمازی هم هست

که در طول شبانه روز می‌خوانیم، چه نمازی است؟

آفرین، نماز دیگری که احتیاج به وضو ندارد، نمازی است که بعد از غسل

جنابت خوانده می‌شود.^۱

کسی که مسایل دین خدا را با مراجعه به یک مجتهد جامع الشرایط طبق حکم او انجام دهد، راه سعادت را طی کرده است و وظیفه دینی خود را بجا آورده است. کسی که مسایل مورد نیاز شرعی خود را یاد نگیرد، گناهکار به حساب می‌آید، ولی کسی که مدتی اعمال خود را بدون تقلید انجام بدهد، در صورتی اعمال او صحیح است که بفهمد به وظیفه واقعی خود عمل کرده است، یا با فتوای مجتهدی که در حال حاضر باید از او تقلید کند، مطابقت کند وگرنه اعمال او باطل است و باید در موارد عبادی آن را به مقداری که یقین به براءت ذمه پیدا کند، قضا نماید.

حالا به چهار تا از این موارد توجه کنید، اول

آیا کسی که با وضو خوابید، می‌تواند بعد از بیداری نماز بخواند؟

جواب هم بله و هم خیر است

بله: خوابی که چشم نبیند و گوش بشنود.

۱. رساله توضیح المسائل مراجع، ۳۹۱.

خیر: خوابی که گوش نشنود و چشم نبیند.^۱

کسی که نمازهایش باطل بوده چه باید کند؟

باید قضای آن ها را بجا آورد چون در یادگیری مسأله کوتاهی کرده است و نمازش را بدون وضو خوانده است.

دو نفر در سفر یک روزه خود نماز ظهر و عصر را فراموش کردند بجا آورند، چگونه باید قضا کنند؟^۲ کامل یا شکسته؟

کامل: کسی که بدون اجازه پدر و مادر خود سفر کند.

یکی کامل، یکی شکسته ← شکسته: کسی که به صورت طبیعی به مسافرت

(بیش از ۸ فرسخ) کم تر از ۱۰ روز برود.

کسی که در ماه رمضان مسافرت کند، آیا می تواند در سفر روزه بگیرد؟ بله یا خیر؟

بله، اگر قبل از ظهر همان روز به وطن خود برگردد و در سفر کاری نکرده باشد که روزه اش باطل گردد، می تواند با نیت روزه، آن روز، روزه بگیرد.

خیر! اگر در سفر چیزی خورده باشد، دیگر نمی تواند روزه بگیرد^۳

اگر کفش او را ببرند و کفش دیگری به جای آن بگذارند آیا می تواند از آن کفش

استفاده کند؟

خیر

بله

بله: چنانچه کفش بجا مانده مال کسی باشد که کفش او را برده است و قیمت

آن برابر کفش خودش باشد، می تواند بردارد.

۱. توضیح المسائل مراجع، مسأله ۳۲۳ ص ۱۸۱.

۲. همان، ۱۳۹۶ ص ۷۰۵.

۳. همان ج ۲، ص ۶۶۲، مسأله ۱۰.

خیر: چنانچه قیمت کفش بجا مانده بالاتر از کفش خودش باشد، نمی‌تواند بردارد، مگر زیادی قیمت را به صاحب آن بدهد و یا از طرف صاحبش صدقه بدهد.^۱

با تشکر از همه شما که به سوال‌ها پاسخ دادید، ان‌شاء الله خداوند توفیق عمل به دستوراتش را به همه ما عنایت فرماید، برای سلامتی امام زمان علیه السلام و فرج در ظهورش همه باهم صلوات.

خدایا چنان کن که سر انجام کار تو خوشنود باشی و ما رستگار

تدریس:

دژ مستحکم

موضوع:

احکام

هدف کلی:

دانش آموزان در این درس با برخی از احکام نماز آشنا می‌شوند.

اهداف جزئی:

دانش آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. چیستی نماز؟
۲. واجبات نماز (رکنی، غیر رکنی)؛
۳. چگونگی مراقبت از نماز.

هدف رفتاری (خروجی):

از دانش آموزان انتظار می‌رود پس از پایان درس به نماز اهمیت بیشتری داده و آن را بجا آورند.

روش‌های مناسب تدریس:

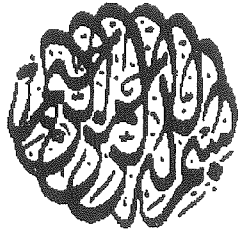
۱. توضیحی، ۲. فعال: (پرسش و پاسخ، شعر، معما، کارت بازی و...)

وسایلهای آموزشی:

۱. تخته ۲. کارت ۲. طرح مقوایی ۳. تابلوی پارچه‌ای (در صورت امکان)

ملاحظات:

تا حد امکان مریبان تلاش نمایند از تابلوی پارچه‌ای به همراه کارت استفاده نمایند.

دژ مستحکم

با سلام خدمت شما دوستان عزیز، حدس بزنید که این علامت‌هایی که روی
تخته می‌نویسم چه می‌باشد؟

حدس این کلمه مشکل است. برای این که بتوانید پاسخ دهید به شعری در این
باره گوش کنید. البته باید تا آخر شعر را گوش کنید.

ای ای ساقه نیلوفری	از همه آیات زیبا بهتری
ای ای بهترین آوازا	ای معمائی‌ترین پروازها
با تو ما دروادی عشق و طلب	شادمانه، عاشقانه، خنده‌لب

احسنت، با توجه به جای خالی در این شعر معلوم شد که بحث ما در باره

نماز است!

یکی از دوستان شما تشریف بیاورد و چند سطر زیر را بخواند^۱.

«نماز» مراسم مخصوصی با شکل خاص برای پرستش خدا و راز و نیاز با او، شست و شوی دل و جان، سرود توحید و یکتا پرستی، نغمهٔ فضیلت و پاکی است.

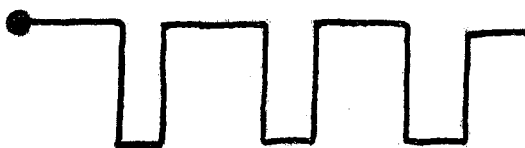
«نماز» مراسم مخصوصی با شکل خاص برای کنترل آلودگی به هوس‌های تحریک شده و لجام گسیخته، کنترل خودخواهی‌ها، حسدها و کینه‌ها است». پس بیایید با نماز، دل و جان خود را شست و شو دهیم و به نیایش با او بپردازیم.

از دوست شما تشکر می‌شود.

● چه کسی می‌تواند حدس بزند که این طرح چیست؟

عجله نکنید. این طرح کامل نیست. هنوز یک نقطه است.

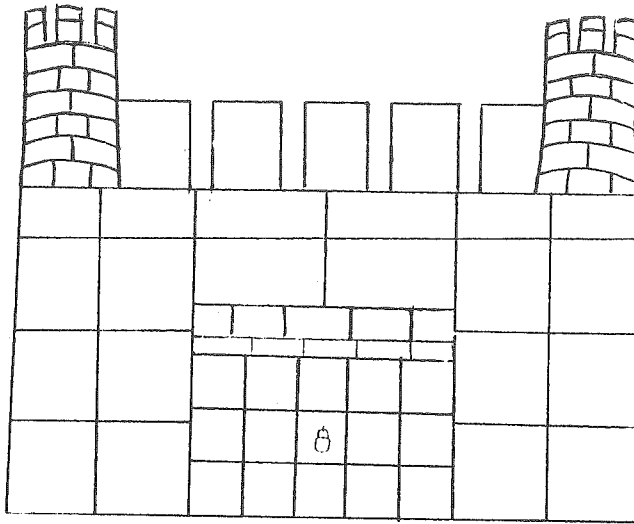
حالا بگویید.

۱. مربی با خط فانتزی درشت بر روی تخته می‌نویسد.

۲. مربی از قبل با یک نفر هماهنگ نماید تا متن را با صدای رسا در کلاس بخواند.

کم کم تکمیلش می‌کنم.
 آیا حالا می‌توانید حدس بزنید چه شکلی درست شد؟
 بله، یک قلعه است!

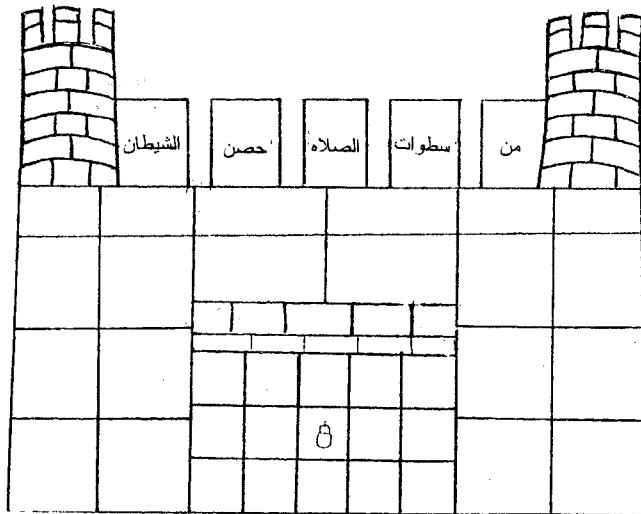
قلعه چه کاربردهایی دارد؟ بله، برای در امان ماندن از شر دشمن و حفظ جان باید به قلعه پناه برد.

حالا نام قلعه‌ای را بگویید که بهتر می‌تواند ما را حفظ کند؟

پاسخ را از زبان حضرت علی علیه السلام^۲ بشنویم. اما این کار را شما باید انجام دهید. چگونه؟ با مرتب کردن و کنار هم قرار دادن این کلمه‌ها، سخن گهربار آن حضرت را به دست می‌آوریم.

۱. مربی در صورت امکان می‌تواند تصاویر را روی مقوای بزرگ بکشد و با پرسش و پاسخ بحث را دنبال نماید.

۲. مربی حدیث قال علی علیه السلام: « الصلاة حصن من سطوات الشيطان » را در بالای طرح می‌نویسد و آن را کلمه به کلمه می‌خواند.

اکنون با توجه به این طرح و بیان مطالب می‌توانید ترجمه حدیث را بگویید.

«نماز قلعه‌ای است برای جلوگیری از حمله شیطان»

به نظر شما اجزای اصلی این قلعه - نماز - از چند چیز تشکیل شده است؟ از ۵ چیز.

ارکان نماز

به آن چه می‌گویند؟

چند سؤال در بارهٔ ارکان نماز از شما می‌پرسم. هر کسی آمادگی دارد پاسخ دهد.

نیت

اولین رکن نماز چیست؟

ارزش هر کاری به نیت است، اعمال انسان به نیت بستگی دارد و نیت مؤمن

بهتر از عمل او است.

کدام ذکر اولین و یگانه ذکر است که هم در نماز واجب است، هم رکن نماز؟

تکبیره الاحرام

۱. از دانش‌آموزی که پاسخ صحیح را بدهد، می‌خواهیم تا ارکان نماز را یک به یک داخل طرح قلعه بنویسد.

مربی هر مقدار می‌تواند ارکان را توضیح دهد.

با آهنگ **الله اکبر**، همه عظمت‌های دیگر در چشم نمازگزار فرو می‌ریزد، خدا از هر کسی و هر چیزی بزرگ‌تر است و از آنچه در تصور ما بگنجد، برتر است. چگونه تکبیر بگوییم؟ دو دست را تا مقابل گوش بالا بیاورید به طوری که وقتی دست‌ها مقابل گوش رسید، تکبیر تمام شده باشد.

کدام یک از واجبات نماز به معنای «ایستادن» می‌باشد؟

قیام

قیام در موقع گفتن تکبیرة الاحرام و قیام پیش از رکوع که به آن قیام متصل به رکوع می‌گویند، رکن است.

آن چیست که نشانه ادب است. به نیت تعظیم خدا و فروتنی در برابر عظمت او سر فرو

رکوع

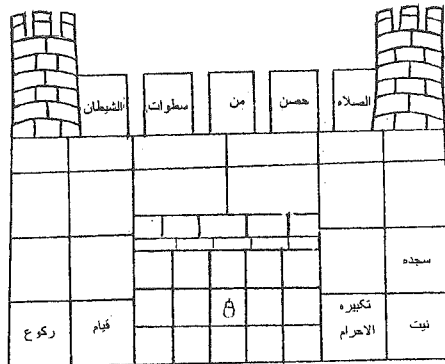
می‌آوریم؟

در رکوع به حدی خم می‌شویم که دست‌ها به زانوها برسد، کمر صاف باشد و گردن کشیده، گویا نمازگزار حاضر است در راه خدا گردش زده شود.

عالی‌ترین درجه عبودیت که شیطان از انجام آن بیزار است. چه نام دارد؟ سجده

سجده - نشان قرب به خدا - بهترین حالت انسان در برابر خدا است. انسان با

سجده خود را هم‌رنگ با هستی می‌کند.

این قلعه اجزای دیگری نیز دارد که رکن نیستند، اما اگر به صورت عمد، کم یا زیاد شود، نماز دیگر صحیح نیست. به این کارت‌ها توجه کنید تا آن‌ها را به دست آوریم.^۱

قرائت

یعنی: **خواندن**، در رکعت اول و دوم نمازهای واجب روزانه، انسان باید اول حمد و بعد از آن یک سوره بخواند. خواندن حمد و سوره، باید در حال آرامش بدن باشد و به طور صحیح انجام گیرد.

یک سؤال:

در نمازهای روزانه حداقل چند بار واجب است تا سورهٔ «حمد» را بخوانیم؟

۱۰ بار در نمازهای پنج‌گانه

آیا خجالتی بودن موجب می‌شود تا مردان نماز صبح و مغرب و عشا را آهسته

بخوانند؟ چرا؟

خیر، چون در این نمازها باید حمد و سوره به صورت آشکار و بلند خوانده

شود.

ذکر

سبحان الله

در ذکر چه می‌گوییم؟

معنای سبحان الله چیست؟

۱. مری در این قسمت از تکنیک کارت استفاده نماید. « این کارت چیست؟ » کارت‌ها را نشان دانش‌آموزان بدهد و سپس با همکاری آن‌ها توضیح داده شود. یکی از دانش‌آموزان ادامه واجبات نماز را در قلعه بنویسد.

یعنی خداوند از همه چیز منزّه و پاک است، از شرک، ظلم، بیهوده کاری. همه چیز خداوند بر اساس عدل است. ذکر سبحان الله سرچشمه توکل و مایه عشق به خدا است. چون خداوند منزّه از شریک است، پس شایسته ستایش است.

تشهد

در تشهد به یگانگی خداوند و رسالت پیامبرش، حضرت محمد ﷺ گواهی می‌دهیم.

یک سؤال:

اگر انسان تشهد را فراموش کند، چه کار باید انجام دهد؟

اگر تشهد را فراموش کند و بایستد و پیش از رکوع یادش بیاید که تشهد را نخوانده است، باید بنشیند و تشهد را بخواند و اگر در رکوع یا بعد از آن یادش بیاید، باید نماز را تمام کند و بعد از سلام نماز، تشهد را قضا کند. برای تشهد فراموش شده نیز دو سجده سهو بجا آورد.

سلام

نماز را با نام خدا آغاز کردیم و با سلام به خلق خدا پایان می‌رسانیم؛ سلام نامی از نام‌های بهشت است. در پایان نماز، سه سلام می‌دهیم؛ نخست بر رسول خدا ﷺ، دوم به خودمان و بر بندگان شایسته خدا، سوم بر فرشتگان و مؤمنان.

اگر گفتید چند واجب دیگر باقی مانده است؟ چه کسی می‌تواند پاسخ دهد؟

بله! ترتیب

ترتیب

ترتیب چیست؟ با یک مثال توضیح می‌دهم.

اگر نمازگزار سوره را پیش از حمد بخواند، یا سجود را پیش از رکوع بجا آورد، آیا ترتیب را رعایت کرده است؟
خیر، چون جای آن‌ها را تغییر داده است.

موالات

معنای موالات چیست؟ یعنی کارهای نماز، مانند رکوع و سجود و تشهد را پشت سر هم بجا آوریم و چیزهایی را که در نماز می‌خوانیم به طوری که معمول است، پشت سر هم بخوانیم.

برای مراقبت از قلعه نماز چه باید کرد؟

به این جدول توجه کنید که بر روی در ورودی قلعه قرار دارد.

برای پی بردن به پیام جدول، باید حرف اول (ح) را بنویسید و ۳ تا ۳ تا بشمارید.

		الصلاه	حصن	من	سطوات	الشیطان		
ذکر	ترتیب					موالات		
سجده	قرائت	ح	ا	ل	ا	ع	تشهد	سلام
نیت	تکبیره	ح	ف	ل	ل	لو	قیام	رکوع
	الاحرام	ظ	ی	ا	و	ا		

بله، پاسخ صحیح عبارت است از:

حافظوا علی الصلوات^۱؛ از نمازها، محافظت نمایید.

اما چرا؟ چگونه؟

چرا باید از نماز محافظت شود؟

چون بزرگ‌ترین طاعت‌ها است. و اگر قبول درگاه خداوند عالم شود، عبادت‌های دیگر همه قبول می‌شود و اگر پذیرفته نشود، اعمال دیگر هم قبول نمی‌شود. لذا بیش‌تر مورد تهاجم واقع می‌شود.

اما چگونه می‌توان از نماز محافظت نمود؟

در اینجا حکایتی از نماز شهیدی والا مقام برایتان بازگو می‌کنم. خوب گوش

کنید و بگویید آن شهید بزرگوار کیست و چگونه از قلعه - نماز - محافظت کرد؟

یکی از دوستان نزدیک این شهید می‌گوید: روزی حدود ظهر صدای اذان برای اقامه نماز آماده کند، شخصی وارد اتاق شد و گفت: «غذا آماده است، اگر شنیده شد. در حالی که ایشان از جایش حرکت می‌کرد و می‌خواست خود را اجازه می‌فرمایید بیاورم، و گرنه سرد می‌شود.»

شهید فرمود: «خیر! بعد از نماز.»

وقتی او از اتاق خارج شد، ایشان با چهره‌ای متبسم و دلی آرام، خطاب به من فرمود: «عهد کرده‌ام هیچ وقت قبل از نماز ناهار نخورم، اگر زمانی ناهار را قبل

از نماز بخورم، یک روز روزه می‌گیرم.» این شهید^۱ انسانی بسیار پرهیزگار بود که مسایل مادی در نزد او هیچ ارزشی نداشت و این روح بلند و والای او در خانواده و دیگران نیز اثر بخشیده بود، به گونه‌ای که نقل می‌کنند در زمان ریاست جمهوری ایشان، همسرش پشت ماشین وانت به نماز جمعه می‌رفت.

نام این شهید را بگویید؟

شهید محمد علی رجایی

شهید رجایی چگونه از نماز محافظت نمود؟ با انجام نماز در اول وقت

دیگر چگونه می‌توان از نماز محافظت کرد. مواردی را بگویید تا بنویسم؟

دوری از گناه، مراقبت از چشم و گوش و...، حضور قلب در نماز، شرکت در نماز جماعت، نماز را با نشاط و سرحال خواندن، چنانچه نماز را با شرایط و آرامش انجام دهیم، آثار و برکاتی دارد که برای پی بردن به آن‌ها به سؤال‌ها پاسخ دهید تا آن‌ها را در دل قلعه نماز بنویسم.^۲

۱. با یاد چه کسی دل‌ها آرام می‌گیرد؟

یاد خدا

۲. «الصراط المستقیم» به چه معناست؟

راه راست

۳. با گفتن ذکر «لا اله الا الله» چه چیزی را نفی می‌کنیم؟

شرک

۴. در مقابل دشمنان چه کاری باید انجام داد؟

ایستادگی

۵. نماز، انسان را از چه کارهایی دور می‌کند؟

کارهای زشت

۱. مرتضی، عطایی، *داستان‌های نماز*، نشر الف، مشهد، ص ۸۱، به نقل از روشهای پرورش احساس مذهبی

ص ۲۹. با اندک دخل و تصرف.

۲. مربی به وسیله یکی از دانش‌آموزان که پاسخ صحیح را داده است، آثار نماز را یکی یکی داخل خانه‌های

قلعه می‌نویسد، یا این که از کارت استفاده می‌کند و داخل تابلوی پارچه‌ای قرار می‌دهد.

۶. سر آغاز گناهان در این روایت چیست: « هب الدنيا رأس كل خطيئة »؟

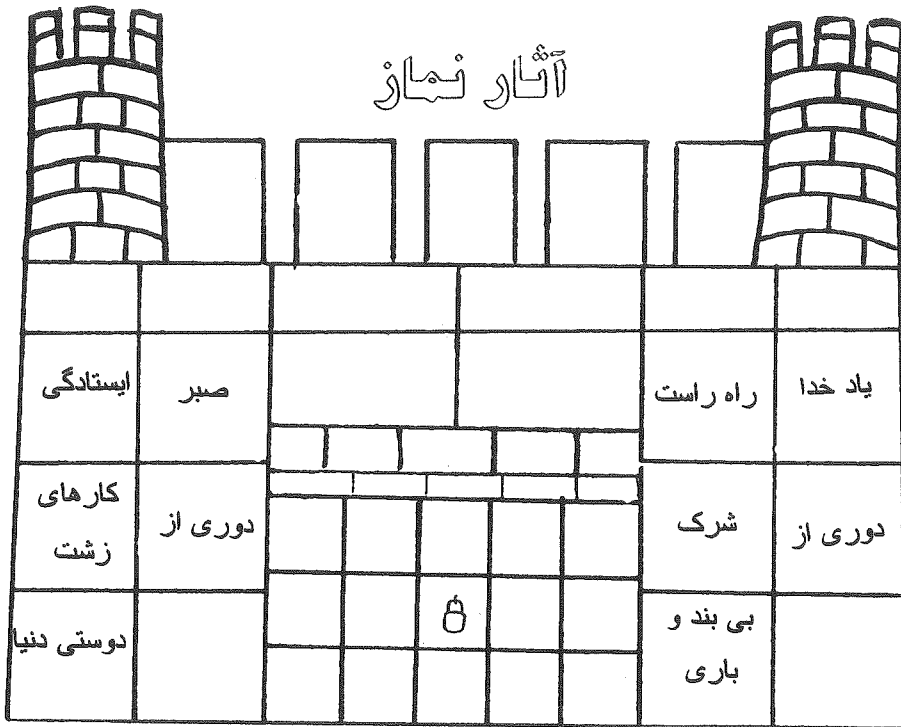
دوستی دنیا

صبر

بی بند و بار

۷. به معنای پایداری است؟

۸. آدم‌های مبتذل چگونه هستند؟

در پایان این بیت را با هم تکرار کنیم.

از همه آیات زیبا بهتری

ای نماز ای ساقه نیلوفری

تدریس:

چشم با سلیقه

موضوع:

احکام

هدف کلی:

دانش آموزان در این درس با انواع نگاه و آثار آن در زندگی آشنا می‌شوند.

اهداف جزئی:

دانش آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. انواع چشم - چشم سر و چشم دل؛
۲. نگاه‌هایی که برای انسان کمال و رشد انسانی را با خود به همراه دارد؛

۳. مصادیقی از نگاه‌های روا و ناروا.

هدف رفتاری:

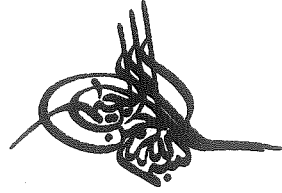
از دانش آموزان انتظار می‌رود پس از پایان درس بتوانند با توجه به آثار نگاه در زندگی از نگاه‌های ناروا دوری کنند و در جهت رشد و کمال انسانی خود از این نعمت الهی بهره‌مند شوند.

روش‌های مناسب تدریس:

۱. توضیحی
۲. فعال: (شعر، ضرب‌المثل، داستان، آیه، کارت، جدول، طرح چشم و...)

وسایلهای آموزشی:

۱. تابلو (تخته و گچ)
۲. طرح چشم

چشم با سلیقه

با سلام به شما دانش‌آموزان گرامی!

برنامه را با درس ادبیات شروع می‌کنیم، اما اگر گفتید ادبیات کدام زبان؟ آری، زبان سومی که مدتی است با آن آشنا شده‌اید.

زبان اول که همان زبان مادری شما است، زبان شیرین فارسی است.

زبان دوم، زبان قرآن است که همان زبان عربی است.

اما زبان سوم، زبان انگلیسی است.

حالا چه کسی می‌تواند به زبان انگلیسی به چند سؤال، جواب دهد؟

E e بگویند پنجمین حرف الفبای انگلیسی چه حرفی است؟

من حرف کوچک e را دو بار روی تخته می‌نویسم. e e

بگویند چه کلمه‌ای است که آغاز و پایان آن حرف e است. eye

Good (خوب)

حالا کاری که با آن انجام می‌شود را بگویند: See

خیلی خوب، متشکرم Very well thank you

این جمله را هم شما کامل کنید! See you

۱. پاسخ صحیح عبارت است از: « see you later » یعنی: به امیدار دیدار. می‌بینمت و یا ممکن است

بگویند « see you tomorrow » یعنی: خداحافظ فردا می‌بینمت.

یعنی من بروم. به این زودی خسته شدید، اگر صبر کنید با زبان‌های دیگر هم کار داریم.

با توجه به معانی کلمه‌های انگلیسی که گفتیم، این ضرب‌المثل فارسی را که شعری از حافظ است، کامل کنید.
..... دریده ادب..... ندارد.

آفرین! پاسخ عبارت است: **از چشم دریده ادب نگاه ندارد**، یعنی کسی که شرم و حیا ندارد، احترام دیگران را رعایت نمی‌کند.

حالا ضرب‌المثلی بگویید که کار چشم در آن آمده باشد؟

بارک‌الله

ز دست دیده و دل هر دو فریاد **که هر چه دیده بیند دل کند یاد**
هر انسانی به صورت طبیعی دو چشم دارد. در علوم هم با کاربرد آن آشنا شده‌اید، اما من می‌گویم که باید **چهار چشم** داشته باشیم، چگونه چنین چیزی ممکن است؟

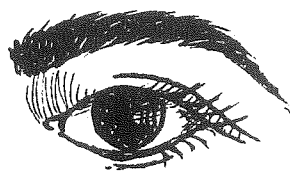
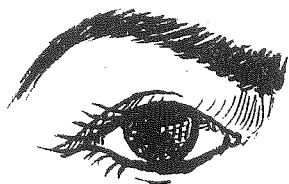

دو چشم اول که در صورت ما قرار دارد و با آن اطراف را نگاه می‌کنیم، یکی از راه‌های ارتباطی ما با جهان خارج است که به آن «چشم سر» می‌گویند. هم چنین ما نیاز به دو چشم دیگر هم داریم که به آن «چشم بصیرت» می‌گویند که چشم قلب است. به فرموده امام علی علیه السلام برای هر انسانی چهار چشم است: « دو

چشم که با آن دنیا را می بیند و دو چشم که برای دیدن امر آخرت است. وقتی خداوند نیکی کسی را بخواهد، این دو چشم قلب او را بگشاید تا عیب‌هایش را ببیند و خود را اصلاح کند^۱».

آخرت بین

دنیا بین

این دو چشمی که در صورت است، می‌تواند کارهایی انجام دهد که برای صاحبش پاداش و اجر آخرتی به ارمغان بیاورد.

آیا می‌دانید به چه چیزی نگاه کنیم تا عبادت شمرده شود؟

طبیعت

پدر و مادر

کعبه

قرآن

بلی، این دیدن‌ها چون مایه کمال و رشد انسان است، «عبادت» می‌باشند. چشم‌هایی که به این صورت عمل می‌کنند، چشم‌های با سلیقه‌ای هستند.

۱. قال علی رضی الله عنه .. ان للعبد اربعة اعین : عینان یبصر بهما امر آخرته و عینان یبصر بهما امر دنیاہ فاذا اراد الله عزوجل بعد خیرا فتح له العینین اللتین فی قلبه فابصر بهما العیب... بحار الانوار، ج ۵، ص ۱۱۲، ح ۳۹.

چشم‌هایت با سلیقه است
 خوب‌ها را می‌پسندد
 هر چه را که خوب و زیباست
 مثل گل‌ها می‌پسندد

دیدنی‌های زیادی
 دیده‌ای با چشم‌هایت
 میوه‌های بی‌شماری
 چیده‌ای با چشم‌هایت

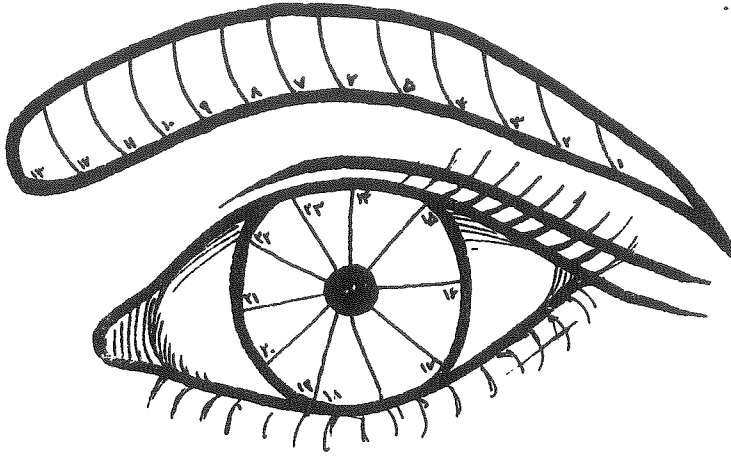
چشم دل را نیز واکن
 می‌شود بهتر ببینی
 می‌شود با چشم دل هم
 میوه‌ای بهتر بچینی

چیزهایی هست تنها
 می‌خورد با قلب پیوند
 مثل رؤیاهای زیبا
 چون فرشته، چون خداوند^۱

خداوند هم در قرآن کریم پیامی برای چشم‌ها دارد. آن را از میان این چشم که بر روی تخته می‌کشم به دست آورید. البته پس از این که به سؤال‌هایی که بعضی

۱. یحیی علوی فرد.

از آن‌ها مربوط به زبان عربی است، پاسخ دهید و بعد حروف آن را چهارتاچهارتا بشمارید.

- ←
۱. در عربی به امر به ایستادن چه می‌گویند؟
 ۲. خرد و اندیشه به عربی چه می‌شود؟
 ۳. ضمیر سوم شخص غایب در عربی کدام است؟
 ۴. به اندوه، حزن چه می‌گویند؟
 ۵. واژه مترادف رسیدن چه می‌باشد؟
 ۶. به حاکم، پادشاه، چه می‌گویند؟ (مفرد امراء)
 ۷. قوت لایموت چه چیزی است؟
 ۸. در زبان عربی به گمراهان چه می‌گویند؟
- چه کسی پیام را به دست آورد؟
- احسنت، پیام قسمتی از آیه ۳۰ سوره نور است:
- « قل للمؤمنین یغضوا من ابصارهم... »
- قم (۲۱)
- لب (۴ و ۳)
- هم (۲۰)
- غم (۱۵ و ۲۲)
- وصول (۷، ۸، ۲۱ و ۹)
- امیر (۱۲، ۱۷، ۱۸ و ۱۶)
- نان (۱۴، ۲۳ و ۱۹)
- ضالین (۳، ۱۱، ۵ و ۱۰ و ۶)

«به افراد با ایمان بگو که چشم‌های خود را فرو بندند...»
 از چه باید فرو بندند؟ از هر نگاه که؟ گناه باشد.
 چه نگاهی، گناه شمرده می‌شود؟ به این کارت‌ها خوب دقت کنید،

اعوذ بالله از نگاه به نامحرم مثل زن برادر یا دختر... و

حالا به این کارت‌ها که نام ابزارهای گوناگون است، توجه کنید.

Book Dish CD

آیا از این وسایل به هر صورت می‌توانیم استفاده کنیم؟
 اگر وسایل ذکر شده برنامه‌های آموزشی، علمی، تربیتی و بازی فکری ارایه کنند، از آن بهره می‌بریم، بسیار هم خوب و سازنده هم است، زیرا این برنامه‌ها در واقع یک نوع خوراک و تغذیه روح شمرده می‌شوند. لذا باید دقت کنیم که چه نوع خوراکی را استفاده می‌کنیم. همان طور که خداوند در قرآن کریم دستور داده است: «پس انسان باید به طعام و غذای خود بنگرد. و دقت کند: «فلینظر الانسان الی طعامه»^۱ اگر این غذا فاسد و مسموم بود. انسان حق ندارد از آن استفاده کند، بلکه از آن پرهیز می‌کند و به سمت آن نمی‌رود.
 این ابزار و وسایل هم اگر برنامه‌های فاسد و دور از موازین اخلاقی ارایه دهند، باید از آن دوری جست، زیرا ما را در چاه فلاکت و بدبختی می‌اندازد.
 چرا نگاه به نامحرم حرام است؟

۱. سوره عبس آیه ۲۴.

نگاه به نامحرم از آن جهت که امنیت فرد و جامعه را از بین می‌برد و موجب فساد در خانواده می‌شود، باید از آن دوری کرد.

پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: «نگاه حرام تیری مسموم از تیرهای شیطان است، هر کس برای خداوند آن را ترک کند، حق تعالی ایمانی به او عطا خواهد کرد که شیرینی آن را در قلبش احساس خواهد کرد.»^۱

امام باقر علیه السلام در شأن نزول آیه نور چنین فرموده است:

جوانی از انصار در مسیر خود با زنی رو به رو شد. در آن زمان زنان مقنعه خود را پشت گوش‌ها قرار می‌دادند. چهره آن زن توجه جوان را به خود جلب کرد و چشم خود را به او دوخت. همان طور که زن رد می‌شد، جوان نیز با چشمان خود او را بدرقه می‌کرد. جوان راه خود را ادامه داد تا اینکه وارد کوچه تنگی شد. همچنان به پشت سر خود نگاه می‌کرد. ناگهان صورتش به دیوار خورد و چیز تیزی که در دیوار بود، صورتش را شکافت. به ناگاه جوان به خود آمد و دید خون از صورتش جاری است و به سر و صورتش ریخته است. سخت ناراحت شد و با خود گفت: «به خدا سوگند به خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله می‌روم و این ماجرا را بازگو می‌کنم».

هنگامی که چشم رسول خدا صلی الله علیه و آله به او افتاد، فرمود: «چه شده است؟» جوان ماجرا را بازگو کرد. پس از آن جبرئیل، بیک وحی خدا، نازل شد و آیه فوق را از طرف خدا به پیامبر صلی الله علیه و آله نازل نمود: «**قُلْ لِّلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوْا...**»^۲

۱. قال رسول الله صلی الله علیه و آله النظر سهم مسموم من سهام ابليس، فمن تركها خوفاً من الله اعطاه الله ايماناً يجمع حلاوته في قلبه، بحار الانوار، ج ۱۰۴.

۲. محمد بن يعقوب الكليني: فروع کافی، دارالکتب الاسلامیه، تهران، ج ۵، ص ۵۲۱، ح ۵ و تفسیر نمونه، ج ۱۴، ص ۴۳۵ و ۴۳۶.

اما داستان این دختر هم شنیدنی است. خوب به آن توجه کنید و به سؤالی که می‌پرسم جواب دهید.

دختر با نهایت حیا گام برمی‌داشت. پیدا بود از سخن گفتن با یک جوان بیگانه شرم دارد. به سراغ او رفت. و تنها این جمله را گفت: «پدرم از تو دعوت می‌کند تا پاداش و مزد آبی را که از چاه برای گوسفندان ما کشیدی به تو بدهد». جوان به راه افتاد تا به خانه آن‌ها رسید. پیرمردی با وقار با موهای سفید در گوشه‌ای نشسته بود. به او خوش آمد گفت و احوالش را جویا شد. جوان ماجرای خود را برای شعیب بازگو کرد.

دختر به پدرش پیشنهاد استخدام جوان را برای نگهداری گوسفندان کرد و گفت: «ای پدر! این جوان را استخدام کن، چرا که بهترین کسی که می‌توانی استخدام کنی. فردی است که قوی و امین باشد. او هم امتحان نیرومندی خود را پس داده است و هم امتحان پاکی و درستکاری را».

حضرت موسی علیه السلام

حالا بگویید این جوان کیست؟

این دختر از کجا می‌دانست که این جوان هم نیرومند است و هم درستکار؟

نیرومندی او را به هنگام کنار زدن چوپان‌ها از سر چاه، برای گرفتن حق دختران و کشیدن دلو سنگین از چاه فهمیده بود.

اما امانت و درستکاری او را از زبان دختر شعیب بشنوید که به پدر گفت: «وقتی در مسیر راه به سمت خانه در حرکت بودیم، موسی به من گفت که تو از پشت سر حرکت کن! (حاضر نبود به پشت سر زنان نگاه کند) و به نحوی مسیر را به من نشان بده و از آن آگاه کن».

در پایان قسمتی از دعای امام زمان علیه السلام را می‌خوانم، شما آمین بگویید.

اللهم ارزقنا توفيق الطاعة و بعد المعصيه؛
 خدایا! توفیق اطاعت و دوری از گناه را به ما عنایت فرما.
 خدایا! دل‌های ما را جایگاه دانش و معرفت قرار بده.
 خدایا! درون ما را از غذاهای حرام و شبهه ناک پاک بگردان.
 بارالها! دست‌های ما را از ستم و دزدی باز دار.
 خداوندا! چشمان ما را از گناه و خیانت بپوشان.
 الهی! گوش‌های ما را از شنیدن سخنان بیهوده و غیبت ببند.

«اللهم ارزقنا توفيق الطاعة و بعد المعصيه
 و صدق النيه و عرفان الحرمة
 و اكرمنا بالهدى و الاستقامه
 و سدّد السنننا بالصواب والحكمه
 و املأ قلوبنا بالعلم و المعرفه
 و طهر بطوننا من الحرام و الشبهه
 و اكفف ايدينا عن الظلم و السرقة
 و اغضض ابصارنا عن الفجور و الخيانه
 و اسدّد اسماعنا عن اللغو و الغيبه»^۱

۱. مفاتیح الجنان، قبل از استغاثه (سلام الله الكامل التام) به حضرت مهدی(ع).

تدریس:

جوانه‌ها

موضوع:

احکام

هدف کلی:

دانش‌آموزان در این درس با برخی از احکام بلوغ و مسائل مربوط به دوران نوجوانی آشنا می‌شوند.

اهداف جزئی:

دانش‌آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۴. دوران مختلف زندگی انسان-کودکی، نوجوانی، جوانی و...؛
۵. برخی از نشانه‌های بلوغ؛
۶. انواع بلوغ و تعریف آن‌ها،
۷. غسل جنابت، روش صحیح انجام آن و آثار آن؛
۸. سفارش‌هایی در جهت گذر از مرحله بلوغ.

هدف رفتاری:

از دانش‌آموزان انتظار می‌رود پس از پایان درس بتوانند با پدیده بلوغ در زندگی به طور صحیح برخورد کنند و احکام شرعی مربوط به آن را به درستی انجام دهند.

روش‌های مناسب تدریس:

۱. توضیحی ۲. فعال: (معما، طرح، نمودار، خط فانتزی، سؤال و جواب، راز دایره‌ها و...)

وسایل‌های آموزشی:

۱. تابلو (تخته و گچ) ۲. طرح کاغذ و برش (کار با قیچی و کاغذ)

جوانانها

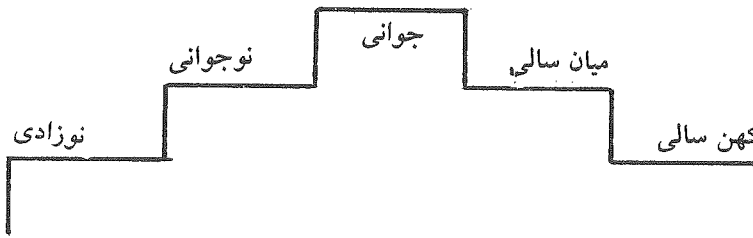
با سلام به شما دانش‌آموزان! امیدوارم که آماده باشید تا این برنامه را به کمک شما انجام دهم.

آن چیست که به هنگام صبح چهار پا دارد و به هنگام ظهر دو پا و به هنگام شب با سه پا حرکت می‌کند؟

احسنت، انسان است که به هنگام کودکی با چهار دست و پا حرکت می‌کند. بعد که بزرگ می‌شود، روی دو پا می‌ایستد و به هنگام پیری به کمک عصا حرکت می‌کند.

در واقع این سیر رشد جسمانی انسان است که از نو... شروع می‌شود به نو... می‌رسد و در پایان به کهن... ختم می‌گردد.

به این نمودار که بر روی تخته می‌کشیم، توجه کنید.

این نمودار برگرفته از آیه ۶۷ سوره غافر است: «... ثم یخرجکم طفلاً ثم لتبلغوا أشدکم ثم لتکونوا شیوخا...».

اکنون که با مراحل رشد آشنا شدید، چند سؤال از مطالب کتاب خودتان می‌پرسم تا ببینم چه کسی زودتر جواب می‌دهد.

کدام غده‌ها هورمون رشد ترشح می‌کنند؟ غده هیپوفیز و تیروئید

کدام هورمون است که باعث بم شدن صدا می‌شود؟ هورمون تستوسترون

آثار دیگر این هورمون چیست؟ موجب افزایش قد و وزن و قدرت عمومی بدن می‌شود که به آن صفات اولیه گویند؛ همچنین موجب بم شدن صدا و رویش مو در بدن و صورت می‌شود که به آن صفات ثانویه می‌گویند.

این آثار بعضی از نشانه‌های HGH بلوغ است.

چه کسی می‌تواند بلوغ را تعریف کند؟

مجموعه تغییرات بدنی و روحی که بین دوران‌های کودکی و نوجوانی پیش می‌آید و گاه تا دوران جوانی ادامه می‌یابد، بلوغ نامیده می‌شود.^۱

برای آشنایی با مسأله بلوغ، مسابقه‌ای اجرا می‌کنیم. چه کسانی آماده هستند؟ ۵ نفر از شما می‌توانید در این مسابقه شرکت کنید. هر کدام یک دقیقه فرصت دارید تا با مطالعه این کارت‌ها پاسخ دهید که: منظور ما کدام نوع از بلوغ است؟^۲

۱- ایجاد قدرت تشخیص مسایل و پیش‌آمدهای زندگی که امکان قبول مسئولیت‌های اجتماعی را به وجود می‌آورد.

۱. علوم تجربی، سال سوم راهنمایی، ص ۱۲۸.

۲. در پشت کارت‌ها به ترتیب حروف: ۱- s e ۲- m e ۳- n e ۴- s نوشته شده است و پاسخ صحیح هر

کارت به ترتیب عبارت است از ۱- بلوغ روانی ۲- بلوغ جنسی ۳- بلوغ اقتصادی و اجتماعی ۴- بلوغ جسمی ۵- بلوغ شرعی.

- ۲- ایجاد ویژگی‌های تازه‌ای در ساختار، رفتار و نیازها که موجب تفاوت دخترها و پسرها می‌شود.
- ۳- ایجاد توانایی اداره مستقل زندگی از نظر اقتصادی که یافتن جایگاه و موقعیت مشخص اجتماعی را به دنبال دارد.
- ۴- ایجاد تغییرات وسیع در شکل و حجم بدن و نیز طرح کلی اندام‌ها که موجب افزایش و در نهایت تکمیل رشد اعضای بدن می‌گردد.
- ۵- ایجاد آمادگی لازم برای انجام وظایف دینی که همزمان با رسیدن به سن تکلیف - بر اساس سال قمری - است.
- حالا دوستان خودتان را که جواب‌ها را به درستی گفتند، تشویق کنید.
- در این پنج کارت نشانه‌های تکامل شخصیت نوجوان آمده است و در پنجمین کارت، بلوغ شرعی آمده است که ۳ نشانه دارد، اما در توضیح کارت، فقط یک نکته آمده است که سن بلوغ است.

حالا بگویید سن بلوغ برای پسران چه سنی است؟ ۱۵ سال قمری

راستی غیر از سن ۱۵ سالگی که یکی از نشانه‌های بلوغ است، دو نشانه دیگر نیز وجود دارد که من از شما می‌خواهم که اگر سؤالی به ذهنتان رسید، به صورت کتبی بنویسید تا در پایان این جلسه و یا جلسه بعد که مخصوص پرسش و پاسخ است، به آن‌ها پاسخ دهم.

نشانه دوم؛ رویش مو در زیر شکم است که از آثار صفات ثانوی هورمون تستوسترون است، ولی این رویش مو در صورت و یا زیر بغل، نشانه بلوغ شرعی نیست، مگر این که انسان یقین کند که بالغ شده است.^۱

۱. توضیح المسائل مراجع، ج ۲، ص ۳۲۴، ۲۲۵۲ و ۲۲۵۳.

نشانه سوم را شما می‌توانید با کنار هم قرار دادن حروف انگلیسی که در پشت کارت‌هایی که در دست دوستانتان است، حدس بزنید. چه کسی می‌تواند بگوید؟

بلی کلمه Semen است، اما این حکم به چه معنا است. به توضیح من خوب توجه کنید.

در این سنین گاهی در خواب، حالتی برای آدمی پیش می‌آید که افراد خیال می‌کنند که دیگر وقتش شده است تا پدر و مادرها برای آن‌ها آستین بالا بزنند و فکری برایشان بکنند، اما حیف که خوابی بیش نیست. وقتی به خودشان نگاه می‌کنند، آثاری از آن خواب در لباسشان باقی مانده است که این لکه‌ها، آثار باقی مانده از مایع چسبنده‌ای است که محتوی اسپرماتوزوئید است. این مایع بوی خاصی هم دارد.

Semen = منی

نام این مایع چیست؟

با این پدیده چه باید کرد؟

بعضی‌ها، بی خیال همه چیز، انگار نه انگار که اتفاقی افتاده است. در حالی که شما می‌دانید این مایع همچون خون و ادرار نجس است. بنابراین باید بدن و لباس را تطهیر کرد.

بعضی‌ها هم خجالت می‌کشند و می‌مانند که چه بکنند؟ بی خیالش بشوند، یا این که دست به کار شوند؟ پیشنهاد من این است که علاج واقعه را قبل از وقوع باید کرد.

اگر برای خودتان اتاق و یا کمد جداگانه‌ای دارید، خیالتان راحت است، چون لباس تمیز و پاکی را بردارید و خودتان را برای نماز آماده کنید. اول از همه یک سری به WC بزنید و وجدان خودتان را راحت کنید. بعد از آن سری به حمام

بزنید و بدن‌تان را خوب شست و شو دهید. حالا بگویید آیا این پایان کار است؟
به دست‌های من خوب نگاه کنید.^۱

می‌زنم. حالا نوبت

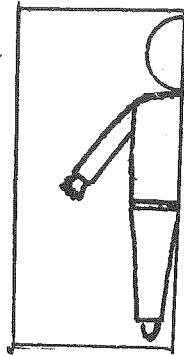
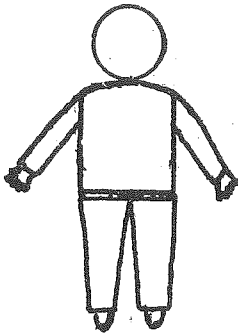

این کاغذی است که از وسط به دو نیم تا

برش آن است. اگر چند لحظه صبر کنید، تصویر این نوجوان که در حمام گیر

حالا که کامل شد، خوب توجه کنید.

افتاده است را برش می‌دهم

این آقا پسر را راهنمایی کنید که چگونه غسل کند؟

با تشکر از دوست خوب شما که ایشان را راهنمایی کرد. در آن قسمت که دوست شما توضیح می‌داد، چنین گفت که باید بدن را به دو قسمت تقسیم کرد و غسل داد، آیا می‌توان به این صورت ابتدا از شانه تا این قسمت را (تصویر آدمک را از وسط تا قسمت بالای پاها تا کرده) غسل داد و سپس پاها را غسل داد؟

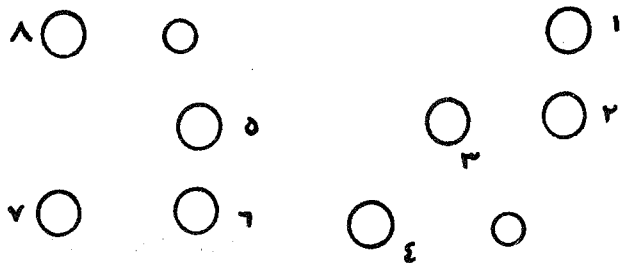
خیر، این نحوه غسل کردن صحیح نیست، بلکه باید پس از آن که سر و گردن را غسل دادیم، اول نیمه راست بدن با قسمتی از گردن تا کف پا و بعد از آن، نیمه سمت چپ را با قسمتی از سمت راست، غسل دهیم.

۱. مری با کاغذ و برش، تصویر یک آدمک را درست می‌کند و به وسیله آن روش صحیح غسل کردن را آموزش می‌دهد.

این نحوه شست و شو یک چیز کم دارد، **اگر گفتید چیست؟** بلی، نیست است، یعنی باید قصد قربت کنیم و به قصد پیروی از فرمان خداوند، این کار را انجام دهیم.

پس از غسل اگر کسی بخواهد نماز بخواند، نباید وضو بگیرد و همان غسل جنابت کافی است. به این شرط که آن را به مواردی که وضو به آن باطل می‌شود، باطل نکرده باشد مثل خواب و ...

تا این جا بعضی از احکام مربوط به غسل را گفتیم، اما یک سری فعالیت‌های دیگری باید انجام داد تا این دوران را بدون دردسر و به راحتی سپری کرد و از آن به سلامت گذر کرد و به دوران بعد رسید. برای این کار شما به این چند سؤال پاسخ دهید تا درون این دایره‌ها قرار دهم.

۱- کدام واژه به معنای به کمال رسیدن و به تدریج کامل شدن می‌باشد؟ تکامل

۲- به قیمت و بها، چه می‌گویند؟ ارزش

۳- در مثلث قائم‌الزاویه مجذور چه چیز، برابر با مجموع مجذورهای دو ضلع دیگر است؟ وتر

۴- به ماشینی که از صفحه‌های محکم فلزی پوشیده شده و گلوله در آن اثر نکند، چه

زره پوش

می‌گویند؟

نادم

۵- به کسی که پشیمان شده است، چه می‌گویند؟

اندرز

۶- مرادف واژه پند و نصیحت چیست؟

کدورت

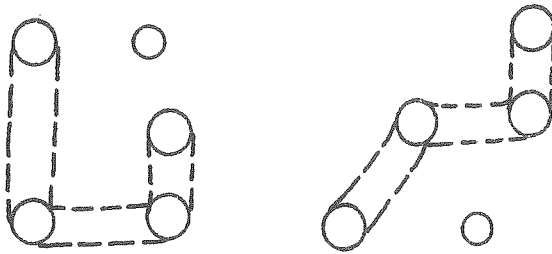
۷- چه واژه‌ای به معنای تیرگی و دل‌تنگی است؟

استحباب

۸- به مستحب دانستن و خوب و نیکو شمردن چه می‌گویند؟

دقت کنید! با اتصال دایره‌ها به هم، مرحله بعدی از رشد انسان پدیدار می‌شود

که معنای آن مرحله جوانی انسان است. یعنی کلمه

اگر حرف اول و آخر کلمه‌های داخل دایره‌ها را به ترتیب کنار هم قرار دهیم، چه

کلمه‌هایی به دست می‌آید؟

بله، چهار کلمه تلاش، ورزش، نماز و کتاب به دست می‌آید. همان طور که

در قبل صحبت شد، باید برای زندگی بهتر، برنامه داشت!

قسمتی از وقت برنامه را برای عبادت و نماز و قسمتی دیگر را برای زندگی

تلاش کنیم و به اوقات فراغت اهمیت دهیم، به ورزش‌های سبک و منظم

بپردازیم و برای رشد عقلانی به مطالعه کتاب‌های مفید بپردازیم.

۱. مربی به انتهای کلمه «برنا»، کلمه «مه» را اضافه می‌کند تا «برنامه» به دست آید.

اگر دارای روحیه جست‌وجوگری و آزمایش هستید، دست به کار شوید و کاردستی‌های گوناگون، مانند کیت‌ها و معرق‌کاری، نقاشی و... انجام دهید و از وقت فراغت خود حداکثر استفاده را ببرید.

این نسخه نیاز به پرهیز هم دارد، پرهیز از چه؟ **تن**

آیا از «تن» باید دوری کرد؟

کلمه تن، نشانه‌ای اختصاری است! «ت» آن اشاره به تنهایی دارد و «ن» آن اشاره به نگاه دارد که در جلسه قبل در باره نگاه‌های ناروا صحبت کردیم.

شما هم دو کلمه بگویید که با تن شروع می‌شود و باید از آن پرهیز کرد؟

بلی، تنبلی و تن‌پروری. کسانی که تنبل هستند، دوست دارند از فعالیت‌های مناسب فکری و جسمی دوری کنند و در تنهایی به سر برند. شیطان نیز از این آفت، حداکثر استفاده را می‌برد و شخص را وادار به تن‌پروری و خوش‌گذرانی می‌کند.

حالا در پایان با هم قسمتی از دعای امام سجاد علیه السلام را می‌خوانیم:

«اللهم صل علی محمد و آله و حلتی بحلیه الصالحین و البسنی زینه المتقین فی بسط العدل و کظم الغیظ...»^۱

خداوندا! درود فرست بر محمد و آل محمد صلی الله علیه و آله و من را به زینت شایستگان بیارای و لباس زینت پرهیزگاران را در عدالت گستری و فرو بردن خشم بر تنم بپوشان...

۱. مفاتیح الجنان، دعای مکارم الاخلاق.

بازیها

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمه:

اسلام به عنوان دین جامع و کامل به همه ابعاد وجودی انسان توجه نموده است. در نگاه دین، در کنار توجه به مسایل دنیوی و اخروی، به مسایل اوقات فراغت و تجدید قوای جسمی، فکری و ذهنی جهت بهره‌گیری کامل از اوقات زندگی توجه ویژه‌ای شده است.

بازی برای کودک علاوه بر آن که از ضروریات فطری و طبیعی زندگی کودک است، تفکر او نیز می‌باشد. لذا برای ساخته شدن شخصیت سالم نسل آینده ضروری است تا در دوران کودکی و نوجوانی به ورزش سالم و بازی‌ها و سرگرمی‌های گوناگون عنایت ویژه‌ای گردد.

در این مجموعه تلاش شده است تا تعدادی بازی‌های فکری و جسمی متناسب با مقطع راهنمایی آورده شده تا با کمک مربی گرامی، اوقات فراغت دانش‌آموزان به خوبی پر شده و با روحیه‌ای شاداب آماده بهره‌برداری از کلاس‌های آموزشی در طول دوره گردند.

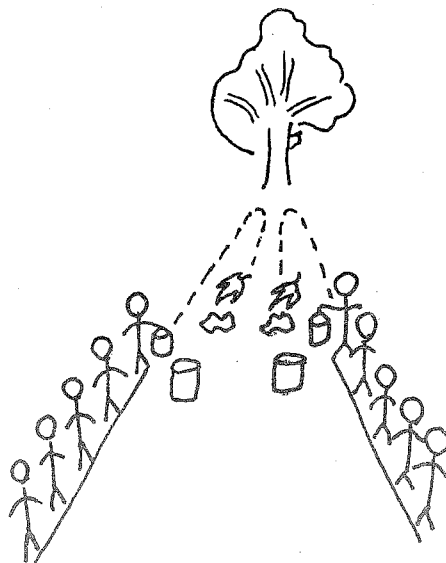
لازم به ذکر است که ۶ بازی در نظر گرفته شده است که برای هر هفته یکی از آن‌ها اجرا می‌گردد. در ضمن از خود بچه‌ها می‌خواهیم تا اگر بازی محلی خاصی در نظر دارند با هماهنگی مربی در آن ساعت خاص اجرا کنند.

گفتنی است که قسمت‌های زیادی از مجموعه بازی‌هایی که در دست شما است از کتاب «راهنمای بازی‌های ایران» اخذ شده است که با تغییرهایی در این جا آمده است.

درخت آب بده برگ‌ها را بردار

محل اجرا: فضای باز

ابزار بازی: ظروف پر آب (سطل ماست، لیوان آب) مقداری برگ درختان.
 هدف: آموزش پاکي و بهداشت محیط زیست و آبیاری درختان و گیاهان .
 شرح بازی: بازیکنان به دو گروه تقسیم می‌شوند و به صورت دو ستون پشت خط بازی قرار می‌گیرند. با فرمان مربی، افراد نفرات اول هر گروه با ظرفی پر از آب (مانند سطل ماست) مسافت تعیین شده‌ای را با حالت دوان دوان می‌روند. (در حالی که سطل آب بالای سر آنها قرار دارد) و آب را پای درخت می‌ریزند. اگر بازیکن قبل از رسیدن به درخت، همه آب سطل را هدر داده باشد، بازنده محسوب می‌شود. همچنین در مسیر برگشت، حداقل ۳ عدد زباله (مانند برگ، کاغذ، ...) را که با فاصله‌های معینی روی زمین قرار دارد از روی زمین بردارد و سریع خود را به نفر بعدی ستون برساند. نفر بعدی نیز همین کارها را با سرعت انجام می‌دهد. بازی به همین ترتیب ادامه پیدا می‌کند. در پایان گروهی که زودتر بازی را تمام کند، برنده محسوب می‌گردد.

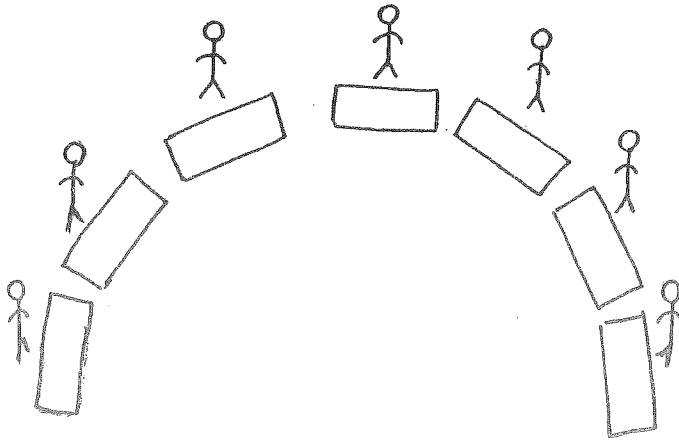
جاهای ممنوعه

محل اجرا: فضای باز و بسته،

ابزار بازی: تعدادی مقوای شعار (با پیام‌های منفی و مثبت)

هدف: آموزش پیام‌های اخلاقی

شرح بازی: این بازی در فضای باز یا بسته قابل اجرا است. به طور نمونه مربی ۱۰ کارت تهیه نماید که روی ۷ کارت آن پیام‌های مثبت اخلاقی، مانند ادب، احترام، ... روی ۳ تای آن‌ها پیام‌های منفی، مانند دروغگویی، غیبت، ... بیاید. مربی این پیام‌ها را با فاصله معینی روی دیوار یا درخت نصب نماید و توضیح دهد. مانند این که شما باید سریع راه بروید، یا بدوید. وقتی فرمان ایست را شنیدید، خود را به نزدیک‌ترین شعار برسازید و دست خود را روی مقوای شعار بگذارید. آن‌هایی که در کنار شعارهای منفی قرار دارند، امتیاز منفی می‌گیرند، یا اینکه از بازی بیرون می‌روند. در پایان، بازیکنی که امتیازهای منفی کمتری داشته باشد، برنده محسوب می‌شود. (اگر در جایی صندلی وجود داشته باشد و مربی بتواند در کنار هر کارت صندلی قرار دهد، بازی جذاب‌تری اجرا می‌شود) در پایان بازی، مربی در باره صفات اخلاقی مثبت و منفی برای مخاطبان صحبت کند.

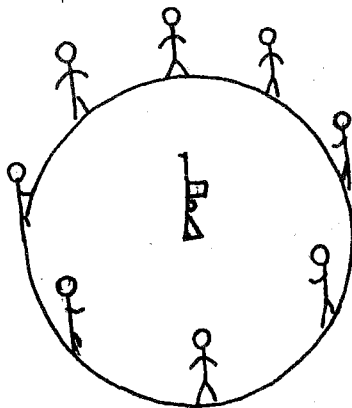
پیا تفنگ نیفتند = پیا پرچم نیفتند

محل اجرا: فضای باز

ابزار بازی: یک چوب ۱ الی ۱/۵ متری،

هدف: تلاش برای حفظ موارد ارزشمند، چالاکی بازیکنان.

شرح بازی: بازیکنان دایره وار می ایستند. مربی روی هر یک از آنها شماره ای می گذارد و خود در وسط دایره می ایستد و چوبی را عمودی روی زمین نگه می دارد. پس از آن یکی از شماره ها را صدا می زند و می گوید: «پیا تفنگ نیفتند.» یا «پیا پرچم نیفتند.» پس از این که جمله را به پایان رساند، دست خود را از روی چوب بردارد. در این فاصله بازیکنی که صدا زده می شود، باید به سرعت خود را به طرف چوب (تفنگ - پرچم) برساند و قبل از افتادن چوب به زمین، آن را بگیرد. در این صورت خود، جای مربی قرار می گیرد و بازی به همین ترتیب ادامه پیدا می کند. باید توجه داشت که شعاع دایره را به نسبت سن بازیکنان می توان کم یا زیاد نمود.

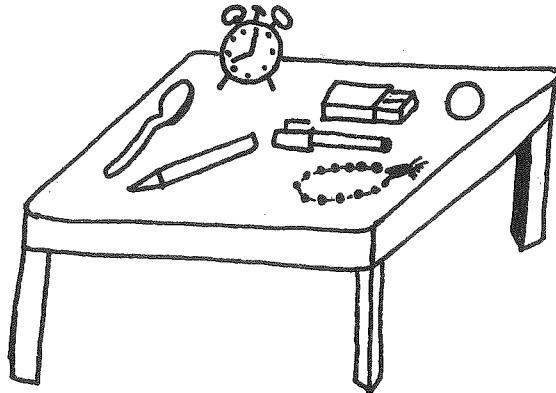
به من بگو زود روی میز چی بود.

محل اجرا: فضای بسته

ابزار بازی: مداد و کاغذ - مقداری اشیا

هدف: تقویت حافظه، آموزش مفاهیم مذهبی.

شرح بازی: مربی اشیایی، مانند مداد، پاک کن، مهر، تسبیح، ساعت، کبریت، پول، قاشق، جانماز و چیزهایی کم حجم دیگری را روی میز می‌چیند و روی آن‌ها را می‌پوشاند. آن گاه از بازیکنان می‌خواهد که به مدت ۱۰-۱۵ ثانیه به اشیا نگاه کنند. پس از پایان وقت تعیین شده مربی دوباره روی آن‌ها را می‌پوشاند. آن گاه از بازیکنان می‌خواهد که در یک دقیقه، نام اشیایی را که دیده و به خاطر سپرده‌اند را روی کاغذ یادداشت کنند. پس از یک دقیقه با فرمان «ایست»، دستور توقف نوشتن صادر می‌شود و بازیکنان کاغذهایشان را بالا می‌آورند و به مربی تحویل می‌دهند. این بازی می‌تواند در چند نوبت تکرار شود. بازیکنی که امتیاز بیش‌تری بگیرد، برنده است. باید توجه داشت که زمان دیدن اشیا و همچنین نوشتن اسامی آن‌ها با توجه به سن و کلاس بازیکنان می‌تواند کم یا زیاد شود. این بازی به صورت شفاهی هم قابل اجرا می‌باشد، البته در هر نوبت اشیا تعویض می‌گردند.

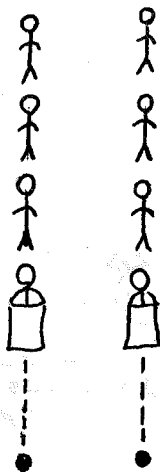
بازی با کیسه (گونی)

محل اجرا: فضای باز

ابزار بازی: دو عدد کیسه گونی

هدف: آمادگی دفاعی ایجاد هیجان و نشاط

شرح بازی: بازیکنان به دو گروه تقسیم می‌شوند و به صورت دو ستون موازی هم، پشت خط شروع بازی می‌ایستند. با فرمان مربی، افراد اول هر گروه، درون کیسه می‌روند و در حالی که با دو دست، سر کیسه‌ها را بالا نگه می‌دارند با جهش‌های دو پای مسافت تعیین شده را طی می‌کنند و برمی‌گردند. بعد از رسیدن به خط شروع بازی، دست نفر بعدی را لمس می‌کنند و کیسه را به او می‌دهند. به همین ترتیب تمام بازیکنان عمل می‌کنند. گروهی که آخرین نفرش زودتر به خط پایان برسد، برنده بازی محسوب می‌گردد.

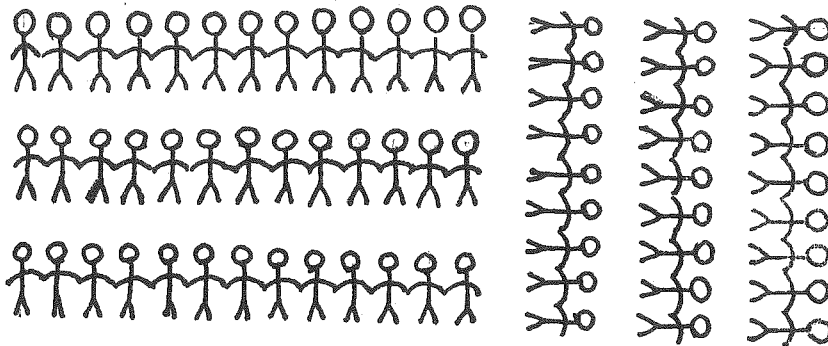
شکار و شکارچی

محل اجرا: فضای باز

ابزار بازی: سوت

هدف: تقویت سرعت عمل و چالاکی، آموزش تعقیب و گریز

شرح بازی: این بازی به صورت دسته جمعی می‌باشد. یک نفر به عنوان «اوستا» انتخاب می‌گردد. به قید قرعه یک نفر از دانش‌آموزان شکار و دیگری شکارچی می‌شود دانش‌آموزان به ستون مساوی تقسیم می‌شوند. به طور نمونه اگر ۱۸ نفرند، ۳ تا ستون ۶ نفری در کنار یکدیگر قرار می‌گیرند. وقتی مربی سوت زد (یا یک کلمه‌ای را گفت) دست‌های خود را رها سازند و ۹۰ درجه به سمت راست گردش کنند و دست خود را به یکدیگر بدهند. شکار و شکارچی حق ندارند از بین دست‌ها رد شوند. فقط می‌توانند از کانال‌ها و راهروها عبور کنند. شکار می‌گریزد و شکارچی به دنبال او می‌دود. اگر شکارچی به شکار رسید و توانست با دست به او بزند، شکار سوخته است.

فعالیت‌های

پرورسی

مقدمه

همان‌گونه که بیان شد مربی گرامی جهت برکردن اوقات فراغت دانش‌آموزان می‌تواند از فعالیت‌های پرورشی در قالب‌های گوناگون استفاده کند.

مهم‌ترین نکته‌ای که در برنامه‌های هفتگی پرورشی مد نظر است، هدف‌دار بودن برنامه‌ها و جهت‌دار بودن آنان است. بر این اساس علاوه بر آن که اوقات آزاد بچه‌ها از اتلاف و بیهودگی در می‌آید، مطالبی هم‌سو با معارف دینی و ارزش‌های انسانی فرا می‌گیرند. هم‌چنین با روحیه شاداب و سرزنده، آماده بهره‌گیری از مطالب سایر درس‌ها می‌گردند.

نکته‌ای که لازم است مربیان گرامی آن را در نظر بگیرند، اهمیت ویژه به انجام فعالیت‌های پرورشی از سوی دانش‌آموزان با مشورت دیگران در محیط کلاس‌ها و منزل می‌باشد تا علاوه بر تقویت روحیه مشارکت‌جویی فعال دانش‌آموزان به فراگیری مطالب مورد نظر به شیوه غیر مستقیم، در قالب‌های جذاب دست پیدا کنند.

استفاده بهینه از اوقات فراغت دانش‌آموزان، آنان را آماده برای انجام دستورهای دین و کارهای مرتبط به زندگی فردی و جمعی خویش می‌گرداند. در نتیجه خود را عنصری مفید در میان اعضای خانواده و در میان دوستان و اعضای جامعه خواهند پنداشت.

در فعالیت‌های پرورشی دوره راهنمایی برای هر هفته، برنامه خاصی در نظر گرفته شده است که در ادامه به توضیح و اجرای آن می‌پردازیم.

هفته اول: روزنامه دیواری

همان‌گونه که در بخش روزنامه دیواری دوره ابتدایی بیان شد، کار روزنامه‌نگاری بایستی با مشارکت دسته‌جمعی و تشکیل گروه‌های سه یا چهار نفره و با نظارت و هماهنگی یک نفر - یا زیر نظر مربی - صورت گیرد. در بخش روزنامه دیواری که زمینه مناسب را برای کارهای نگارشی و قلمی دانش‌آموزان در آینده فراهم می‌سازد، ضروری است نکاتی که در دو قسمت «صوری» و «محتوایی» بیان گردید، در این جا نیز مد نظر قرار گیرد. در نهایت کارها در نمایشگاه پایانی دوره عرضه گردد و در دید همه قرار گیرد و بهترین روزنامه‌ها با کارشناسی‌ای که از طرف مربی و دیگران صورت می‌گیرد، مورد تشویق ویژه قرار گیرند.

موضوع‌های پیشنهادی برای روزنامه دیواری دوره راهنمایی

۱. حضرت محمد ﷺ آخرین فرستاده خدا؛
۲. قرآن، کلام وحی؛
۳. مسأله «فلسطین» و متجاوزان «صهیونیسم»؛
۴. مسأله «عراق» و متجاوزان امپریالیسم؛
۵. مسایل اجتماعی یا اخلاقی؛
۶. مشارکت فعال دانش‌آموزان؛
۷. اوقات فراغت

هفته دوم: کتابخوانی

در این هفته، داستان‌هایی از جلد دوم کتاب داستان شهید مطهری انتخاب شده است. مربی با خواندن داستان مورد نظر، چند سؤال از دانش‌آموزان بپرسد. هم‌چنین آیه یا حدیثی که مرتبط با داستان مورد نظر است را مطرح نماید و از دانش‌آموزان بخواهد تا مقاله‌ای کوتاه در موضوع داستان بنگارند و برای جلسه بعد بیاورند. افراد برتر، مورد تشویق قرار گیرند و نمونه کارهایشان در نمایشگاه پایانی دوره آورده شود.

یک نمونه عملی:

داستان ۷۷. امتحان هوش

تا آخر هیچ یک از شاگردان نتوانست به سؤالی که معلم عالی‌قدر طرح کرده بود، جواب درستی بدهد. هر کس جوابی می‌داد و هیچ کدام مورد پسند واقع نشد. سؤالی که رسول اکرم ﷺ در میان اصحاب خود طرح کرده، این بود:

«در میان دستگیره‌های ایمان کدام یک از همه محکم‌تر است؟»

یکی از اصحاب: «نماز»

رسول اکرم ﷺ: «نه»

دیگری: «زکات»

رسول اکرم ﷺ: «نه»

سومی: «روزه»

رسول اکرم ﷺ: «نه»

چهارمی: «حج و عمره»

رسول اکرم ﷺ: «نه»

پنجمی: «جهاد»

رسول اکرم ﷺ: «نه»

عاقبت جوابی که مورد قبول واقع شود، از میان جمع حاضر داده نشد. خود حضرت فرمود: «تمام این‌هایی که نام بردید کارهای بزرگ و با فضیلتی است، ولی هیچ کدام از این‌ها که من پرسیدم، نیست. محکم‌ترین دستگیره‌های ایمان، دوست داشتن برای خدا و دشمن داشتن برای خدا است.»

سؤال از دانش‌آموزان:

۱. کدام یک از شاگردان توانست به سؤال معلم جواب درست بدهد؟

۲. سؤال پیامبر اسلام در میان یارانش چه بود؟

۳. یاران رسول اکرم چه جواب‌هایی به پرسش او دادند؟

۴. جواب صحیح را بگویید؟

۵. چه کسی از شما می‌تواند خلاصه‌ای از داستان را بگوید؟

حدیث مرتبط با داستان: «الحب فی الله و البغض فی الله»

کار در منزل:

مقاله‌ای در باره داستان به صورت شیوا و گویا بنویسید و آن را ارایه نمایید.

داستان‌های پیشنهادی از جلد دوم کتاب داستان راستان از: استاد شهید مرتضی مطهری

۱. داستان ۷۹: یک اندرز

۲. داستان ۸۱: پول با برکت

۳. داستان ۸۵: شکایت از روزگار

۴. داستان ۹۰: ستاره شناس

۵. داستان ۹۱: گره گشایی

۶. داستان ۹۶: شتردوانی
۷. داستان ۱۰۳: پیر و کودکان
۸. داستان ۱۰۷: اولین شعار
۹. داستان ۱۱۵: حق برادر مسلمان
۱۰. داستان ۱۱۶: حق مادر
۱۱. داستان ۱۱۷: محضر عالم
۱۲. داستان ۱۲۵: کارهای خانه

مریبی محترم می‌تواند از کتاب‌های داستان مذهبی که توسط نویسندگان متعهد با قلم شیوا و رسا در مقطع راهنمایی (گروه سنی د) به رشته تحریر درآمده است، استفاده کند و از دانش‌آموزان بخواهد تا کتاب‌های ویژه خودشان را تهیه کنند. (از کتابخانه‌ها به صورت امانی) و خلاصه آن را بنویسند و برای دیگران بخوانند و مورد تشویق قرار گیرند.

هفته سوم: مشاعره

«شعر» ابزار مهمی در بیان بسیاری از معارف و حقایق در قالب ایما و اشاره است. در بسیاری از زمان‌ها که حاکمان مستبد بر مسند حکومت نشسته بودند و خفقان بر جامعه حکمفرما بود، شاعران متعهد و بلند آوازه در قالب «شعر» مطالب مورد نظر خود را ارایه می‌نمودند که خود در حرکت‌ها و جنبش‌های مردمی سهم بسزایی داشت.

هم چنین بسیاری از معارف بلند الهی در قالب شعر آمده است و چون شعر حالت آهنگین و ریتمی دارد، سریع‌تر در ذهن جا می‌گیرد.

تشویق دانش‌آموزان به آشنایی با شعر و شعرایی، چون حافظ، مولانا، سعدی، شهریار و شعرای معاصر می‌تواند فرهنگ دینی و ملی را در روح و وجودشان نهادینه کند. یکی از این راه‌ها، استفاده از «مشاعره» به صورت مسابقه است.

شیوه مشاعره به این صورت است که دو نفر از دانش‌آموزان که آمادگی لازم را جهت اجرای مشاعره در قالب مسابقه دارند به جایگاه مخصوص بیایند. یکی از آنان - با قرعه یا... - یک بیت از شعری را بخواند. نفر بعد بایستی شعری را بگوید که شعر نفر اول با آن حرف تمام شده است. این مسابقه آن قدر ادامه پیدا می‌کند تا یکی از دو نفر نتواند به مسابقه ادامه دهد. در این صورت نفر دیگر برنده است و مورد تشویق قرار می‌گیرد. می‌توان مسابقه مشاعره را بین دو گروه از دانش‌آموزان یا افراد مختلف و گروه‌های متعدد در جمع‌های بزرگ‌تر نیز اجرا کرد.

نمونه یک مشاعره

در همین امروز، هنگام نماز
 با خدا، قدری صمیمی‌تر شویم
 مصادرم ایران، بهار آورده است
 او بسیجی را به بار آورده است
 تا توانی، به جهان خدمت محتاجان کن
 به دمی یا درمی، یا قدمی یا قلمسی
 یا رب، من از تو می‌طلبم آنچه بایدم
 و ز تو رضایت من، و ز من رضایت تو
 وقتی که فتنه، ابر ستم گسترده
 زهرا، ز عدل و فضل حمایت کرد
 در برگ گل، شمیم گلاب است مستمر
 عطر عفاف پشت حجاب است مستمر
 رسد آدمی به جایی که به جز خدا نبیند
 بنگر که تا چه حد است مقام آدمیت
 تسکینه به سیمرخ سعادت زینم
 تیغ، به لب‌های شهادت زینم
 ما زنده از آنیم که آرام نگیریم
 موجیم که آسودگی ما عدم ماست
 تـو نه مثل آفتابی که حضور و غیبت افتد
 دگران روند و آیند و تو همچنان که هستی

یاس بوی مهربانی می دهد

عطر دوران جوانی می دهد

درس معلم ار بود زمزمه محبتی

جمعه به مکتب آورد طفل گریز پای را

افتادگی آموز اگر طالب فیضی

هرگز نخورد آب، زمینی که بلند است

تعظیم به نام نامی و کار علی

تکریم به راه و رسم و پیکار علی

مربی گرامی می تواند در حین مسابقه «مشاعره» از دانش آموزان بخواهد تا نام شاعر را نیز بگویند. هم چنین می توان مشاعره را در جمع دانش آموزان اجرا کرد. به این صورت که مربی شعری را بگوید و هر کدام از بچه ها که توانست با اجازه مشاعره را ادامه دهد. این کار آن قدر ادامه پیدا می کند تا در انتها یک نفر بتواند در مشاعره شرکت کند که برنده نهایی محسوب خواهد شد.

هفته چهارم: مسابقه چند گزینه‌ای

شیوه تستی یا جواب‌های چند گزینه‌ای (سه یا چهار گزینه) شیوه‌ای است جهت سنجش آموزه‌های دانش‌آموزان در زمینه‌های گوناگون. مربی می‌تواند با در نظر گرفتن نمره منفی جهت جواب‌های غلط، ضریب اطمینان کار را بالا ببرد. این شیوه می‌تواند از کل درس‌های کتاب و یا در مسابقه‌های مختلف با جمعیت زیاد، کاربرد داشته باشد.

چند نمونه را در ذیل ارائه می‌دهیم که مربی می‌تواند آن را تعمیم دهد و در موارد گوناگون از آن بهره گیرد.

اطلاعات قرآنی

۱. کدام سوره به قلب قرآن معروف است؟

- الف - سوره الرحمن ب - سوره واقعه
 ج - سوره یس د - سوره اسراء

۲. چه تعداد از سوره‌های قرآن «مکی» می‌باشد؟

- الف - ۲۸ ب - ۸۶
 ج - ۷۵ د - ۵۷

۳. در قرآن چه تعداد واژه «بسم الله» تکرار شده است؟

- الف - ۱۱۴ ب - ۱۱۳
 ج - ۱۱۰ د - ۱۱۵

۴. چند سوره از قرآن دارای سجده واجب است؟

- الف - ۴ ب - ۶
 ج - ۲ د - ۱۴

۵. کدام سوره به نام زنبور غسل است؟

- الف - نمل ب - نحل
- ج - نجم د - ناس

۶. نام دیگر سوره برائت چیست؟

- الف - بلد ب - بینه
- ج - توبه د - قدر

۷. آیه شریفه « ان اکرمکم عندالله اتقیکم..» (همانا ارجمندترین شما نزد خدا

پرهیزگارترین شما است) در کدام سوره قرآن آمده است؟

- الف - سوره سبأ ب - سوره اسرا
- ج - سوره توبه د - سوره حجرات

معماهای قرآنی

۱. کدام سوره از قرآن به نام یکی از اصول دین است؟

- الف - حج ب - علق
- ج - حمد د - توحید

۲. کدام سوره از قرآن به اسم یکی از فروع دین است؟

- الف - توحید ب - حج
- ج - قلم د - انبیا

۳. کدام سوره از قرآن است که با حذف حرف اول آن، اگر از آخر خوانده شود، بهترین

غذای کودک می‌شود؟

- الف - نازعات ب - حجرات
- ج - قریش د - انشراح

۴. کدام سوره از قرآن است که اگر حرف اول آن را برداریم به معنای بیابان بی‌آب و علف می‌شود.

☒	الف - لیل	☐	ب - تکویر
☐	ج - بلد	☐	د - اعراف

۵. کدام سوره است که اگر آن را از آخر بخوانیم به معنای جانور درنده می‌گردد؟

☒	الف - عبس	☐	ب - فیل
☐	ج - عنکبوت	☐	د - غاشیه

۶. کدام سوره از قرآن است که با حذف حرف آخر آن، اگر از آخر خوانده گردد، نام کشوری در همسایگی ایران می‌شود؟

☐	الف - روم	☐	ب - احزاب
☒	ج - عادیات	☐	د - قارعه

۷. چند سوره قرآن یک حرفی است؟

☒	الف - ۱ سوره	☐	ب - ۲ سوره
☐	ج - ۳ سوره	☐	د - ۴ سوره

معماهای شعری

در تابستان لباسی بیش دارم

۱. در فصل بهار سبز و شادم

در زمستان عریان عریانم

پاییز لباس‌هامو می‌کنم

☐	الف - کندو	☐	ب - زنبور
☒	ج - گوسفند	☐	د - درخت

۲. می‌رم با سر راه
نشود خسته تنم
- الف - تفنگ
- ب - خودنویس
- ج - شمشیر
- د - زالو
۳. چیست آن آسیا که گردش او
سنگ زیرین او همی گردد
- الف - آسیاب
- ب - آبشار
- ج - دندان
- د - زبان
۴. قلعه‌ای است بی در و پیکر
در بهاران، زمردین تاجی
- الف - پیاز
- ب - انار
- ج - کندو
- د - آلبالو
۵. چه چیز است آن مرغ بی بال و پر
سرش تا نبری نگوید سخن
- الف - صدف
- ب - پیاز
- ج - قلم
- د - انار
۶. یک معما از تو پرسم ای حکیم پره‌نر
کاندرین صحرا بدیدم یک عجایب جانور
مورچشم و مار دم، کرکس پر و عقرب شکم
پای او مانند اره، شیر سینه، اسب سر
- الف - ازدها
- ب - ملخ
- ج - تمساح
- د - شیردریایی

۷. یکی از میوه‌های شیرینم
 زرد رنگ و سیاه و نرم من
- الف - زردآلو
- ب - خرمالو
- ج - هندوانه
- د - خرما
- خوشمزه هستم، رنگینم
 حاصل شهرهای گرم من

هفته پنجم: سرگرمی‌های ادبی (ضرب‌المثل‌ها)

ادبیات بهترین و صادق‌ترین نماینده زندگی اجتماعی اقوام و ملل است. با در نظر گرفتن چنین فایده‌ای، «مثل» از سایر انواع ادبیات مفیدتر است، زیرا مثل نماینده مفهومی است که عامه افراد یک ملت از هر طبقه و صنفی به آن معتقد و معترفند. مثل به منزله واعظی شیرین زبان و ناصحی مهربان است که افراد یک ملت را با زبانی ساده و بیانی دلچسب به فراگیری آداب و رسوم و صفات پسندیده و دوری از افعال نکوهیده دعوت می‌کند.

ضرب‌المثل، جمله کوتاه به نظم یا نثر و در بردارنده پند و دستور اخلاقی و اجتماعی بزرگی است که با وجود کوتاهی لفظ و سادگی و روانی، شنونده را در افکار عمیق فرو می‌برد و آن را در وجودش درونی می‌سازد.

مربی گرامی می‌تواند با استفاده از شیوه‌های گوناگون به بیان ضرب‌المثل و داستان مربوط به آن پردازد و در ضمن آن، مسایل اخلاقی نهفته در آن را متذکر گردد.

۱. ضرب‌المثل‌های شعری

مربی با بیان «ضرب‌المثل» از دانش آموزان بخواهد تا شعر مربوط به آن را بگویند. در صورت ذکر نام شاعر نیز تشویق صورت گیرد.

۱. «آخر را ببین»

ز ابتدای کار آخر را ببین تا نباشی تو پیشیمان یوم دین (مولوی)

۲. «احسان پیشه کن»

پیشه کن امروز احسان با فرودستان خویش

تا ز بر دستانت فردا با تو نیز احسان کنند (ناصرخسرو)

۳. « از عاقبت کار، کسی را خبری نیست »

بر طاعت خود تکیه مکن زان که به الهام

از عاقبت کار، کسی را خبری نیست (سنایی)

۴. « با این همه شکر می‌باید کرد »

فریاد زدست فلک بی سروین

کاندر بر من نه نو بهشت و نه کهن

با این همه شکر می‌باید کرد

گر زین بترم کند که گوید که مکن

(ابوسعید ابوالخیر)

۵. « خرده مگیر »

چو قسمت ازلی بی حضور ما کردند

گر اندکی نه به وفق رضاست خرده مگیر

(حافظ)

۶. « جهان سر به سر عبرت و حکمت است »

جهان سر به سر عبرت و حکمت است

چرا زو همه بهر من غفلت است

(فردوسی)

۷. « نمک خوردن، نمکدان ریختن چند؟ »

جوانمردی کن از من بار بردار

گل افشانی بس از ره خار بردار

گل افشاندن غبار انگیختن چند

نمک خوردن نمکدان ریختن چند

(نظامی)

۲. ضرب‌المثل را حدس بزنید.

مریی با توضیح مختصر از بچه‌ها می‌خواهد تا ضرب‌المثل مورد نظر را حدس

بزنند و در صورتی که فردی داستان مربوط به آن را می‌داند، بگوید.

۱. هرگاه شخصی در کاری اشکال تراشی کند و طفره برود و یا به طور عمد کار را مشکل کند در باره اش چه ضرب‌المثلی را به کار می‌برند؟
جواب: استخوان لای زخم گذاشتن
۲. کسی که در اثر طمع زیاد خودش، فرصت‌های مناسب را در زندگی از دست بدهد، در باره اش چه ضرب‌المثلی به کار می‌برند؟
جواب: صد تومان را می‌دادم که بچهام یک شب بیرون نخواست.
۳. به افرادی که از روی هوس و ندانم کاری برای به دست آوردن یک چیز کم بها و بی‌ارزش دست به کاری بزنند که ضرر و زیان هنگفتی به دیگران وارد شود، چه ضرب‌المثلی در باره آن می‌آید؟
جواب: برای یک دستمال قیصریه‌ای را آتش می‌زنند.
۴. کدام ضرب‌المثل در مورد کسانی گفته می‌شود که خود و منافع خویش را بر دیگران ترجیح می‌دهند؟
جواب: تا به نفع تو بود زر بود، حالا که به نفع من است، کاه زرد؟
۵. برای کسی که به مال و مقامش می‌بالد و می‌نازد و مغرور می‌شود، چه ضرب‌المثلی به کار می‌برند؟
جواب: به مالت نواز به شبی بند است به خُست نواز به تپی بند است
۶. هرگاه به طور کنایه بخواهند بگویند فلانی کار را خراب کرده است، در باره اش چه ضرب‌المثلی می‌گویند؟
جواب: دسته گلی به آب داده
۷. در مورد کسانی که چیزهای ساده را بی‌ارزش و کم بها می‌دانند، چه ضرب‌المثلی به کار می‌برند؟
جواب: هر چیز که خوار آید، یک روز به کار آید.

۳. معادل ضرب المثل

مربی از دانش‌آموزان بخواهد تا معادل ضرب المثل‌های زیر را بگویند. هر که توانست معادل صحیح را بگوید، مورد تشویق مناسب قرار گیرد.

(۱) هر چه پیش آید، خوش آید.

الخییر فی ما وقع

(۲) حسود هرگز نیاسود.

حسد خورنده جسد است.

(۳) خائن همیشه خائف است.

- هر که خیانت ورزد، دستش از حساب بلرزد.

- چوب را که برداری، گربه دزد فرار می‌کند.

(۴) مردی باید که قدر مردی داند.

- قدر زر زرگر شناسد، قدر گوهر گوهری

(۵) هم فال است، هم تماشا.

- هم زیارت است، هم تجارت

- به یک تیر دو نشان است.

(۶) یک لحظه هوسرانی، یک عمر پشیمانی

- گر از پی شهوت و هوا خواهی رفت از من خبرت که بینوا خواهی رفت

(۷) از تو حرکت، از خدا برکت

- خدا هیچ کس را بخور و بخواب نیافریده است.

هفته ششم: آشنایی با فرهنگ ایثار و مقاومت

مردم مسلمان ایران به رهبری امام خمینی (ره)، با تکیه بر دین و مبانی ارزشی آن و توکل بر خداوند منان در سال ۱۳۵۷ پیروزی انقلاب اسلامی را رقم زدند. ایستادگی در مقابل ظلم و جور بیدادگران طاغوت و اربابان امریکایی و اسرائیلی هزینه سنگینی را بر کشور تحمیل نمود و جنگی ۸ ساله را شعله‌ور نمود. جوانانی پرشور و متعهد در قالب کاروان‌های بسیجی به جبهه‌های جنگ شتافتند و تنها با اتکا به ایزد متعال بر دشمن غدار چیره گشتند.

اینک ربع قرن (۲۵ سال) از پیروزی انقلاب اسلامی و سالیانی چند از جنگ و جهاد و رحلت بنیان‌گذار جمهوری اسلامی ایران می‌گذرد. نسل جوان و نوجوان ما جز خاطره‌ای از پدران و بزرگ‌ترهای خویش چیزی از آن دوران به یاد نمی‌آورند.

آنچه بر مربیان گرامی وظیفه است، بیان آن خاطره‌ها و پایمردی‌های مردان و زنان غیور در صحنه‌های انقلاب و دفاع مقدس است تا ارزش‌های آن ایام را به نسل جدید منتقل کنیم و به آنان بفهمانیم که اگر گروهی به دنبال ثروت و مقام برآمدند و راه تجمل و تجمل‌گرایی را پیمودند، حسابشان از خیل شیرمردان و شیرزنان صحنه‌های ایثار و مقاومت جدا است. با درونی کردن و نهادینه نمودن ارزش‌ها و فرهنگ ایثار و مقاومت است که نظام اسلامی از آسیب دشمنان بیمه می‌گردد و سربلند و سرافراز در صحنه جهانی، منادی استقلال و آزادی خواهد بود.

بر این اساس لازم است مربی گرامی ضمن بیان خاطره‌های زیبا از آن دوران - با استفاده از کتاب، فیلم، عکس و... از شیوه‌های مسابقه و بازی نیز بهره‌برد. در

این هفته چند نمونه عملی جهت آشنایی نسل نوجوان با فرهنگ ایثار و مقاومت ارایه می‌دهیم. امید است مربیان گرامی نیز از شیوه‌های ابتکاری در این جهت حداکثر استفاده را بنمایند.

الف - همگام با انقلاب اسلامی

۱- ابتدا مربی سه عدد ۱۱ را بر روی سه کارت ارایه دهد و از دانش‌آموزان بخواهد تا حدس بزنند عوامل پیروزی انقلاب اسلامی در ایران چه ارتباطی با عدد ۱۱ دارد. آن‌گاه در پشت کارت‌ها با حروف پراکنده، موارد مورد نظر را ارایه دهد. و هر کدام از دانش‌آموزان که زودتر توانست جواب صحیح را بدهد، برنده است و مورد تشویق قرار گیرد.

جای طرح

در ضمن می‌توان موارد بالا را بر روی تخته نیز اجرا نمود.

۲) مربی در یک طرف تخته مناسبت‌های مهم انقلاب اسلامی را بنویسد و در طرف دیگر تاریخ هر کدام را به طور نامنظم بیاورد و از دانش‌آموزان بخواهد تا با فلش موارد صحیح را به هم ارتباط دهند. هر کس زودتر این کار را انجام داد، برنده محسوب می‌گردد.^۱ (در ضمن می‌توان این مسابقه را به صورت کارت نیز ارایه داد)

الف. ۱۳ آبان ۱۳۴۳

۱. جمعه خونین تهران

ب. ۱۲ بهمن ۱۳۵۷

۲. قیام مردم قم

ج. ۲۶ دی ۱۳۵۷

۳. قیام مردم یزد

۱. جواب‌های صحیح عبارتند از: ۱. (ط)، ۲. (ز)، ۳. (ک)، ۴. (ی)، ۵. (ح)، ۶. (ل)، ۷. (و)، ۸. (م)، ۹. (الف)، ۱۰. (ه).

۱۱. (ج)، ۱۲. (ب)، ۱۳. (د).

۴. قیام مردم تبریز
 ۵. فاجعه سینما رکس آبادان
 ۶. فاجعه آتش سوزی مسجد کرمان
 ۷. کشتار دانش آموزان و دانشجویان در تهران
 ۸. اعلام حکومت نظامی در اصفهان
 ۹. تبعید امام خمینی به ترکیه و سپس عراق
 ۱۰. هجرت امام خمینی به پاریس
 ۱۱. فرار شاه خائن
 ۱۲. بازگشت شکوهمند امام خمینی به ایران
 ۱۳. پیروزی انقلاب اسلامی
- د. ۲۲ بهمن ۱۳۵۷
 هـ. ۱۳ مهر ۱۳۵۷
 و. ۱۳ آبان ۱۳۵۷
 ز. ۱۹ دی ۱۳۵۶
 ح. ۲۹ مرداد ۱۳۵۷
 ط. ۱۷ شهریور ۱۳۵۷
 ی. ۲۹ بهمن ۱۳۵۶
 ک. ۱۰ فروردین ۱۳۵۷
 ل. ۲۴ مهر ۱۳۵۷
 م. ۲۲ مرداد ۱۳۵۷

ب. شعارهای انقلاب

- مربی از دانش آموزان بخواهد تا شعارهایی که توسط مردم غیور انقلابی به صورت خودجوش در راهپیمایی‌ها داده می‌شد را کامل کنند.
- استقلال،.....، جمهوری اسلامی.
 - نهضت ما،.....، رهبر ما.....
 - سکوت هر.....، خیانت است به.....
 - حزب الله،..... روح الله
 - تا شاه کفن نشود،..... وطن نشود.
 - توپ، تانک، دیگر اثر ندارد.
 شاه به جز..... راه دگر ندارد.

- ما همه، خمینی

گوش به خمینی

- کار شاه.....، خمینی.....

استقلال و آزادی،.....آخرین کلام است.

- به اشکقسم، به خون.....قسم، پیروزی از.....، نابودی از.....

- ای شاه خائن.....، خاک وطن را.....، کشتی جوانان.....

آه و واویلا،.....، آه و واویلا، مرگ بر شاه،

ج. فرهنگ جبهه^۱

۱. شوخ طبعی‌ها: مربی گرامی لازم است با بیان خاطره‌هایی از رشادت مردان مرد جبهه‌های جنگ به زیبایی‌ها و لطافت‌های جبهه نیز اشاره کند. در این جهت شوخ طبعی‌های جبهه جایگاه ویژه‌ای را در میان بسیجیان برای حفظ روحیه و شادابی در کنار دعا و راز و نیاز با معبود داشت.

در ادامه برخی از موارد شوخی‌ها آمده است که مربی از دانش‌آموزان بخواهد تا آن موارد را بدون نقطه روی تخته بنویسند. هر کس توانست این کار را به طور کامل انجام دهد، تشویق گردد.

۱. الهی دست همه شما بشکنند... گردن صدام را، بلند صلوات

۲. کلوا و اشربوا و لا حودجفه

۳. برای سلامتی خودتان اجماعاً سر پا

۱. مجموعه کتاب، فرهنگ جبهه، اثر سید مهدی فهمی، مجموعه‌ای بسیار جالب و ارزنده در انتقال فرهنگ جبهه و جنگ به نسل آینده ساز کشور است.

۴. برای سلامتی خودتان و خانواده‌تان به دکتر مراجعه کنید.
۵. تانک به احترام آرپی جی کلاش را برمی‌دارد.
۶. حلالمان کنید، یک وقت دیدید من افتادم و صدام مُرد.
۷. کرو لال و بی‌ایمان از دنیا نروی... آن قدر بده، آن قدر بده، آن قدر بده
۸. رفتی تو هال لنگه دمپایی من را هم بیاور.
۹. اگر ما را ندیدید، خوب ندیدید دیگر
۱۰. عرش رفتی مواظب ضدهوایی‌هاش باش.

۲. اصطلاحات و تعبیرات

یکی دیگر از مصادیق فرهنگ جبهه، اصطلاحات و تعبیرات خاصی بود که در بین رزمندگان در جبهه‌های نبرد رایج شده بود. مربی می‌تواند هر کدام از اصطلاح‌ها یا تعبیرهای خاص جبهه‌ها را روی کارتی بنویسد و با ارایه آن، از دانش‌آموزان بخواهد معادل آن را توضیح دهند. اگر دانش‌آموزی توانست آن را حدس بزند، تشویق گردد. وگرنه خود مربی به توضیح موارد پردازد.

اول غذا بعد از نماز ابتدا نماز را بخوانیم، آن گاه سراغ غذا برویم (معادل اول وجود بعد از سجود)

برادران مزدور نیروی عراقی و دشمن

بی ترمز بسیجی (معادل: عاشق خاکریزاول، یک بار مصرف و...)

بوی بهشت دادن به زودی شهید شدن (معادل: نورانی شده، نوربالا حرکت

می‌کند، می‌خواهد بپرد و...)

نوزاد پسر است، یا دختر	شهید است یا شهید پرور
گاز اشک آور	گاز شرم آور
حمل مجروح	حمله به مجروح
قطب نما	چُرْت نما
صدام حسین خائن که شهرها و روستاها را با خاک یکسان و صاف می‌کرد.	حسین صاف کار
لودر	گورکن
سنگر ساز	کله پر
گلوله‌های منور دشمن که به تعداد زیادی می‌فرستاد	چهلچراغ خوشه‌ای
فرمانده	حاجی
قاطر	سوپر اتاندار
امدادگر	فرشته نجات
تدارکات	خانه مادر

مناسبت‌ها

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمه

این برنامه به صورت جشن پایانی در برنامه اختتامیه، که مصادف با ولادت امام محمد باقر علیه السلام می باشد، برگزار می شود. مربی محترم برای این که یک برنامه مطلوبی ارایه کند باید از قبل با دانش آموزان هماهنگی لازم را برقرار نماید. مربی لیست برنامه ها را روی کاغذی بنویسد تا به ترتیب، هر برنامه در جای خود اجرا شود به طور نمونه، قرائت قرآن، سلام و احوال پرسی، شعر، مسابقه، نمایش و ...

با توجه به این که در اختتامیه، پدران یا مادران هم شرکت می کنند مربی برای آنها نیز باید از قبل برنامه ای تهیه نماید. در انتهای برنامه از دانش آموزان ممتاز و خوب قدردانی شود. برنامه زیر جهت پر نمودن قسمتی از جشن پایانی تهیه و تنظیم شده است. که شایسته است باید میان برنامه های دیگر خود که از قبل تدارک دیده شده گنجانده شود.

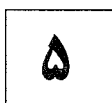

امام خوبی‌ها

با سلام خدمت همه شما! مادران و پدران بزرگوار، دانش‌آموزان حق شناس. راستی چقدر ما امامان خود را می‌شناسیم.

یک سؤال: **کدام امام بود که پیامبر به او سلام رساند؟** امام محمد باقر علیه السلام. دانش‌آموزانی که در طول دوره تابستان در خدمتشان بودیم، مقداری با زندگانی چهارده معصوم علیهم السلام آشنا شدند. امروز نوبت پدران و مادران است. من برای آن‌ها یک مسابقه امام‌شناسی تهیه نموده‌ام. از میان پدران یا مادران، دو نفر که مایل هستند در مسابقه شرکت نمایند به جایگاه تشریف بیاورند.^۱

بچه‌ها این کارت چه عددی را نشان می‌دهد؟

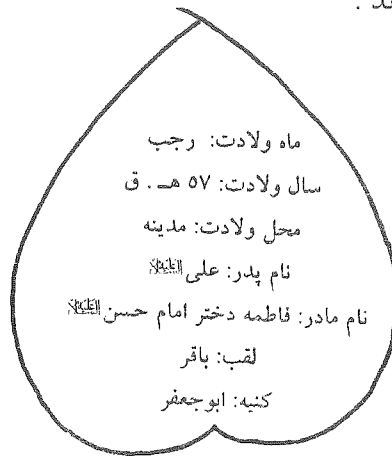

امام محمد باقر علیه السلام

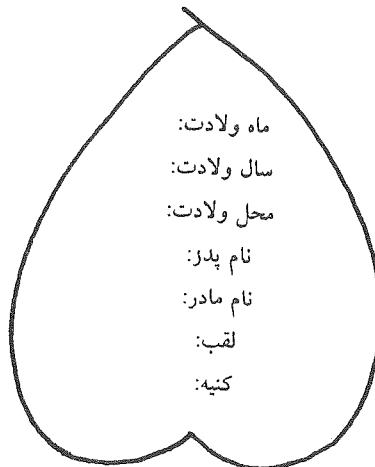
نام امام پنجم چیست؟

۱. مربی در صورت امکان می‌تواند از دو گروه که هر کدام زن و شوهر باشند، برای شرکت در مسابقه دعوت نماید. در صورتی که از اولیا کسی جهت شرکت در مسابقه نیامد، مربی مطالب روی کارت عدد پنج را بپرسد تا اولیاء جواب بدهند از هفت سؤال اگر به پنج سؤال جواب داده شد، جایزه‌ای داده شود.

من اطلاعاتی روی دو کارت به شکل عدد پنج در باره امام باقر علیه السلام نوشته‌ام. به هر شرکت کننده یک کارت می‌دهم. آن‌ها باید در مدت یک دقیقه اطلاعات روی کارت را به ذهن بسپارند.

یک دقیقه تمام شد. حال کارت‌ها را تحویل می‌گیرم. دو کارت دیگر به هر نفر می‌دهم. آن‌ها باید ظرف سی ثانیه با توجه به کارت قبل، کارت جدید را کامل نمایند.

با تشکر من نام برنده را یادداشت می نمایم تا در پایان برنامه جایزه‌ای به رسم یاد بود به او هدیه نمایم، اما چگونگی جریان تولد امام را بشنوید.

موقعی که حضرت امام محمد باقر علیه السلام متولد شد، او را نزد پدر بزرگوارش بردند. امام سجاد علیه السلام او را در آغوش گرفت و اذان در گوش راست و اقامه را در گوش چپش گفت. در باره تولد فرزند در روایات آمده است، اگر فرزندی خدا به انسان عطا می کند، پسر باشد تا سه روز او را به نام محمد، صدا بزنید و چنانچه دختر باشد او را به نام فاطمه صدا بزنید. هفت روز از موقع ولادت نوزاد که گذشت، چنانچه نام دیگری غیر از این دو نام برایش در نظر گرفته‌اید، آن را انتخاب و با نام جدید صدایش کنید.

توجه: می‌توان از میان پدران و مادران، دو نفر را جهت مسابقه دعوت نمود. هر شرکت کننده می‌تواند از عدد یک تا ده، عددی را بگوید. هر نفر پنج عدد را می‌تواند انتخاب نماید تا سؤال مربوط به همان عدد از او پرسیده شود. برای هر سؤال می‌توان امتیازی تعیین نمود.

۱. نام چند امام، محمد است؟ ۳ امام
۲. نام چند امام، علی است؟ ۴ امام
۳. چند امام، در عراق مدفون هستند؟ ۶ امام
۴. چند امام در بقیع دفن هستند؟ ۴ امام
۵. چند امام در کربلا حضور داشتند؟ ۳ امام
۶. پیامبر صلی الله علیه و آله به کدام امام سلام رساند؟ امام باقر علیه السلام
۷. چرا لقب امام یازدهم، عسکری است؟ چون دشمنان، ایشان را در منطقه نظامی محصور نموده بودند.

امام کاظم علیه السلام

۸. فرو برنده خشم، لقب کدام امام است؟

امام صادق علیه السلام

۹. لقب کدام امام به معنای راستگو می‌باشد؟

امام نهم

۱۰. لقب امام چندم ما است؟

چون تولد امام محمد باقر علیه السلام است. در این قسمت به شعری که می‌خوانم، توجه نمایید. شما فقط این بیت را دو بار تکرار نمایید چند بار تمرین می‌نماییم.

آفرین آفرین
مرحبا مرحبا

زاده هل اتی

شد جهان باصفا (۲)	مژده ای دوستان
زاده هل اتی	جلوه گر شد رخ
شد جهان با صفا (۲)	آفرین آفرین
عالم آرا شده (۲)	نور رویش زحق
طور سینا شده	یثرب از جلوه‌اش
خاتم الانبیا	آمده وارث
مرحبا مرحبا (۲)	آفرین آفرین
فاطمه عصمت است (۲)	مرتضی شوکت و
مظهر قدرت است	همچو جدش علی
آیت کبریا	روح قرآن و دین
مرحبا مرحبا (۲)	آفرین آفرین
روشن از این پسر (۲)	دیدگان پدر
می‌رباید پدر	بوسه از چهره‌اش
جلوه گر در سما	نور رویش بود

۱. پاک و پاکیزه ، برگزیده.

توجه : این روش دیگر برای مسابقه اولیا است که مربی با توجه به جلسه می تواند هر دو یا یکی از دو مسابقه را اجرا نماید.

آفرین آفرین	مرحبا مرحبا (۲)
میلاذ مسعود	حضرت باقر است (۲)
نور پیغمبری	از رخش ظاهر است
مادرش فاطمه	دختر مجتبی
آفرین آفرین	مرحبا مرحبا (۲) ^۱

بعد از شنیدن این شعر حالا به یک سؤال توجه کنید.

آن کدام کوه است که یک بار پرواز کرد و قبل از آن و بعد از آن پرواز نکرد. نام آن را خدای علیم در قرآن کریم ذکر نموده است؟
جواب طور ^۲

این سؤال را شخصی به نام «طاووس یمانی» از امام باقر علیه السلام پرسید. امام فرمود: «آن پرنده طور سینا بود که خدای توانا آن را برای بنی اسرائیل پرواز داد تا بر سر آنان سایه افکند و در آن انواع و اقسام عذاب بود. بنی اسرائیل تورات را قبول کردند. خداوند در قرآن فرموده است که «موقعی که کوه را بالای سر آنان بلند کردیم و ایشان گمان کردند که آن کوه بر سرشان فرو خواهد ریخت.»

در این قسمت به نام امام پنجم، پنج نفر از بچه‌های راهنمایی را انتخاب می‌نمایم تا در مسابقه «مواظب باش! نقطه نگذاری» شرکت نمایند.

من به هر پنج نفر، کارتی می‌دهم که روی آن کارت، جمله‌ای از امام باقر علیه السلام نوشته شده است. این پنج نفر باید با قلم روی کاغذی سفید، این جمله را با ده شماره بدون نقطه بنویسند. هر کس زودتر موفق شد، برنده خواهد بود. ^۳

۱. رضا یعقوبیان، زمزمه عشق، رستگار، مشهد، ۱۳۸۱، ج ۱، ص ۲۲۵. مری با توجه به وقت جلسه، می‌تواند شعر را هر جا بخواهد قطع نماید.

۲. سوره بقره، آیات ۶۳ و ۹۳.

۳. اگر چند نفر برنده شدند، مری باز میان آنها مسابقه می‌گذارد تا یک یا دو نفر باقی بمانند. اگر جایزه زیاد بود، می‌تواند تعداد بیش‌تری جایزه بدهد.

حالا یک معما از شما می‌پرسم

آن چیست که از جن و انس و ملائکه نبود و دروغ به او بستند و خدا قضیه او را در قرآن مجید شرح داده است؟

این سؤال را طاووس یمانی از امام باقر علیه السلام پرسید. امام جواب داد: «همان گرگی است که برادران حضرت یوسف دروغ به او بستند.» و گفتند: گرگ یوسف علیه السلام را خورده است.^۱

اکنون نوبت به بچه‌های ابتدایی می‌رسد که از میان آنها دو نفر را انتخاب می‌نمایم.

من سخن امام باقر علیه السلام را روی کارت نوشته‌ام و بعد آنها را به پنج قسمت تقسیم نموده‌ام، تا هر دسته را به هر یک از شرکت کنندگان بدهم. برای کمک به شرکت کنندگان کارتی را که سخن امام به طور کامل در آن نوشته شده است، مقابل شرکت کنندگان قرار می‌دهم تا آنها با توجه به آن، کارت‌های پراکنده را مرتب نمایند.^۲

فمن صبر علی المکاره فی الدنيا دخل الجنة^۳

۱. سوره یوسف، آیه ۱۷.

۲. مربی از قبل روی دو کارت به طور جداگانه سخن امام باقر علیه السلام را می‌نویسد و به دلخواه آن را به پنج قسمت تبدیل می‌نماید مانند جورچین یا پازل.

۳. کلینی، سید جواد مصطفوی، اصول کافی، دفتر نشر فرهنگ اهل بیت علیهم السلام، ج ۳، ۱۴۳.

(هرکه در دنیا بر ناگواری‌ها صبر کرد به بهشت رود) مربی به شرکت کنندگان، ۴۵ ثانیه فرصت می‌دهد. اگر نتوانستند، نوبت به دیگران می‌رسد. توجه: می‌توان این مسابقه را به این طریق هم برگزار نمود که به هر یک کارتی که حدیث بر آن نوشته شده، داده شود و یک دقیقه فرصت دارند، تا حدیث را به خاطر بسپارند. بعد از آن کارت‌ها از شرکت کنندگان دریافت می‌شود تا از حفظ حدیث را بخوانند. هرکس توانست برنده خواهد بود.

بعد از این مسابقه به این جریان گوش کنید.

روزی مرد مسیحی به امام باقر علیه السلام سخن زشتی گفت. امام علیه السلام فرمود: من باقر هستم، نه آنکه تو گفتی. مرد مسیحی ساکت نشد، بلکه به پدر امام هم توهین نمود. باز امام با حلم و صبر جوابش را داد. مرد مسیحی برای بار سوم به مادر امام هم توهین نمود. امام با صبر و تحمل به مرد مسیحی فرمود: «آنچه در باره مادرم گفتی، اگر راست باشد که خدا او را بیامرزد و اگر دروغ باشد، خدا تو را بیامرزد.» وقتی مرد مسیحی صبر و بردباری امام علیه السلام را دید، مسلمان شد.^۱

اکنون به این شعر توجه کنید

او شکافنده دانشها بود

و گلی پاک ز گلزار بهار

شاخساری پر از آواز و سرود

باغی از میوه دانش، پر بار

در کتاب پر از آلاله ما

پنجمین برگ امامت او بود

مهربان بود و همه رفتارش

خوب و زیبا و خوش و نیکو بود

جعفر ابراهیمی^۲

در پایان با چند دعا همه شما را به خدای بزرگ می‌سپارم.

۱. عباس قمی، منتهی الآمال، مطبوعاتی حسینی، ۱۳۶۳، ج ۳، ص ۶۷۸.

۲. حسین حداد، نان و پروانه، محراب قلم، تهران، ۱۳۷۷، ج ۱، ص ۲۷۸.

مربی ارجمند، سلام علیکم

خسته نباشید، لطفاً نظرات خودتان را در رابطه با محتوا و روش‌های
به کار گرفته شده در کتاب مقطع راهنمایی بنویسید و به نشانی زیر
تحویل و یا ارسال نمایید.

قم - خیابان صفائیه - کوچه آمار - بن بست شهید علیان.

مرکز تربیت مربی کودکان و نوجوانان

مربی ارجمند، سلام علیکم
خسته نباشید، لطفاً نظرات خودتان را در رابطه با محتوا و روش‌های
به کار گرفته شده در کتاب مقطع راهنمایی بنویسید و به نشانی زیر
تحویل و یا ارسال نمایید.
قم - خیابان صفائیه - کوچه آمار - بن بست شهید علیان.
مرکز تربیت مربی کودکان و نوجوانان